







Esther Scholten



Scholten Uitgeverij

Liefde door scherven heen

Esther Scholten

© 2019 Scholten Uitgeverij BV
Burgemeester Drijbersingel 25c
8021 DA Zwolle
info@scholtenuitgeverij.nl
www.scholtenuitgeverij.nl

Omslagontwerp: Mmmade
Binnenwerk opmaak: Piet Versteeg
Tekstcorrectie: Marije de Faria / Jan Meints, www.taalmens.nl
Drukwerk: Drukcase
Eerste druk, maart 2019
ISBN nummer: 978 94 92959 36 2
NUR: 751

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording or any other – except for brief quotations in printed reviews, without the prior written permission of the publisher.

‘Waar liefde is, is leven’

‘U zult de Heere, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht. Dit is het eerste gebod. En het tweede, hieraan gelijk, is dit: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. Er is geen ander gebod groter dan deze.’

(Markus 12:30-31)

Inhoudsopgave

Voorwoord / 9

Proloog / 13

1 Een zwoele zomeravond / 17

2 Op eigen benen / 33

3 Een nieuwe dageraad / 65

4 Een tijd van samenzijn / 81

5 Zwarte dag / 93

6 Onrust / 103

7 Die ene opmerking / 115

8 Opoffering / 129

9 Drank maakt alles kapot / 147

- 10 Ik kan niet meer! / 163
- 11 Spanning / 179
- 12 Onzekerheid / 197
- 13 Een ultimatum / 213
- 14 Een ding weet ik zeker / 231
- 15 Vrije val / 249
- 16 Afscheid / 267
- 17 Liefde overwint / 277
- Epiloog / 281
- Nawoord / 285

Voorwoord

Dit boek gaat over een tijd uit mijn leven waarin ik op zoek was naar liefde, naar verbinding en waarin ik probeerde te ontdekken wie ik ben. Ik vond het allemaal, maar niet zonder kleerscheuren. Omdat ik al die dingen niet kende en een laag zelfbeeld had, mezelf niet accepteerde zoals ik ben en daarbij niet luisterde naar mijn intuïtie, liep ik tegen de verkeerde mannen aan en raakte ik van mijn pad af en verwijderd van wie ik ten diepste ben. Ik zie mezelf niet als slachtoffer, integendeel. Ik zie deze mensen als leraren. Als mensen die mij levenslessen hebben geleerd. Zij zijn spiegels voor mij geweest. Zij hebben mij geleerd wat liefde niet is en wie ik niet ben. Ik ben hen daar dankbaar voor, hoe moeilijk deze periodes ook geweest zijn.

Vooraf wil ik echter wel vertellen dat dit mijn verhaal is, bekeken en beschreven door mijn ogen. Ik heb respect voor alle mensen die ik op mijn pad ben tegengekomen en ik wil niemand pijn doen. Het is niet mijn intentie om iemand te kwetsen noch om wie dan ook in een verkeerd daglicht te stellen. Ik heb slechts mijn waarheid verteld op een manier zoals ik dat kan. Hier en daar is de tijdlijn iets

anders geweest, maar het verhaal en de gebeurtenissen kloppen allemaal. Het is mijn bedoeling om te laten zien dat dankzij een falend systeem van hulpverlening en wetgeving al de mensen die van de hoofdpersoon in dit verhaal hielden met de rug tegen de muur stonden. En zo heb ik een heel goed mens, van wie ik zielsveel gehouden heb ondanks dat ik niet altijd juist gehandeld heb, los moeten laten. Een goed man stierf aan de gevolgen van iets waar we met zijn allen machteloos tegenover stonden ...

Mocht je zelf in een situatie als de mijne zitten en de partner van iemand met een verslaving zijn, dan hoop ik dat mijn verhaal je inzichten geeft. Ik hoop dat het je mag helpen om te zien waar je staat en dat het je in je kracht mag zetten. Mocht je verslaafd zijn aan alcohol, drugs, gamen of een andere dwingende gewoonte hebben, dan hoop ik dat je inziet wat een verslaving met je doet. Het bedwelmt je geest en leidt je weg van wie je bent. Ook wil ik dat je inziet wat het met je dierbaren, gezin, partner en kinderen doet als deze er zijn. Kinderen zijn afhankelijk van hun ouders en mogen niet de dupe worden. Daarom hoop ik dat je hulp zoekt. Met je volledige wil eraan gaat werken om die verslaving achter je te laten. Alleen dan heeft het kans van slagen, maar dat weet je zelf ook wel diep vanbinnen. Denk niet dat je de strijd niet kunt winnen en denk niet dat het geen zin heeft om te vechten. Denk niet dat je het toch niet kunt. Geef niet op! Zoek hulp! Ook geestelijk!

Ik wil je tot slot vertellen dat er iemand is tot wie je je kunt wenden. Je hoeft het niet alleen te doen. Ik wil dat je weet dat er aan je gedacht wordt en dat er mensen zijn die mee willen strijden, met je willen bidden.

Bedankt voor het aanschaffen van mijn boek. Ik geloof dat er een reden is dat het je aantrekt om te lezen en ik wens je een antwoord toe. Veel leesplezier!

Esther Scholten

Proloog

Starend uit het raam trekt er een grote groep vogels voorbij. Ik zie ze gaan in het schijnsel van het vroege ochtendlicht. Het licht waarvan wordt gezegd dat niets sneller is. Ik geloof daar niet in, omdat ik weet dat er een kracht bestaat die sneller is. Een kracht die, wanneer je ermee in aanraking komt, je hele wezen aanraakt. Een kracht die je leven op zijn kop zet in een fractie van een seconde of nog sneller. Het is deze kracht die doet leven, die alles verbindt. Deze kracht brengt ons op onze bestemming. Ons Thuis. Maar dat gaat niet zonder slag of stoot. Om deze kracht te ontdekken en in je leven werkzaam te zien, zul je offers moeten brengen. Want slechts door het afleggen van het ego komen we bij die kracht die in alle leven aanwezig is. Het is een kracht waar je jouw fundament op kunt bouwen en die, als je hem begrijpt, eeuwigheidswaarde heeft. Het zal je een stevige basis geven en je leiden op je weg. Ik sta op het punt kennis te maken met deze kracht, waar ik mijn hele jonge leven al naar verlang. Deze kracht zal zich openbaren en mijn jonge hart beroeren. Is het wel wijs om deze kracht te wensen in dit seizoen van mijn leven? Is het te sturen of gaat het zijn eigen gang? Ik weet de antwoorden op deze vragen nog niet, maar ik voel wel dat er

dingen te gebeuren staan. De gebeurtenissen op de vooravond van dit zomerseizoen gaan mijn leven veranderen op een manier die zijn weerga niet kent.

Ik neem je mee op reis langs de mooie hoogtepunten en schaduwrijke dalen van mijn persoonlijke geschiedenis. Een leven waarover je misschien een mening hebt, maar ik vraag je niet te oordelen. Want wie oordeelt beseft niet dat er invloeden en krachten zijn buiten onze macht, die ook jouw leven zomaar op zijn kop kunnen zetten. Positief of negatief. De wet van de aantrekkingskracht kan daarvoor zorgen. Affectie, liefde en genegenheid zijn enkele sleutelwoorden in mijn jonge lentejaren. Geen onherkenbare begrippen, toch?

Jezus antwoordde: 'Wanneer iemand mij liefheeft zal hij zich houden aan wat ik zeg, mijn Vader zal hem liefhebben en mijn Vader en ik zullen bij hem komen en bij hem wonen.' (Johannes 14:23)

- - -

God is in mijn jonge jaren voor mij een oude man op een wolk, die oordeelt over goed en kwaad. Je bent goed of je bent slecht. Mijn geweten is goed ontwikkeld in mijn jeugd dus wil ik liever goed zijn. Bovendien wil ik graag bijzonder zijn en lief gevonden worden. Zeker door God. Toch durf ik ook mezelf te zijn en op ontdekkingsreis te gaan. Ik heb een ego, een identiteit ontwikkeld, mede door mijn opvoeding, school en vrienden. Mijn hart is vol liefde die ik graag wil delen, zoals mij geleerd is door mijn ouders. Zal ik fouten mogen maken in de ogen van de oordelende God? Hoor ik bij het goede? Ik hoop het wel ...

1 Een zwoele zomeravond

Het is een tropische zomer. Op deze snikhete augustusavond hangt er een broeierige sfeer in De Stam, de lokale discotheek van Hardenberg. Sinds kort ga ik hier elke zaterdagavond samen met een vriendin naartoe. De Stam is een gezellig café met een ruime zaal en in het midden een grote dansvloer. Met de uitsmijters is het ouwe-jongens-krentenbrood. Ze kennen ons inmiddels. We hangen onze jassen op, kopen munten en een pakje Marlboro sigaretten. Eigenlijk heb ik niets met roken, ik kan het namelijk niet, maar het geeft een gevoel van saamhorigheid. Op het toilet inspecteren we nog een laatste keer onze make-up en kleding. Hoewel we best weten dat er niets mis mee kan zijn, nog geen uur geleden hebben we het thuis uitvoerig gecontroleerd. Na deze overbodige check begeven we ons naar de danszaal. We maken een introductieronde om even te kijken wie er allemaal zijn. Mijn vriendin Marjanne komt uit Hardenberg en ik niet, dus het is vanzelfsprekend dat zij veel meer mensen kent. Her en der blijft ze staan om een praatje te maken of om mij voor te stellen. Achteraf vertelt ze mij de details over deze personen, wat soms hilarische verhalen oplevert. De

een is de nerd van het dorp en de ander een charmeur. Termen als dorpsgek of straatslet komen voorbij.

Ik kijk graag naar films zoals 'Dirty Dancing' en 'Grease' waarin jonge meisjes dromen over prinsen die ware helden zijn en verlangen naar liefde en seks. Indirect zal dat de oorzaak zijn dat mijn hart ernaar verlangt om het meisje van iemands dromen te zijn. Jawel, mijn hart wordt deze zomer wakker.

O, ik heb heus weleens verkering gehad en ik ben ook wel verliefd geweest, maar dat is weer overgegaan, zogenaamde kalverliefdes. Ik had de naïeve, romantische instelling dat het hoorde te gaan zoals de boeken beschrijven. Je krijgt verkering, je blijft bij elkaar en op een zonnige dag vraagt hij je hand, natuurlijk op een unieke, romantische manier. Een actie die je niet snel zult vergeten. Hij schrijft je naam op een lint dat achter een vliegtuig hangt en vraagt of je met hem wilt trouwen. Zoiets ... Maar de realiteit is anders.

Het romantische idee uit mijn jeugd van een ridder op het witte paard wordt bij mijn eerste verkering direct verstoord. De jongeman in kwestie voelt niets voor een eeuwige liefde op onze leeftijd, of ieder geval niet met mij. Eigenlijk begrijp ik niet dat jongens het zo snel weer uitmaken. Wreed wordt mijn dromende geest wakker geschud. De werkelijkheid in mijn leven tot nu toe is dat zodra de jongeman heeft gekregen wat hij wil, hij na een aantal maanden een reden vindt om het uit te maken en te vertrekken. Niks sprookjeshuwelijk en zoete droomjurk. Deze zomer wil ik dat het anders gaat. Ik wil een prins in mijn leven, die mij het middelpunt van zijn leven maakt. Iemand die mij belangrijk vindt en moeite voor mij wil

doen dat te zijn en te blijven. Een eeuwigdurende boekenliefde met een man die mij nodig heeft. Mij belangrijk vindt. Mij ziet en mij de erkenning geeft die ik nodig heb. Daar verlangt mijn jonge meisjeshart naar. Geliefd te worden en verliefd te zijn, niet voor even en voor alleen maar wat plezier. Mijn hart is het ontwakende dromerige hart van een jong meisje. Deze avond te midden van de dansende jonge mensen, het ritme van de opzweepende muziek en de warmte van de zomer, lijkt enorm geschikt voor de liefde. Ze hangt als het ware in de lucht, klaar om ontdekt te worden. Een zinderende belofte van een liefde die voorbestemd lijkt te zijn. Daar ben ik naar op zoek, de ervaring van zo'n liefde wil ik meemaken in al mijn vezels ... De bezoekers van de discotheek zijn schaars en nietsverhullend gekleed, ze zien er mooi uit en hebben ongeremd plezier. Geen zorgen, geen school om aan te denken, geen andere dingen die het gemoed kunnen bezwaren, maar gewoon samenzijn met jongeren, drinken en dansen en vooral veel plezier hebben. De alcohol vloeit vanavond rijkelijk en zorgt ervoor dat grenzen vervagen. Jonge mensen dansen op de dansvloer, hebben plezier en zijn uitgelaten. De lampen flitsen in een vlot tempo heen en weer en verlichten elke donkere hoek van de discotheek. In zo'n korte lichtflits zie je hier en daar zoenende stelletjes die al of niet een koppel zijn of het later die avond zullen worden. Misschien alleen voor een nacht. De discotheek ademt hete dampende seks.

Ik weet niet of ik daarop zit te wachten. Is seks hetzelfde als liefde? Is liefde de ervaring van twee lichamen samen, of komt daar nog meer bij kijken? Ik heb van dat alles nog geen idee. Ik ben geestelijk gezien nog zo onvolwassen,

eigenlijk een meeloper. Iedereen doet het toch? Ik ga op zoek naar wat het leven te bieden heeft. Maar of dat nu per se liefde is? O help, wat is liefde?

We lopen naar een tafeltje waar mijn vriendin een gesprek aanknoopt met een jongen. Mijn hart gaat sneller slaan. Wat een leuke jongen is dat. Hij ziet er goed uit en nog verzorgd ook. Hij heeft duidelijk plezier en vreugde in het leven. Althans, zo lijkt het. Ik probeer het gesprek te volgen en merk dat hij oprecht interesse toont in mijn vriendin. Deze jongen lijkt mij echt iemand met wie je kunt lachen en genieten van de goede dingen in het leven.

Het is echter alsof er ergens een alarm af gaat. Hoewel ik hem graag beter zou willen leren kennen, heb ik ook het gevoel dat er een waarschuwing klinkt. Dit is het soort jongen waar je moeder je voor gewaarschuwd heeft. Meer dan een keer. Dit is het soort jongen dat je hart even snel breekt als hij hem steelt. Het soort dat je leven gemakkelijk in gevaar kan brengen. Maar ik vind hem leuk. Heel erg leuk. Mijn ziel heeft hem herkend, of dat nu positief of negatief is. Hij heeft plezier en straalt levenslust uit en hij lijkt, omgeven door vrienden, enorm populair te zijn. Als een magneet word ik er naartoe getrokken, ondanks mijn onderbuikgevoel dat ik verkies te negeren. Hij heeft een groep jongemannen om zich heen, vermoedelijk zijn vrienden, die hem steeds komen vragen of hij nog wat wil drinken en die naar hem omkijken en misschien ook wel tegen hem opkijken. Mijn hoofd bedenkt duizend-en-één dingen in een paar seconden. Hij is schijnbaar geliefd, heeft vrienden en toont interesse in wat anderen vertellen. Is dat wat liefde doet? Is dat genoeg?

Mijn hart is echter verward. Hij lijkt alleen maar aandacht te hebben voor mijn vriendin. Helaas, want ik wil echt graag dat hij mij ziet. Maar wanneer zij ook interesse heeft in hem, mag ik mij hier niet in mengen. Dat is een erecode tussen vriendinnen. Van de jongen waar je vriendin mee uitgaat of verkering mee heeft, blijf je af. Daar hoeft je niet eens over na te denken.

Af en toe kijkt hij naar mij en lach ik maar wat terug, terwijl ik nadenk waarom mij dit gebeurt. Veel tijd om erbij stil te staan heb ik echter niet, want mijn vriendin keert zich naar mij toe, ondertussen nippend aan een glas Apfelkorn dat hij voor haar gehaald heeft. Ze vertelt mij dat hij interesse heeft in haar, maar dat hij nogal veel lijkt te drinken. Wanneer hij haar wil hebben zal hij heel erg zijn best moeten doen, ze is niet zomaar te krijgen. Ze zegt dat ze verder gaat zoeken en loopt door naar andere bekenden. Ik haal mijn schouders op naar hem, alsof ik mij wil verontschuldigen voor haar. Ik krijg een grote glimlach terug. Hij zegt iets, maar ik versta er helemaal niets van. De muziek overstemt de woorden die deze joviale jongen tegen mij spreekt. Ik besluit terug te lachen. Ik voel mij erg onzeker. Mijn vriendin, ja die is erg leuk. Ze heeft een mooi figuur, leuke kleding, ruikt fris en is gewoon een leuke meid. Bovendien gaat ze niet meer naar school, maar werkt ze. Haar leven is interessant en ze heeft iets te vertellen. Ik lach nog eens naar hem en loop uiteindelijk achter mijn vriendin aan.

Dezelfde avond komen we deze jongen herhaaldelijk tegen en op het eind van de avond maken we zelfs onze eerste ruzie, omdat ik iets anders versta in een gesprek dan

hij heeft gezegd. Maar voor mij is veel belangrijker dat ik ontdek hoe hij heet: Martim. Een niet alledaagse naam voor, wat mij betreft, een heel bijzondere man, zoals later zal blijken.

Deze zwoele zomeravond in augustus, in de plaatselijke discotheek van Hardenberg, nog geen twintig lentes jong, verpand ik mijn hart aan deze jongen die ogenschijnlijk veel plezier heeft in het leven. Voor mij is het alsof het sprookjesboek geopend wordt en hier de eerste hoofdstukken worden geschreven. De grote vraag is natuurlijk: is hij mijn prins? Is hij de man die het meest bij mij past? Ik ben een dromer en ik droom van een huwelijk. Al ben ik nog zo jong, ik weet dat wij mensen niet gemaakt worden om alleen te zijn. God maakte de mensen en de dieren twee aan twee. Zou deze man voor mij gemaakt zijn en ik voor hem? Het lijkt het begin van een sprookje waarin wij samen zullen zijn, mijn geliefde en ik. Zo gaat dat toch, volgens het boekje?

Die nacht blijf ik slapen bij mijn vriendin die een eigen rijtjeshuis heeft. Het is nog steeds een warme zomernacht. Doordat het raam wijd openstaat is het boven best uit te houden. Maar natuurlijk kan ik door alle verliefde gevoelens de slaap niet vatten. De jongen die ik heb ontmoet houdt mij uit mijn slaap. Ik wil alles te weten komen over hem. Wie is hij? Waar woont hij en hoe kan ik vaker met hem in contact komen? De hele nacht en de dag die erop volgt denk ik alleen maar aan hem. Ik herbeleef de avond keer op keer.

Aan het einde van de zondagmiddag stap ik, na een gezellig weekeinde, op de trein en kijk ik nog eens goed om

mij heen op het station. Misschien loop ik hem nog tegen het lijf. O, wat hoop ik dat en wat verlang ik daarnaar. Ik wil met hem praten, meer weten over hem. Maar natuurlijk gebeurt dat nu niet. De hele treinreis denk ik aan hem. Thuis vertel ik het aan mijn moeder. We hebben een goede band, mijn moeder en ik, en ik vertel haar altijd alles.

Eigenlijk moet ik mijn huiswerk maken en mij voorbereiden op de komende schoolweek. Het schooljaar is nog maar net begonnen en ik wil natuurlijk slagen. Ik zit in het laatste jaar mbo-verpleegkunde en ik heb tot nu toe alleen maar goede cijfers gehaald. Daar zet ik mij voor in. Ik moet er wel wat voor doen, maar dat heb ik ervoor over, het is zelfs belangrijk voor mij. Mijn ouders hebben mij dat ook geleerd. Een perfect toekomstperspectief begint met een goede opleiding en daarvoor dien je je in te zetten. En dat heb ik tot dat moment ook altijd gedaan. Maar ik zie nu al uit naar de volgende zaterdag. Mijn dromerige geest leidt mij weg van wat ik moet doen en zo komt het dat ik behoorlijk mijn best moet doen om mijn aandacht bij mijn huiswerk en de daarbij behorende opdrachten te houden.

De week sluipt traag voorbij, zoals vaker het geval is in de weken die erop volgen. Reikhalzend kijk ik iedere week weer uit naar de zaterdag en als het dan zover is, staat de hele dag in het teken van het bezoek aan de discotheek. Er leuk uitzien is heel belangrijk. Stel dat ik hem tegenkom. Je weet wel, Martim. Ik wacht tot mijn vriendin mij komt halen met haar auto of ik ga met de trein. Als ik bij haar huis aankom begint het feest pas goed. We eten samen wat, hangen op de bank en kijken televisie, natuurlijk met alvast wat drank. Na het eten wassen we snel af, springen

om beurt onder de douche en maken ons klaar. Dat betekent staren naar de ingepakte kleding, wat zal ik aandoen? Ondertussen droom ik of hij er zal zijn. We maken ons op terwijl we genieten van enige glazen Apfelkorn en druk kletsend met elkaar vertrekken we rond elf uur met een taxi richting De Stam. Mijn vriendin kent mensen bij de taxicentrale. Haar vader en een neef werken er en zo kunnen we vaak voordelig met de taxi reizen. Het is voor het eerst dat ik kennismaak met het begrip taxi. Ik doe soms of ik wereldwijd ben, maar ik leer in deze tijd veel. Tijdens de taxirit gaat het dromen gewoon verder. Zal ik hem spreken? Misschien zelfs zoenen ...?

Wanneer we aankomen bij de discotheek hebben we dus al een paar glazen Apfelkorn achter de kiezen. Indrinken noemen we dat. Maar wat we nu precies indrinken is de grote vraag. Moed om elkaar onder ogen te durven zien? Om jezelf te openen? Of om de verlangens van je hart te tonen? Natuurlijk is het drinken ook iets wat hoort bij de cultuur van het uitgaan. Aangeschoten durf je grenzen over te gaan. Bezopen zijn betekent ook dat je achteraf kunt zeggen dat je je nergens van bewust bent. Wanneer je bijvoorbeeld iemand hebt gezoend die je achteraf toch niet zo leuk vindt. Of omdat je met iemand hebt gezoend die je vrienden niet zo leuk vinden. Om welke reden dan ook is de drank een uitvlucht voor veel jongeren in onze tijd. Het kan je op dat moment ook niets schelen. Je bent jong. Ook al heb je duizenden waarschuwingen van je ouders in je hoofd en kun je ze wel dromen, het samenzijn met deze mensen geeft je het gevoel dat je erbij hoort. En dat het heel belangrijk is dat je er bent, daar op dat moment. Je doet ertoe. Of dat wel of niet gezond is, daar denk ik niet

over na. We zijn daar te jong en te onverstandig voor. Heel misschien is het ook wel zo dat we denken dat het niet uitmaakt.

Wat betreft mijzelf: ik heb altijd het idee dat ik het nog wel onder controle heb. Ik neem nooit drankjes aan van mensen die ik niet ken of drankjes waarvan ik niet heb gezien dat ze ingeschonken zijn. Als ik naar het toilet moet, vraag ik altijd aan iemand van de vriendengroep om op mijn drankje te passen en als niemand dat gedaan heeft is het pech. Leeg of vol, het glas blijft staan. Dat drink ik niet leeg. Zo zijn er blijkbaar toch grenzen.

In maanden die volgen leer ik Martim beter kennen. Op een bepaald moment verlang ik zo naar hem dat ik hem een brief schrijf. Daarin vraag ik hem of hij een relatie met mij wil. Vanaf dat moment kijk ik verlangend uit naar zijn antwoord. Elke dag ren ik naar de brievenbus. Als mijn moeder een brief voor mij heeft, sprint ik naar boven en rits hem meteen open om zittend op de rand van mijn bed, zijn reactie te lezen. Hij schrijft dat hij net een relatie achter de rug heeft die nogal pijnlijk gestopt is en dat hij eigenlijk van het leven wil gaan genieten. Na het eindigen van de relatie heeft hij zelfmoord willen plegen. Hij legt uit dat zijn leven vanaf zijn jeugd erg heftig is geweest.

Deze woorden en zijn nare ervaring doen mij verdriet en ik wil niets liever dan voor deze jongen zorgen. Ik wil bij hem zijn, maar ook opletten dat hem niets overkomt. Wanneer ik in zijn leven ben, is er in ieder geval iemand die van hem houdt en zodoende kan voorkomen dat hij zich van zijn leven zal beroven. Ik heb daar ook zo mijn ideeën over. Iedereen verdient het om liefde te kennen. Om iemand te

hebben die van je houdt. Die je het gevoel geeft dat je ertoe doet. Hij dus ook. Desnoods zal ik degene zijn die dit aan hem wil geven en die alles voor hem wil betekenen. Dat is toch wat liefde is, elkaar nodig hebben en elkaar betekenis geven? Er voor elkaar zijn?

Zo komt het dat ik elke zaterdag naar hem uitkijk. Als we De Stam binnenkomen zoek ik hem op en als hij er nog niet is, ga ik op een plek staan waar hij me zal zien zodra hij binnenkomt. We zijn voor elkaar geschapen, dat weet ik zeker. Ik voel dat. Hij komt altijd met een vriendengroep uit het dorp en mijn vriendin en ik gaan deel uit maken van deze groep jongelui. Erbij horen is een prettig gevoel. Elke zaterdag worden we blij onthaald en ze lijken ook echt op ons te wachten.

Ik zie uit naar de dag dat Martim en ik een stelletje zullen worden. Marjanne heeft inmiddels verkering met de neef van Martim. Hij kan mij natuurlijk alles over Martim vertellen. Zo zegt hij mij menigmaal dat Martim helemaal niet zit te wachten op verkering met mij. Dat ik een relatie uit mijn hoofd moet zetten. Hij gebruikt mij en wil gewoon van het leven genieten. Ik moet het loslaten, zo luidt zijn boodschap. Deze neef vertelt mij ook hoe Martim mijn brieven keer op keer voorleest aan iedereen die het maar wil horen en hoe hij mij volkomen bespottelijk maakt. Zijn zusjes, die naar dezelfde discotheek gaan, heb ik natuurlijk ook leren kennen en zij bevestigen de woorden van hun neef, het is dus waar wat hij zegt. Het doet mij pijn om dit te horen, maar toch denk ik dat Martim mij wel belangrijk moet vinden, anders gooi je een brief gewoon in de prullenbak zonder er iets mee te doen.

Zodoende blijf ik proberen om bij Martim in de gunst te komen. Dromen, verlangens, maar ook willen zorgen voor iemand van wie je houdt, zijn mijn grootste motieven om reikhalzend naar hem uit te blijven kijken. Menig avond stort hij zijn hart uit bij mij, terwijl we na sluitingstijd buiten staan te zoenen, te knuffelen en zelfs een keer verder gaan dan dat. Het zijn intieme momenten en niet alleen op een lichamelijke manier. Ik voel zijn pijn, zijn strijd en zijn eenzaamheid. Echter wijst alles erop dat ik hem niet kan helpen. Hij laat dat ook niet echt toe. Hij houdt een verbinding in relationele zin af en voor mijn gevoel wijst hij ook mijn liefde af. Er blijft niets anders over dan een lichamenlijk samenzijn op dat moment. Achteraf heeft hij er altijd spijt van en hij wil daarna niet meer met mij praten. Dat vind ik pijnlijk en ik snap er niet zoveel van. Ik verwar zijn lust en zijn gevoel om bevredigd te worden met liefde. Toch is de liefde er echt. Zo voel ik dat in ieder geval, want anders zoek je de ander niet steeds weer op en laat je die ander niet bij je in de buurt komen. Dus geef ik het de week erop weer een kans. Zijn zussen lachen er vaak om, maar ze proberen hem ook te beschermen, waarschijnlijk tegen zichzelf maar ook omdat ze mij niet zo geschikt achten voor hem. Soms vinden we elkaar weer, voor een moment, altijd met drank op. We eindigen dan opnieuw samen buiten, waar ik, leunend tegen de containers die geplaatst staan achter de discotheek en ook half leunend op hem, veel van zijn angsten en moeiten leer kennen. Hij zegt dat hij liever niet naar huis wil en is dan graag met mij. Niet eens altijd om mij, maar vooral om niet thuis te hoeven zijn. Hij heeft een goede band met zijn moeder en met zijn zus, zo vertelt hij en hij vindt het vervelend als hij

hen pijn doet. Hij werkt als stratenmaker en binnen deze kring wordt er veel gedronken. Soms onder werktijd en in de bus naar huis. Als hij thuiskomt gaat hij daarna naar de kroeg, waar hij zich vermaakt en gezelligheid vindt. Ik vraag mij af, zo jong als ik ben, wat de gezelligheid kan zijn die je ervaart in de kroegen en waarom je deze verkiest boven de huiselijke gezelligheid van je gezin? Dan moet het allemaal thuis niet zo leuk voor je zijn. Of je ervaart dat in ieder geval zo, want de kroeg in mijn woonplaats zie ik iedere dag gevuld met dezelfde mensen met hetzelfde glas alcohol voor hun neus, omringd door veel te harde muziek. Ze staren voor zich uit in een soort niemandsland of proberen heel erg hun best te doen om gehoord of gezien te worden, terwijl andere mensen, die er incidenteel zitten, hen helemaal niet zien zitten of hen alleen op hun meewarige blik trakteren. In hun ogen zijn de mensen die daar iedere dag zitten maar zielig. Weten zij veel?

Ik zink even weg met mijn gedachten door Martims verhaal waarin hij vertelt dat hij naar de kroeg gaat om de gezelligheid. Voor mij is het niemandsland, doods en leeg, maar hij voelt zich er thuis. Blijkbaar wordt hij er gezien.

Weken gaan voorbij en ik bedenk mij dat als wij maar verkering krijgen met elkaar, hij van de drank af zal blijven, omdat hij liefde krijgt en huiselijkheid vindt. Een win-win-situatie, want ik kan dan mijn liefde aan iemand geven die dat broodnodig heeft. Ik zal dan werkelijk geliefd zijn en ik ben nodig. Die ene relatie zal zijn hele leven zin kunnen geven.

Maar de verkering die ik zo fel begeer blijft uit. Wat overblijft, na anderhalf jaar zo met elkaar doorgebracht te hebben, is de herinnering aan een geweldige maar emotionele

tijd, waarin ik iemand heb leren kennen met angst, verdriet en met een hart dat veel liefde te geven heeft, maar ook iemand die op zoek is naar liefde. Heel herkenbaar voor mij. Eveneens is er de afwijzing, waarvan het voor mij de vraag is wat hij nu precies afwijst. Daarnaast is er de wetenschap dat hij zoveel drinkt dat hij er mogelijk aan kapot zal gaan en de angst dat ik hem dan nooit meer zal zien. Dat hij op een nare donkere dag zichzelf van zijn leven berooft of stomdronken een grens oversteekt. De grens van leven en dood. En wat rest is een verlangend hart, waarvan de lichtjes van hoop op een relatie met hem steeds verder doven. De illusie dat ik mogelijk zijn leven zal kunnen redden en de wetenschap dat hij liefde nodig heeft, maakt dat ik hoop dat we elkaar op een goede dag weer zullen zien. Als wij voor elkaar bestemd zijn, dan zullen we elkaar zeker weer tegenkomen. Want ik geloof in liefde die voorbestemd is. Ik geloof dat God een man en een vrouw uit hetzelfde hout snijdt en voor elkaar bedoeld heeft, in een man en een vrouw die een eenheid zijn. Ik geloof in de liefde die mijn hart in vuur en vlam zet. Ik geloof, ik hoop en ik vertrouw met een dromerige geest.

De kracht van de liefde heeft zich geopenbaard aan mij, heeft mij tot een gevangene gemaakt. Het sleurt mij mee in een emotionele dans van aantrekken en afstoten. Hoort de liefde zo te zijn? Is dat wel liefde? Op mijn zoektocht naar mijn prins die mij de ervaring van onvoorwaardelijke liefde hoort te geven, loop ik momenteel in een landschap waar ik omgeven word door donkere flarden. Donkere stemmen vullen de vlakte. Geen idee wat ze mij willen vertellen en wat ze komen doen. Ik weet alleen waar ik naar op zoek ben. Maar een kaart heb ik niet gekregen en hoe

echte liefde eruitziet, daar heb ik geen idee van. Ik ken alleen maar de films en de sprookjesboeken waarin het altijd eindigt in een lang en een gelukkig leven. Zou het echt zo gaan?

Daarom, ieder die deze woorden van Mij hoort en ze doet, die zal ik vergelijken met een verstandig man, die zijn huis op de rots gebouwd heeft; en de slagregen viel neer en de waterstromen kwamen en de winden waaiden en stortten zich op dat huis, maar het stortte niet in, want het was op de rots gefundeerd.’ (Mattheüs 7:24-25)

- - -

Het fundament van wie je bent is liefde. Relaties horen op basis van liefde gesloten te worden. Liefde waarbij het draait om elkaar tot een mooier mens te laten zijn. Deze liefde komt uit de Bron, uit God, want God is liefde. Deze liefde draait niet om jezelf. Dus ook niet om mij. Nee, het is de liefde die zich richt op de ander. Belangeloos. Wie zijn liefde fundeert op de Bron heeft een stevig fundament. Maar dan moet je wel begrijpen wat deze liefde betekent.

2 Op eigen benen

De laatste periode van mijn mbo-tijd breekt aan. Ik vind het niet eenvoudig, hoewel het leren mij goed afgaat. Mijn moeder is tijdens mijn laatste stageperiode opgenomen op een psychiatrische afdeling van het algemeen ziekenhuis en haar situatie is heftig voor mij. Het feit dat zij precies in de tijd dat ik stage loop in een psychiatrisch ziekenhuis, zelf psychiatrisch patiënt is geworden, is zeer confronterend.

Als ik rondloop in de kamer van de mensen die geestelijk ziek zijn, komen er veel vragen in mij op. Zijn ze altijd al zo geweest? Wat heeft ervoor gezorgd dat ze in deze staat beland zijn? Blijft het altijd zo? Zal het bij mama ook altijd zo blijven? Zal ze worden zoals deze mensen hier? Dan word ik bang. Alle hoop lijkt vervangen te zijn door angst. Dit is overleven. Hier zie ik het leed van mensen. Eenzaamheid. Geestelijke pijn. Hoe ga je ermee om? Hoe verwerk je dat? Het brengt behoorlijk veel spanning met zich mee.

Ik bezoek mama vaak en daarbij uit ze soms de wens om te sterven. Mijn moeder, met wie ik een hechte band heb, vindt geen reden meer om het leven te waarderen. Waarschijnlijk waardeert ze zichzelf op dit moment niet eens. Dat is lastig voor mij, want ik waardeer haar wel. En ik heb

mijn moeder nodig. Mijn broertje en zusjes ook. Zou ze dat wel weten? Zeker in deze enerverende periode van mijn leven heb ik haar nodig. Hoewel, is er ooit als kind een tijd waarin je je moeder niet nodig hebt? Misschien als je niet goed met je moeder op kunt schieten, maar zelfs dan heb je haar misschien wel heel erg nodig.

Als ik bij mama ben lijkt ze wel een zombie. Echt contact leggen lukt niet. Ze is afwezig. Alsof haar lichaam er is, maar haar geest niet. Ik voel mij op deze momenten erg eenzaam, omdat ik normaal alles bespreek met mijn moeder. Ook nu heb ik genoeg te vertellen en dat doe ik ook wel, zonder een klankbord te vinden. Mijn moeder is koel, kil en afstandelijk. Er komt geen antwoord. Ik weet dat zij er niets aan kan doen, zij is geestelijk immers ziek. Opgesloten in haar eigen geest. Ik weet het, ik loop immers stage in een psychiatrisch ziekenhuis. Ik zie deze mensen dagelijks. Ze zijn er lichamelijk wel, maar hun lichaam lijkt niet bewoond te worden. Lege omhulsels. Komt het door de medicatie of zijn ze geestelijk echt weg? Ik weet het niet. Wat ik zie zijn mensen die een manier hebben gevonden hoe ze om kunnen gaan met hun ziekte, met hun pijn of verdriet, om wat voor reden ze dan ook zo zijn. Is het egoïstisch van mij dat ik het erg vind dat ik mijn klankbord kwijt ben? Dat ik een leegte vind waarin ik alleen de echo van mijn eigen stem hoor? En dat die leegte ook alleen teruggeeft wat ik zelf vertel? Ik vind daar letterlijk niets meer. En toch, het leven gaat door, alsof het je niet overkomt. Ik moet mezelf hervinden, een nieuw klankbord en de kracht om door te gaan vinden.

Mijn stageperiode loopt binnenkort af en ik moet een voldoende halen om te slagen voor mijn diploma. Observe-

ren, analyseren, organiseren en plannen zijn mijn absolute kwaliteiten, maar deze stage in het psychiatrisch ziekenhuis is pittig, gezien de situatie rond mama. Toch slaag ik met glans. Ik ben daar erg trots op. Voldaan op mijn prestatie, ondanks mijn geestelijke verdriet. Het verdriet om mama die er zo aan toe is. Trots op mezelf, maar ook blij dat ze niet uit het leven gestapt is. Blijkbaar vindt ze ergens toch een reden om door te gaan. Ik hoop dat mijn vader, broertje, zusjes en ik die reden zijn. Ik hoop dat ze weet dat we van haar houden en dat zij het waard is om van te houden. Dat ze niet kiest voor de duisternis van de dood. De demonen uit haar eigen verleden niet laat winnen, maar de geest van liefde doet gelden. Tot zover lijkt de liefde te overwinnen, maar de onzekere tijd is nog niet voorbij. Dagelijks voert ze het gevecht. Mag je God smeken om iemand te laten blijven omdat je haar niet kunt missen? Is dat egoïstisch? Zoveel vragen, maar geen antwoord. Alleen de stille, donkere leegte.

Na het behalen van mijn diploma besluit ik dat ik naar de hbo-verpleegkunde wil gaan. Op advies van school kies ik, gezien mijn leercapaciteiten, voor een versnelde route. Ik wil de opleiding volgen aan de Hanzehogeschool Groningen. Dit is een beslissing puur en alleen vanwege het feit dat ik niet naar dezelfde school wil gaan als mijn medestudenten. Ik vond het niet zo heel leuk op het mbo. Echt aansluiting had ik er niet en ik wil daarom niet met hen meegaan om opnieuw jaren met hen door te brengen. Dus valt mijn oog op Groningen. De leus zegt 'er gaat niets boven Groningen' en dat wil ik dan weleens zelf ontdekken.

De zomervakantie staat vooral in het teken van zorgen om moeder die heen en weer reist tussen de PAAZ-afdeling en thuis. Daarnaast werk ik om het voor mij liggende jaar te kunnen betalen. Ik ben benieuwd naar wat de nieuwe school zal brengen. De eerste maanden pendel ik heen en weer. Dat is erg vermoeiend. Herhaaldelijk moet ik 's morgens om zes uur al met de trein om twee uur later in Groningen te kunnen zijn en in een afgeladen lijnbus naar het Zernikeplein af te zakken. 's Middags na school pakken we vaak een biertje of poolen we een potje. Maar ik moet altijd weer terug naar Ommen.

Het studentenleven bevalt mij en ik besluit, mede om de lange reistijd en de mooie stad, op zoek te gaan naar een studentenkamer. Ik heb een paar geweldige meiden ontmoet in Groningen en samen doen we vaak leuke dingen. We pakken een bioscoopje, een film zien is zeer goedkoop wanneer je student bent, we drinken bier en lambrusco, gaan poolen bij het poolcentrum en dansen in café de Blauwe Engel. Het is een geweldige tijd. Vaak lopen we direct na college de stad in om er niet eerder uit te komen dan in de vroege ochtenduren. Amper nuchter belanden we hangend in de schoolbanken, we pretenderen natuurlijk helder te zijn. Een kop koffie, een sigaret en een lauwe douche doen wonderen, in ieder geval om het tijdens de colleges vol te houden. Dan begint het hele feest opnieuw. Vrijheid, vreugde, geen enkele controle en leuke vriendinnen die de leegte vullen die de laatste tijd in mijn leven is geslopen. Ik ontdek dat ik het fijn vind om bij hen te horen. Het geeft een gevoel van saamhorigheid, van betekenis hebben en waardevol zijn. Wat wil een jongedame nog meer?

Het gaat mij voor de wind. Ik geniet optimaal van deze

heerlijke tijd. Van het samenzijn met de meiden, avonden hangen en kletsen tot we vermoeid samen in slaap vallen in een van onze huizen. Giechelen, zoals meiden doen. Het wij-gevoel beleven met elkaar. Tot de tentamentijd aanbreekt. Ik weet dat er storm op komst is, want veel leren heb ik niet gedaan. Ik doe een poging alles op het allerlaatste moment door te nemen, om vervolgens vol goede moed te vertrekken naar de tentamenhallen. Helaas, ik heb mij niet goed voorbereid. Omdat het mij op de mbo zo voor de wind ging en omdat ik gemakkelijk kon leren, heb ik het hbo onderschat. Niet zo zuinig ook. Dat ik goed kan leren is waar, maar dan moet je er wel voor inzetten en dat doe ik tot nu toe eigenlijk maar half. Ik geloof het allemaal wel. Bovendien had ik beter de reguliere route kunnen kiezen dan de versnelde.

Wanneer ik halverwege het jaar doorkrijg dat er geen eer meer aan te behalen valt, neem ik ter plekke het besluit na dit jaar terug te gaan naar mijn ouderlijk huis en werk te zoeken. Tot die tijd wil ik genieten van mijn vrijheid en ervaren hoe het studentenleven is! Ik besluit dus om te feesten, heel veel plezier te maken met mijn vriendinnen en maximaal te genieten van het goede van het studentenleven. De tijd van vieren dat je jong bent, ontsnapt bent aan de greep van je ouders en de wijde wereld verkennen, vliegt voorbij.

Helaas, mijn tijd in Groningen zit erop. Ik neem afscheid van mijn hartsvriendinnen en ben verdrietig omdat ik hen achterlaat. Het voelt als een steek in mijn hart. Mijn afscheidsfeest vier ik goed. Ik bezuipt mij nog een keer flink. Ondanks mijn vertrek hebben we toch ontzettend veel lol. Ik ben pas heel vroeg in de morgen thuis. Mijn vader

zal mij straks komen halen en het is zeker dat ik nog niet nuchter ben. Ik blijf zo lang mogelijk liggen en als mijn vader arriveert moet ik alles nog inpakken. Ik stink naar drank en heb een gigantische kater. Snel pakken papa en ik alles in, slepen de spullen van mijn kamer naar beneden en vertrekken naar ons ouderlijk huis in Ommen.

Ik ben inmiddels zo beroerd als een hond en zal stinken als een varken, maar mijn vader is zo goed daar niets over te zeggen. Misschien, het zal mijn ijdele hoop zijn, ruikt hij het geeneens. Vast een illusie. Enfin, het is onbelangrijk. Waar het om gaat is dat ik na een geweldig jaar terug ben in mijn ouderlijk huis. Daar maak ik mijn kamer in orde en voel ik mij al snel weer op mijn plek.

De tijd van feesten is voorbij. Het is nu tijd voor serieuze zaken. Ik moet mijn leven op orde brengen en daar hoort een baan bij. Ik wist dat als ik zou stoppen met mijn opleiding, ik zelfstandig zou moeten worden. Ik voel mij verantwoordelijk voor mijzelf. Mama is nog steeds niet in orde en van een houding van altijd maar feesten kan natuurlijk geen sprake meer zijn. Er ligt een toekomst voor me open en die wil ik serieus en verstandig invullen. Hoe dat eruit moet komen te zien, daar heb ik nu nog geen idee van. Ik weet alleen dat ik niet voor eeuwig thuis zal kunnen blijven en dat ik mij moet richten op mijn zelfstandigheid.

Ik zie een advertentie in de krant en ik besluit te solliciteren. Het is bij een plaatselijke instelling voor mensen met een verstandelijke beperking. Ik schrijf een brief en mag op gesprek komen. Ik word aangenomen en begin als assistent-begeleidster. Het is een geweldige werkplek waar fijne mensen werken en ook de mensen die er wonen zijn erg lief en bijzonder. Ik heb werk en dat is fijn. Dat ik vol-

doe aan de verwachting om iets goeds te doen met mijn eerder behaalde diploma, voelt ook prettig.

Opnieuw breekt er een bijzondere periode in mijn jeugd aan, ik ontmoet een jongen en na een aantal weken krijgen we verkering. De relatie tussen Pim en mij is bijzonder. Hij geeft mij het gevoel dat hij mij ziet. Hij kent het verdriet dat ik heb en hij heeft het goede met mij voor. Hij geeft mij zijn tijd, zijn geld en koopt veel fijne dingen voor mij. Sieraden, parfum en mooie kleding.

Als ik ongeveer een jaar in het tehuis heb gewerkt, word ik gebeld of ik op een andere plek zou willen werken. Ik besluit mijn baan op te zeggen en vertrek naar de nieuwe functie. Helaas is dat geen goede beslissing, want de mensen in die instelling gebruiken mij om hun onderbezette rooster voor de zomer op te vullen. Dat is even een flinke domper. Nu heb ik een mooie baan opgezegd om genept te worden.

Ik besluit te solliciteren op alles wat los en vast zit en kom via een uitzendbureau bij een pluimveeverwerkingsbedrijf terecht. Mijn loon is veel lager. Gelukkig heb ik niet veel nodig, want ik woon nog thuis. Ik heb het prima naar mijn zin op mijn nieuwe werk. Ik kan goed opschieten met de collega's aan onze machine. Je moet wel je mannetje kunnen staan. De meiden zijn pittig. Na een kennismaking, waarbij zij mijn grenzen even getest hebben en ik mijn tanden heb laten zien, loopt het van een leien dakje. We hebben buitengewoon veel plezier, soms tot irritatie van anderen.

Een collega in de fabriek kent Martim en soms, als we met elkaar samenwerken aan dezelfde lijn, praat ik over hem.

Ze vertelt mij hoe slecht het met hem gaat en hoe hij is afgegleden in de wereld van drank. Hij woont samen met een meisje, maar die is schijnbaar al eens bij hem weggelopen. Het doet mij verdriet te horen dat hij afglijdt. Opnieuw komt het gevoel naar boven dat ik hem kan redden. Ik kan goed overweg met mijn chef. Ik vraag nooit veel voor mezelf. Geen vrije tijd of andere zaken. Misschien draagt dat ook bij aan het feit dat we zo goed met elkaar kunnen opschieten. Ik werk hard en veel, doe ongelofelijk mijn best en ik vind het allemaal nog leuk ook. Ik wil graag een vaste baan in deze fabriek zodat mijn inkomsten gewaarborgd blijven. Regelmatig maak ik overuren en soms vragen ze of ik ook op zaterdag wil werken. Dat levert naast extra geld de volgende dag spierpijn en vermoeidheid op.

De zondag is voor mij de dag waarop ik het er even van neem. Ik blijf lang in bed liggen. Ga douchen en daarna direct terug in bed. Mijn vader is de hele morgen in de keuken bezig om de heerlijkste gerechten te maken en dan schuif ik tussen de middag zo aan tafel. Of ik ga met Pim mee naar zijn huis of zijn oma. Zijn grootmoeder is, net als mijn opa's en oma's, heel lief. Zijn oma heeft een speciaal plekje in mijn hart. De ouders van Pim zijn ook aardige mensen die mij zo goed en zo kwaad als het gaat opvangen, omdat het bij ons thuis problematisch is vanwege de toestand rondom mijn moeder.

Het gaat al enige tijd goed tussen Pim en mij, ondanks dat we weleens van mening verschillen. We besluiten te reageren op een woning die in de krant staat en wonder boven wonder krijgen we het huis. Een geweldige hoekwoning aan de Houtduif in Ommen. Het is een prachtige

kans voor ons. Er zitten wel een paar haken en ogen aan, want we hebben allebei geen cent te makken en we moeten het huis wel inrichten. Als het even kan natuurlijk smaakvol. Dus gaan we samen naar de bank om een lening af te sluiten. Dat lukt. Verbazingwekkend snel ook. Beiden hebben we een goede baan en we kunnen wel een paar cent krijgen. Nadat we enige tijd samenwonen krijg ik bij het pluimveebedrijf een vaste baan aangeboden.

We hebben het op zich wel goed samen voor een aantal jaar. Zeker in het begin. Later komt er een kink in de kabel en zijn er steeds vaker ruzies. Over allerlei dingen. We willen elkaar veranderen naar een ideaalbeeld en dat werkt duidelijk niet. Hij heeft een plaatje voor ogen. Het lijkt erop dat hij wil dat ik ben zoals zijn moeder. Ik wil mezelf zijn en waarschijnlijk geldt dat ook voor hem.

Helaas is Pim niet helemaal eerlijk tegen mij en krijg ik op een bepaald moment een telefoontje van een camping of Pim vanmiddag langs wil komen om een caravan te bezichtigen. Ik weet niet wat ik hoor. Ik ben razend en vertrek haastig op de fiets naar zijn ouders, waar Pim op dat moment is.

Daar komt de waarheid aan het licht. Hij vertelt dat hij een ander heeft. Het valt niet langer te ontkennen. In het uitgaanscentrum waar Pim werkt heeft hij een aardige dame ontmoet en hij wil met haar verder. Ik ben boos, voel mij verraden en bedrogen en ben uitzinnig. Na vreselijke toestanden over en weer pakt Pim uiteindelijk op oudjaarsdag zijn spullen. Hij vertrekt naar een woning die hem toegewezen is, boven een plaatselijke bakker. Een pijnlijke afsluiting van het voorbijgegangene jaar.

Ik vind het erg jammer dat Pim weg gaat, want ik ben echt gek op hem. Daarnaast ben bang ik dat ik nooit meer iemand zal vinden. Ik vrees dat mijn toekomst niet zo mooi zal zijn. Ik heb echt geen idee hoe het nu allemaal moet. Midden in die angst besluit ik te doen wat ik denk dat het beste is. Ik raap mezelf bij elkaar en ik schaf een scooter aan om op een makkelijke manier naar mijn werk te kunnen rijden. Dagelijks tuf ik heen en weer. Ook richt ik mijn huis opnieuw in. Na het vertrek van Pim staat het halfleeg. Het symboliseert een beetje hoe ik mij geestelijk voel.

Soms eet ik na werktijd bij mijn ouders. 's Avonds ga ik dan met mijn moeder samen naar de bingo, waar ik veel plezier aan beleef en af en toe ook flinke bedragen win. Eenmaal is de jackpot van zevenhonderdvijftig gulden voor mij. Veel meer doe ik in die tijd niet. Ik ga niet meer uit. Er is alleen mijn familie, mijn werk en de bingo. Een leeg en betekenisloos leven. Tot op een zekere dag de buurvrouw op de andere hoek mij vraagt om mee te gaan naar ZAK, een discotheek in Duitsland. Dat is natuurlijk wel heel gezellig. Ik koop wat leuke kleding, parfum en make-up en die zaterdagavond vertrek ik al vroeg richting mijn bureu. Ik ben blij dat ik mij weer een beetje levend voel. Niet alleen maar tegen een leegte aankijk. Hoewel je je kunt afvragen of dit nu echt de juiste invulling van die leegte is.

De avond verloopt rustig en is leuk. Op de terugweg stoppen we bij Het Podium. Voorheen heette het De Stam, het uitgaanscentrum waar ik Martim heb leren kennen. Ik kijk uit naar bekenden en kom Geert tegen, een jongen die ik nog ken van vroeger. We praten wat, drinken samen een biertje en hebben een gezellige avond. Hij biedt mij regelmatig iets te drinken aan en drinkt er zelf ook een paar.

Vlak voordat we weggaan, wisselen we telefoonnummers uit en nemen afscheid na een korte zoen en een stevige knuffel. Niks mis mee.

De nieuwe week gaat voorbij zoals alle andere weken. Met slechts één verschil. Geert belt mij iedere avond en hij blijft maar bellen. Wel zes weken lang, avond na avond. Ik heb een onderbuikgevoel dat ik met deze Geert geen relatie moet beginnen, maar er is geen aanwijsbare reden voor. Ik bespreek het met een collega en ze geeft mij in niet mis te verstane woorden te kennen dat ik een angsthaas ben geworden en dat ik gewoon die stap moet nemen. Als ik die avond thuiskom en Geert belt, neem ik dapper de hoorn op. We praten wat over koetjes en kalfjes als Geert er de vraag in knalt of hij in het weekeinde langs mag komen? Geert rijdt op een vrachtwagen en kan daarom niet eerder afspreken. Dat hoeft van mij ook niet. Zijn voorstel levert mij al genoeg spanning op, maar toch stem ik er mee in.

De dagen erop wil ik iedere avond afbellen. Ik weet niet of hij wel de juiste is. Maar mijn collega, degene die mij uitgelachen heeft, weet mij over te halen om toch gewoon af te spreken. Ik negeer mijn gevoel dat mij duidelijk probeert tegen te houden van de afspraak.

Die zaterdag komt Geert langs en hij blijft bij mij slapen. We krijgen een relatie. Maar echt heel blij word ik er niet van. Een onbestemd gevoel, zonder duidelijk te weten waarom en waarvoor, houdt mij in zijn greep. Toch nemen we na een paar weken het besluit om samen te gaan wonen en maken we toekomstplannen. Hij heeft een goede baan, maar hij heeft wel een aantal bijzondere eigenaardigheden. Hij houdt bijvoorbeeld liever zijn eigen bankrekening, waar ik totaal geen inzage in heb of krijg. En hij betaalt

niet veel mee aan de huishouding. Alleen in het weekeinde geeft hij mij soms twintig gulden. Zijn logica is dat hij er ook niet zo veel is. Voorheen betaalde ik toch ook alles zelf? Zijn bankafschriften zie ik niet en ik taal er ook niet naar, omdat ik mijn zaken gewoon verder goed geregeld heb. Ik werk en ik maak het huis vanbinnen schoon. De afspraak is dat hij het buitenwerk doet, maar helaas gebeurt dat niet. Eigenlijk kan het mij ook niet zoveel schelen, ik werk toch alleen maar. Over het hebben van een goede relatie heb ik nooit nagedacht. Of deze man met zijn gedrag de leegte in mijn leven echt vult, weet ik niet. Maar het is een optie die voorhanden is om te proberen. Met hem kan ik mijn leven zin geven, kan ik iemand zijn. Ik vul mijn leven in ieder geval. De rinkelende alarmbellen zijn echter nog niet weg.

Op zekere dag geeft Geert aan dat het een normale zaak is om kinderen te krijgen. Ik reageer heel simpel: ik wil graag kinderen, maar dan moeten we wel getrouwd zijn. Geert vindt dat we dan maar snel moeten gaan trouwen. Zo simpel als dat. Onnadenkend en roekeloos. Ik ben nog maar kort bij hem en wat weet ik nu eigenlijk van hem? Toch houdt mij dat niet tegen. Het verlangen te zijn zoals andere vrouwen, gehuwd en met kinderen, ergens bij te horen en te voldoen aan de verwachtingen van de maatschappij, wint het van mijn onderbuikgevoelens. Daarnaast wil ik betekenis geven aan mijn leven. Ik wil zien en gezien worden. Erkend worden en mij geliefd voelen. Mij echt verbonden voelen met iemand. Die kans ligt er nu. Een paar weken later trouwen we op een dag dat het gratis kan in Ommen, heel sober en simpel. Alleen de mensen uit

ons gezin en een oudere dame die voor Geert belangrijk is, zijn bij de plechtigheid aanwezig. Op het moment dat de ambtenaar van de burgerlijke stand om mijn jawoord vraagt, onderdruk ik de neiging om nee te zeggen. Ik kijk achterom, naar mijn ouders, dierbaren, mijn familie en die van hem. Ik verman me onmiddellijk, ik wil hen niet tot schande maken en geen pijn doen. Ik weet eigenlijk ook helemaal niet waarom ik nu nee wil zeggen. In mijn binnenste voelt het wel zo. Onrust? Of God die mij waarschuwt? Mensen zeggen soms 'als het zo is, dan voel je het'. Maar geldt dat ook als hij niet de ware is? Moet ik niet luisteren naar dat sterke gevoel in mijn hart? Ik zeg geen nee. Ik zeg ja.

Ik verbind mij aan een man wiens jawoord heeft geklonken op de vraag of hij voor altijd voor mij wil zorgen en mij lief te hebben en te eren. Hij belooft dat te doen voor eeuwig en altijd. Daarna volgt mijn jawoord. Ik belooft hetzelfde tot de dood ons scheidt. Dat is wat we beloven voor God ten overstaan van de buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente Ommen en aan elkaar.

Met twijfel in mijn hart heb ik zojuist mijn belofte beaamd met een bevestiging. Wankel is mijn gevoel, mijn bevestigingen, zelfs mijn huwelijk. Zonder dat ik snap waarom. Behalve dat stemmetje dat ik aan de kant schuif. Geen reden. Geen bewijs. Kan ik vertrouwen op dat innerlijke stemmetje dat mij eerder gewaarschuwd heeft over het gedrag van anderen? Zou dat de reden geweest zijn om alles af te blazen en er niet eens aan te beginnen? Het voelt als drijfzand, dat stemmetje en de gronden om het huwelijk niet te voltrekken. In mijn hoofd spreekt mijn verstand

mij toe dat wie A zegt ook B moet zeggen. Dus ik vergeet het stemmetje en ga hard over mijn eigen grens heen. Misschien heb ik dat wel zo vaak gedaan dat ik mijn grenzen niet eens herken? Wie zal het zeggen?

Het huwelijk is voltrokken. We vieren het in Preston Palace. Symbolisch, want Preston Palace is ooit een ziekenhuis geweest. Het oude Irene ziekenhuis in Almelo waar ik het levenslicht zag. Op die plek ziet mijn huwelijk het licht van haar eerste dag. Een nieuwe fase in mijn leven. Ik ben nu iemands echtgenote. Ik ben iemands geliefde. Ik ben een fase ingegaan waarin ik mij verbonden heb aan iemand. Maar welk licht is het, dat hier geboren is? Is het wel het licht van de liefde? Of is het soms het verblindende licht van de vervalser? Is het echt of een illusie? Dat moet nog blijken, maar op dit moment ben ik trots dat ik zijn achternaam draag. Dat ik aangesproken word als mevrouw. Er ligt een betekenis in het getrouwd zijn en die betekenis geeft mijn leven een nieuwe inhoud.

Nog maar een paar weken later blij ik zwanger te zijn. Een moeizame zwangerschap breekt aan. Ik groei als kool, ik ben heel bang en onzeker, dus snoep ik veel. Ik krijg een zwangerschapsvergiftiging en weldra lig ik in het ziekenhuis. Ik ben bang om te sterven en vrees dat ik mijn baby, waarvan ik al vroeg weet dat het een meisje is, zal verliezen.

Aan mijn man heb ik niet zo veel, hij is intussen internationaal chauffeur geworden en veel van huis. Ik sta er alleen voor. Dat voel ik ook in iedere vezel. Elke morgen verschijnt er een gynaecoloog aan m'n bed die me onderzoekt. Hij bekijkt steeds de resultaten van m'n urine op

eiwitwaarden, neemt mijn bloeddruk op en bepaalt of de bevalling nog een dag kan worden uitgesteld. In de zesentwintigste week van mijn zwangerschap krijg ik 's avonds stuipen vanuit mijn buik. Ik bel om een zuster. Ik sta doodsangsten uit. De hele avond en nacht ligt ik alleen met alle emoties, angsten en gevoelens die je kunt hebben als jonge vrouw, die op het punt staat voor het eerst een baby te krijgen, zonder de zekerheid of je de bevalling wel zult overleven. Zo voel ik mij ook die avond en nacht, heel alleen.

De dood waart als een geest over de gang en wacht tot hij iemand mee kan nemen. Ik voel zijn aanwezigheid. Ik wil niet. Ik wil niet dood. Ik heb een baby in mijn buik en ik wil graag weten hoe het voelt om moeder te zijn. Om je kind in je armen te houden. Om lief te hebben. Om geliefd te worden.

Als ik aangeef hoe ik mij voel, krijg ik nog iets om te slapen. Alsof de baby nog niet mag komen. Alsof er misschien geen ruimte is op de verloskamer. God weet welke reden ze hebben, maar ik lig nog een nacht te wachten. Zonder aanspraak, zonder dat er gevraagd wordt of ze iemand kunnen bellen voor mij of dat ik misschien behoefte heb om met iemand te praten. Mijn geestelijke nood wordt niet opgemerkt en ik ben aan mijn lot overgeleverd. Het lot van wachten of je doodgaat of een kind ter wereld brengen zult. En als dat kind komt, of het dan zal blijven leven. En of jij dan zult leven. Beangstigend en echt eenzaam. Niemand komt informeren hoe het met mij gaat of hoe ik me voel.

Pas de volgende ochtend beginnen ze met het opwekken van de weeën die de ontsluiting moeten gaan bevorderen.

Als de weeën echt op gang komen mag ik naar de verloskamer waar ze elkaar in een sneller tempo opvolgen. Wanneer ik hen vertel hoe alleen in mij de afgelopen nacht heb gevoeld, schrikken ze. Hoewel het de dag is dat mijn dochter het levenslicht zal gaan aanschouwen, voel ik mij innerlijk leeg. Ik ben onrustig en vreselijk onzeker over dat wat er gaat komen. Bevallen voor de eerste keer is eng. Je hebt werkelijk geen idee wat je te wachten staat. Op de verloskamer staan tafels met instrumenten die mij nog veel banger maken. Maar ik geef geen krimp. De instrumenten voorspellen niet veel goeds. Ik vraag mij af of het pijn zal doen en hoeveel?

De gynaecoloog geeft aan dat de baby geboren moet worden, omdat haar hartslag daalt. Hij praat over een vacuumpomp en zonder al te veel uitleg en zonder echt aandacht voor mij doet hij zijn ding. De zandloper van het universum lijkt aan te geven dat de tijd te kort is. Er moet nu iets gebeuren. Dat is voelbaar in de kamer. Het knaagt aan mijn lichaam en mijn gemoedstoestand. De gynaecoloog lijkt op dat moment zelf ook wat angstig en dat heeft geen positieve invloed op mijn gemoedsrust. Ik maak mij zorgen over mijn dochttertje. Als haar maar niets overkomt, schiet er meer dan een keer door mijn hoofd, gevolgd door een roep naar God. *'Heer, in deze diepe donkere ervaring heb ik Uw liefde nodig. Uw hulp. Uw aanwezigheid. Mag ik moeder zijn, Heer? Mag ik zelf voor mijn kindje zorgen?'*

Na de geboorte van mijn dochter Kelly, vertelt de zuster dat de gynaecoloog eerder die week zijn eigen baby verloren heeft bij de geboorte. Dat verklaart voor mij veel van zijn nerveuze houdingen, maar ik heb bewondering voor hem dat hij zijn vak blijft uitoefenen, ondanks de heftige

periode die hij meegemaakt heeft en die hij hoogstwaarschijnlijk nooit meer zal vergeten. Gelukkig is mijn leven gespaard gebleven en dat van mijn dochter tot op heden ook. Ze is klein, maar ze leeft. Kelly is met de vacuümpomp geboren en heeft een bult op haar hoofd. Ze zal nog enige tijd misselijk zijn en hoofdpijn hebben. De dood was sterk aanwezig, maar heeft mij niet meegetrokken, geen vat op mij gekregen. God heeft er een stokje voor gestoken. Nu ben ik dus moeder. Opnieuw een nieuwe betekenis in mijn leven. Mijn leven heeft een toegevoegde waarde. Een licht is geboren uit mijn licht. Het licht van de liefde. Onvoorwaardelijk houd ik van dit kleine meisje dat in mijn armen ligt. Een golf van liefde gaat door mij heen. Men zegt dat alle leed vergeten is zodra je je kind in de armen hebt. Het is waar. Ik vergeet mijn pijn en zorgen, maar je leed vergeten is niet hetzelfde als de ervaring uitwissen. De ervaring van de donkere nacht is in mijn ziel gegraveerd. Ik heb hem beleefd. Ik heb angst, zeg maar doodsangst, ervaren.

Een dag na de geboorte van mijn meisje is het Moederdag. Mijn eerste Moederdag en we krijgen van het verplegend personeel een kaarsje in de vorm van een hartje. Een lief gebaar. De dagen na de bevalling zijn moeizaam. Ten eerste omdat mijn kleine meisje nog in een couveuse ligt te vechten voor haar leven en ten tweede vanwege de moeilijke bevalling. Het is een heftig emotionele tijd en ik kan er moeilijk mee om gaan.

Een aantal dagen later doet Kelly het prima en mogen we naar huis. We krijgen ongelooflijk veel cadeautjes, aanloop en visite, maar ik voel mij niet goed. Hoewel mijn bloeddruk zakt en de wonden aan het genezen zijn, voel ik mij

innerlijk onrustig. De angst om dood te gaan heeft een diepe krater in mijn binnenste geslagen. Stel dat ik dood ga en mijn dochter alleen achterblijft?

Ik vind het vervelend dat ik zoveel alleen ben. Als internationaal chauffeur is Geert veel weg. Daarnaast blijkt in de weken erna al spoedig dat hij zich emotioneel geen raad weet met mijn angstgevoelens en ook niet met een kleine baby die zijn nachtrust verstoort. Ik sta er opnieuw alleen voor. Ik voel mij angstig, onzeker en erg eenzaam, maar er is één ding dat als een paal boven water staat voor mij: ik ben een kersverse moeder en er is een klein wezentje totaal afhankelijk van mijn liefde. En dat wezentje zal, als het aan mij ligt en voor zover ik het helpen kan, niets te kort komen.

Mijn wonden genezen keurig, tenminste, de lichamelijke dan en ik leer omgaan met het feit dat ik emotioneel opnieuw op mezelf aangewezen ben. Terwijl ik verbonden ben in de echt, voel ik mij alleen. Ik moet geestelijk gezien alsnog mijn eigen boontjes doppen.

Het trauma van de bevalling is groot en ik ben zo doodsbang dat ik één ding heel zeker weet: als dit gevoel te lang duurt zal ik zeker geen kinderen meer willen. Zo komt het dat ik hierover praat met mijn man. Ondanks het feit dat ik alles alleen moet opknappen, besluiten we samen dat wij toch nog een kinderwens hebben. In plaats van samen te praten over de emoties rond mijn heftige zwangerschap en zware bevalling, storten wij ons volledig op onze nieuwe kinderwens.

Intussen is Kelly een echte huilbaby. Men zegt weleens dat kinderen de emotie en gevoelens van hun ouders haar-scherp aanvoelen. Ik vermoed dat mijn kleine meisje mijn

eigen tranen huilt. Alsof ons kindje ons wil laten zien dat we onze emoties moeten uiten. Mijn liefde voor dit kleine wezentje is zo groot dat ik alles wil doen om haar te troosten. Ik koester dit kindje, knuffel het en troost het waar ik kan. Daarbij stop ik mijn eigen emoties en gevoelens weg, althans dat probeer ik.

Natuurlijk voelt mijn kind mijn emotionele toestand haarfijn aan. Kinderen hebben er voelsprietten voor, maar dat ben ik mij in die periode niet bewust. Ik heb niet eens in de gaten dat het met mijzelf niet goed gaat. Emotioneel gezien ben ik feitelijk een wrak. Niemand die erover spreekt. En niemand die mij helpt. In ieder geval niet op geestelijk gebied. Mogelijk wel mijn eigen fout, want ik praat er zelf ook niet echt over. Ik schaam mij vooral. Ook heb ik geen idee wie of wat mij zou kunnen helpen? Dat is zwaar, vooral omdat ik er met mijn man niet over kan praten. Geert begrijpt totaal niet wat er zich allemaal onder zijn ogen afspeelt. Hij is alleen maar aan het werk, hetgeen natuurlijk een vlucht is om niet naar zichzelf te hoeven kijken en om bepaalde zaken niet onder ogen te hoeven zien. Hij denkt vooral aan zichzelf en aan zijn eigen (innerlijke) rust. Het is voor mij een slopende tijd. Ik raak vermoeid en vind de manier waarop mijn man met dit nieuwe leven in ons gezin om gaat, op zijn zachtst gezegd niet zo fijn. Ik raak teleurgesteld in ons huwelijk. Ook in hem als partner. Want een echte partner, iemand op wie ik rekenen kan, is hij niet. Ik vind bij hem geen klankbord. Alleen maar opnieuw een leegte. In die leegte sta ik alleen, met open handen waarop een baby ligt. Mijn baby die het verdient om een moeder te hebben die haar het beste geeft van alles wat ze kan vinden. Van alles wie ze is, wat ze

weet en wat ze geleerd heeft. Die haar handje vasthoudt en er voor haar is, die luistert, helpt, troost en steunt. En wat al niet meer. Zo'n moeder wil ik zijn. Maar ze heeft ook recht op een vader en haar moeder op een partner. Op dit moment is het allemaal maar een diepe geestelijke leegte. Ik kan alleen het kind mijn liefde geven. Ik voel mij afgestompt op hem, teleurgesteld en zo alleen. Ik kan het niet vaak genoeg zeggen. Ik wil dat je begrijpt hoe alleen ik mij voel. Kelly geeft mij een reden om elke morgen op te staan. Om elke nieuwe dag tegemoet te zien en te proberen weer op krachten te komen, hetgeen lange tijd niet lukt. Ik ben moegeslagen door het leven. Ik vecht zoals een hond dat soms doet, maar waartegen? Wie is mijn vijand in deze strijd? Wat moet ik doen om vooruit te komen? Waar kan ik mijn kracht hervinden?

Korte tijd na de bevalling van Kelly ben ik opnieuw zwanger. Deze zwangerschap verloopt op zich gemakkelijker, maar het vooruitzicht op een nieuwe bevalling lokt mij nog niet zo. Toch ben ik niet echt bang, meer wat onrustig of zenuwachtig. Men heeft mij verteld dat geen twee bevallingen hetzelfde zijn. Dat geeft de burger moed. Mij in ieder geval wel. Echt veel tijd om daarbij stil te blijven staan heb ik ook niet want er is een baby groot te brengen en mijn man is niet thuis en niet inzetbaar. Dus werk aan de winkel. Ik zal het allemaal helemaal alleen moeten doen.

Als onze dochter een paar weken oud is krijgen we een telefoontje van de baas van Geert. Of hij even langs mag komen? Een baas die bij ons thuis komt, heeft dat wel iets goeds te betekenen? Lang hoeft ik daar niet over in te zitten. Nadat ik hem voorzien heb van koffie, steekt hij van wal. Geert heeft hem leugens verteld en daar neemt hij geen

genoegen mee. Op staande voet wordt hij ontslagen. Geert zit erbij, vertrekt geen spier en toont geen enkele emotie. Hij lijkt compleet niet verrast, het is alsof hij snapt waarover dit gaat. Ik ben echter niet voorbereid en sta perplex. Zijn baan kwijt? Met een baby en er nog een op komst ...? De baas zegt dat hij mij dit persoonlijk wil vertellen, zodat ik begrijp wat de reden is dat hij iemand met een pasgeboren baby op straat zet. Hij is heel menselijk en heeft ook echt met mij als kersverse moeder te doen. Toch landt het verhaal van de baas niet echt. Ik hoor het wel en vind het erg, maar ik besef de ernst van deze situatie nog niet. Geert lijkt er niet mee te zitten. Als zijn baas vertrokken is uit hij de wens om voor zichzelf te gaan beginnen en komt op de proppen met een heel mooi concept. Duidelijk is het dat hij al even zinspeelt met de gedachte om voor zichzelf te beginnen. Hij vraagt mij om mee te gaan naar een bedrijf dat chauffeurs de kans geeft om zelfstandig te zijn.

De volgende zaterdag rijden we naar het hoge noorden, richting Groningen en komen uit in een klein gehucht, waar in een oude schuur heel vriendelijke mensen werken. Allemaal 'ouwe-jongens-krentenbrood' en 'doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg'. Een van de mannen legt mij het concept van 'zelfstandig rijden' uit. Op zich een prima plan, maar in één ding heb ik een hard hoofd. Je moet namelijk geen schulden hebben. Die hebben wij wel, door onze bruiloft en de onhandige manier waarop mijn man het financieel heeft aangepakt. Hij heeft tegen mij gelogen over zijn spaargeld. Zo komt het dat ik het een en ander maandelijks moet afbetalen. Dus als het plan ergens mis zou kunnen gaan, dan is dat hierom. Ik bespreek dat niet meteen met hem, maar wel als we terugrijden. Hij is

echter in een euforische stemming en weet absoluut zeker dat dit een geweldig plan is. Mijn onderbuik vertelt iets anders. Hoe ik ook zeg dat ik dit een slecht idee vind, ik krijg geen gehoor. Mijn stem is niets anders dan een echo. Zijn plan gaat door. Hij drukt gewoon zijn zin door en luistert niet naar mij.

Na een aantal maanden blijkt dan ook inderdaad dat we hierop vastlopen. Mijn man blijft mij maar voorliegen. Ik ben zo vreselijk teleurgesteld in hem als weer een van zijn leugens uitkomt en onze rekeningen maar op blijven lopen. Woedend maakt het mij, al deze leugens die hij mij op de mouw spelt en waarin hij blijkbaar zelf gelooft. Het geeft mij een gevoel van machteloosheid. Ik zit vast in een patroon waar ik niet in wil zitten. Het is een uitzichtloze situatie op deze manier. Vooral de telefoonrekening loopt maar op. Dat is mijn schuld, vindt hij, want ik hang steeds aan de telefoon terwijl hij in het buitenland rijdt. Intercontinentaal bellen is echt heel duur. Natuurlijk ben ik inderdaad de beller, maar wel omdat hij voortdurend oneerlijk is en mij ontloopt, omdat hij daar de verantwoordelijkheid niet voor wil nemen en maar zo lang mogelijk wegblijft in het buitenland.

Daar zit ik dan in die hachelijke situatie waarin ik moet zorgen voor een huilbaby. Nachtenlang houdt mijn dochter mij wakker. Steeds als ze in slaap valt en ik haar wegleg of bij haar wieg wegloop, zet ze het op een schreeuwen. Het nachtenlang wakker zijn kost mij heel veel energie, mede door de manier waarop mijn man met mij omgaat. Ik ben hondsmoe en de wanhoop nabij. Wat is wijsheid? Uiteindelijk moet hij stoppen met zijn buitenlandse ritten als zelfstandige en hebben we er een flinke schuld bij. Met

een kleine baby en nog één op komst besluit hij om opnieuw in loondienst te gaan werken. Dat is wederom een strop voor mij, want hij rijdt nu tien dagen op en tien dagen af in het buitenland. Dat is althans de theorie die zijn nieuwe baas erop na houdt. In de praktijk betekent het dat hij tien dagen weg is, dan hooguit drie dagen thuis en dan weer tien dagen weg. Na een tijdje blijkt dat hij dat zelf zo regelt, omdat hij maar al te graag op de vrachtwagen zit. Hij wil zo min mogelijk thuis zijn, hij kan absoluut niet tegen het gehuil van onze babydochter.

Zoals gezegd, zodra ik uit de buurt van Kelly ben, huilt ze. Ze wil niet alleen slapen en omdat Geert vaak weg is en ik mijn rust wel moet hebben om ook de volgende dag weer voor haar te zorgen, leg ik haar dan naast mij in bed, op zijn plek. Maar wanneer hij thuiskomt wil hij dat niet. Hij wil slechts rust. Dat resulteert in onbegrip en stress. Hij heeft geen idee hoe het is om voor een huilende baby te zorgen en hij wil het ook gewoon niet weten. Hij wil alleen zijn eigen gang gaan en geen gezeur, zo ziet zijn idee van ons gezamenlijk leven eruit. Hoe langer dit duurt, hoe meer ik mij afvraag welk deel precies een samenzijn beschrijft en voor welk deel hij verantwoordelijkheid neemt en erkent. Wat mij betreft is dat ver te zoeken. In mijn hart ontstaat dan ook voorzichtig een afstand tussen hem en mij. Mijn gevoelens slaan steeds meer om in boosheid, machteloosheid, woede en wanhoop. Ik vraag mij af of hij wel goed nagedacht heeft over het krijgen van een baby. Wilde hij het wel echt? Was hij er wel aan toe? Even denk ik terug aan het stemmetje op onze trouwdag. Doe het niet ... Zeg geen ja. Ik realiseer me dat ik het stom vind dat ik ja gezegd heb. Ik had geen ja moeten zeggen. Ik had moe-

ten luisteren, maar dat heb ik niet gedaan en dat maakt mij nu een echtgenote en moeder van een kindje, die de dupe is van de emotionele toestand van haar moeder die mede te danken is aan haar vader. Natuurlijk zal deze toestand voorbijgaan, maar ik heb intens medelijden met mijn kindje, omdat dit de sfeer is waarin ze opgroeit. Ook stel ik voor het eerst de diepe vraag aan mezelf: wat is liefde eigenlijk voor mij?

Intussen maken we de kamer voor het tweede kindje klaar. We besluiten dat dit ons laatste kindje zal zijn. Hij vindt het wel welletjes en dat is het ook. Eén kind kan hij al amper aan. Ik bereid mij voor op de bevalling. Dit wel met lood in mijn schoenen. Niet alleen omdat de bevalling van onze dochter mij nog zo vers in het geheugen ligt, maar ook omdat Geert zo weinig tot steun is geweest. Ik ben niet fit, heb geen energie, noch enige vertrouwen in hoe het verder moet gaan. Ik sta telkens onder toezicht van de gynaecoloog. Tot nu toe is de zwangerschap zonder al te grote problemen gegaan.

De bevalling wordt opgewekt. Ik ga aan een infuus dat ervoor zorgt dat de weeën op gang komen. Op een ademhalingsprobleempje na verloopt de geboorte vlekkeloos. Onze zoon komt snel en gezond ter wereld. Een flinke jongen van negen pond. Yarnick is zijn naam. Welkom op de wereld, kleine man! Ik ben erg blij met deze mooie zoon. Hij is gezond en een heerlijk kind om te zien. Toch kan ik het niet helpen dat ik mij afvraag of het leven van dit pasgeboren jongetje wel vlekkeloos zal verlopen. Ik fluister hem in dat mama er altijd voor hem zal zijn, daar ben ik

stellig van overtuigd. Mijn liefde voor dit kind zal een niet aflatende werkzame kracht zijn. Zo lang als ik leef.

Na een dagje ziekenhuis mogen we samen naar huis en ik geniet met volle teugen van de kraamtijd. Tot de derde dag. De bel gaat en er staat een meneer voor de deur die zich voorstelt als deurwaarder. Hij is op zoek naar mijn man. Ik heb werkelijk geen idee wat een deurwaarder is. De man, aanzienlijk bekend in Ommen, is welwillend en legt het mij vriendelijk uit. Ik vertel hem dat Geert is weggegaan naar zijn werk en dat hij pas over tien dagen terug is. De deurwaarder bekijkt mij van top tot teen en komt blijkbaar tot de conclusie dat ik echt groen en onschuldig ben. Hij vertelt mij dat hij niet als enige op zoek is naar mijn man. Ik schrik enorm. Aangezien hij begrijpt dat ik net bevallen ben, raadt hij me aan om even op adem te komen. Op mijn aandringen vertelt de deurwaarder het bedrag waarvoor ze mijn man zoeken: vijftiengduizend euro. Ik ben bang dat mijn hart ter plekke stil zal blijven staan. De deurwaarder vraagt of we getrouwd zijn en wanneer ik bevestigend antwoord, stelt hij mij de vraag of we in gemeenschap van goederen zijn getrouwd? Dat ben ik inderdaad. Ik raak nog meer overstuur door wat hij vervolgens vertelt. Omdat we in gemeenschap van goederen getrouwd zijn, word ik medeverantwoordelijk gehouden voor dit bedrag en ik heb een heel goede pleiter nodig om mezelf vrij te krijgen van een schuld waarvan ik tot die dag het bestaan niet eens van wist. Sterker nog, er niet aan meegewerkt hebt. Mijn kraamverzorgster, die in de kamer aan het poetsen is, krijgt inmiddels lucht van het feit dat er iets helemaal mis is en komt mij steunen. Als de deurwaarder uiteindelijk vertrekt maak ik alle post van

mijn man open die de afgelopen tijd is binnengekomen. Ik krijg de schrik van mijn leven. Naast de bedragen die de deurwaarder heeft genoemd staan er nog meer aanzienlijk grote bedragen open. Ik bel Geert en confronteer hem met de feiten. Hij liegt eerst drie keer tegen mij en geeft pas na de vierde poging toe. Ik ben inmiddels laaiend. Zijn liegen en bedriegen ben ik meer dan zat. Ik zeg hem dat we naar de schuldhulp gaan. Ook wil ik dat hij hulp zoekt, want dat ellendige gelieg van hem is voor mij het ergst van alles. Daar kan ik niet tegen. Ik ben op dat moment niet van plan hem in de steek te laten, maar liegen, dat accepteer ik niet langer.

Bij een particulier bureau begin ik met hem aan het traject van vrijwillige schuldhulp en ga na een bezoek aan de huisarts met hem naar het Riagg. De hulpverlener maakt mij duidelijk dat dit leugenachtige gedrag zijn aard is geworden door trauma's uit zijn jeugd en dat hij ermee moet leren leven. Als ik daar niet mee om kan gaan kan ik maar beter bij hem weggaan, want veranderen zal hij zeker niet meer doen. Ik vind het heel moeilijk.

Een angstige en moeilijke tijd breekt aan. Een tijd van afzien en een tijd waarin ik elk dubbeltje omdraai terwijl hij nog weleens fouten maakt. Hij vindt dat hij honderd gulden mee moet hebben per week, terwijl er voor de kinderen amper een pak babyvoeding en een pak Pampers kan worden aangeschaft. Sommige momenten voel ik mij compleet radeloos en boos, maar nooit heb ik gedacht dat het voor mij en de kinderen niet goed zal komen. Waar ik wel vaak aan denk is de optie om te scheiden. Toch vind ik dat de grens nog niet bereikt is. Ik houd daarvoor nog te

veel van hem, althans dat denk ik, en we hebben kinderen. Scheiden, nee dat doe je echt niet zomaar.

In deze periode van onzekerheid en angst, maar vooral ook van bittere vertwijfeling, ga ik God weer zoeken. Niet dat ik Hem echt kwijt was, hooguit schonk ik niet zoveel aandacht aan Hem. Ik gaf Hem niet de plaats die Hij eigenlijk verdiende. Ik ga dieper nadenken over de geboden uit de Bijbel. Er is mij geleerd dat houden van je naaste erg belangrijk is. Wat jij niet wilt dat jou geschiedt, dat doe je ook een ander niet. Zoiets. Hoe zou God over mij denken wanneer ik ga scheiden?

Bij ons in de familie is altijd het voorbeeld gegeven dat je getrouwd blijft in goede en slechte tijden, tot de dood je scheidt. Als ik daarvan afwijk zal ik mij zeker heel erg schamen. Ik ben dan degene die een smet werpt op de familie en dat zal zeker niet voor het eerst zijn. Ik vind het vreselijk.

Het feit dat Geert een leugenaar is, maakt de basis tussen ons helemaal kapot. Ik heb absoluut geen vertrouwen meer in hem. Geestelijk gezien voelt het voor mij alsof we nooit echt verbonden zijn geweest. Hij, mijn man, heeft zich nooit echt aan mij gegeven. Hij heeft dingen achtergehouden voor mij, verschillende zaken verzwegen. Hij is oneerlijk geweest, hij heeft mij bedrogen en halve waarheden verteld. Dat is een oneerlijke basis voor een goede relatie. Een verbinding die door leugens tot stand is gebracht. Wie is er ook alweer de meester van de leugen? Wie is er ook alweer degene van het valse licht? Ik moet even eerlijk zijn. Satan, vreselijke duivel die je bent, dat is echt een meesterlijke zet van je geweest. Je hebt mij in de

armen gedreven van de zonde. Of besta je niet, ben ik mijn eigen duivel en heb ik het allemaal zelf gedaan?

Het is donker in mij. Ik onderwerp de diepe krochten van mijn eigen geest aan een nadere inspectie. En ik kom tot schokkende ontdekkingen. De liefde op aarde blijkt absoluut niet hetzelfde te zijn als de Hemelse liefde waarover mijn Bijbel spreekt. Mensen hebben hun eigen waarheden en oordelen naar hun eigen referentiekaders. Wat moet je er toch mee? Hoe kom je door een dergelijk web van hersenspinsels heen? Waar kan ik naartoe met al mijn vragen? Wie kan mij helpen?

Er breekt een tijd van diepe bezinning aan. Mag ik mijn verbond, dat geestelijk gezien door hem toch gebroken is, wel stoppen? Ik heb geleerd mijn naaste lief te hebben zoals mijzelf. Maar dat zal betekenen dat mijn kinderen en ik er aan kapot kunnen gaan. Ik besef dat ik deze man die zo blijft volharden in zijn leugens, misschien wel mijn liefde kan geven, maar mijn vertrouwen niet meer. In deze bizarre tijd van rauwe emoties en verwarrende gevoelens, wordt er een macht in mijn leven actief, net als tijdens de eerste bevalling die zich in de toekomst nog vaker zal openbaren aan mij. Zijn naam is angst. Angst is het tegengestelde van liefde, een geest die gezonden wordt om mensen te verdelen of ze te beheersen. Deze angst, die opnieuw in mij wakker is geworden, zorgt ervoor dat mijn overlevingsinstinct op volle toeren begint te werken. Deze angst laat een gezicht zien dat mij tot nog toe vreemd is geweest, maar mij steeds sneller vertrouwd wordt. Het is deze angst die mij een veilige omgeving afneemt waarin mijn kinderen kunnen opgroeien. Deze angst doet mij in een snel tempo besluiten dat mijn kinderen en ik recht hebben op een an-

der leven dan het bestaan dat mijn echtgenoot voor ons creëert.

Een vangnet van leugens is uitgezet en ik wil er niet in verstrikt raken. Angst vibreert razendsnel in mijn systeem. Ik ga een onzekere toekomst tegemoet wanneer ik deze relatie zal verbreken, maar de keerzijde van de medaille is dat ik kapotga wanneer ik hierin blijf.

Hulpverleners noemen hem een pathologisch leugenaar. Ze zeggen dat hij niet zal veranderen. Hij gelooft in zijn eigen leugens, dat is het zieke eraan. Eigenlijk wel zielig, want hij is in de greep van zijn eigen leugens. Een geest bezet hem. Een geest die meespeelt in de strijd om goed en kwaad heeft hem gebruikt om schade te berokkenen. En die schade is er. Er is een breuk ontstaan in mijn vertrouwen in hem, in ons en in een toekomst voor ons huwelijk. Een wankele basis was het op de dag dat ons huwelijk ingezegend werd en die basis is nu gescheurd. Of heeft God mij doen inzien dat ik nooit ja had mogen zeggen? Grijpt God Zelf hier soms in? Wil Hij mij terugbrengen naar Zijn licht?

Ik weet het allemaal echt even niet meer. In deze donkere periode ben ik moe, psychisch wars van alle gevoelens en emoties en zwaar in strijd met het geloof. Want hoewel ik geloof in de kracht van de liefde, ervaar ik dat zijn tegenhanger ook bestaat en voel ik mij soms erg alleen. En deze duistere krachten zorgen ervoor dat de liefde voor mijn echtgenoot steeds verder te zoeken is. Een relatie behouden op basis van wantrouwen en medelijden is niet veelbelovend. Dit plaatje biedt weinig perspectief, zo vertellen ook de nieuwe hulpverleners die ik ingeschakeld heb. Zij adviseren mij een scheiding en vertellen mij dat zijn leu-

genachtig gedrag alleen maar zal toenemen. Worstelend met de geboden van God en met het feit dat ik mijn huwelijk bijbels gezien niet mag verbreken, ben ik mij bewust dat ik in de nabije toekomst waarschijnlijk mijn huwelijk toch zal gaan opgeven. Ik zal mij een nog grotere zondaar voelen dan ik al ben.

Zal de oerkracht die liefde heet, de liefde voor mijn kinderen, mij weerhouden om de afgrond in te gaan? Ik weet het wel zeker. Ik houd te veel van mijn kinderen om hen kapot te zien gaan. Wat zal er van hen worden als ik in dit huwelijk blijf? Niets ... Absoluut niets. Ik moet dus opstaan en de banden verbreken. Ik moet God vergeving vragen voor het feit dat ik ontrouw ben geweest aan Zijn stem, dat ik niet heb geluisterd naar Zijn leiding. Hoe moeilijk het ook is, ik moet de scherven bij elkaar vegen en voor mijn kinderen gaan staan. De vraag is alleen: wanneer heb ik genoeg lef om de knoop door te hakken? Bestaat er zoiets als 'het juiste moment'?

Oordeel niet opdat gij niet geoordeeld wordt. (Mattheüs 7:1)

Wat je zaait zul je oogsten. Als je liefde wilt ervaren, moet je liefde geven. Wat je geeft zul je ontvangen. Geven maakt blij. Maar wat is het precies dat er te geven is? En te zaaien? Om liefde te kunnen geven moet je het eerst kennen. En weten wat er van je gevraagd wordt. Of het bij je past, bij wie je bent als mens. Voor mij is het leven een grote ontdekkingstocht en ik ontdek steeds meer wat liefde niet is. Is het op die manier dat ik het hoor te ontdekken? Of maak ik denkfouten?

3 Een nieuwe dageraad

De weken gaan voorbij. Dagen waarin ik enorm geniet van mijn kinderen, maar toch ook wel moe ben van het feit dat ik er eigenlijk gewoon alleen voor sta. Soms maakt het mij boos. Lekker makkelijk allemaal. De kinderen zijn mij alles waard, maar toch vreet het aan mij dat ik blijkbaar de enige ben die er zo over denkt. Daar komt bij dat de onvrede over de leugens en de beschadigde basis van vertrouwen, steeds meer aan mij vreet. Onze dochter is een mooi meisje, maar is ook een kind met verlatingsangst. Ze vindt het heel moeilijk als ik even wegga of uit het zicht verdwijn. Omdat er geestelijk gezien zoveel speelt vind ik het zelf ook moeilijk om haar aan de zorg van iemand anders over te laten. Waarschijnlijk absorbeert mijn dochter mijn gevoelens en functioneert zij als een spiegel, maar dat heb ik nog niet goed door.

Op een dag belt een van mijn vriendinnen uit de tijd dat we gingen stappen in Hardenberg. Ze vertelt mij dat de vriendin van Martim bij hem is weggegaan en dat hij het moeilijk heeft, zowel emotioneel als financieel. Ze is onlangs bij hem op bezoek geweest. Hij heeft de zorg voor een zoon en een dochter die een half jaar ouder zijn dan mijn kinderen. In mijn hart voel ik onmiddellijk de behoef-

te om naar Martim toe te gaan, hem te bezoeken en steun te verlenen waar mogelijk. Ergens vlamt er hoop op in mijn hart. De spanning die vervolgens door mij heen trekt is er een van angst: zou hij na al die voorbijgegangene jaren mij wel willen spreken? Ik rond het telefoongesprek af en kijk of ik een telefoonboek kan vinden. Onmiddellijk check ik of zijn naam en adres in de gids staan en dat is gelukkig het geval. Ik noteer zijn nummer. Samen met de kinderen ga ik naar de stad om een nieuwe prepaidkaart te kopen, want als ik Martim wil bellen, dan heb ik in ieder geval een nieuwe kaart nodig. Het abonnement van mijn oude telefoon is namelijk afgesloten wegens onze schulden.

Na de boodschappen geef ik thuis de kinderen te eten: de één een boterham en de andere een papfles. Ik verschoon hun luiers en breng ze naar bed. Zodra ze in slaap gevallen zijn, pak ik met trillende handen mijn telefoon en waardeer mijn beltegoed op. Genietend van een kopje thee tik ik met een bonzend hart het nummer van Martim in. Om hem even snel weer weg te drukken. Moet ik dit wel doen? Is dit goed? Ik ervaar een kort moment van twijfel, maar ik haal diep adem en neem een besluit. Ik bel nogmaals het nummer dat mij op een afgescheurd papiertje ligt aan te staren. De telefoon gaat drie keer over.

‘Met Martim,’ klinkt het en als ik mijn naam noem blijft het een paar seconden stil.

Oh jee, dom idee, hij wil mij niet spreken. Mijn hart slaat over bij het horen van zijn stem. Hij vervolgt rustig en vriendelijk het gesprek. Hij is blij om mij te spreken en vertelt dat het niet goed met hem gaat. Zijn laatste vriendin, die tevens de moeder is van zijn twee kinderen, heeft hem verlaten. Dat doet hem veel pijn. Omgangsregelingen luk-

ken niet, mede omdat hij het niet aankan met haar geconfronteerd te worden. Hij kan er maar moeilijk mee omgaan dat zij hem verlaten heeft.

Op de vraag hoe het met zijn kinderen gaat, antwoordt hij dat het goed met hen gaat, maar dat ze hun mama wel missen. Het jongste kindje is nog maar heel klein. Hij vertelt mij al zijn worstelingen, ook financieel. Ik vraag hem of we hem blij kunnen maken met een zak vol kleding voor het meisje en dat blijkt erg welkom te zijn. Alle beetjes helpen, is zijn devies. Terwijl ik met hem praat gieren de zenuwen en onverwerkte gevoelens jegens hem door mijn lichaam. Een van mijn jeugdliefdes zit in de problemen en voelt zich niet goed. We hebben lief en leed gedeeld in een korte tijd, tegen de achtergrond van een tropische zomer. Het raakt mij dat hij zo in de problemen zit. Geen seconde denk ik aan zijn eigen rol daarin.

Bijna als vanzelfsprekend volgt de neiging hem te willen zien. In mijn achterhoofd speelt de vraag wat het met mij zal doen als ik de held uit mijn meisjesjaren terug zie. Is hij erg veranderd of ziet hij er nog hetzelfde uit? Maar ook of zijn leven nog is ingericht met drank. Of hij de leegtes nog steeds vult op deze manier. Ik wil weten waar hij mee zit, wat hem bezighoudt en ik merk dat mijn hart echt naar hem uitgaat. Wat ik ervoor terugkrijg is natuurlijk dat ik gezien en gewaardeerd wordt. Door zijn aandacht en tijd te ontvangen vult hij ook de knagende leegte in mijn hart. Ruim een half uur duurt ons gesprek en voor ik ophang spreken we af dat ik met mijn man overleg wanneer we naar hem toe kunnen komen. In principe zal dat aanstaande vrijdag zijn, mocht mijn man het ermee eens zijn. Wan-

neer ik het gesprek beëindig staat het klamme zweet in mijn handen en mijn hoofd bonkt van de spanning.

Mijn man die de volgende dag thuis is, vindt het prima om er naartoe te gaan. Ik vraag mij af of hij het werkelijk goed vindt. Hij weet dat ik vroeger heel veel van Martim hield en ik kan mij deze reactie nauwelijks voorstellen. Blijkbaar vertrouwt hij mij helemaal, of het kan hem niets schelen.

Ik bel mijn moeder met de vraag of zij op onze dochter wil passen. Mijn moeder vindt het leuk. Mijn man, mijn zoon en ik rijden samen naar Martim, gewapend met een vuilniszak vol meisjeskleding. Tijdens de rit zwijgen we. Een radiostilte. Er zijn namelijk nieuwe leugens van mijn man aan het licht gekomen en ik ben er flink teleurgesteld over. In mijn hart voel ik onrust, omdat ik ergens best weet dat er een mogelijkheid bestaat dat dit bezoek aan Martim een oud verlangen opnieuw aanwakkert. De vraag die door mijn hoofd speelt is of ik bereid ben tot een scheiding. En of de reden van de scheiding dan Martim zal heten? Opnieuw vecht ik met mijzelf. Ik vind het niet eerlijk om deze verantwoordelijkheid in de schoenen van Martim te schuiven. Ook is het niet eerlijk om te denken dat mijn huwelijk nog een kans heeft, hoe moeilijk ik het ook vind om te scheiden. De afstand tussen ons is letterlijk te groot geworden in mijn hart. Scheiding is het woord dat uitdrukt hoe het qua gevoelens en vertrouwen met ons gesteld is. Er is een grote afstand tot elkaar ontstaan. Misschien was dat er altijd al geweest. We waren nooit echt verbonden samen. Er zijn zeker wel tijden geweest waarin we maatjes waren. Waarin we samen verschrikkelijk konden lachen. Dat waren fijne momenten, maar die zijn helaas op één hand te

tellen. Mijn leven voelt leeg. Mijn hart is niet in beroering door hem. Ik voel alleen een diep medelijden. Compassie is misschien het juiste woord.

Martims huis vinden is een koud kunstje. Hij woont in dezelfde straat als zijn ouders en daar ben ik natuurlijk vroeger weleens geweest. We parkeren de auto voor de deur en voelen ons wel wat ongemakkelijk, we hebben het idee dat iedereen ons ziet en dat is waarschijnlijk ook zo. We bellen aan en wachten af. Al snel opent Martim de deur. Hij is sterk vermagerd, ziet er ronduit slecht uit, maar is wel heel verzorgd. Hij nodigt ons binnen. Zijn huis ziet er keurig uit en hij blijkt heel netjes te zijn in de huishouding, alles is schoon en geordend. Als je tegen mij had gezegd dat hier een dame woonde, zou ik dat zo geloven. Het is een warme plek om te zijn. We maken kennis met zijn kinderen die achter het huis aan het spelen zijn. Ze trekken zich nergens iets van aan en spelen gewoon lekker verder. We installeren ons aan de keukentafel. Martim biedt ons koffie aan en intussen kijken we uit op de buitenplaats waar de kinderen gezamenlijk spelen en houden zo een oogje in het zeil. Terwijl we genieten van de koffie vertelt hij zijn verhaal en ik heb heel erg met hem te doen. Zijn handen trillen licht. Hij stort letterlijk zijn hart uit over z'n vorige relaties en hoe die op de klippen zijn gelopen. Hij had nooit gedacht dat zijn vriendin hem zou verlaten en hun kinderen bij hem achter zou laten. Ze blijkt nog een zoon te hebben, maar die heeft ze bij zijn biologische vader gebracht, zo vertelt hij. Zij heeft het jongetje zomaar van school getrokken en bij zijn vader afgeleverd. Zoals hij het vertelt denk ik bij mezelf 'welke moeder doet nou zoiets, dan moet het water wel hoog aan je lippen staan ...?' Je

kind zomaar uit zijn vertrouwde omgeving halen en naar zijn vader brengen om vervolgens zelf in een psychiatrisch ziekenhuis te gaan zitten, dat is niet in de haak.

Op mijn vraag hoe zij elkaar hebben ontmoet vertelt hij dat zij op een PAAZ-afdeling lag waar hij ook opgenomen was. Ze wilde graag met hem mee naar huis om tot rust te komen. Haar vorige huwelijk was voorbij en ze moest een plek hebben. Het resulteerde uiteindelijk in een relatie. Maar nu is ze ook bij Martim weggegaan en zit hij met twee kinderen en schulden. Kortom, hij zit letterlijk en figuurlijk met de handen in het haar. Hij heeft haar heel veel berichten gestuurd en vaak gebeld. Hij is ook naar haar toe geweest, maar dat alles is op ruzie uitgedraaid en geëscaleerd. Hij wil graag bij haar blijven, maar wat haar betreft is het echt voorbij. Martim heeft aantekeningen gemaakt van alle sms'jes die ze samen hebben uitgewisseld en mijn man en ik lezen deze lijst met berichten op zijn verzoek. Hij is zichtbaar aangeslagen.

Het is ondertussen al laat in de middag als we besluiten om naar huis te gaan. We zijn nog lang niet uitgepraat en diep onder de indruk van zijn verhaal en het leed dat hem treft. Ik heb hem nog gevraagd naar zijn drinkgedrag. Vroeger was hij een meer dan stevige drinker, maar hij verzekert mij dat hij al jaren geen druppel meer op heeft, mede omdat er altijd nare dingen gebeuren wanneer hij drinkt. Hij vertelt hoe hij dan impulsieve dingen doet en met zichzelf niet altijd raad weet. Drank gebruikt hij als een middel om zich geliefd te voelen, om erbij te horen, zich gewaardeerd te voelen en nodig te zijn.

We hebben enorm medelijden met hem. We zijn zo onder de indruk van zijn verhaal dat we even ons eigen menings-

verschil uit het oog verliezen. We halen onze dochter op en zijn de hele weg naar huis stil.

De volgende dag vervolgen we ons eigen leven, doen boodschappen, gaan op visite en zijn als een normaal gezinnetje samen; met opnieuw een meningsverschil over geld. Mijn man wil meer geld mee op de rit, terwijl ik soms nergens geld voor heb en ik vind het verschil langzamerhand te groot. Wij eten droog brood en hij gaat gewoon lekker naar een restaurant. Vervolgens vind ik tussen de post de openstaande rekening van het restaurant waar hij gegeten heeft tijdens zijn verblijf in het buitenland. Omdat hij het bedrag niet had heeft hij gedaan of hij zijn portemonnee kwijt was. Ik voel hoe mijn bloed ontsteekt in pure woede. Ik moet passen en meten om voedsel te kunnen kopen voor de kinderen, luiers en billendoekjes te kunnen betalen en eet daarom vaak bij mijn ouders om rond te komen. En hij, de veroorzaker van deze ellende, drinkt bier en eet vorstelijk in een restaurant! Als ik hem daarmee confronteer is zijn antwoord dat hij het de normaalste zaak van de wereld vindt dat hij meer geld krijgt, omdat hij de kostwinner is. Het is zijn geld. Dat is een steek onder water aangezien ik gewoon een vaste baan had toen wij elkaar leerden kennen en hij had aangegeven dat mijn plaats thuis was bij de kinderen. Maar het is ook slachtoffergedrag van hem. Als vader heb je verantwoordelijkheid voor je kinderen en dat betekent dat je in hun levensonderhoud moet voorzien wat betreft de basale dingen zoals eten, luiers en kleding. Mijn man is weer tien dagen weg voor zijn chauffeurswerk. Ik voel mij eenzaam in dit huwelijk waar mijn man zo onrechtvaardig is en zo weinig echt emotioneel betrokken. Ik

weet niet eens altijd of hij de waarheid spreekt of glashard liegt. Ineens wordt het mij zwaar te moede. Ik val op mijn knieën en schreeuw het uit naar God. *'Heer, U brengt mij Martim terug in mijn leven, is dit een teken van U? Mag het dan nu gebeuren? Laat het dan nu eens zo zijn! Waar bent U, Heer, geef mij deze man dan nu! Waarom zet het nooit door tot een relatie tussen ons?'* Ik blijf het uitschreeuwen naar de Almachtige. Ik ben boos, eenzaam en verdrietig.

Uiteindelijk blijft mijn man zeventien dagen weg. Daarna belooft hij tien dagen thuis te zijn, maar in de praktijk zijn het er nog geen drie. Ik ben woest en eis ik dat hij ander werk zoekt.

Hij vindt een andere baan als chauffeur in loondienst en krijgt een jaarcontract. Ik moet toegeven dat het dit keer niet zo heel raar lijkt bij zijn nieuwe werkgever.

Terwijl mijn man naar zijn werk is, belt Martim mij. Of het goed is dat hij langskomt? Die middag komt hij met z'n twee slapende kinderen. Ze zijn tijdens de rit in slaap gevallen en als ze wakker worden moeten ze even wennen. Ze gaan niet vaak de deur uit, maar met het aanwezige speelgoed en samen met mijn kinderen komt het prima in orde. Nog dezelfde middag wordt het duidelijk dat de klik tussen ons er nog is en 's avonds komt de vraag of ik met hem verder wil? Hoewel ik het allemaal heel eng vind, hak ik de knoop door. De scheiding komt er sowieso. Mijn hart klopt warm zoals het in geen tijden heeft gedaan. Ik voel mij nog steeds verantwoordelijk voor het geluk van deze man. Ik voel mij zijn redder. Dat geeft mij waarde en die waardering heb ik nodig. Althans, dat geloof ik daar op dat moment.

's Avonds bel ik mijn man en vertel hem dat Martim langs is geweest. Ik deel hem mijn beslissing mee. Ik zeg dat ik de basis tussen ons niet meer zie. Het vertrouwen in hem is weg en ik heb ook de woorden van de hulpverlener van het Riagg nog in mijn hoofd: 'Deze man is niet te helpen. Wat je ook doet.' Dat sterkt mij in mijn beslissing.

Hij vraagt niet: 'Waarom verlaat je mij?' Maar zijn reactie is: 'Als je maar niet denkt dat ik alimentatie betaal.'

Dat zegt eigenlijk alles. Mijn keus is juist.

Mijn man zegt dat hij vrijdag wat spullen komt halen en zal vertrekken. Het is een heftig afscheid. Ik vind het ook wel zielig voor hem en voor de kinderen. Het blijft een moeilijke beslissing. Ik laat hem in de steek. Tenminste, dat voel ik zo.

De hele week worstel ik met mijn geloof, mijn opvoeding en mijn overtuigingen. Scheiden doe je niet. Je laat een ander niet in de steek. Je mag niet scheiden van God. En dan ook nog: heb je naaste lief. Misschien vooral wel dat laatste. Het 'je naaste liefhebben' is voor mij een worsteling. Niet omdat ik mijn naaste niet liefheb, maar meer omdat ik mijn naaste vaak liefheb ten koste van mijzelf.

Ik stop de kinderen in bed, na ze lekker in bad te hebben gedaan en ben erg onrustig. Ik bel Martim en hij geeft aan dat hij begrijpt hoe moeilijk het is. Zijn moeder is zo lief om op te passen en hij komt zo snel mogelijk naar me toe. We praten veel en hij vraagt mij nu persoonlijk of ik met hem verder wil. Hij stelt voor om in het weekeinde bij hem te komen om eens te zien hoe dat gaat. Ik hoef er niet lang over na te denken. Ik ga ervoor. Mijn prins uit mijn jonge jaren is mij komen halen. Wel twijfel ik of ik dit wel op deze manier moet doen, maar ik zie ook geen andere weg.

Ook denk ik dat als ik te lang aarzel, hij er weer op terug zal komen. Ik besluit dit avontuur aan te gaan.

Ik heb niet geleerd dat het in orde is om voor jezelf te kiezen, van jezelf te houden en grenzen te trekken. Dus ik ga het nieuwe avontuur met mijn prins met een bezwaard gevoel tegemoet en de vraag of God mij ooit vergeeft. Maar het is een feit. Ik ga scheiden en opnieuw beginnen. Beide op hetzelfde moment. Is het een verstandige keuze? De tijd zal het leren.

Op vrijdag sta ik klaar met mijn kinderen en een tas vol spullen om met Martim mee te gaan. Hij is nog druk met matrassen en bedden om ervoor te zorgen dat we allemaal kunnen slapen, maar uiteindelijk komt het goed. Het is spannend voor mij, maar ook voor de kinderen. Uiteindelijk vermaken ze zich prima. Soms geven ze aan dat ze toch wel graag naar huis willen en vragen ze of papa nog komt. Hoe leg je aan kinderen op deze leeftijd een verandering van deze aard uit? Dat is heel moeilijk en verdrietig. Ik twijfel of het wel de juiste keuze is.

‘Papa is weg. We zijn hier op visite,’ zeg ik.

Het is moeilijk voor alle vier de kinderen. Soms spelen ze samen, soms ieder voor zich, maar ze doen allemaal hun best. Die avond komen er burens kaarten en het is een gezellige avond. Rond één uur liggen we eindelijk in bed.

Zondags bezoeken we zijn ouders. Zijn vader vraagt mij of mijn man netjes op de hoogte is, want als dat niet zo is, mag ik niet eerder binnenkomen voordat de scheiding geregeld is. Ik antwoord hem dat hij wel degelijk op de hoogte is en dat hij heeft ingestemd met een scheiding. Ook hier, bij binnenkomst in deze andere familie, wordt op mijn ge-

moed gedrukt. Ik voel opnieuw de gezegdes heb je naaste lief en wat jij niet wil dat jou geschied, doe dat ook een ander niet. Ik voel het. Vlijmscherp. Vooral omdat ik niet zozeer bang ben voor het menselijke oordeel, maar meer voor dat van God. Misschien is het wel het oordeel dat ik over mijzelf vel, omdat ik niet geleerd heb voor mezelf te kiezen of om aan te geven wat goed voelt en wat niet. Ook durf ik mijn waarheid niet zo goed te vertellen, uit angst voor de reacties, voor afwijzing en emotionele pijn.

De middag verloopt gezellig en de kinderen komen niets te kort. Ze worden er liefdevol behandeld, zo goed als het gaat bij een eerste ontmoeting, en ze noemen zijn ouders opa en oma. Dat vinden zijn ouders wel wat moeilijk, ze hebben al eerder afscheid moeten nemen van een kleinzoon die ze hebben aangenomen als hun eigen kleinkind en aan hem zijn ze gehecht geraakt. Ze missen deze jongen oprecht.

Ook de zussen van Martim komen en het wordt een gezellig weerzien. We halen oude verhalen op uit de tijd van De Stam en het zijn nog steeds gewoon leuke meiden. We gaan naar het huis van Martim en zijn kinderen terug en ik moet gaan inpakken. Vlak voordat we weggaan vraagt Martim mij of ik spijt heb? Dat heb ik niet, tenminste niet van de scheiding. Is dit nieuwe begin de moeite waard?

Wel, de tijd zal het leren. Vanbinnen voel ik onzekerheid. Hij moet het aangevoeld hebben, want hij spreekt zijn twijfel uit in verband met de kinderen. Twijfel over van alles en nog wat. Het samenvoegen van twee gezinnen, of hij het mij wel aan wil doen te moeten werken in de toekomst. Hij zit immers in de WAO. Dat maakt mij aan het huilen. Krijgen we dat weer ... Hij twijfelt en dat voelt net

als vroeger. Ik voel mij gebruikt daar op dat moment en ik geef aan dat ik dat niet eerlijk vind van hem.

Hij brengt ons naar huis en helpt nog even bij het naar bed brengen van de kinderen. Martim blijft niet lang, zijn eigen kinderen wachten.

Het is een heftig weekeinde geweest, dus ik ga ook onmiddellijk naar bed. De kinderen slapen die nacht wat onrustig. Ze hebben natuurlijk door dat er iets gebeurd is dat afwijkt van ons gebruikelijke leven. Zowel de kinderen als ik zijn herhaaldelijk wakker en uiteindelijk liggen we met z'n drieën in het grote bed.

Morgen zal ik beginnen met het aanvragen van de scheiding. Ik breng de kinderen op tijd bij mijn ouders en bel de notaris. We maken een afspraak voor een flitsscheiding en die zal vrijdag kunnen plaatsvinden. Ook bel ik mijn ex-partner op en vraag hem deze vrijdag langs te komen.

's Avonds komt Martim langs met zijn kinderen en hij vraagt mij hoe ik de toekomst voor ons zie. Of ik heen en weer wil blijven rijden en slepen, hetgeen vooral voor de kinderen heel moeizaam is. Dat zie ik inderdaad ook wel in. Hij vraagt mij of ik met hem wil samenwonen, dat lijkt hem een goed idee. Zijn huis is af, mooi en netjes. Mijn ex zou dan in mijn huis kunnen wonen en mag de spullen houden, behalve die van de kinderen en mijn persoonlijke bezittingen, wat niet veel meer is dan kleding en een fiets. Die neem ik natuurlijk wel mee.

Als Martim weg is bespreek ik deze optie met mijn ex en hij vindt het erg prettig dat hij in het huis kan blijven wonen en de spullen mag houden. Het voelt voor mij prettig om uit dit huis weg te kunnen. Ik heb mij er nooit echt gelukkig gevoeld. Toch drukt mijn geweten op mij als ik

bedenk dat ik nu wel van de een naar de ander ga. Is het egoïstisch gedrag of komt het voort uit de geest van liefde die mij leidt? Allemaal dingen om stevig over na te denken, maar daarvan komt het niet. Vervolgens blijft het gevoel van schuld aan mij knagen. De hele tijd.

Vrijdag gaan we naar de notaris. Alle papieren worden klaargemaakt. We zijn het overal over eens, behalve de hoogte van de alimentatie, waar de rechter over mag beslissen. We hebben gezamenlijk gezag en een goede omgangsregeling. Het is snel voor elkaar. Aankomend week-einde gaan we verhuizen. Hoezo de vaart er goed in?

Ik neem niet de tijd om alles eens goed op een rij te zetten, noch om de zaak eens van een afstand te bekijken. Mijn beslissingen zijn genomen een nieuw leven is begonnen.

Dat weekeinde haalt Martim ons op en de aanhanger met spullen is zo gepakt. We maken nog een beetje schoon en vertrekken. Het huis klinkt hol en leeg als we de deur achter ons dichtdoen. Het voelt goed en slecht op hetzelfde moment. Ik heb innig medelijden met mijn ex-man, maar ergens vind ik dat hij dit zelf veroorzaakt heeft. Hij moet leren eerlijk te zijn. Ik heb hem van A tot Z ingelicht over deze situatie met Martim en ben derhalve zelf wel eerlijk geweest. Of dit mijn bezwaard gemoed verlicht valt te betwijfelen, want ik voel innerlijk nog steeds een conflict. Aan de ene kant is het zo dat mijn ex-man mij niet moet voorliegen, maar aan de andere kant is niemand volmaakt. Ik hoop maar dat God mij dit vergeven zal. Dat is dan ook mijn gebed.

Natuurlijk voelt het voor mijn ex als verraad en die pijn kan ik hem niet besparen. Dat vind ik erg en het vreet aan mijn geweten en bezorgt mij een schuldbesef. Ik heb niet

naar mijn naaste omgekeken. Hoewel, hoeveel exen laten hun partner een totaal huishouden achter? Ik gun hem een schone lei en een nieuw begin, maar dan moet hij wel schoon schip maken. Stoppen met liegen en schulden maken. Echt clean worden op dat vlak. Of hij dat zal doen betwijfel ik, maar ik kan daar ook niet al te lang bij stil blijven staan. Dat is per slot van rekening aan hem. Misschien is het ook wel het zieke gedeelte dat ervoor zorgt dat hij dat niet kan, maar daar moet hij dan hulp voor gaan zoeken als hij ooit een gezonde relatie op wil bouwen.

Martim en ik praten er wat over en mijn nieuwe leven start op deze dag. Blij maar gespannen en licht zenuwachtig komen we bij zijn huis aan. De burens van Martim hebben op de kinderen gepast en helpen ons met uitladen. Dat is gelukkig zo gebeurd en alles is snel geïnstalleerd.

Mijn oude eenzame leven is voorbij. Het nieuwe leven ligt voor ons. Een nieuwe dageraad met een pril nieuw licht. Nieuwe dromen en hoop. Hoop op betere tijden en hoop op liefde. Liefde die ik eigenlijk aan mijzelf moet schenken. *'Houd van je naaste is nog steeds mijn credo en och lieve Heer, nog elke dag vergeet ik van mijzelf te houden. Of houd ik nu juist teveel van mezelf? Heer, het zijn zoveel twijfels. Zoveel vragen. En ik zie Uw antwoorden niet altijd. Soms, als het mij even zwaar te moede wordt, komt er een zin voorbij uit een film of plotseling een mooi lied. Dan voel ik dat U bij mij bent. Met U aan mijn zijde, och Heer, spring ik toch over bergen.'*

Ga uw weg, eet uw brood met blijdschap, drink uw wijn met een vrolijk hart, want God schept al behagen in uw werken. (Prediker 9:7)

- - -

Blijkbaar is de liefde ook bedoeld om van te genieten. Je mag blij zijn met wat je hebt en met wie je bent. Maar dan moet je wel weten wie je bent. Weten dat je een kind van God bent. Een vonk van liefde. Een stralend licht. Dat God zo naar je kijkt, dat mag je weten. En je mag weten dat je zo ook naar elkaar mag kijken en daar mag je van genieten. Daar draait de relatie met God om. En met de ander. Je mag er vreugde in vinden. Maar deze levensvreugde wordt voor mij steeds minder. Ik had geen flauw idee dat genieten ook een vorm van wijsheid is. Een levenskunst op zich, een gave van God.

4 Een tijd van samenzijn

We wonen samen. Het is voor de kinderen en mij wennen, maar er wordt goed voor ons gezorgd. Martim is echt een nette man. Er is altijd eten op de plank en het huis is keurig schoon. Af en toe bezoeken we zijn ouders en heel soms de mijne in Ommen. Mijn ouders moeten enorm wennen aan het feit dat hun dochter niet meer in de buurt woont. De weken glijden voorbij en de kinderen vermaken zich prima. Mijn ex-man haalt de kinderen eens in de twee weken een dag op en neemt ze dan mee. Dat zijn voor mij moeilijke momenten. Ik geniet van de kinderen van Martim, maar ik mis mijn eigen kinderen.

Martims kinderen gaan niet een dagje naar hun moeder. De omgang is nog steeds niet goed op gang gekomen. Ze bellen mama weleens, maar erg lang duren deze gesprekken niet. Martim wil daar altijd bij zijn of wil dat ik daarbij sta om te zorgen dat het goed blijft gaan met de kinderen. Ik vind dat soms vervelend tegenover zijn vorige vriendin die zo geen enkele privacy heeft in het contact met haar kinderen en daardoor beperkt wordt in haar toch al verstoorde omgang met hen.

Soms komt een mevrouw van de kinderbescherming langs en tijdens deze gesprekken speel ik met de kinderen, ter-

wijl Martim met haar spreekt. Het is een oudere dame die altijd heel wisselende vragen stelt waardoor je nooit weet welke kant ze op wil. Dat zijn dingen waar Martim enorm over nadenkt, waar hij graag de controle over wil blijven houden en de regie over wil voeren. Hij vindt dit heel gevaarlijke mensen en ergens is dat natuurlijk ook zo. Zij hebben wel de macht om de kinderen af te nemen wanneer zij van mening zijn dat het niet goed met hen gaat. Ik voel de angst in Martim toenemen en ik ervaar daardoor een gevoel van druk in mijn binnenste. Tegelijkertijd kun je deze toenemende spanning niet uiten, want Martim wil niet dat iemand er iets van merkt. Dat zou ervoor zorgen dat zijn angst toeneemt. Met die angst bouwt hij spanning op, die hem meer doet schoonmaken, meer medicijnen doet innemen en minder doet eten.

In mijn optiek is er geen betere vader dan Martim. Hij doet alles voor zijn kinderen en heeft er ook alles voor over. Hij zorgt echt goed voor hen. Hij is alert en zorgzaam en niets ontgaat hem. Hij is lief voor de kinderen en zorgt ervoor dat het hen aan niets ontbreekt zover dat binnen zijn vermogen ligt. Af en toe geeft hij aan dat hij heel moe is en valt dan soms zomaar plotseling in slaap, midden in zijn activiteit.

Op een avond zitten we bij de tafel te eten en dreigt hij om te vallen. Ik duw hem richting de bank die hij dan net kan bereiken. Hij valt meteen in slaap. De kinderen denken dat het een grapje is en springen met zijn vieren bovenop hem. Hij geeft geen kik. Hij slaapt rotsvast en zeker drie uren. Hij heeft medicatie voor de angsten die hij af en toe heeft. Dit zijn angsten die vroeger ontstaan zijn in zijn jeugd, maar ook de angst dat zijn kinderen weggehaald worden.

Geen moment denk ik dat deze vrees waarheid zal worden. De kinderen vragen nooit naar hun moeder en of dat nu komt omdat ze dat afgeleerd hebben of dat ze aanvoelen dat het voor hun vader te pijnlijk is, dat weet ik niet, maar feit is dat het zo is.

Het sinterklaasfeest breekt aan en we vieren dat bij de buren. Het is een gezellige avond, hoewel mijn kinderen en ik nog wel wat verlegen zijn bij al die mensen in deze nieuwe buurt. We kennen hen nog niet zo goed. De vorige vriendin van Martim was heel populair. Iedereen vond haar aardig. Dat betekent natuurlijk niet dat ze mij niet aardig vinden. Ze zijn ook zeker vriendelijk tegen mij, maar het is een gevoelskwestie. Ik voel mij niet direct op mijn gemak, mede doordat er veel over haar gesproken wordt. Ik kijk de kat uit de boom. Bovendien blijkt een van de buurvrouwen nogal gecharmeerd van Martim en dat weet hij ook heel goed. Dat vind ik lastig. Ik heb het gevoel dat ik op mijn hoede moet zijn.

Kort na het sinterklaasfeest komt de bevestiging dat mijn echtscheiding rond is. Het is ingeschreven in de basisadministratie van de gemeente Ommen. Mijn ex-man haalt de kinderen een dag op en af en toe zegt hij weleens een middag af. Hij weet zich niet zo goed raad met die kleine kruimeltjes. Liever komt hij soms even bij ons langs. Dat is ook prima, Martim vindt het geen probleem. Hij is wat dat betreft een hartelijke en sociale man. Mijn ex-man ziet ook dat de kinderen goed verzorgd worden. Ze zitten netjes in de kleren en zien er goed uit. Ze groeien beiden heel hard. Mijn kinderen beginnen Martim 'papa Martim' te noemen.

Omdat hij is afgekeurd is hij immers de hele dag thuis en trekken ze veel met elkaar op.

Martim is graag in de schuur bezig met knutselen. Dingen maken van hout en als hij dan zo bezig is komen de kinderen, met name zijn zoon, graag even kijken wat hij doet en vooral hoe hij het doet. Zijn zoon heeft ook een paar gouden handjes. Ik heb hem op zijn jonge leeftijd dingen zien uitvinden waarvan ik denk, kind, hoe kom je erop? Het is dan duidelijk zo vader, zo zoon. Het zijn beide twee knutselende mannen met waanzinnig creatieve ideeën. Zelfs al is het diep in de herfst en vriest het, het jochie is de hele dag met zijn speelgoed buiten en knutselt wat af.

De dagen vliegen voorbij. Ik ben druk met het huishouden, wat een opgave is met vier kleine kinderen. Ik zie het als mijn taak goed voor iedereen te zorgen. Wanneer ik naar de winkel geweest ben, constateren we samen dat het financieel moeizaam is en we zuchten hoe duur alles blijkt te zijn. De dag erna moeten we grote boodschappen doen, zoals luiers en doekjes en dan zijn we toch steeds rond de honderdvijftig euro kwijt, soms ook wel tweehonderd, enkel voor de weekboodschappen. Het lijkt wel veel duurder zoals wij hier nu leven. Op zich doen we niet eens iets bijzonders. Vier kleine kinderen onderhouden is gewoon duur.

Een ding is zeker: zo kan het niet langer. Ik zal een betaalde baan moeten zoeken. Dat is een moeilijk moment. Toch is de beslissing snel genomen. Het moet, dus ik zal er snel voor zorgen dat er werk komt, wat al heel vlug lukt bij een vleesverwerkingsbedrijf in de buurt. Het is geen full-timebaan, meestal werk ik een dag of drie in de week. Dat

helpt enorm. Zo komen er meer inkomsten binnen. Maar het werken vind ik heel moeilijk. De dagdiensten gaan nog wel, maar de nachtdiensten zijn vreselijk. Probeer maar eens om 's nachts van je gezin weg te gaan en dan overdag te slapen. Zodra ik de deur open doe roepen je kindertjes het hardste om mama. En dat is logisch.

Ik ben een paar weken aan het werk wanneer er een brief van een deurwaarder binnenkomt. Ze kunnen mijn ex-man niet vinden, die opnieuw schulden gemaakt heeft, en omdat we in gemeenschap van goederen getrouwd waren, zal ik daar mede voor moeten boeten. Er zit niets anders op. Ongelovig kijk ik naar de brief. Ik moet gaan betalen, dat staat er. Nu heb ik werk om ons gezin te voorzien en moet ik onverwacht gaan zorgen dat deze schulden betaald worden. Ik voel mij opnieuw slachtoffer en erg benadeeld. Ik wist niet eens dat hij schulden had toen we gingen trouwen en nu ben ik ineens verantwoordelijk voor de helft van het bedrag. Wanneer ze hem niet kunnen vinden zal ik dus alles moeten betalen om het later op hem terug te vorderen. Wat denken ze nu, als het hen niet lukt om hem tot betalen te dwingen dat het mij dan wel zal lukken? Ongelofelijk. Het valse licht dat mij heeft verblind eist zijn tol. Mijn behoefte om ergens bij te horen kent een prijs. Ik ben vernederd, voorgelogen, voor de gek gehouden en heb te maken gehad met een liefde die zeker niet geestelijk is geweest en nu moet ik betalen. De prijs voor het volgen van mijn ego.

In de weken erna blijven er dergelijke brieven komen. Gelukkig zijn de deurwaarders flexibel en lukt het me met de inkomsten uit mijn werk alles netjes, soms met enige vertraging, te betalen. Ik wil deze situatie echter geen se-

conde langer laten voortduren en ik schakel een advocaat in. We besluiten te procederen om het geld terug te krijgen van mijn ex-partner. Daarnaast zijn er ook problemen met de alimentatie, die heeft hij ook nog niet betaald, omdat er nog niks geregeld is.

Op de dag van de zitting voor het bepalen van de hoogte van de alimentatie komt mijn ex-man niet opdagen. Nu verbaast mij dat op zich niet echt, hij is nog nooit verschenen als hij ergens moest zijn, behalve op de bruiloft. Of het nu om mij gaat of de kinderen, steeds laat hij het afweten. Er moet al sprake zijn van een levensbedreigende situatie, maar dan nog ...

De rechter bepaalt in zijn afwezigheid een bedrag en later is mijn ex-man daar erg kwaad over. Sowieso dat hij moet betalen. Dat zijn de momenten waarop ik denk: zie je nu zelf niet in dat je gewoon moet verschijnen? Ga je ooit nog je verantwoordelijkheid nemen richting jezelf en ook naar je kinderen? Nee, hij is boos over de hoogte van de vastgestelde alimentatie en over het feit dat hij dat moet betalen, omdat ik van hem wilde scheiden. Meneer kruipt weer in zijn slachtofferrol. Vaak vraag ik mij af of ik hem zal vertellen dat deze kinderen ook zijn verantwoordelijkheid zijn, en dat het de hoogste tijd is dat hij zijn verantwoordelijkheid ook daadwerkelijk gaat nemen. Maar ik weet dat het geen zin heeft. Hij heeft niet eens door dat je als je een gezin bent en met elkaar leeft, dat je dan gewoon moet betalen voor je kinderen. Ook na de scheiding. Je bent en blijft vader, dus je hebt je verantwoordelijkheid te nemen.

Deze processen win ik stuk voor stuk en hij moet alles aan mij terugbetalen. Natuurlijk is hij dat niet van plan, dus wordt het deurwaarderwerk. Dat resulteert in dat hij zijn

kinderen een poosje niet ophaalt en ik uiteindelijk, als ik inzake de kinderen een handtekening nodig heb en hij niet wil komen, een rechtszaak aanspan om hem uit het ouderlijk gezag te zetten. Ook voor deze zaak komt hij niet opdagen en hij schrijft een briefje aan de rechter waarin hij verklaart dat hij afziet van het gezag. Hij vindt het prima. De kinderbescherming is hogelijk verbaasd en de rechter ook. Een vader die niet eens de moeite neemt om te komen? Zelfs wanneer het over zijn kinderen gaat? Verbluffend.

De rechter vraagt of hij nog een kans moet krijgen, of ze de zitting moeten verzetten? Hij legt deze vraag voor aan bureau Jeugdzorg en de man speelt deze vraag door aan mij. Ik haal even een paar seconden diep adem en kijk de man aan en vertel hem dan in alle rust over al die momenten dat hij niet is komen opdagen. Al die zittingen over schulden, over de alimentatie en de momenten waarop hij heel pijnlijk de kinderen heeft laten zitten. De rechter heeft genoeg gehoord. Hij vertelt mij dat deze beslissing zeer zelden genomen wordt, maar vandaag zal hij genomen worden. De heer Steen wordt uit het ouderlijk gezag gezet en de voogdij over de kinderen gaat naar mij.

Als we naar huis gaan ben ik niet eens echt blij. Ik voel mij ontdaan dat deze zitting nodig was, omdat hij op belangrijke momenten gewoon niet komt. Wat mij betreft zal er inhoudelijk niets veranderen. Hij is en blijft de vader van de kinderen. Maar wat hier gebeurt maakt mij nog eens duidelijk dat hij echt niet van plan is zich in te zetten voor zijn kinderen of bereid is om de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en verzorging op zich te nemen. Deze man vindt zichzelf een slachtoffer en het is mijn schuld, omdat ik degene ben geweest die wilde scheiden. Dat wil hij

zichtbaar maken door zich zo op te stellen. Hij doet niets voor de kinderen, al helemaal niet uit zichzelf. Blijkbaar is verantwoordelijkheid nemen hem echt vreemd. Schijnbaar is hij de mening toegedaan dat ik van dat geld zelf een luxeleventje leid. Eigenlijk een giller. Als hij mij kent weet hij dat ik daar geen moer om geef en slechts een gezelligheidsmens ben. Als er lieve mensen om mij heen zijn ben ik tevreden. Alles draait bij mij om mijn kindertjes, alle vier. Twee niet uit mezelf geboren, maar ook zij wonen bij ons en als het aan mij ligt zal ik alles doen wat binnen mijn vermogen ligt om ervoor te zorgen dat deze vier kinderen niets te kort zullen komen.

Zo hangen er twee problemen boven onze nieuwe relatie. Het lukt mij niet mijn ex-partner te overtuigen van enig verantwoordelijkheidsgevoel en ook Martim kan niet echt tot zijn ex-vriendin doordringen. Er is geen contact tussen hen beide. Zo komt het dat er weken voorbijgliden. Weken van werken, van naar de rechtbank gaan, van bezoeken van jeugdzorg en de kinderbescherming en van genieten van de kinderen en van elkaar.

Het jongste zusje van Martim gaat trouwen. We kopen mooie kleding voor de kinderen en voor mij. Martim hoeft niet zo nodig, hij vindt dat niet belangrijk. Dat is heel kenmerkend voor Martim in die tijd. Hij zorgt altijd voor de ander en niet altijd even goed voor zichzelf. Wat ik zou graag zien dat hij ook iets moois voor zichzelf koopt en dat hij af en toe ook eens aan zichzelf denkt. Maar dat doet hij niet. Niet dat hij zichzelf niet goed verzorgt, dat doet hij dus wel, maar het is meer dat hij alles liever aan de ander geeft.

Op de dag van de bruiloft is het mooi weer. We hebben feest in Hotel de Zon in Ommen en het ontbreekt ons aan niets. 's Avonds gaan de kinderen naar een oppas en zijn wij even samen. Dat is heerlijk, de momenten dat wij samen weg kunnen zijn heel schaars. Toch is Martim ongerust over zijn kinderen en hij belt af en toe even of alles goed gaat. Het is een fijne avond en na afloop rijden we samen totaal relaxed naar huis. Het is al laat en thuis drinken we nog wat met de oppas. Intussen heeft Martim wel even boven gekeken en zijn kinderen nog een keer toege-dekt. Dat soort dingen doet hij altijd, elke dag. Hij is zo ongelofelijk zorgzaam en bang dat zijn kinderen iets zal overkomen. Martim is een heel liefdevolle vader.

Het nieuwe jaar is ingeluid en de weken verstrijken rustig. We zorgen voor ons gezin en doen alles wat nodig is. Af en toe komen er mensen, maar nooit veel of erg lang. Er heerst rust in ons drukke gezin en we hebben een fijne tijd met elkaar. Wat genieten we van de kinderen en wat is het gezellig zo samen. We zijn met zijn zessen een heerlijk gezin. Ik doe mijn werk, we doen boodschappen, en gaan zo nu en dan ergens naartoe op visite, maar over het algemeen zijn we gewoon thuis en samen.

In februari krijgen we een bericht dat ons verontrust. De mevrouw van de kinderbescherming wil volgende maand langskomen, op de dag na Martims verjaardag. Een opmerking in de brief verontrust ons. Mijnheer moet zorgen dat hij niet alleen is op moment van bezoek, in die trant. Dit zorgt voor alarmbellen bij mij. En bij Martim. Hij heeft er geen goed gevoel over en is heel gespannen in de weken voor het bezoek.

Regelmatig spreken we erover met buren, vrienden en familie, maar niemand kan zich voorstellen dat de kinderen bij ons weggehaald kunnen worden. Zijn moeder, met wie hij een hele hechte band heeft, voorziet weinig goeds. Ze probeert zichzelf en hem gerust te stellen, maar zonder uitzondering hebben we een gevoel van dreigend onheil. Zo leven we langzaam maar zeker naar die ene datum: 17 maart. De dag ervoor vieren we nog, met een vreemd onderbuikgevoel, de verjaardag van Martim. Het is op zich een gezellige dag waar een donkere wolk boven hangt. Regelmatig spreken wij over hetgeen ons morgen te wachten staat.

De volgende dag staan we misselijk van de zenuwen op. We krijgen geen hap door onze keel. Ik breng de kinderen naar de overbuurvrouw en we ontvangen de mevrouw van de kinderbescherming rond tien uur. Ze lijkt meteen bezorgd dat de kinderen niet thuis zijn en dat alarmeert mij nog meer. Onmiddellijk besef ik dat er iets gaat gebeuren dat ons gezinnetje zal treffen als een bliksem met vernietigende kracht. Een fontein van angst lijkt te overstromen in mijn binnenste en ik word er op slag beroerd van. Dit voelt heel erg slecht. De temperatuur lijkt gezakt tot een vriespunt en het voelt ijsig koud in huis. Wat gaat er gebeuren?

En nu blijven geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de meeste van deze is de liefde. (1 Korinthe 13:13)

- - -

Liefde is blij worden van het goede en een hekel hebben aan het kwaad. Wanneer je het goede wilt doen en je houdt van de ander en je kent jezelf, ben je dan waar je moet zijn, geestelijk gezien? Heb je dan je bestemming bereikt? Of vraagt de liefde nog veel meer? Om te ontdekken wat de liefde is, moest ik ook ontdekken wat de liefde niet is. Het kwaad dat in mensen huist, brengt schade toe. Het ego wil hebben, wil nemen en wil bezitten. Het kwaad dat buiten de mens is, zit ook in de mens zelf. Blijkbaar. Een hekel aan het kwaad hebben betekent dat dan niet dat je ook je eigen ik moet verloochenen? Een strijd, een reis die niet in één woord te beschreven is. Botsende ego's en het verdriet daarvan maken relaties kapot en verstoren de vrede in huizen. De wereld staat op zijn kop. Mijn wereld in ieder geval wel. Zeker mijn hart.

5 Zwarte dag

De mevrouw van de kinderbescherming neemt plaats aan de tafel. Ze doet suiker in haar koffie en roert wat onvast met het lepeltje in haar kopje. Uiterlijk blijft ze onaangedaan. Geen greintje emotie te bespeuren in haar statige gezicht. Een ijskoningin is het woord dat in mij opkomt. Het huis voelt leeg zo zonder de kinderen. Als ze haar mond opent valt het zwaard dat al een tijdje boven ons hoofd hangt. De kinderen moeten weg.

‘Dus toch,’ zegt Martim, ‘hoe kunt u dat nou doen?’

Ik denk: hoe kunnen ze de kinderen waar hij zo goed voor is bij hem weghalen en brengen naar iemand met psychische moeilijkheden, die ook nog eens zonder enig pardon haar oudste zoon heeft afgezet bij zijn vader.

De mevrouw spreekt over regels en over gezag. Martim heeft van de moeder nooit het gezag gekregen over hun kinderen en de moeder heeft volgens de mevrouw haar ziekte overwonnen.

Martim slaakt een diepe zucht. Even is het stil aan de tafel. Ik durf mij niet te verroeren.

De mevrouw spreekt haar tijding verder tegen mij. Ze heeft het idee dat de vader even moet bijkomen. Martim haalt diep en hoorbaar adem en kijkt de mevrouw van de

kinderbescherming aan. 'En wanneer is het dan de bedoeling dat de kinderen daar gaan wonen?'

'Nu.' is haar onverbiddelijke antwoord.

'Nu? Vandaag? Hoe bedoel je nu? Dat kan toch helemaal niet! De kinderen kennen haar niet eens meer. Ja, de oudste misschien, maar de jongste was nog maar zo klein toen ze wegging. Ik ben hun veilige haven,' zegt Martim. 'Je gaat de kinderen toch niet op stel en sprong weghalen, dat moet je toch opbouwen met eerst een bezoekje en dan nog eens en dan kunnen ze geleidelijk aan wennen om daar te gaan wonen. Dat doe je toch niet zo?'

De mevrouw vertelt dat de moeder hulp heeft gevraagd en de eis bij de rechtbank heeft neergelegd, dat de kinderen bij haar komen wonen en dat de rechter haar in het gelijk heeft gesteld. Volgens de mevrouw van de kinderbescherming is het daarom het beste dat de kinderen direct overgeplaatst worden naar hun moeder en niet via een bezoekregeling. Bovendien heeft de rechter zo beslist en dient het besluit per direct uitgevoerd te worden.

'Jullie hebben,' zo spreekt ze, 'nog geluk, want eigenlijk zou de datum gisteren zijn, maar omdat het uw verjaardag was, hebben jullie een dag uitstel gekregen.' Vervolgens vertelt ze dat we er niet aan hoeven te denken om weg te lopen met de kinderen, want de politie staat om de hoek te wachten om eventueel in te grijpen.

De gedachte om met de kinderen te vluchten komt inderdaad een luttele seconde in mij op, maar die verwerp ik meteen, ik weet zelf ook wel dat ik niet ver zal komen en ook omdat ik zelf kinderen heb. Bovendien, waar moeten we naartoe? Ik sta op om te zien of de politie er staat. Een

blik uit het raam is voldoende. Inderdaad, de politie staat klaar om in te grijpen.

‘Heeft zij, dat is dus de moeder van de kinderen, wel alle spullen voor elkaar?’ vraagt Martim.

De mevrouw antwoordt dat het meeste er is, maar dat er van ons verwacht wordt dat we de spullen van de kinderen meegeven en wat speelgoed, hun knuffels en ook wat luiers en benodigdheden.

Martim is hevig verontwaardigd en vindt dat de moeder deze zaken zelf moet aanschaffen. Hij informeert wanneer hij zijn kinderen weer zal mogen zien, maar dat is onbekend.

‘Sowieso een maand niet,’ antwoordt de mevrouw, ‘de kinderen moeten aan hun nieuwe omgeving en hun mama wennen en het is niet gewenst dat zij verder in de war raken door bezoeken aan hun vader.’

‘Een maand?’ Martim kreunt het uit.

Ik kan de diepe rauwe pijn voelen en zijn gezicht is asgrauw. Hij vraagt naar de veiligheid van de kinderen. Zijn er traphekjes? En nog wat dingen waarover hij zich in ons huis altijd enorm heeft bekommerd.

De mevrouw kan het niet zeggen, maar hij moet maar op de moeder vertrouwen.

Dat is gemakkelijk gezegd. Dat kan hij natuurlijk niet. Bovendien, je hebt het tegen iemand die zijn kinderen overal tegen wil beschermen. Ik ben bang voor de gevolgen die dit allemaal op zijn leven en dat van de kinderen zal hebben, maar ik weet ook dat er niets aan te doen is. De rechterlijke macht heeft besloten. De politie staat op elke straathoek.

Martim zegt dat hij niet in staat is om dit te doen. Hij kan dit echt niet en hij wil dit niet doen.

De ijskoningin werpt een blik naar mij. Ze verwacht van ons dat wij meewerken en dat we ons inzetten om het zo soepel mogelijk te laten verlopen, zonder enige vorm van emotie. Emoties zijn schadelijk voor de kinderen.

Heeft deze mevrouw enig besef wat ze vraagt? Ze vraagt het onmogelijke van hem. Heeft ze enig idee wat ze hem aandoet? Hoe groot de schade is die ze hem berokkent? En mogelijk de kinderen door het zo onverwacht en abrupt te doen? En wat hiermee op mijn schouders gelegd wordt? Als ik een fout maak, op welke manier dan ook, ben ik de gebeten hond. Bij Martim én bij de kinderen. Maar de mevrouw blijft zichtbaar onbewogen.

‘Mag ik mijn kinderen nog een kus geven?’

De mevrouw herhaalt met een onaangedaan gezicht dat hij dat mag als hij dat zonder emotie kan doen. Het is heel belangrijk dat de kinderen hier rustig weggaan en dat er geen paniek ontstaat.

Hij vraagt haar hoe hij dat zonder emotie kan doen?

De mevrouw zegt dat hij dan beter geen afscheid kan nemen.

Martim zegt dat hij naar zijn zus gaat en dat ik dan maar het nodige moet verzamelen en de kinderen moet halen. Zonder de kinderen nog te zien of een kus te geven, verlaat hij totaal overstuurd ons huis.

Ik sta op om de benodigdheden voor de kinderen te halen. Boven wordt het mij zwaar te moede. Wat moet ik meegeven en wat niet? Wat is er? Wat kan ik meegeven zonder problemen te krijgen met Martim? Ik pak het een en ander in. Kleding, schoenen, knuffels, wat luiers en doekjes voor

beide kinderen. Ondertussen zucht ik diep en vecht tegen mijn tranen.

De mevrouw van de kinderbescherming kent geen pardon. 'Zou je nu de kinderen willen ophalen van het op-pasadres? Moet je ze eerst even bellen dat je eraan komt?'

Ik vertel haar dat de kinderen heel dichtbij zijn en dat ik ze zo kan ophalen. Een telefoontje is niet nodig.

'Gaat u ze dan nu maar halen. Zonder emotie.' benadrukt ze nog een keer en ze kijkt mij doordringend aan.

Ik weet dat het voor de kinderen zo moet zijn. Zonder emotie en ontspannen, maar ik heb een seconde nodig om diep adem te halen en mijn rug te rechte. Heeft ze enig idee wat ze Martim zojuist heeft aangedaan? Ik maak mij ernstige zorgen om hem. En ik kan hem nu niet bellen. Niet met hem praten. Ik moet erop vertrouwen dat hij zichzelf niet te pletter rijdt of zichzelf iets anders aandoet en dat hij naar zijn zus gaat. Ik doe een snel schietgebedje en ik kijk de mevrouw aan. 'Ik ga de kinderen halen. Blijft u hier?'

De mevrouw antwoordt dat ze de kleding en overige spullen in de auto zal pakken.

Ik loop naar de overkant waar de kinderen zijn. De buurvrouw, die een vriendin van Martim is, wil graag alles weten over het verloop van het gesprek, maar het enige dat ik kan zeggen is dat ze opgehaald worden.

Ze vraagt mij wanneer dat gebeurt?

Mijn antwoord is verbijsterend voor haar.

'Wat, nu?'

'Ja, nu.' Ik vertel haar dat de mevrouw van de kinderbescherming op hen wacht en dat we dit zonder emotie moeten doen. Ik geef haar dezelfde boodschap mee als ik heb gekregen: 'Denk aan de kinderen en help mij.'

Ze begrijpt het.

Ik zeg dat we later wel zullen praten en dat de politie op iedere hoek klaar staat om in te grijpen als we ook maar een poging doen om te vluchten. Ik roep de kinderen en vertel mijn kinderen dat zij nog even bij de buurvrouw moeten blijven. Snel vertel ik de kinderen van Martim dat zij met een mevrouw mee gaan naar hun mama en dat papa even weg is. 'Papa houdt van jullie.' vertel ik ze, terwijl ik hun jasjes aandoe en hun schoenen dichtmaak.

Daar gaan we, aan mijn ene arm de jongen en op mijn andere het meisje. Mijn hart is verscheurd. Tranen branden op mijn netvlies. Verbijsterd slik ik ze snel in. Zo moedig als maar kan zet ik de kinderen, rustig tegen ze sprekend, in de auto en vertel ze dat alles goed komt. Of dat wel of niet zo is weet ik niet. Ik weet alleen dat zij zo rustig mogelijk met een vreemde mevrouw naar mama moeten gaan. Ik geef de kinderen een laatste kusje. 'Van papa,' zeg ik, vechtend tegen mijn tranen. Ik kan niets meer uitbrengen omdat mijn keel dichtslaat.

Door mijn rustige handelen gaan de kinderen zoet mee. Alleen de zoon van Martim vraagt nogmaals waar ze heen gaan.

De ijskoningin geeft het antwoord en stapt in.

Ik doe de autodeur dicht. Een koude wind waait om mijn lichaam. Het symboliseert voor mij de kilte die ik op dat moment in mijn hart voel. Ik zwaai nog even naar de kinderen en zij zwaaien rustig terug. Ze hebben geen idee van hetgeen er nu gebeurt. Onwetend over de innerlijke pijn van papa. Dat is misschien maar goed ook.

De auto rijdt weg. Een politieagent blijft nog even staan, een andere vertrekt met de auto van de kinderbescher-

ming. Hun klus is geklaard. Die van mij begint nog maar net.

Ik ga naar binnen. Martim komt helemaal ontredderd terug. We huilen samen bittere tranen en praten met elkaar over de onmogelijke gebeurtenis die zojuist heeft plaatsgevonden. Hoe is dit nu toch mogelijk? Er is geen enkele begeleiding voor de vader. Martim heeft geen idee wanneer hij zijn kinderen weer terug zal zien. Hij is totaal aan zichzelf overgelaten en van alles spookt door zijn hoofd. Arme ziel, mijn hart gaat naar hem uit en vult zich met intens medelijden.

We halen mijn kinderen op. Zij snappen er ook niets van. We leggen hen beknopt en in een taal die zij begrijpen uit, dat hun broertje en zusje zijn verhuisd naar hun mama. Daar begrijpen ze niets van, want ik ben toch de mama? Ook van Joery en Liesbeth? Naar welke mama gaan zij dan? En wanneer zien ze hen weer terug? Ook zij moeten huilen. Opnieuw is daar de spiegel van onze eigen gevoelens die zichtbaar is in de kinderen. Wanneer ik erin kijk zie ik opnieuw gebrokenheid en dat maakt de kleur van de spiegel zwart als de nacht.

Het is een emotionele dag. De schade van de uithuisplaatsing zal nog lang naklinken. De hele dag komen familie, vrienden en kennissen langs. Veel van hen begrijpen het ook niet. Anderen komen omdat ze ons willen steunen. Allemaal komen ze met een eigen reden. Allemaal goedbedoeld.

Laat in de avond, vlak voor het naar bed gaan, belt de ijskoningin nog. Ze vertelt dat de kinderen goed zijn aangekomen en ze benadrukt de moeder niet te benaderen. Het adres van de kinderen is geheim en dat zal zo blijven.

Op de valreep vertelt ze nog dat in geval van nood wij het Riagg kunnen bellen. Daar is ze mooi op tijd mee.

Ik vertel haar dat Martim zich kranig heeft gehouden gezien wat hij heeft doorgemaakt en dat hij zichzelf gelukkig niets heeft aangedaan, en dat dit niet aan haar te danken is. De hulp en bijstand die hem geestelijk geboden is, is letterlijk nul. Hij staat er met uitzondering van mij, familie en vrienden, moederziel alleen voor. En dat op de donkerste dag van zijn leven.

Met het gegeven dat Martim zichzelf niets heeft aangedaan, verwacht ik dat het gevaar is geweken. Hij zal er wel komen, gesteund door familie, vrienden en mij. Dat ik het gruwelijk mis heb kan ik op dat moment nog niet vermoeden. De tijd is mijn leermeester. Diepe wonden en een gruwelijke geestelijke pijn hebben zich die dag in zijn geest, hart en ziel genesteld. Zij voelen zich daar blijkbaar nogal thuis. Zij zijn niet van plan hem los te laten. Integendeel, zij beroven hem van alles. Van hoop, van levenslust, van enig toekomstperspectief misschien ook wel. Was de dag van het vertrek van de moeder van zijn kinderen al een zwarte bladzijde in zijn leven, dan weten we nu met grote stelligheid zeker, dat het zeker niet de zwartste was. Want de dag dat zijn ziel zwart gekleurd heeft, die is vandaag. Om die reden zal het verhaal een dramatische wending krijgen.

Doof de Geest niet uit. (1 Thessalonicenzen 5:19)

- - -

Wanneer je tot geloof komt, weet wie God is en wie jij bent, is dit jou geopenbaard door de Heilige Geest. De Geest van God, Zijn liefdesgeest, is in jou komen wonen. Deze Geest, wordt ook wel het Vuur van God genoemd en brengt Licht en Leven. Liefde. Dit Heilig Vuur, in eenieder van ons aanwezig, kan uitdoven doordat je tot een zonde komt, dat wil zeggen, je van je pad laat brengen. De liefde staat dan niet meer centraal. Oorzaken hiervan kunnen zijn: boosheid, angst, wrok, verslaving, gebrek aan vergeving en een verkeerde manier van denken. Voor mij was boosheid en een verkeerde manier van denken, mede door aangeleerde overtuigingen en mijn referentiekader, aanleiding om van het pad van liefde af te raken.

6 Onrust

We mogen Martims kinderen een maand lang niet zien, zodat zij de tijd hebben om te acclimatiseren in hun nieuwe verblijfplaats en ze een band op kunnen bouwen met hun moeder. De relatie tussen moeder en kinderen is onderbroken en herstel heeft zijn tijd nodig. Maar dat is niet het enige. We mogen tevens niet weten waar de verblijfplaats van de kinderen is. De moeder is nogal bang voor Martim en wil niet hebben dat hij onverwachts op de stoep staat. Dus blijft het adres op haar verzoek geheim. Echter nog dezelfde dag weten we dankzij een welwillende telefoonmaatschappij precies waar de kinderen verblijven. Met de smoes dat we het adres kwijt zijn geraakt hebben we de gegevens van de moeder gekregen. Ze wonen dichtbij.

Martim is gerust. Hij kan zijn paniekerige gevoel nu loslaten, maar hij is nog steeds boos en verdrietig over de manier waarop dit allemaal gegaan is. Een maand je kinderen niet mogen zien duurt lang. Martim is depressief, hij heeft veel last van zijn angsten en soms is hij ook gewoon heel boos. Hoe kan dit nu allemaal gebeuren? Zo van de ene op de andere dag?

Iedereen die hem kent, weet dat Martim geen gemakkelijke man is. Hij is heel lief voor de kinderen en erg zorgzaam, schoon en netjes, maar hij is ook angstig en hij heeft last van dwangneurose en smetvrees. Het is een moeilijke maand voor hem en zijn omgeving.

De ijskoningin belt op en meldt dat we komende zaterdag de kinderen mogen ophalen van 's ochtends tien uur tot 's avonds vijf. Ze geeft de kinderboerderij in Baalder aan als ophaal- en retouradres. Zo mag dan een bezorgde vader zijn kinderen oppikken van de straat. Martim bijt op zijn tong en geeft te kennen dat deze situatie te gek is voor woorden. De mevrouw zegt dat dit de wens van de moeder is en als hij zijn kinderen graag wil zien, moet hij gewoon meegaan in haar wens. Zonder tegenspraak. Hij mag al blij zijn dat hij ze mag zien, zo geeft de mevrouw met een sneer te kennen. Zijn schouders hangen af tijdens dit gesprek en het verdriet staat in zijn ogen te lezen. Zijn diepe verdriet vindt zich een weg naar buiten. De tranen lopen over zijn wang.

Hij hangt op en zegt tegen mij: 'Ik had zo graag willen zeggen dat ik al vier weken weet waar de kinderen wonen. Alleen om te laten zien dat ik haar en de kinderen met rust gelaten heb en dus wel in staat ben om mij te beheersen, maar ik heb de wijze kant gekozen. Laat haar maar denken dat ze in staat is de situatie te beheersen en mij onder controle te hebben. Laat haar maar denken dat zij de regie voert.'

Verstandig is dat zeker, want de paniek zou ongetwijfeld toeslaan wanneer deze dame van jeugdzorg zou weten dat hij allang op de hoogte is van de verblijfplaats van zijn kinderen. Ik voel zijn verdriet, zijn machteloosheid en kan

alleen maar hopen, zeker ook omwille van deze kinderen, dat Martim en zijn ex in staat zijn elkaar te vergeven en verstandig met deze nieuwe ontwikkelingen kunnen omgaan. Hoewel ik het vurig hoop zie ik ook de beide kanten in dit verhaal en weet ik niet wat een wijze beslissing zou zijn. Zij heeft zo haar moeilijke kanten en die heeft hij ook. Iedere medaille heeft zijn keerzijde.

Ik heb zelf ook pijn en verdriet om zijn kinderen die ik een paar maanden lang dagelijks heb mogen verzorgen, knuffelen, in bed stoppen, verhaaltjes voorgelezen, verschonen en eten geven, maar ook douchen en meenemen naar het park om te spelen op die veel te leuke glijbaan die in het park onderweg naar de peuterspeelzaal staat. Kortom, ik heb ze mogen verzorgen en liefhebben als mijn eigen kinderen. Ook heb ik verdriet om Martims verdriet, om zijn zichtbaar aanwezige pijn en zijn angst. Eveneens heb ik verdriet om de moeder. Zij moet heel wat hebben meegeemaakt om zo'n besluit te nemen. Ik hoop op andere tijden. Als we de kinderen mogen ophalen gaat Martim alleen. Dat voelt heel dubbel voor mij. Als hij eindelijk met de kinderen komt aanrijden, krijg ik een brok in mijn keel. Daar zijn ze, ik heb ze zo gemist. De creativiteit van de jongen met al zijn uitvindingen en het knuffelige van het meisje. Wat is ze dol op haar vader. Een bijzondere band hebben zij met elkaar. We doen leuke dingen met de kinderen. We hebben allerlei lekkers gekocht en maken er een feestje van. We genieten vandaag van hun aanwezigheid. Mijn twee kinderen, Kelly en Yarnick, zijn ook dol op deze kinderen en samen spelen ze heerlijk. Ze knuffelen elkaar en lachen samen. Ze hebben elkaar gemist.

Een ding zit me niet lekker. Als een van de kinderen lelijk gedaan heeft tegen een ander kind, kiest Martim partij voor zijn eigen kind. Ongeacht of dat terecht is. Dat raakt mij. Ik kan daar moeilijk mee omgaan. Ik weet dat het beter is te zwijgen omdat de kinderen vandaag maar kort bij hun vader zijn, maar toch heb ik het nare gevoel dat dit niet bij één keer zal blijven. Dat dit zijn standaard reactie zal zijn. Nu wil ik niet in de rol van boze stiefmoeder gedwongen worden of als jaloerse vriendin gezien worden, dus ik neem mezelf in acht en probeer me in te houden. Maar ik ken helaas mezelf, als mij iets dwars zit, wil ik dat uitspreken. Dus op een gegeven moment zeg ik er toch iets van. Tot mijn eigen grote spijt, want hiermee verpest ik volgens Martim het samenzijn. Ineens doet hij anders tegen zijn kinderen. Hij reageert bozer als zijn kinderen iets doen of in een conflict komen met mijn kinderen en zegt dan tegen mij dat hij hen wel naar achter moet zetten. Hij uit kritiek op mijn houding. Ik kan zijn gedachten niet volgen en zijn woorden raken mijn hart. Er ontstaat een ongemakkelijke sfeer en een gevoel van onbegrip. Nooit is het mijn bedoeling geweest ook maar een kind tekort te doen. Niet die van hem en niet die van mij. Ik wil zeker niet de tijd, die toch al spaarzaam is, met zijn kinderen bederven. Maar mijn gevoel zegt mij dat het tegenover mijn kinderen behoorlijk oneerlijk is om het er nu bij te laten zitten. Ik heb het idee dat dit mijn kinderen en de band met mijn kinderen schade zal toebrengen. En daarvoor kies ik niet. Op het einde van de dag brengt Martim zijn kinderen na veel kusjes en knuffels te hebben uitgewisseld weer terug naar de afhaalplaats. Weer thuis spuwt hij kritiek over de moeder van de kinderen en natuurlijk krijg ik ook de volle

laag. Ik begrijp dat het hem te veel wordt en geef geen tegengas. Ik laat hem razen. Hij vertrekt naar zijn ouders om even niet bij mijn kinderen en wellicht bij mij te zitten. Hij moet er even uit. Ik vind het vervelend dat we niet samen kunnen delen welke emoties deze dag hebben gebracht. Op dat moment voel ik mij dan ook erg alleen. Daar sta ik met mijn kinderen. Ik voel een breukje en dat is echt niet fijn. Desondanks ik wil me niet laten kisten, dus pak ik mijn twee kinderen bij de hand en speel met hen, al ben ik er met hoofd en hart niet echt bij. Het is ook tegenover mijn kinderen unfair. Echt bevatten kan ik de situatie niet. Ik begrijp wel dat het afscheid van zijn kinderen hem diep raakt. Hij gaat er mee om door zich af te zonderen en ook dat begrijp ik. Maar ik zou deze emoties liever samen hebben gedeeld. Zou het komen doordat ik kritiek heb gehad op de manier waarop hij onderscheid leek te maken? Sinds de kinderen weggehaald zijn is het wij-gevoel verminderd. Het is steeds meer de kinderen en ik, en hij en ik. Ik begrijp dat het voor hem lastig is om te accepteren dat zijn kinderen niet meer bij hem wonen. Ik begrijp ook dat het moeilijk is dat de moeder van hun kinderen niet meer bij hem wil zijn en hij zich in de steek gelaten voelt. Hij hield veel van haar. Hoe accepteer je een dergelijk besluit? Ik kan er niet bij hem naar raden, maar zie wel gebeuren dat hij meer en meer op zichzelf is. Bovendien begint mijn hart steeds onrustiger te worden en is het lastig om het gevoel dat in mijn hart is ontstaan weg te stoppen. Twijfel slaat dan ook toe. Had ik wel weer een relatie met hem moeten beginnen? Of zou ook deze relatie mislukken? Mijn overtuiging is dat als het met Martim, van wie ik al erg lang houd, niet zal lukken, ik schijnbaar niet in staat

ben om een relatie met een man te onderhouden. Er moet iets heel erg mis zijn met mij. Ik betrek alles wat er is gebeurd op mezelf. Het feit dat de relatie met mijn ex-man mislukt is en de manier waarop we uit elkaar gegaan zijn, draagt hier natuurlijk niet positief aan bij. Mijn gevoel over mijzelf wordt steeds slechter.

Ondertussen speel ik spelletjes, teken en knutsel ik met mijn kinderen en kijken we filmpjes. Zij zitten met hun kleine billetjes heerlijk tegen mij aan als Martim weer thuiskomt. Hij ziet ons zitten en komt erbij. Even genieten we van elkaar en van mijn twee kinderen die bij ons mogen zijn. Op een gegeven moment begint Martim over de dag. Over zijn kinderen. Wat er gezegd is, wat er zich afgespeeld heeft, de mooie en minder mooie dingen. Ook over hoe zijn gevoel voor zijn kinderen afgebrokkeld is, volgens hem. Als hij ze niet kan zien, kan hij zijn liefde voor hen niet kwijt en moet hij ze afstoten, vindt hij. Misschien moet hij ze niet meer ophalen. Hij is echt hevig met zichzelf aan het worstelen. Tussen macht en onmacht. Verdriet en frustratie. Heden en verleden. Mogelijk draagt de manier waarop ik gereageerd heb op zijn omgang met bestraffen daaraan bij. Dat wil hij mij in ieder geval laten geloven. Geen fijn gevoel.

Na een aantal dagen belt de mevrouw van de kinderbescherming en geeft aan dat het bezoek goed verlopen is. De kinderen zullen over twee weken terugkomen. Zo gaat dat een aantal weken op dezelfde manier. Het enige verschil is dat wij als gezin spoedig meegaan met de kinderen ophalen en terugbrengen. Dit is op verzoek van Martim. Bij de auto blijkt er namelijk veel informatie te worden uitgewisseld. Het zien en spreken van de moeder van

zijn kinderen werkt op zijn gemoed en hij wordt daar erg zenuwachtig van. Hij vindt het lastig om daarmee om te gaan. Hij begrijpt ook haar doel daar niet van, dus vraagt hij mij om mee te gaan. Ik, als vredestichter, ga natuurlijk mee. Ik denk dat het een goed idee is dat ik erbij ben, als het tussen hen zal escaleren. Sowieso in belang van alle kinderen. Martim houdt zich niet stil. Hij spreekt zijn gedachten over haar en haar opvoeding altijd uit. Natuurlijk is er dan wrijving. In de auto spreek ik hem er wel op aan. Ik vind dat geen zaken die je aan de openbare weg bespreekt en al helemaal niet in het bijzijn van de kinderen, maar hij weet ook niet waar hij dat dan wel zou moeten doen. En tja, ze kunnen hoe dan ook niet samen communiceren en tot elkaar komen. Als ik de overdracht van de kinderen overneem, weigert zij in eerste instantie mee te werken, tot ze erachter komt dat het dan vaak wel goed gaat. Soms vind ik hen ongelooflijk onredelijk, andere momenten weer super kinderachtig. Maar wat overheerst is het gevoel van wanhoop. Hoe kan ik ooit deze mensen de ogen openen wat betreft hun gezamenlijke kinderen? Is er een oplossing die iedereen tevreden kan stellen en die in het belang van de kinderen is? Hoe doen andere mensen dat die gescheiden zijn en het niet eens worden? En hun nieuwe partners? Er zou eigenlijk een handleiding voor moeten bestaan, want als nieuwe partner vind ik dit niet fijn. Niet voor de kinderen, niet voor mijn partner en al helemaal niet voor mezelf. Zoveel spanning bouwt zich op. Maar wie zal er luisteren naar mijn visie op het geheel? Wie kan er helpen? Het zal mij niet in dank worden afgenomen als ik mijn mening uit, dus houd ik mij maar zoveel mogelijk stil en op de vlakte.

Er komt steeds meer op mijn bord te liggen. Ik word er soms hondsmoe van. De kinderen mogen een nacht blijven slapen en later worden dat er twee. Een compleet week-einde. Het zijn heerlijke, gezellige, soms erg drukke dagen die altijd in het teken staan van een zo leuk en gezellig mogelijk samenzijn. Toch is er om een of andere reden altijd gedoe. Is het niet om iets wat de moeder van de kinderen heeft gezegd, dan is het wel om iets wat aan de kinderen niet goed is. De ene keer hun raar geknipte kapsel, de andere keer hun slordige kleren. Altijd is er weer wat. Ik denk in oplossingen en als ik aandraag iets te kopen of ze naar de kapper te brengen, dan mag dat niet. Want stel dat zij boos zou worden? Ik kan er met mijn hoofd niet bij. Het gaat toch om de kinderen en niet wat hij of zij ervan vindt? Het lijkt mij dat de kinderen fatsoenlijk gekleed en verzorgd moeten zijn, maar hij vindt haar mening dan belangrijker. Ik snap er niets van. Mijn opvatting is dat als je uit elkaar bent, de kinderen het toch nog zo goed mogelijk moeten hebben. Met alles wat je in je hebt. Maar het kan niet. Zij vindt dat hij het niet goed doet. Hij vindt dat zij het niet goed doet. Alle kinderen en ik zitten er tussenin. Dus lopen ze ongeknipt rond.

Op een bepaald moment krijgt de moeder van de kinderen een relatie met onze buurman. De hel breekt los. Martim doet alles wat mogelijk is om hen te dwarsbomen. Hij legt een spijker voor zijn achterband en draait het ventieldopje van de autoband los. Hij geeft ze aan bij de gemeente als ze te veel samen zijn en van alles om hen het leven zo zuur mogelijk te maken. Het wordt een onhoudbare situatie die geheid op ruzie uitloopt.

We vernemen dat de moeder van de kinderen met kerst bij de buurman naast ons zal zijn. En de situatie loopt uit de hand. Hij stuurt haar een serie venijnige sms'jes waarin hij duidelijk zijn ongenoegen uit. Desalniettemin pakt ze haar koffers in en viert de kerst naast ons. Hij is gewoon jaloezers, dat is heel erg duidelijk. Het is ook een rare situatie. Zijn ex met onze buurman? Dat is vragen om problemen. Iedereen die Martim kent weet dat. De kolen zijn intussen flink hoog op het vuur gestapeld en hebben voldoende kunnen smeulen om uiteindelijk te escaleren in een fikse emotionele vechtpartij met schelden en vloeken en het nodige gedreig over en weer. En dat met kerst. Het belooft wat. Het hele universum lijkt zich samen te spannen als een donkere avond vol onweer die wacht op de ontlading. Je weet dat het los zal barsten, alleen niet wanneer.

Al het gedoe zorgt ook voor spanning tussen ons. Ik moet leven met zijn ex die naast ons bivakkeert en zijn kinderen bij zich heeft, die uiteraard steeds af en aan lopen naar papa. Ze zitten vast in een situatie die zij niet begrijpen. Waar Martim iets van vindt, zegt hij niet tegen haar, maar wel tegen mij. Ik voel zijn frustratie en die van de kinderen. Haar nieuwe vriend en zij lijken er prima mee te kunnen leven, maar voor mij is het een zeer onnatuurlijk gegeven dat mijn innerlijke thermometer nogal beproeft. Ik voel alle emoties haarscherp aan. Zoonlief wordt op een bepaald moment boos en uit dat door te schreeuwen en met spullen te gooien. Het is hem niet kwalijk te nemen, al breekt hij de toko naast ons bijna af. Hij kan het niet helpen. Hij uit gewoon zijn onrust. En misschien ook wel die van ons. Dat resulteert in een stevige woordenwisseling tussen Martim en zijn ex.

Natuurlijk wordt er daarna bij ons ook ruzie over gemaakt. En wie zijn er de dupe van? Onze kinderen. Uiteraard. Zij zitten allemaal klem in deze situatie waar geen kind iets van snapt. Het leven is niet gemakkelijk na een echtscheiding en een uit elkaar gaan. Vier kinderen en evenzoveel ouders. Maar als je van elkaar houdt dan hoeft dat toch geen beletsel te zijn? Dan kom je toch overal uit? En houden van Martim doe ik zeker. Dat staat voor mij ondanks de ruzies als een paal boven water. Ik laat mij niet kennen. Niet door jaloezie en niet door angst, maar al helemaal niet door een ex en haar nieuwe vriend. Toch? Ik ben vastbesloten hem niet los te laten en ga daarbij mijn eigen grenzen weleens over. Maar ik vind dat hij er niets aan kan doen. Hij kiest hier niet voor. En ik ben zijn redder. Hij heeft hulp nodig. Als ik hem ook in de steek laat, wie blijft er dan nog over? Het leven is niet gemakkelijk, maar Martim is lief. En hun kinderen zijn ook van hem. Wat voor vrouw ben ik, als ik dit niet kan begrijpen? Dus tobben we voort. De liefde is een kracht die boven alle krachten uitstijgt en de liefde zal ook nu overwinnen, daar geloof ik in ieder geval stellig in. Of dat maak ik mijzelf graag wijs. Want lieve God, wat is liefde nu eigenlijk? Het is voor mij tot nu toe een strijd. Deze liefde. Alle liefde. Een strijd tussen goed en kwaad waarbij er voortdurend keuzes gemaakt moeten worden. Waarbij ik continu balanceer tussen alle kanten van de situatie belichten, het begrip hebben voor alle partijen en mijn eigen gevoel en strijd daarmee. Lieve God, liefde lijkt voor mij eerder een onmogelijke opgave omdat de som der delen geen gelijke uitkomst heeft. In mijn hart pot zich een verdriet op, geleid door de kwelgeesten van het universum, vechtend met de geest van liefde die in mij woont,

wachtend op zijn verlossing. Ik word gemarteld door mijn eigen gevoelens. Is dit hoe de hel eruit ziet? Allemaal vragen die in de vooravond van de duistere periode die voor mij ligt in mij opkomen, terwijl ik er geen weet van heb dat het slechts de aanleiding en het begin van de nachtmerrie is, die nog komen zal.

Want onze strijd gaat niet tegen mensen van vlees en bloed, maar tegen de geestelijke krachten en de heersers van deze duistere wereld, tegen de geestelijke en bovenaardse machten van het kwaad. (Efeze 6:12)

- - -

Wij vechten tegen de heersers van de duisternis op deze aarde, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten. Hoogmoed en trots maakten een engel tot de grootste boze geest op deze wereld. Deze satan wilde als God zijn. Hij deed de mens in de Hof van Eden geloven dat zij niet als God zijn. Hij ontwikkelde het ego bij de mens. Een van God afgescheiden ik-identiteit, die dankzij de kruisiging van onze Heer Jezus Christus, wordt ontmaskerd als een illusie. Het donker, het kwaad, de duivel of hoe je hem ook wilt noemen, heeft in ons allemaal een innerlijke strijd gevormd die wij allen moeten afleggen. Het is een strijd tegen leugens, beproevingen en verleidingen, alsmede verlangens en begeerten. Een van zijn strategieën is mensen tot slaaf maken van hun eigen begeerten. Ontdekken wat dit kwaad kan doen in je eigen leven en hoe het je meester kan worden, je kan overmeesteren, is een pijnlijke en ontwrichtende geschiedenis. Het vervreemdt je van je geliefden en elkaar. In mijn leven hebben de pijlen van deze satanische engel doel geraakt. In de zomer van mijn leven trof het duister mij en verblindde mijn innerlijke zon gruwelijk.

7 Die ene opmerking

Langzaam wordt het zomer. Martim houdt van bloemen. En een mooie tuin en hij doet er alles aan om ook dit jaar onze achtertuin te voorzien van de meest mooie planten. Zijn vader en hij halen de aanplant altijd standaard bij dezelfde man en het is voor beiden een feest om in de tuin te werken. Daarnaast is Martim iemand die voor iedereen klaar staat. Hij is altijd bereid een straatje te leggen of iets te maken voor een ander. Dat kan hij goed, hij legt de mooiste straten met de moeilijkste patronen. Dingen die hij met zijn ogen ziet, kunnen zijn handen maken. De meest creatieve oplossingen heeft hij voor problemen. Hij haalt buffetkasten uit elkaar om er vervolgens twee kasten van te maken en hij timmert een traphekje in de vorm van een olifant of een trein, waarvan menigeen zich afvraagt hoe hij dat zo mooi gemaakt heeft. Hij is een creatieve man die altijd in de schuur bezig is voor onszelf of voor anderen. Dat doet hij het liefst. Lekker bezig zijn, dan is hij op zijn best.

Er zijn nu al een paar maanden voorbijgegaan sinds zijn kinderen, Joery en Liesbeth, bij hun moeder wonen. De sfeer in ons gezin is nog steeds redelijk gespannen. Vrienden adviseren ons om eens samen een dagje uit te gaan.

Op een mooie zaterdag regelen we oppas voor de kinderen zodat wij een paar uur weg kunnen met z'n tweetjes. We besluiten naar Ommen te gaan. Die stad is mij lief en zeer bekend, omdat ik daar ben opgegroeid. We besluiten te gaan kanoën op de Vecht. Twee uur peddelen en heel veel praten in een klein bootje. Het roeien gaat prima, maar door het praten komen we niet erg ver. Dat geeft ook niet. Het doel is ontspanning en nader tot elkaar komen. We hebben het fijn, ondanks dat ik af en toe vreselijk door-draaf over bepaalde onderwerpen. Ergens diep in mij zit een laag boosheid verstopt, die opborrelt tijdens ons gesprek. Wat nu precies de oorzaak van deze boosheid is weet ik niet goed en ik probeer het te onderdrukken. Martim poogt liefdevol een conflict te vermijden. Dat valt nog niet mee, want iets in mij wil dat conflict graag opzoeken. Ik wil de spanning die in mijn lijf, zit over het weghalen van zijn kinderen, uiten. Praten over hoe onze relatie daar-door bemoeilijkt wordt en wat het allemaal met hem doet, dat zijn kinderen bij hem weg zijn en hij in plaats daarvan wel voor mijn kinderen zorgt. Gaat dat goed? Gaat hij er niet vreselijk kapot aan?

Na ruim twee uur houden we het kanovaren voor gezien. Het gesprek over de echte onderwerpen komt niet tot stand. Het is Ommer Bissingh. In de zomermaanden is er altijd een jaarmarkt met elke woensdag een braderie met een thema. Er klinken feestelijke geluiden vanuit de binnenstad en het ziet er gezellig uit. We besluiten de stad in te gaan en belanden op een terras. Het is warm. Er spelen wat bandjes, er wordt paling gerookt en is er beachvolleybal. We genieten van de livemuziek en bestellen cola te drinken. Terwijl we rustig genieten begint Martim ineens

een gesprek over alcohol. Hij zegt dat dit een moment is waarop hij zin heeft in een biertje. Martim dronk vroeger echt stevig op dagelijkse basis. Hij denkt dat zijn familie meent dat als hij een biertje zou drinken, hij snel weer te veel gaat drinken. Volgens hem maken ze zich zorgen om niks. Maar hij is, zoals hij zelf zegt, nu eenmaal het zwarte schaap en dat zal ook altijd wel zo blijven. Ze kunnen hem niet loslaten, vooral zijn moeder niet. Zij zal zich altijd zorgen blijven maken. Ik vraag hem wat hij er zelf van vindt. Hij ziet het probleem niet. Ik vind het vervelend voor hem dat hij het gevoel heeft het zwarte schaap te zijn, dat lijkt me geen prettig gevoel. Zijn bewering doet iets met mij. Er bekruipt mij een gevoel dat ik moet bewijzen dat hij voor mij geen zwart schaap is.

In een onbewaakt ogenblik maak ik een enorme fout. Een misser die ik mezelf niet snel zal vergeven. Ik doe een uitspraak die het leven van ons gezin vanaf die dag zal veranderen. Als hij zegt dat hij nu graag een flesje bier lust, antwoord ik hem dat hij volwassen is en in staat is om zelf beslissingen te nemen. Even blijft het stil. De spanning is om te snijden en hangt voelbaar in de lucht. Mijn buik trekt samen en ik besef dat ik een misser heb gemaakt. Dan zegt hij dat hij gewoon cola drinkt. Ik vind het verstandig, slaak een zucht van verlichting en ben blij met zijn keuze. Een overwinning voor hem. Een bevrijding voor mij.

We blijven nog even zitten op het terras en vertrekken dan naar huis. Ik heb echter geen idee welk onheil als een zwaard van Damocles boven ons hangt; als een op handen zijnde onweersbui waarvan de donkere wolken zich reeds in de verte beginnen te vormen. Dit naderende onheil is een gevolg van een ondoordachte opmerking, gebaseerd

op de gedachte dat hij in staat zou zijn verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf. Een kapitale misser!

Op maandag kom ik tegen de avond thuis van mijn werk. Ik besluit achterom te lopen. Ik open de poort en mijn kinderen zitten heerlijk in het zwembad. Als ik Martim in het vizier krijg staat mijn hart een ogenblik stil. Ik schrik mij werkelijk te pletter. Martim loopt op mij af met in zijn hand ... een flesje Grolsch. Hij lacht op zijn eigen olijke manier. 'Ik ben vandaag even langs de slijter gereden en heb een kratje Grolsch gehaald.'

Ik probeer mij te herstellen, maar in mijn binnenste is er een oorlog gaande. Hij ziet dat blijkbaar aan mijn gezicht en zet mij een bord heerlijk geurend eten voor. 'Ga maar even rustig zitten,' zegt hij. Hij komt bij mij zitten en zegt dat ik mij geen zorgen hoeft te maken.

Helaas is het daarvoor te laat. Iedere alarmbel in het universum luidt alsof het kanonschoten zijn en ik bid een vurig gebed dat ik mij voor niets zorgen maak.

Die avond wil hij bewijzen dat hij met mate kan drinken. Hij zal het laten zien, daar hoeft ik niet aan te twijfelen. Althans dat zegt hij mij en hij lijkt er in ieder geval zelf flink van overtuigd. Of is het feit dat hij dit gegeven zo vaak herhaalt juist een teken van onzekerheid en probeert hij zichzelf te overtuigen? Hoe dan ook, hij drinkt een paar flesjes voor het eten. En tijdens de afwas. En erna. Ik vind het zeker voor een eerste keer behoorlijk veel.

We brengen samen de kinderen naar bed en ik merk dat hij aangeschoten is. Toch hoeft ik mij echt geen zorgen te maken, benadrukt hij nogmaals, waarbij zijn ogen vervaarlijk glanzen. Het lijkt alsof er in de weerspiegeling iets nieuws

te lezen is. Of dat nu een goed teken is, vraag ik mij ernstig af.

‘Alles is nog steeds onder controle,’ zegt hij lachend. ‘Het komt gewoon omdat het de eerste keer in lange tijd is dat ik drink.’

Hij lijkt nogal zeker van zichzelf. Helaas deel ik zijn overtuiging niet. Alles in mij roept dat ik op dat ene moment, afgelopen woensdag, iets anders had moeten zeggen. Maar zou het effect hebben gehad? Ook dat betwijfel ik ten zeerste.

Ook de volgende dag heeft hij drank in zijn handen als ik thuiskom en zo te zien is het niet de eerste fles. Het duurt niet lang of familie en vrienden hebben in de gaten dat hij weer drinkt. Zijn vrienden vinden het dom van mij dat ik het heb toegelaten. Ik vertel wat hij heeft gezegd die middag op het terras. Maar het geloof in die woorden ben ik zelf al kwijt en ik vermoed dat ik nog lang spijt zal hebben van mijn reactie. Schuldgevoelens kleven aan mij. Net als onmacht. Ik kan de klok niet terugdraaien. Wat ik wel kan doen, dat weet ik niet. Als ik met hem zou praten, dan weet ik zijn antwoord al. ‘Es, je maakt je zorgen voor niets. Ik kan het aan en heb het in de hand.’

Ik vrees echter het tegendeel, ik denk dat hij niet van plan is er iets aan te doen. Ik uit mijn twijfels en zeg dat ik het vervelend vind dat hij weer drinkt. Hij negeert mijn opmerkingen. Het geeft mij het gevoel dat ik er niet toe doe. Dat mijn mening niet relevant is voor hem en ik wil juist zo graag belangrijk zijn voor hem. Maar hij beslist alleen over zijn leven en het onze. Over zijn lot en dat van mij.

Dagen gaan voorbij waarop hij wisselend wel en niet drinkt. Soms gaat het prima en neemt hij gewoon cola. Alleen worden deze dagen steeds spaarzamer. Er trekken donkere wolken over onze relatie. Met een zwaar gevoel in mijn buik kom ik thuis uit mijn werk. Als ik dan het huis stralend schoon aantref en de kinderen heerlijk met elkaar zie spelen, dan ben ik zo blij en denk ik: 'Heb ik me daarom zoveel zorgen gemaakt?'

Veel zomeravonden zitten we buiten. Soms gaat hij naar zijn ouders of naar vrienden, maar meestal zijn we samen. Muziekje, stukje vlees op de barbecue, even kijken op straat en werken in en aan het huis. Altijd is hij druk bezig, dikwijls om te zorgen voor de kinderen of voor mij. Als zijn eigen kinderen komen gaan we meestal leuke dingen doen. Op andere dagen zijn we thuis, vaak omdat hij bier drinkt en dus niet kan rijden.

Op een zaterdag besluiten we dat het leuk zou zijn om naar de dierentuin te gaan. Ik haal pakjes drinken en wat broodjes en lekkers bij de plaatselijke Spar en nadat hij zijn kinderen heeft opgehaald bij hun moeder, rijden we direct richting Emmen. Daar blijkt nog eens hoe angstig hij is. Overal ziet hij kinderen in dierenkooien vallen en hun handjes door tralies steken. Dat resulteert in kinderen die nauwelijks iets durven doen. Dan maar een hapje eten.

Het kleine meisje van Martim lust niet zoveel en hij maakt zich altijd zorgen om haar. Toch ziet zij er prima gezond uit. Ze is gewoon vaak moe en heeft weinig energie. Hij besteedt veel zorg en aandacht aan zijn eigen kinderen. Ik maak er een opmerking over en het eindigt in een ruzie. Ik voel mij er wel vervelend onder, maar ik heb het gevoel rechtvaardig en rechtlijnig te moeten zijn. Het is een ware

strijd. Ook in mijn hoofd, want ik voel mij er schuldig over dat ik er iets van zeg. Toch is het tegenover mijn eigen kinderen correct.

Na het eten rijden we terug naar huis. De nieuwe buurvrouw, die een blok verder is komen wonen, staat aan de deur als we net thuis zijn en vraagt ons of wij op haar feestje komen. Ze geeft een feest voor haar verjaardag of omdat ze er net is komen wonen, het boeit mij niet zo. Wat mij wel bezighoudt is de reputatie van deze buurvrouw. Zij staat erom bekend veel te drinken en dan raar te kunnen gaan doen. En niet geheel onbelangrijk, de buurman en de ex partner van Martim zullen ook samen op het feestje zijn. Dat lijkt mij een heel slecht idee. Ik heb geen zin in ruzie of problemen. Ik vraag Martim nee te zeggen, wat hij dan ook doet. Wat ook meespeelt is de charme van Martim. Als hij een biertje opheeft zou hij zomaar kunnen vallen voor deze dame en dingen doen die hij nuchter niet zou doen. Hij zou met haar naar bed kunnen gaan. Dat idee vind ik onverdraaglijk, dat wil ik voorkomen. Ik ken deze buurvrouw verder niet en weet alleen dat ze gescheiden is of in scheiding ligt. Hoe dan ook, mijn boodschap is: wij blijven thuis.

Wanneer de kinderen lekker in hun bedjes liggen besluit ik even te gaan douchen. Als ik beneden kom tref ik de kamer leeg aan. De vogel is gevlogen. Er ligt een briefje op het aanrecht. Ik ben kwaad dat hij niet naar mij luistert. Bang ook voor de gevolgen van zijn bezoek aan dat feest. Ik trek mijn schoenen aan en ga naar het huis van de buurvrouw. Met het schaamrood op de kaken en volledig bewust van de gênante situatie, vraag ik hem om direct naar huis te komen. Na wat gemopper komt hij, met een

rood hoofd waarop wat zweetdruppels prijken, schreeuwend thuis. En dan is het huis te klein. Hij scheldt mij uit en begint mij te duwen tot het uiteindelijk tot een handgemeen komt, waarbij hij zijn hand door de ruit van de voordeur slaat. Expres, uit woede. Dat leidt tot afschuwelijk bloederige taferelen. Alle kinderen wakker, veel bloed, zijn ex schreeuwend bij de deur en iedereen buiten zinnen. Buren en vrienden komen helpen en kalmeren zijn inmiddels huilende en boze ex. Zij kalmeert haar kinderen en ik de mijne. Mensen roepen mij verwijten toe omdat ik naar het feest ben gekomen. Ik had hem moeten laten gaan. Blijkbaar snappen ze niet dat alcohol ontremd gedrag stimuleert en dat waarden en normen soms verloren gaan wanneer iemand drinkt. Uiteindelijk kalmeert Martim en weet hij iedereen de deur uit te werken. Hij vertelt mij hoe ik de schuldige ben van dit alles en lijkt daar genoeg in te scheppen. Ik ben de schuldige. Hij het slachtoffer. Dat was dat.

We gaan naar bed, maar de toon is gezet. Het is geen goed nieuws, helemaal geen goed nieuws zelfs. Ik maak mij ook flink zorgen over de gevolgen van dit akkefietje. Zijn ex heeft alles meegekregen en dat kan niet anders of dat gaat iets betekenen. Ook de kinderen hebben het een en ander opgevangen en de schade in de kinderhoofdjes is ontstaan. Zij zijn aangetast in hun basisgevoel van veiligheid. Ook dat zal gevolgen hebben. Ik krijg er buikpijn van. Geen idee wat mij en de kinderen verder nog te wachten staat. Uren staar ik naar het plafond terwijl Martim slaapt. Hij lijkt er geen moment mee te zitten. Ik vind het diep verdrietig. Tranen stromen over mijn wangen. Ik voel mij opnieuw alleen in deze donkere nacht.

Het is duidelijk niet normaal wat er gebeurd is, maar wat kan ik eraan doen?

De zomer gaat voorbij en er zijn dagen waarin hij weinig drinkt en dagen dat hij zich helemaal laat vollopen. Ik ben op mijn werk in de vleesfabriek als ik gebeld word door een man van KPN. Hij vraagt mij of ik bekend ben met een meer dan gemiddeld hoge telefoonrekening. Nee, daarvan heb ik geen flauw idee. Ik vraag de man om hoeveel geld het gaat en het bedrag blijkt hoger dan tweehonderd euro. Ik vertel hem dat onze rekening normaal veel lager is en dat dit een misverstand moet zijn. De man zegt dat hij zal uitzoeken hoe die rekening zo hoog komt en weet mij even later te vertellen dat dit komt omdat er nogal wat erotische lijnen worden gebeld vanaf ons nummer. Ik vraag hem op welke tijden dit het geval is geweest en dat blijkt te zijn wanneer ik nachtdienst heb. Dat kan maar één ding betekenen: mijn partner belt sekslijnen terwijl ik de kost aan het verdienen ben voor ons gezin. Ik voel de grond onder mijn voeten wegzakken. Een ongekende woede krult zich op. Ik 's nachts maar werken voor ons geld en hij zit gewoon sekslijnen te bellen! Hij heeft voor meer geld gebeld dan ik verdien en dat met een stom cassettebandje! Bovendien overvalt mij een triest gevoel van minderwaardigheid. Heeft hij soms niet genoeg aan mij? Die avond kom ik thuis en ik ben werkelijk woedend. Ik tref een dronken man aan. Een zinderende ruzie volgt. Ik vraag hem waarom hij belt naar sekslijnen en het antwoord luidt dat hij dat leuk vindt en dat ik er niet ben wanneer hij mij nodig heeft. Hij is nieuwsgierig naar wat die vrouwen allemaal doen. Ik schreeuw naar hem dat deze dames gewoon aan

het breien zijn terwijl ze hem zogenaamd opwinden door verhaaltjes te vertellen. Ook laat ik hem weten dat ik 's nachts werk, omdat dit meer verdient dan overdag, dat ik daarom mijn kinderen niet kan zien omdat ik overdag moet slapen, terwijl hij, als ik werk, meer opmaakt dan ik binnenhaal. Feitelijk gezien ben ik voor niets bij mijn kinderen weg. Hij geeft zich niet zo gemakkelijk gewonnen. Hij roept dat ik te dik ben en op dieet moet. Dat ik niet opwindend voor hem ben en dat ligt aan mij. Daarnaast snap ik volgens hem niet wat die dames allemaal voor spannende dingen kunnen die ik niet kan. Als ik nu ook eens leer hoe dat moet! Wanneer hij eindelijk ik bed ligt, kan ik ook naar bed. Ik ben verdrietig, boos en teleurgesteld, dus de slaap blijft nog lange tijd uit.

De volgende ochtend ligt er een lief briefje op het fornuis. Hij biedt zijn excuus aan. Ik moet gewoon weer werken, maar wil er het allerliefst de brui aan geven. Immers, waarom zou ik gaan als het toch opgaat aan sekslijnen? Hij belooft deze lijnen niet meer te bellen, wanneer ik zal gaan afvallen. Een compromis. Het slaat nergens op, maar er tegenin gaan heeft geen zin. Ik ben in dit stadium niet geneigd bij hem weg te gaan. Ondanks de vernedering. Ondanks de toestanden. Ik houd te veel van hem en ik kan die keus niet maken.

Tijdens de kerst ontstaat er opnieuw een ruzie. Ditmaal met zijn familie. Hij zoekt bewust gezeur en hoewel zijn zus het echt liever niet wil, bestookt hij haar via sms'jes. Zo gaat er een dramatische kerst voorbij, evenals een jaarwisseling met veel drank, weinig zinnige dingen en voor mij steeds meer het gevoel dat ik in een gevangenis zit. Ook wordt het voor mij steeds duidelijker hoe alcohol echt

ontremd gedrag in de hand werkt. Steeds vaker komen er ruzies en agressie voor binnen onze relatie en in ons gezin dat toch bedoeld is als een veilige haven.

Op een dag krijg ik mijn moeder aan de telefoon. Zij vertelt mij dat ze zich zorgen maakt omdat ik mij steeds meer isoleer. Martim hoort ons gesprek. Hij bezuipt zich en we krijgen ruzie en weer krijg ik een rake klap. Dit keer resulteert het in een blauw oog. Zijn ex hoort via via dat ik een blauw oog heb en biedt mij onderdak aan. Ze haalt me op en ik zet de kinderen bij haar in de auto en pak mijn spullen in. Zo snel mogelijk, zo veel mogelijk. Zij vangt mij heel lief op. Haar huis staat voor ons open en we praten veel. Deze gesprekken verklaren veel voor haar en bevestigen haar vermoedens. Een hulpverlener die langskomt bij deze ex, vertelt haar dat zij mij niet moet opvangen. Ik moet maar naar een blijf-van-mijn-lijfhuis gaan. Ik vraag de hulpverlener of de kinderen dan wel bij mij blijven. Daar is zij niet zeker van. Dat maakt mij heel erg bang en ik besluit Martim te appen. Hij biedt mij onmiddellijk aan weer thuis te komen. Het ondenkbare gebeurt. Ik ga terug. Bang geworden door de opmerking van de hulpverleenster dat de overheid mij niet kan beloven dat mijn kinderen bij mij blijven als ik naar een blijf-van-mijn-lijfhuis ga. Dat risico is het mij niet waard. De angst heeft mij sterk in zijn macht en uit twee kwaden kies ik wat ik op dat moment het beste vind. Dan moet ik maar wat vaker op mijn kiezen bijten. Dan maar wat vaker zwijgen. Beter dan mijn kinderen uit het oog verliezen en verkracht laten worden door vreselijke mensen. Of mijn kinderen weggerukt laten worden naar een pleeggezin. Dat kan ik niet aan. Laat mij egoïstisch zijn of dom, ik ben in de eerste plaats een moeder die

haar kinderen bij zich wil houden. En zo ben ik weer thuis bij Martim en ben ik dieper in de greep gekomen van een man die zijn macht graag laat gelden. Die het nodig heeft in de heersende positie te zijn. Ten dele ben ik mij daarvan bewust, maar het voelt alsof ik geen keuze heb. Er rest mij maar een ding te doen, hem zijn gang laten gaan.

Pas heel veel later besef ik dat hem zijn gang laten gaan, hetzelfde betekent als mijn eigen ondergang tegemoet gaan. Ik heb daar nu nog geen weet van. Wat ik wel weet is dat ik mij moederziel alleen voel. In de steek gelaten door een systeem waar ik zo op vertrouwde. Het woord hulp dekt de lading niet, want deze hulp faalt in korte tijd al twee keer gruwelijk in mijn leven. Ik vraag mij af welk systeem er zit achter deze hulpverlening. Draait het allemaal om macht en geld? Verdiepen zij zich echt in mensen?

Kent de wereld en zijn duisternis eigenlijk nog liefde? Wat is toch de betekenis van het woord liefde? Eigen behoeftes vervullen ten koste van de ander? Alles accepteren? Ik weet het niet. Ook kom ik er niet achter wat het antwoord is. Het is een erbarmelijke zoektocht die mij tot nu toe alles kost. Er zijn al zoveel woorden over de liefde geschreven. Oorlogen worden gestreden in de naam van de liefde. Zo ook in mijn gezin. Een heuse oorlog, met als inzet de zielen van de mensen. De winnaar schrijft de geschiedenis. Maar is dat wel echt zo?

Wordt nuchter en waakzaam. Uw tegenpartij gaat rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden. (1 Petrus 5:8)

- - -

Het gevecht tegen deze macht die je zal verslinden, is er een die je heel kwetsbaar maakt. Die je basis ontwricht en je aantast in je zijn, wanneer je niet weet wie je bent, wie God is en hoe je moet strijden. Geloof heeft mij staande gehouden. Ik bleef geloven in de liefde van God. Ik geloof stellig dat Zijn liefde ons met Hem verbindt en ons zal helpen om niet verloren te gaan. Toch kan je ontzettend verblind worden door menselijke gevoelens en verwikkeld raken in strijd die je heel bang kan maken en die je alles kan kosten. Je eigenwaarde, je geloof, je identiteit en je zelfbeeld. Maar ook je liefde kan uitdoven. Mijn strijd laait hevig op.

8 Opoffering

Als ik na de blijf-van-mijn-lijf-huis-periode terug ben bij Martim, vertelt hij mij hoe dom ik ben. Of ik serieus denk het alleen te kunnen zonder hem. Ik ben een slechte moeder, kan niets en heb hem gewoon nodig. Bovendien kan ik volgens hem ook niet zelf voor mijn kinderen zorgen. De dingen die hij gedaan heeft lijken volkomen uit zijn geheugen gewist te zijn, want als ik tegen hem praat kijkt hij mij aan alsof ik complete onzin vertel.

Ik krijg een baan in Hardenberg en even voelt ons leven samen wat makkelijker. Of ik nu naar hem toegegroeid ben uit angst of wanhoop of omdat ik geen uitweg meer zie, maar we groeien dichter naar elkaar toe.

Intussen merk ik ook dat hij meer en meer in de greep raakt van de drank. Uit eigen wil gaat hij naar de dokter voor een vrijblijvende behandeling om te stoppen met het drinken, maar al snel komt hij terug met de mededeling dat hij heel goed in zijn vel zit en dat de dokter heeft gezegd dat hij absoluut in orde is. Er is niks mis met hem. Hij hoeft ook geen verdere hulp. Hij kan het allemaal zelf wel en dat had hij ook al verwacht. Zelfs de dokter ziet dat het aan mij ligt.

De rest van de dag en de dagen die volgen gaat hij mij dat nog vaak vertellen, om het maar even flink in te peperen. Ik weet niet of hij wil dat ik het ga geloven of dat hij het zelf gelooft. Ook weet ik niet of hij slechts de macht wil krijgen of lijdt aan verlies van controle over zijn eigen leven. Wat ik wel weet is dat ik klem zit. Wat ik wel zie is mijn realiteit. Hij drinkt redelijk veel en daar komen ook de nodige ruzies uit voort. Niet alleen met mij, maar ook met zijn familie, ex-vriendin en andere mensen die toevallig iets zeggen wat niet goed in zijn straatje past.

Toch blijf ik bij hem. Meer en meer geloof ik dat het mijn schuld is. Dat het allemaal inderdaad aan mij ligt, zoals hij zegt. Dat ik niet goed genoeg ben voor hem en dat ik gewoon niet deug. Ik ben immers geen goede moeder. Deze dingen worden mij meerdere malen ingeprent, opdat ik het vooral niet zal vergeten. Daar krijg ik ook de kans niet voor.

Als het zusje van Martim zwanger blijkt, komt bij hem de wens naar een eigen kindje van ons samen. Tot nu toe heb ik dit geweigerd, maar gek genoeg wil ik dit ergens ook wel. Diep vanbinnen voel ik de behoefte aan erkenning van onze liefde. Een diepe hunkering naar het gevoel dat deze echt wederzijds is. Ik ben blij met mijn twee kinderen en met mijn werk, maar ik wil toch graag nog een keer zwanger zijn.

In januari 2008 ontdek ik dat ik zwanger ben. Ik ben heel blij. Toch is het ook een spannende tijd. Een zwangerschap gaat bij mij nooit van een leien dakje. Ik heb namelijk een stofwisselingsziekte, Dna 2 mutatie, in de volksmond ook wel trombofilie genoemd. Dit zorgt ervoor dat er tijdens

de zwangerschap een verhoogde kans is dat mijn bloed eerder stolt en dat is gevaarlijk, voor zowel mij als voor de baby. Een zwangerschapsvergiftiging ligt op de loer.

Moeilijke tijden volgen. Martim drinkt meer en meer. Er zijn steeds meer en heftigere ruzies, veel stress en de adrenaline giert soms door mijn lijf. Ik ben bezorgd om wat komen zal, hoe het af zal lopen. Steeds vaker vertrekt hij na zo'n ruzie naar de kroeg om dan nog meer dronken thuis te komen. Toen barstte de bom pas echt. Met angst en beven lig ik in mijn bed, heb klamme handen en een onrustig hart. Als hij thuiskomt maakt hij heel veel lawaai waardoor de kinderen vaak wakker worden. Zij liggen dan te schud-den in hun bedjes. Als zij wakker worden ben ik de vuile hoer die er de oorzaak van is. Ben ik degene die hen wil troosten, maar dat mag van hem niet. Hij gaat dat doen. Dat wil ik dan koste wat kost voorkomen, met zijn vieze, naar rook en drank stinkende drankhoofd. Bovendien is zijn gemoedsgesteldheid zo dat ik niet weet welke acties hij impulsief zou kunnen uitvoeren. Angst zit diepgeworteld in mijn systeem. Maar hij gaat toch de kinderkamer binnen en maakt lawaai. Dat eindigt, als ik een weerwoord durf te geven, altijd in ruzie tot hij stomdronken op zijn bed in slaap valt en ik met een angstig en heftig bonzend hart uren later in slaap val. Helaas is dat van korte duur omdat ik de volgende dag weer moet werken. Ik moet hem wakker maken en laat hem met een bang hart achter met mijn kinderen. Bang omdat ik weet dat het geen goed idee is dat een half beschonken man achterblijft met jonge kinderen. Bang omdat ik niet weet wanneer hij weer zal gaan drinken en welke gevolgen dat zal meebrengen.

Mijn stress vordert samen met de zwangerschap. Op een vrijdagavond kom ik na mijn werk thuis, inmiddels zo'n vijf maanden zwanger en vind ik Martim alweer aan het bier. Ik zie het gifgroen gekleurde flesje direct wanneer ik de poort opentrek. Ik kan het inmiddels niet meer zien. In één oogopslag zie ik dat zijn vader er ook is. Als ik na drie biertjes aankondig dat ik het eten op ga zetten, staat zijn vader op, zegt gedag en vertrekt. Martim wordt onnoemelijk kwaad. Ik heb zijn vader weggejaagd, zo spreekt hij. Hij neemt nog wat biertjes en wanneer ik klaar ben met koken, gaat hij boos aan tafel zitten. Hij zegt geen woord. Wanneer ik hem zomaar een willekeurige vraag stel, om het ijs te breken, gooit hij met een klap de gevulde bord en de pannen van de tafel en deelt mee dat hij naar de kroeg gaat. 'Want,' zo zegt hij, 'daar is het gezelliger dan bij ons. Daar woont mijn werkelijke familie. Mensen die mij graag zien komen. Mensen die om mij geven. Gezellige mensen. Andere mensen dan jij. Want jij deugt niet. Jij verdient mij niet en een man zoals ik zal jij, arme sloeber, nooit meer krijgen.'

Zijn andere twee kindertjes zijn er ook voor een week-eindje en zo komt het dat ik alleen ben met een tafel vol kinderen, die nog moeten eten en niets snappen van wat er nu weer speelt. Op het aanrecht staat een afwas torenhoog gestapeld en de kamer ligt vol met rondslingerend speelgoed, maar ik richt eerst mijn aandacht op de kinderen. Ik help ze met eten, troost ze en probeer het gezellig te maken. Na het eten laat ik ze nog even spelen. Ze vragen intussen steeds naar papa. 'Waarom is papa boos op jou? Komt papa straks thuis? Is het jouw schuld dat papa boos is?' Gevolgd door de kreet: 'Ik vind jou stom!'

Als de kinderen rustig en tot zichzelf gekomen zijn, tenminste voor zover dat mogelijk is, geef ik ze drinken, lees een verhaaltje voor en breng ze naar bed. Wanneer ze eindelijk liggen en ik beneden kom, zie ik de afwas staan. Ik slaak een diepe zucht, wat ben ik het zat! Wanhopig word ik ervan. Al die keren dat ik overal voor opdraai. Al die angst.

De zorg voor zijn andere twee kinderen zit mij hoog, omdat hij niet voor hen zorgt als hij dronken is. Ze zijn zo lief en ze willen alles doen om liefde te krijgen. Ze zijn bang voor hem als hij drinkt en niet zonder reden. Als hij niet dronken is, dan is hij lief. Wanneer zijn kater voorbij is, heeft hij overal heel erg spijt van, maar die spijt verdwijnt altijd weer even snel als hij gekomen is. Zijn humeur is grillig en zijn stemming kan gemakkelijk omslaan. Voor je het in de gaten hebt, krijg je van hem ingepeperd wat je gezegd hebt. Of wat anderen over je zeggen. En dat is zelden iets goeds.

Als de afwas eindelijk klaar is ga ik met mijn dikke buik in de gemakkelijke stoel zitten. Angstig afwachting op wat er komen zal. Ineens is er lawaai buiten en ik hoor roepen: 'Nee, niet doen! Houd toch op!' Gevolgd door een harde knal. Ik hoor mijn naam en vlieg naar buiten. Ik kan Martim niet vinden en ga toch maar snel weer naar binnen. Tien minuten later gaat de bel. Martim staat voor de deur. Hij zit helemaal onder het bloed dan zakt hij in elkaar. Ik bel aan bij de burens en vraag hen 112 te bellen. Martim is in gevecht geraakt met een buurman iets verderop, zo wordt later duidelijk. Hij belandt in het ziekenhuis voor een nacht. De politie neemt de buurman in kwestie mee naar het bureau. Het wordt een ware rel. Als Martim de

volgende dag terugkomt vraag ik hem niet meer te drinken. Ik vraag hem hulp te zoeken voordat ons kind geboren zal worden. Hij belooft het. Hij snapt het. Hij zegt in te zien dat hij een probleem heeft.

Op 1 oktober wordt onze zoon geboren. Gezond en wel komt hij ter wereld. Het is een mooie en gezonde zoon. Een prachtig geschenk. Maar welke toekomst heeft dit kind met een vader die altijd dronken is? Ik vind het lastig om heel blij te zijn. Ik wil mijn kinderen een gelukkige en liefdevolle toekomst geven, maar dat zal niet lukken wanneer hij niet stopt met dit extreme drankgebruik. En dat hij niet zal stoppen blijkt nog dezelfde avond. Hij vindt dat hij iets te vieren heeft. Hij stuurt zijn ex-partner allerlei berichtjes over deze geboorte, omdat hij zijn andere kinderen op de hoogte wil stellen. Maar dat is niet zijn werkelijke reden. Hij wil haar raken. Zij heeft hem gekwetst en koste wat kost wil hij haar pijn doen. Dat is eng. Wraakzuchtig. Duister.

Intussen ga ik af en toe weer eens naar de kerk. Ik heb mijn geloof van huis uit meegekregen en ik heb vaak genoeg bewijzen gehad dat God bestaat, maar niet altijd was ik even trouw in het bezoeken van de kerk. Toch voel ik de laatste tijd weer behoefte om ook daadwerkelijk te gaan. Ik heb God nodig. Dringend. Ik wil met Hem praten, maar ik ben ook boos op Hem.

Het is in de eerste weken na de geboorte van onze zoon dat er een flinke ruzie ontstaat, ik vind het niet goed dat hij weer eens naar de kroeg wil. Zijn handen trillen en ik herken dat als ontwenningsverschijnselen. Wanneer ik daar iets over zeg slaat Martim heel hard tegen een kalender

op de muur en breekt daarbij zijn hand. Een boksbreuk. Mijn dochter hoort het lawaai en komt kijken. Geschokt door het vele bloed ziet zij lijkbleek. Ik breng haar weer naar bed. Ik moet hem eerst uit huis zien te krijgen en kan dan zorg aan haar geestelijke wond besteden. Dit meisje heeft al zoveel malen de ruzies gehoord, bloed gezien, het schelden gehoord en alle andere ellende meegekregen. Het moet stoppen. Maar dat is van latere zorg.

Ik besef dat Martim naar het ziekenhuis moet. Hij wil niet. Hij is boos en natuurlijk nog steeds dronken. Een heel gedoe om hem zover te krijgen dat hij gaat. Ik zoek naar pleisters om zijn wonden alvast te bedekken en vind niets. Reden voor hem om weer te schelden op mij. 'Zelfs pleisters heb je niet. Prutser. Wat ben jij dan voor moeder? Tegen mij praat je over ontwenningverschijnselen, maar zelf heb je je zaken duidelijk ook niet op de rit.'

Ik besluit naar de burens te lopen die mijn vrienden zijn geworden en mijn vriendin loopt met mij mee. Als hij haar ziet staat hij op. Zij mag de dokter wel bellen en zij mag haar man halen om mee te gaan naar het ziekenhuis. In zijn jas stopt hij nog gauw een flesje bier. Op de foto's die gemaakt worden van zijn hand is de breuk duidelijk zichtbaar. Hij krijgt er gips omheen.

Maar de hand in het gips zorgt voor nieuwe problemen. Overdag ben ik naar mijn werk en is hij de huisman die voor de kinderen zorgt en dat blijkt nog knap lastig. Hij krijgt de baby niet eens in bad. Als deze lastige situatie een dag of twee duurt, knipt hij het gips eraf. Hij is er klaar mee. Wanneer ik 's avonds thuiskom van mijn werk staat er bier op de tafel en ligt er een gipsen afdruk naast. Als ik tegen hem zeg dat zijn hand zo scheef zal groeien en dat

dit niet zo handig is, wordt hij opnieuw boos. Kan hij er soms iets aan doen dat ik zo dom was om hem boos te maken? Het is toch mijn schuld? Dan heb ik pech als hij nooit meer normaal voor onze kinderen kan zorgen of voor mij. Hij is onredelijk en gaat er geheel aan voorbij dat hij degene is die zelf te veel drinkt en zich dan zo gedraagt, boos wordt, slaat ... En zijn gips eraf heeft gehaald.

Toch dringen deze woorden bij mij binnen en laten een schuldgevoel achter. Ik besluit om nog harder te werken in huis. Hem alles uit handen nemen. Natuurlijk is de sfeer er inmiddels er ook niet beter op geworden. Af en toe komt de mevrouw van het consultatiebureau even langs en als zij de volgende dag ook onuitgenodigd langskomt, nodigt ze mij uit om de volgende keer op het bureau te komen. Een paar weken gaan voorbij en de afspraak dient zich aan. Martim stinkt naar drank en vertelt mij dat hij wel in de auto blijft zitten. Keer op keer heeft hij mij gewaar-schuwd voor de macht van deze instanties. Ze kunnen zomaar je kinderen afnemen en dan zie je ze niet meer. Ik kan maar beter zwijgen en gewoon doen wat hij zegt. We hebben het toch goed in huis? Of is hij soms geen goede vader? Hij heeft de kinderen toch allemaal lief? Wat wil ik dan nog meer? Nee, het zal beter zijn om stil te blijven. Ik neem onze zoon in de Maxi-Cosi uit de auto en voel mij de meest onhandige en domme moeder ooit. Hij spreekt mij toe hoe ik de speen niet moet vergeten, het spuugdoekje, het kind vooral netjes moet aankleden en ook moet opletten hoe ik mij gedraag en wat ik zeg. Ik voel mij dom en ik ben bang. Stel dat deze mensen werkelijk vinden dat ik dom ben en niets kan? Geen goede moeder ben? Ik wil heel graag iets zeggen over zijn drankgebruik. Ik wil heel

graag dat iemand mij helpt en vertelt wat ik moet doen. Hoe ik hem kan veranderen en tot hem door kan dringen? Maar man, wat ben ik bang. Ik kan ook niets goed doen, dus dat moet wel betekenen dat als ik hem tegenspreek, ik de kinderen kwijt zal raken. Dus ik zwijg.

De mevrouw van het consultatiebureau stelt mij vragen die verder gaan dan eerdere bezoeken die ik aan het bureau heb afgelegd met de andere kinderen. Ik wil graag dit schot voor open doel inkoppen, haar deelgenoot maken van de ellende die ik doormaak, mij niet meer zo alleen en moe voelen. Ik wil haar vertellen dat hij de afgrond inglijdt. Ik wil dat ze hem helpt. Maar ik durf niet. Ik ben bang voor de gevolgen die ongetwijfeld niet zullen uitblijven, voor wat ik onder ogen moet zien. Bang voor waar ik zal moeten wonen. Waar, o waar, moet nu weer naartoe? Ik trek dat gewoon niet. Bovendien speelt de angst om mijn kinderen te verliezen ook een grote rol, omdat ik denk dat ik de opvoeding niet aankan. Ingeplante angst leidt tot mijn diepe machteloosheid. Dus zwijg ik. Weken. Maanden.

Ik merk dat de dame van het consultatiebureau, de verpleegkundige, een heel aardige dame is. Ze is lief, betrokken en blijft vragen hoe het reilt en zeilt bij ons thuis. Ze vraagt ook vriendelijk naar de andere twee kinderen van Martim, de omgang met hun moeder en ook naar mijn oudste kinderen. Ze is zo vriendelijk en heeft voor alles goede en bruikbare tips. Ik vind haar heel menselijk. Ik bespreek met haar uiteindelijk toch een klein beetje van het verhaal, maar vermijd het onderwerp drank en drankgebruik.

Na het bezoek aan het consultatiebureau is de sfeer in de auto gespannen. Martim wil tot in de finesses weten waarover het gesprek ging en hij vraagt ook steeds om bevestiging. Daarna is het mijn beurt en mag ik horen welke slechte dingen ik doe. En geloof het of niet, die ben ik intussen ook inderdaad gaan doen. Ik ben namelijk gaan poken online en dan niet de gratis versie. Nee, ik gok en vergok inmiddels een deel van mijn geld. Het is voor mij een vlucht. Ik kan nergens naartoe met mijn gevoelens. Ik mag van hem niet voor mijn kinderen zorgen. Ik maak mezelf maar wijs dat ik hier zelf voor kies, het is iets dat ik mezelf op de mouw speld om de pijn niet te hoeven voelen. Ik heb de keuze gemaakt om bij hem te willen zijn en bij hem te willen blijven. De prijs voor deze liefde is dat ik uit werken moet gaan. Ik moet bekennen dat ik hierom ook vaak verdrietig ben. Het niet willen voelen en toegeven en daar dan ook een heftige, innerlijke strijd over voeren. Ik dwaal van mezelf en mijn eigen gevoelens af. Dit niet te willen voelen brengt mij in een verslaving. Dat is zeker niet handig. Martim gaat nu ook af en toe gokken en dat brengt ons nog verder van huis. Als hij zit te gokken drinkt hij nog meer. Het escaleert. Mijn ultimatum om te stoppen met drinken als ons kind geboren is, ligt nu ver achter ons. Het houdt geen stand meer. Martims verslaving heeft mij in zijn macht en hij weet dat ook. Natuurlijk is hij zelf ziek, een verslaving is een ziekte. Ongetwijfeld is hij zich niet altijd van alles bewust, maar echt eerlijk, nee dat is het niet. Er breken donkere tijden aan. We raken nog verder verwijderd van elkaar en in mijn hart verkilt het soms, maar wat ik nog erger vind, is dat ik van mezelf verwijderd raak. Mijn gevoel stompt af en er komt angst voor in de plaats.

Angst voor zijn drinkgedrag. Voor de gevolgen daarvan, zijn woede, zijn frustratie, zijn onmacht en zijn spanningen. Angst voor het feit dat het op een dag uit zal komen dat hij zichzelf niet meer in de hand heeft. Angst voor de gevolgen daarvan. En angst voor de dag dat we afscheid moeten nemen. Op welke manier dan ook. Die dag zal komen, dat weet ik zeker. Als het al niet gebeurt dat hij zichzelf dood zal zuipen, dan zal hem vermoedelijk wel iets overkomen door hoe hij leeft. Angst voor wat zijn gedachten over mij en zijn gedrag met mij doen. Angst voor de verliezen die keihard zullen komen.

Ik heb de neiging te vluchten, maar de kinderen zijn er ook nog. Qua verzorging en aandacht komen ze van Martim niets te kort, maar ik kan niets goed doen bij hem en ik deug ook niet, dus kan ik alles beter aan hem overlaten. Daardoor voel ik dat hij een soort verwijdering aan het creëren is tussen mij en de kinderen en daar wil ik tegen vechten. Mijn lijf staat inmiddels stokstijf van de adrenaline en dat leidt tot woeste driftbuien. Natuurlijk hebben de kinderen hier ook last van en dat komt dan nog eens bovenop de angst die ze kennen van zijn drankgebruik. De escalaties en ruzies die hierdoor ontstaan doen mijn hart heel erg veel pijn. Ik weet alleen niet hoe het moet stoppen. Wat ik wel weet is dat de situatie steeds moeilijker wordt. Ons seksleven is in deze tijd zo goed als nul. Hij kan heel vaak niets, omdat zijn jongeheer niet meewerkt en wanneer dat wel zo is duurt een vrijpartij erg lang omdat hij niet kan klaarkomen. Dat doet dan weer pijn en daarmee wordt het aantal vrijpartijen drastisch minder. Bovendien ben ik moe en vaak boos door wat er zich allemaal afspeelt. Ik werk en als ik thuiskom na een werkdag heeft Martim

al een aantal biertjes op. Als ik hem drinkend aantref slaat mijn hart over. Hoeveel zou hij al hebben gedronken en hoe zal dat aflopen wat aangaande emoties? Martim heeft een verleden wat betreft angsten en meestal betekent zijn drinkgedrag ruzie. Dat gedrag werkt in de hand dat ik mezelf ook niet meer onder controle heb. Ik word boos door de onmacht en voel mij alleen, teleurgesteld, boos, verdrietig en afgewezen. Waarom kan hij ons gezinnetje niet méér liefhebben dan de drank? Mijn angst leidt ertoe dat ik mij minderwaardig begin te voelen en mijn innerlijke vrolijkheid verlies. Ik ben bang voor de buitenwereld, voor de zichtbare gevolgen van zijn gedrag en de ruzies die eruit voortkomen. Ik ben bang voor hem en de intensiteit van onze ruzies. Ik vind het erg dat deze verslaving zijn identiteit overneemt. Want onder deze laag is het een lieve en goede man en vader. Hij heeft echt een goed hart. En dat maakt mij dan ook verdrietig. In veel dingen is hij ook echt beter dan ik. Hij is netter en kan een situatie met de kinderen als hij nuchter is, vrij gemakkelijk ombuigen. Hij laat ze altijd zien dat we samen zijn en wat liefde is. Samen! Dit zijn hele mooie ogenblikken. Momenten van verbinding. Momenten waarop ik zie dat de kinderen en ik echt iets voor hem betekenen. Helaas duren ze steeds korter. Steeds meer ruzies volgen, toch houd ik nog steeds veel van hem. Ik wil hem diep vanbinnen ook niet kwijt. En ik wil hem ook niet in de steek laten. Want dat is wat ik voor mijn gevoel doe wanneer ik hem achterlaat.

De dingen die hij tijdens de ruzies naar mijn hoofd slingert hebben ook impact. Ik voel mij steeds minder waard en ik krijg echt het gevoel dat ik het allemaal niet aankan. De weekenden met zijn oudste twee kinderen worden in-

tussen moeizamer en ook mijn kinderen zijn erg gespannen. Behalve het kind van ons samen, Jos, want dat is helemaal zijn mannetje. Hij is zo gek op dat kind. Natuurlijk is hij ook gek op zijn oudste twee kinderen, maar Jos heeft volgens hem iets speciaals. Zo zegt hij dat tenminste. Mij houdt hij steeds meer uit de buurt van ons kind en dat maakt mij heel boos. En natuurlijk komt er afstand tussen ons, geestelijk gezien, maar omwille van dit kind dat nog maar een baby is, houd ik mij stil.

Toch kan ik op een bepaald moment mijn woede niet meer onderdrukken en dat leidt tot escalaties.

Als ik hem vraag te stoppen met drinken, komt mij dat duur te staan. Hij wordt woest en vertrekt naar het café. Intussen blijf ik weer achter met de potten en pannen en de kinderen die overstuur zijn, nadat ze getuige zijn geweest van rondvliegende asbakken en een knal tegen de deur. Met een angstig en bonzend hart wacht ik het moment dat hij thuis zal komen af. Stijf van de adrenaline kan ik de slaap niet vatten. Ik lig te staren naar het raam van de slaapkamer, waarop de regen zacht tikt, mijn oor gespitst op de geluiden, zowel van de kinderen alsook gefixeerd op zijn thuiskomst. Wat een leven hebben we ...

Rond de klok van twaalf komt hij thuis. Hij rommelt wat aan de deur, die hij natuurlijk niet open krijgt met zijn stomdronken hoofd en als hem dat na het nodige gevloek over hoe ik de deur voor hem probeer af te sluiten wel lukt, rolt hij letterlijk in de gang naar binnen. Hij is inderdaad heel boos, dronken, vloekt en scheldt. Afgaand op het gestommel en het geluid van een koelkast die dichtslaat, pakt hij een nieuw flesje bier. Ik besluit de confrontatie niet af te wachten en ga naar hem toe. Zodra hij mij ziet,

gaat hij uit zijn plaat. 'Hoer! Jij werkt alleen maar op die plaats zodat je met anderen kunt neuken. Ga liggen met je benen wijd dan. Is onze zoon wel van mij?'

Hij wordt zo boos dat hij het glas in de buitendeur kapotslaat. Opnieuw een raam eruit, stromend bloed en natuurlijk de kinderen wakker. Ik troost ze met bevende handen en hij belt met zijn allerliefste stem de glaszetter die even later met een slaperig hoofd verschijnt. Hij komt nog langs, ondanks het tijdstip, omdat er kinderen in het spel zijn. Ik vraag Martim of hij zich niet schaamt, maar dat doet hij allerminst. Hij vindt dat deze mensen daarvoor betaald worden en gewoon hun werk moeten doen. De man heeft natuurlijk wel door hoe het zit, dat kan ook niet anders gezien de dranklucht die er om Martim heen hangt. Een behoorlijke walm, zeg maar rustig. Natuurlijk schaam ik mij diep dat deze man, die waarschijnlijk hard werkt, zijn eigen gezin achter moet laten omdat een dronken, aan alcohol verslaafde man en zijn afhankelijke vriendin zo nodig ruzie moeten maken. De glaszetter kent Martim inmiddels wel. Tussen neus en lippen door plaatst hij de opmerking dat ik toch heel sterk moet zijn om dit zo vol te kunnen houden en dat ik aan mijn kinderen moet denken, dat hij al heel vaak op dit adres is geweest en hij garandeert dat Martim niet zal veranderen. Het ligt volgens de glaszetter niet binnen mijn macht hem op andere gedachten te brengen.

De burens hebben uiteraard ook alles weer fijn meegekregen en het is gek dat, ondanks dat je je heel diep schaamt, je er ook immuun voor wordt. Je veroorzaakt deze schade niet zelf. Natuurlijk kies ik er zelf voor om bij hem te blijven. Ergens houd ik toch heel veel van hem, van de man

die hij is wanneer hij niet drinkt. De grens schuift telkens verder op en ik heb nog steeds het gevoel dat hij voor mij zorgt. Wat een vertekend beeld van de waarheid. Voortdurend offer ik mezelf en de kinderen op voor zijn drankgebruik.

Op momenten dat er mensen van buitenaf komen, bijvoorbeeld van de kerk, of op school, weet hij zijn drankgebruik te verbloemen, ondanks dat mensen het vast wel vermoeden. Hij speelt dan altijd mooi weer. Koffie, leuke gesprekken en belangstelling tonend voor de ander. Wel is het zo dat hij heel alert is op wat de mensen vertellen en als ze dan weg zijn hoor ik continu hoe deze mensen voor in de kerk zitten en fout zijn, het ook allemaal niet weten en ook hulp nodig hebben. Zo is het dat op een dag de vriendelijke dame van het consultatiebureau langskomt en vertelt dat haar dochter een keer op rolschaatsen op haar nieuwe laminaat had gereden. Hij antwoordt haar dat kinderen soms zo doen, maar als ze weg is, spreekt hij er schande van. Steeds weer kan ik horen hoe iemand met dat soort werk blijkbaar zelf niet in staat is om haar eigen kinderen op te voeden en wel iets over hem heeft op te merken. Hij vindt dat komisch en oordeelt dat deze mensen gevaarlijk zijn. Zulke dingen gebeuren doorlopend. Overdag visite, praten en gezelligheid en 's avonds de gesprekken herhalen. Hij onthoudt echt alles. Wanneer mijn familie op visite is luistert hij goed en als ze weg zijn legt hij de feiten op mijn bord. Mijn moeder is zo, mijn vader is dit, aan mijn zusje mankeert dat, zo heeft iedereen wat. Daarom mag hij ook best zijn fouten hebben. Hij mag dus ook best drinken, dat is helemaal niet zo gek wanneer je ziet dat je schoonfa-

milie ook fouten maakt. Daarnaast spreekt hij ook zo over zijn eigen familie. Hij is stapelgek met zijn moeder, maar op zijn vader heeft hij altijd kritiek. Die is ook schuldig aan zijn drankgedrag, volgens hem dan. Allemaal voorbeelden van hoe hij de schuld en de verantwoordelijkheid buiten zichzelf legt. Ik raak er alleen maar meer gefrustreerd van. In feite heb ik fouten en andere mensen ook, maar dat dit betekent dat het goed is dat hij drinkt, daar ben ik het niet mee eens. Uiteindelijk gaat hij zover dat hij tegen mij zegt dat ik ook een verslaving heb. Een suikerverslaving en dat is ook gevaarlijk. Dodelijk zelfs. Ik mag wel oppassen anders ben ik eerder dood dan hij. Op die manier spreekt hij dagelijks tegen mij. Ik besluit op dieet te gaan als hij belooft te stoppen met drinken. Natuurlijk, dat lijkt hem een goede zaak. Hij drinkt niet tot zeven uur 's avonds en trekt dan een zak chips open die hij onder luid gekraak opeet. Ik vind dat vervelend en vraag hem ermee te stoppen. Dat maakt hem aan het lachen. Natuurlijk gaat hij niet stoppen. Ik moet er maar mee om leren gaan. Hij drinkt toch niet? Hij wordt echt heel vervelend. Na twee dagen trek ik het niet meer en begin toch te snoepen. Vanzelfsprekend heeft hij nu gewonnen en kan hij weer drinken. Hij pakt triomfantelijk een flesje bier en wil mij knuffelen. Ik laat het toe, maar vind dat wel heel lastig. Het voelt als verraad aan mezelf in dit geval.

Maar in de meeste van hen heeft God geen welgevallen gehad, want zij zijn neergeveld in de woestijn.
(1 Korinthe 10:5)

- - -

Een woestijn is een leegte, een afgezonderd gebied. Geïsoleerd zou je ook kunnen zeggen. Je bent als het ware afgesneden van de liefde. Dat zou de liefde in jezelf kunnen zijn, je hebt geen zelfliefde meer, maar ook niet de liefde voor je naaste en zelfs voor God. Je staat op het droge doordat je jezelf hebt afgesneden van deze liefde. Hoe gaat dat in zijn werk? Het donker doet zijn best om je te laten geloven dat je er alleen voor staat. Dat je de liefde niet waard bent. Dat je slecht bent en het toch niet kunt volbrengen. Allemaal leugens. Maar geestelijke isolatie, het gevoel hebben er alleen voor te staan, treft wel doel. God die liefde is, heeft jou nooit in de steek gelaten. Nooit ervoor gezorgd dat je alleen bent. Dat is een illusie die alleen doel treft wanneer je er zelf in gelooft. Maar angst is een slechte raadgever.

9 Drank maakt alles kapot

Martim is nog maar zelden echt nuchter. Als hij niet dronken is dan is hij nog bezonken, omdat de drank nog in zijn systeem zit. Als hij nuchter dreigt te worden heeft hij hoofdpijn en voelt zich niet zo lekker. Ook geestelijk gezien is hij dan een wrak. Hij heeft steeds behoefte aan alcohol en denkt alleen maar daaraan en praat er constant over. Hij krijgt last van trillende handen en hij begint te zweten. Hij stapt uit bed, ontbijt niet of eet vreemde dingen zoals groentesoep en begint dan meestal zo rond de klok van tien met een flesje Grolsch. Hoewel ik het eten van groentesoep als een teken zie dat hij nog niet nuchter is, vindt hij het vermakelijk. Evenals mijn protesten. Zijn inmiddels wakker geworden zoontje gaat naast hem zitten en wil ook wel soep. Samen lachen ze mij uit. Ik kan het zijn zoon niet kwalijk nemen, maar het gedrag van Martim is natuurlijk buitengewoon. Er is geen enkel decorum meer. Geen gevoel voor normen en waarden.

's Nachts is hij vaak wakker omdat hij slecht kan doorslapen. Hij voelt zich dan onrustig. Daardoor komt het verschillende keren voor dat ik hem midden in de nacht aantref bij het aanrecht, gebogen over allerlei zaken die hij uit de koelkast heeft gehaald. Zo kan hij midden in de nacht

gerust een groot bord tonijnsalade maken of haring eten. Steeds vaker vergeet hij wat hij doet. Ik maak mij weleens zorgen of hij niet de ziekte van Korsakov ontwikkeld, een blijvende geheugenstoornis die kan optreden bij chronisch alcoholmisbruik. Hij vergeet namelijk steeds meer. Steeds vaker gebeurt het ook dat hij een black-out krijgt en achteraf helemaal niet weet wat er gebeurd is. Als ik hem dat dan vertel reageert hij wisselend. De ene keer lacht hij erom, de andere keer heeft hij spijt. Het is onvoorspelbaar. Zijn geest raakt steeds meer bedwelmd en hij komt alsmaar verder af te staan van zichzelf.

Gesprekken over zijn uit de hand gelopen drankgebruik kunnen allang niet meer gevoerd worden. Ze lopen op niets uit omdat hij zelf zegt geen enkel negatief gevolg te ondervinden van zijn gedrag. Hij geeft aan dat hij er bang van wordt om er met mij over te praten. Hij is paranoïde. De ruzies lopen dan hoog op. Als ik fatsoenlijk vraag of hij niet wil drinken, volgt er een weerlegging van zijn kant, namelijk dat ik ook zo mijn problemen heb. Zo lopen de spanningen hoog op en escaleren de ruzies in scheld- en vloekpartijen met luid geschreeuw om uiteindelijk in een handgemeen te eindigen. Op een bepaald moment wordt hij zo boos dat hij mij een klap geeft. We belanden vechtend als twee honden op de grond. De kinderen staan erbij toe te kijken en te gillen. Zijn reactie is enkel: 'Mama kan zich niet inhouden.' Of hij zegt: 'Je moeder is dom.' Vervolgens staat hij op alsof er niks gebeurd is en drinkt zijn biertje op. Als hij het zat is laat hij mij alleen met de kinderen en vertrekt voor een paar uur naar zijn ouders, waar hij verder drinkt. Als hij ergens in de middag terugkomt, is hij al redelijk aangeschoten. Soms doet het bezoek aan zijn

ouders hem goed en heeft hij een opperbste humeur. Dan speelt hij wat met de kinderen die blij zijn met z'n aandacht, maar toch ook op hun hoede zijn. Bang voor nieuwe escalaties. Meestal is hij bij thuiskomst nog bozer en probeer ik een nieuwe confrontatie te voorkomen. Zelf besef ik steeds meer dat hem vragen ermee te stoppen niets oplevert. Net als hem voor een ultimatum stellen, lijkt het hem niet te kunnen schelen wat ik zeg of wat ik wil doen. Als ik weg wil gaan dan moet ik dat vooral maar doen.

Ik zie erg op tegen de kerstperiode. Ik ben twee weken vrij en de komende dagen zullen vast in het teken staan van alcohol en ruzie. Martim is achterdochtig. Hij beschuldigt mij ervan dat ik met mijn collega's heb lopen vrijen. Dat moet wel zo zijn, want anders baal ik niet zo van de vakantie. Het is hem duidelijk dat ik chagrijnig ben en dat moet wel daaraan liggen. Ik ben nog steeds verbaasd over de dingen die hij bedenkt. Zou hij dit nu serieus menen? Een avontuur op het werk? Dan kent hij mij bar slecht. Ik ben erg trouw aan hem. Altijd geweest ook. Nee, ik ga niet naar mijn werk om met mijn benen wijd te gaan liggen. Ik werk alleen maar heel hard om voor mijn kinderen en mijn gezin te zorgen, omdat ik een goede moeder wil zijn. De baan valt me zwaar, omdat de moeilijke thuissituatie voor de nodige stress zorgt. Ik ben blij dat ik het vol kan houden. Dat ik kan blijven werken. Gelukkig voel ik mij gewaardeerd op mijn werk. Het is een leuke baan met gezellige collega's waar je lol mee kunt hebben. Het is in zekere zin ook een afleiding voor mij.

Ik probeer het voor de kinderen toch gezellig te maken. Kerst is voor mij het feest van het licht, het heeft iets ma-

gisch, ik wil niet dat er een zwarte schaduw overheen hangt, al ben ik daar wel bang voor. Het vraagt veel van mijn uithoudingsvermogen. Alle kinderen zijn op eerste kerstdag bij ons. Het is wonder boven wonder leuk. In het kader van de kerstgedachte zeg ik niets over het drankgebruik. Na het eten wanneer alle kinderen in bed liggen, schoon gewassen en met hun buikjes vol, kijken Martim en ik samen een film. Uiteindelijk ontstaat er op het einde van de kerstavond toch weer ruzie. Hij is boos omdat zijn familie niet met hem kerst viert. Dit komt omdat wij nergens uitgenodigd zijn. Hij denkt dat hij er niet bijhoort, omdat hij het zwarte schaap is. Die boosheid uit zich in een serie sms'jes naar zijn zusje en zijn ex-vriendin. Hij legt de verantwoordelijkheid voor zijn gevoelens dan buiten zichzelf en geeft hen de schuld van de slechte familiebanden en van zijn drinkgedrag. Er ontstaat een digitaal conflict. Natuurlijk onder invloed. Het gedreig is niet van de lucht en zijn humeur wordt steeds slechter. Tijdens het sms-verkeer richt zijn woede zich ook op mij. Toch weet ik mij te beheersen en ga er niet al te diep op in. Wat hij nu allemaal zegt raakt mij niet vanbinnen. Uiteindelijk ga ik naar bed en weet ik ditmaal een echte ruzie af te wenden.

Het conflict met zijn ex-vriendin loopt echter totaal uit de hand en hij besluit om de fiets te pakken. Joost mag weten waarheen, mogelijk naar haar. Ik kan alleen maar opgelucht zijn dat hij de fiets pakt en niet de auto. Ik sms haar om haar te waarschuwen dat hij weggegaan is. Zij belt alvast de politie. Uren later komt hij stomdronken thuis. Hij heeft dit keer de autobanden van haar vriend niet leeg laten lopen, maar met een mes aan flarden gesneden. Hij vertelt dat hij bij haar is geweest om te vertellen hoe hij

over haar denkt. Hij raast maar door en wanneer ik hem wil stoppen, keert het tij zich tegen mij. Wat ik mij in het hoofd haal? Het is allemaal mijn schuld! Ik moest zo nodig verliefd op hem worden! Hij wordt bozer en bozer. Zijn boosheid maakt hem tot een ander persoon dan de persoon die hij vanbinnen is. Tijdens de razernij vraagt hij steeds bevestiging over zijn goedheid. 'Ik ben wel een goede vader, toch meid? Of wil jij soms iets anders beweren? We weten allemaal hoe ik kan schoonmaken en hoe jij dat niet kunt. Het huis is altijd op orde of niet dan?' zegt hij met een doordringende blik.

Zo gaat het, steeds een nieuw flesje openend, maar door. Het geluid van de fles die opengaat irriteert mij. De blik-opener. De plop. Ik durf hem niet tegen te spreken. Dan wil hij knuffelen. 'Want ik vind hem immers zo lief. En dat is hij ook, toch?'

Mijn ademhaling versnelt en hij voelt dat.

'Ben je gespannen?' vraagt hij en tilt mijn hoofd op.

Ik durf niet van hem weg te kijken en kijk hem zo strak mogelijk aan. 'Natuurlijk niet,' zeg ik. De grootste leugen komt gemakkelijk over mijn lippen om de rust te bewaren. Angst, angst en nog eens angst. Wie heeft kunnen denken dat het mij overkomt om ooit eens iemands voetveeg te zijn? Om geestelijk een dweil te zijn en zo uit mijn kracht? Ik durf immers altijd mijn mondje wel te roeren.

Tweede Kerstdag verloopt gelukkig rustig. Hij lijkt wat moe door de emoties van de dag ervoor. Ook oudjaarsavond gaat goed en zo sluiten we 2008 af. Het jaar waarin er veel gebeurd is. Waarin we samen een kindje hebben gekregen. We verwelkomen een nieuw jaar met alles wat daarbij komt. Ik houd mijn hart vast, om alle zorgen die

er zijn. Het drankgebruik, mijn eigen pokergedrag, de financiële moeilijkheden, vanwege een ex-partner die de alimentatie niet betaalt. Het is nogal wat. Ik hoop maar dat het een goed jaar zal zijn. Al heb ik daar een hard hoofd in.

De eerste maand verloopt redelijk. Martim gebruikt wel drank en er zijn de dagelijkse zorgen, maar veel ruzie is er niet. Even lijken we een redelijk normaal gezin. De kinderen gaan naar school en ik ga weer aan het werk. Normale dagen, met uitzondering van het drankgebruik en pokergedrag waar we beiden niet mee kunnen stoppen. Het valt mij op dat hij steeds meer vermagert. Hij trilt steeds meer als hij niet drinkt of nog niet gedronken heeft, niet meer alleen zijn handen trillen. Ook zweet hij steeds heviger, hetgeen niet gewoon is voor hem. Gelukkig hebben we momenteel erg weinig ruzie. Tot ik een paar maanden later mijn ontslag krijg. Er is een reorganisatie en dat betekent dat mijn contract niet verlengd wordt. Dat heeft zijn weerslag. Martim vindt dat ik daar zelf schuldig aan ben. Ik zal wel iets gedaan hebben en men gebruikt het reorganiseren als smoes, is zijn gedachte. Ook komt er direct de opmerking dat ik de kostwinner ben en verplicht ben om snel ander werk te gaan zoeken. 'We kunnen immers niet zonder dat geld, dat weet je toch wel?' zegt hij mij op een dergelijk indringende toon dat ik onmiddellijk vacatures ga zoeken. Ik weet ook dat het lastig voor ons is om financieel rond te komen, maar anderzijds is zijn drank- en rookgewoonte ook een enorme last. Ik reken uit dat het per maand tweehonderdveertig euro kost. Wanneer ik hem dat vertel wordt hij kwaad. Hoe durf ik er iets van te zeggen? Hij heeft een WAO-uitkering en zijn drank en

shag betaalt hij zelf. Als ik hem vervolgens vertel dat dit wel een week werken voor mij betekent, springt hij uit zijn vel. 'Het is heel normaal dat je iets voor jezelf doet en hebt. Ik drink en ik rook. Dat mag je mij niet verbieden. Je mag allang blij zijn dat ik geen andere dingen doe die heel veel geld kosten.' Bovendien vindt hij dat ik dan nu maar eens moet stoppen met poker. Ik moet maar hulp gaan zoeken, hoewel hij van mening is dat ik toch geen hulp zoek. En zolang ik dat niet doe, mag hij gewoon doorgaan met drinken. 'Kost beide geld, toch?'

Ik neem mij voor om te stoppen met poken, niet alleen vanwege de kosten, maar nog meer omdat hij mijn pokerspel gebruikt als excuus zelf niet te hoeven stoppen met drinken. Ik praat erover met de dame van het consultatiebureau en na een intensief gesprek over mijn zorgen en verdriet, verwijst zij mij door naar maatschappelijk werk. Deze weg gaat via de huisarts en ik maak een afspraak met hem. Ook de huisarts vertelt ik van mijn eigen problemen. De man is niet van gisteren en weet heel goed wat er aan de hand is. Hij snapt vrijwel meteen waar de schoen wringt. Hij stuurt mij door en vraagt mij goed op mezelf te passen. Omdat hij iets dergelijks zegt, weet ik dat hij doorheeft hoe het zit. Dat maakt de angst die in mijn buik ligt te slapen meteen weer wakker, want stel dat Martim gelijk heeft en een van deze mensen bureau Jeugdzorg op mijn dak stuurt? Ik ben immers geen goede moeder, dus dan zal mijn grootste angst uitkomen en ik mijn kinderen kwijtraken. Een aanval van hyperventilatie ligt op de loer. Mijn borstkas gaat heftig op en neer wat gepaard gaat met een snelle ademhaling, waarbij ik mijzelf probeer te dwingen om mijn gedachten op orde te houden. Ik weet me-

zelf te herpakken, mijn ademhaling zakt en mijn borstkas doet alleen nog maar ongelooflijk pijn. Het lijkt alsof er iemand op is gaan staan. Ik laat Martim daar echter niets van merken en ga gewapend met het kaartje, met daarop de adresgegevens van maatschappelijk werk, naar huis. Ik maak met hen een eerste afspraak tot grote woede van Martim. Hij verwijt mij dat ik alleen aan mezelf denk en door een afspraak met deze gevaarlijke mensen te maken, zet ik volgens hem ons gezin op het spel. Dat niet ik, maar hij dat doet door zijn drankgebruik en zijn weigering om zijn probleem te erkennen, dat ziet hij niet in.

Het drankprobleem blijft onbespreekbaar en er zijn tal van excuses. Eigenlijk is het onbegrijpelijk dat ik nog steeds bij hem blijf. Maar ik houd van hem en ik denk dat hij verloren zal gaan als ik wegga. Ik ben een slachtoffer, maar stel mij op als zijn redder en ik leg de verantwoordelijkheid voor zijn gedrag niet bij hem neer. Hij zal zichzelf misschien iets aandoen of zich dooddrinken, zo tolleren mijn gedachten rond. Dat vind ik jammer van iemand die in essentie goed is. Ik besef echter niet dat ik door bij hem te blijven en geen grenzen meer stel, zelf mijn verantwoordelijkheid ook niet neem als ouder. Ik raak steeds meer verstrikt in de netten van zijn verslaving en lijk zelf ook niet meer helder te kunnen denken. Ik kan door de bomen het bos niet meer zien. Ik wil hem graag helpen en ik wil graag bij hem blijven. Ik wil graag geloven dat hij ook wel degelijk van mij houdt. Door de drank krijgt hij twee gezichten, maar in zijn hart is hij lief, zorgzaam en een goede man. Hij houdt echt wel van zijn kinderen en, naar ik meen te denken, ook van mij. Dat houd ik mezelf dan voor. Hoewel ik daar soms toch aan twijfel doordat hij wel schade toebrengt aan zijn ge-

zin, terwijl hij weet hoe schadelijk de invloed van drank is. Desondanks vraag ik mij af of hij zich dat wel volledig realiseert. Dat moet hij toch begrijpen? Of zou hij echt denken dat de ruzies aan mij liggen? Zou het misschien ook wel echt aan mij liggen? Steeds meer twijfel en steeds meer om over na te denken. Ik weet dat ik mijn verantwoording moet nemen ten aanzien van mijn kinderen en tegenover hem. Dus weet ik ook dat ik niet zomaar bij hem weg kan en zal gaan. Ik ben al een keer gescheiden en dat vind ik heel moeilijk te verantwoorden tegenover God en tegenover de mensen van wie ik houd. Daarnaast wil ik niet dat Martim kapot gaat. Er zal niemand voor hem zorgen en zelf kan hij dat niet vanwege de drank die hem in zijn greep houdt. Ik voel mij meer en meer verantwoordelijk voor hem. Meer dan eens weet ik niet hoe ik hem kan redden. Als ik mij bedenk dat hij doodgaat wanneer ik wegga, omdat ik weet dat het de genadeslag voor hem zal zijn, voel ik mij intens verdrietig en onmachtig.

Ik besluit om naar zijn moeder te gaan. Zij wonen tegenover ons en met haar kan ik heel goed praten. Ondanks haar ziekte, ze heeft COPD, longemfyseem, staat ze altijd voor iedereen klaar en is ze altijd lief voor de ander. Altijd een luisterend oor. Zijn moeder is ook te allen tijde eerlijk. Ze spreekt haar waarheid altijd uit. Ook al is deze waarheid soms rauw, hard en pijnlijk. Het komt vaak als een mokerslag bij je binnen. Toch kan ik het goed met haar vinden. Ik denk dat het is omdat ze het goed bedoelt. Omdat ze het beste met je voorheeft. Zij voelt voor mij als een ware bondgenoot in mijn strijd tegen het drankgebruik van haar zoon.

Ik vertel haar over mijn zorgen. Ze geeft aan dat ze hoopt dat hij ermee zal stoppen en ze biedt aan met hem te praten. Maar ze verwijt mij intussen ook dat hij weer is gaan drinken. Ik had hem dat nooit moeten toestaan volgens haar. Ik voel dat ze gelijk heeft. Toch had ik op het moment dat hij zijn eerste biertje nam, na ons gesprek op het terras in Ommen, geen idee dat hij er niet mee om kon gaan. Ik heb toen tegen hem gezegd dat hij zelf wel wist of hij het kon of niet. Onbewust denk ik dat hij de wil om te leven daar heeft opgegeven, omdat hij niet met de emotie van het weghalen van zijn oudere kinderen om kon gaan en met al het oude zeer dat nog meer in zijn hart verborgen ligt. Sowieso is hij erg gevoelig en is het voor hem lastig om zijn gevoelens en emoties te uiten.

Door met zijn moeder te praten voel ik mij opgelucht en heb ik weer nieuwe ruimte. Zo kan ik weer even verder gaan en heb ik weer wat moed om de zorgen tegemoet te treden. Als ik thuiskom besluit Martim naar zijn ouders te gaan. Dit betekent dat hij wil weten wat er besproken is. Ik hoop maar dat zijn moeder hem niet direct op zijn drankgebruik aanspreekt, want dat zou een nieuwe ruzie betekenen. Ik ga ervan uit dat zij haar zoon kent en daarom nu niets zegt. Als hij uren later terug is lijkt hij vrolijk. Hij wil graag eten halen en drinkt nog even lekker een paar biertjes, terwijl hij speelt met de kinderen, die genieten van de vrolijkheid en het lekkere eten.

Er zijn ook veel mooie en goede momenten hoor. Alleen liggen deze ondergesneeuwd door de angst voor escalatie, die voortdurend aanwezig is. Ruzies en handgemeen, bloed en narigheid. De kinderen zijn vaak angstig en op hun hoede en lopen ook vaak met een bedrukt gezicht

rond. De angst is van hun gezicht af te lezen. Ook hun schoolprestaties lijden eronder. Ik vind dat zorgelijk, maar weet niet wat ik eraan kan doen. Bovendien ligt ook de angst op de loer dat men mij een slechte moeder vindt. Ik geloof dat zelf niet echt, diep vanbinnen weet ik immers wel beter, maar het is mij zo vaak verteld dat ik er niet meer op durf te vertrouwen. Dus houd ik mij stil en afzijdig. Ik verzin duizend smoezen over het gedrag van mijn kinderen en over de blauwe plekken op mijn eigen lichaam. De kinderen slaat hij gelukkig nooit. Daar is hij fel op tegen. Kinderen, daar moet je vanaf blijven. Helaas ziet hij niet dat drank en zijn reactie daarop ook een manier van mishandelen is. Geestelijke mishandeling. Hoe dan ook, het is allemaal verre van normaal. Ik zit gevangen in een negatieve spiraal waar ik mij een geweldig slachtoffer van voel. Hoe ik deze neerwaartse spiraal moet doorbreken, daar heb ik geen idee van. Ik zie op dit moment geen uitweg. Ik zit gevangen in de verslaving van mijn partner. Wanneer we soms ruzie hebben zeg ik tegen hem dat hij beter met zijn flesje Grolsch kan trouwen. Daar moet hij geweldig om lachen, maar ik meen het wel. Zijn drank is zijn werkelijke partner. Ik kan dat niet goed onder woorden brengen, maar voor mij voelt het alsof zijn gezin en ik op de tweede plaats komen. Zijn liefde wordt beheerst door bier. Grolsch maakt mijn leven kapot. Ze hebben geen idee hoe zij het leven van mijn partner en van mijn gezin kapot maken. Ik zou de baas van deze fabriek willen aankijken. Kerel, zou ik willen vragen, ben je rijk? Ben je gelukkig? Misschien voel je je zelfs wel machtig met je Grolschmiljoenen. Besef je wel hoe het leven van mijn partner, van mijn kinderen en van mij gemolesteerd wordt

terwijl jij heerlijk rijk zit te baden in je Grolschmiljoenen? Wat haat ik Grolsch! Natuurlijk weet ik best dat Grolsch slechts een merk is en dat er nog vele andere drankconcerns zijn. Ik weet ook dat een verslaving niet veroorzaakt wordt door deze fabrieken. Maar als ze er niet zijn, dan heeft mijn partner er ook geen last van. Mogelijk wel van een andere verslaving, want voor hem is het natuurlijk slechts een middel om zijn geestelijke pijn te verdoven. Om te kunnen omgaan met de emoties en gevoelens waarmee hij zonder alcohol niet mee kan omgaan. Dat weet ik best. Toch dragen deze fabrieken bij aan de ondergang van mijn partner. Van zijn leven. Het zijn in mijn ogen moordenaars. Veel mensen zijn, net als mijn partner, in de ban van de drank. Ze zijn bezig met een langzame zelfmoord. Hun hersencellen sterven af, levers gaan kapot en relaties worden aangetast. Als partner moet je dan lijdzaam toezien hoe hun lichaam en leven wordt verwoest. Misschien zijn er veel vrouwen of mannen zoals ik, die met dezelfde gevoelens rondlopen. Dat weet ik niet. Maar door mij heen giert de woede op de mensen die dergelijke fabrieken runnen. Woede op de verslaving. Woede op Martim omdat hij mij niet belangrijker vindt. Woede vanwege de kinderen. En woede omdat ik weet dat wanneer hij niet veranderen zal en uit de greep van dit middel komt, hij ten onder zal gaan. Is het niet aan de drank zelf, dan wel aan de acties die hij doet als hij dronken is. Zoals dronken in een ijskoud kanaal springen, wanneer hij onderweg is naar de kroeg. Telkens weer moet ik mijn adem inhouden wanneer hij vertrekt, omdat ik niet weet of hij problemen maakt of in de problemen van een ander terechtkomt. Elke keer weer in angst zitten over hoe hij thuiskomt. Hoe zal hij reageren,

wat zal er gebeuren en of hij niet in het bed van een ander zal duiken? Mensen om mij heen hebben geen idee van de stress die door mijn lichaam giert. Van de spanning die zich nestelt in mijn lijf. Van de gevangenis waarin ik leef. Van de woede die ik voel jegens andere mensen, omdat ik vermoed dat zij het weten, maar niemand die mij de helpende hand toereikt. Woedend op de sociale problemen waarin hij ons brengt, omdat hij ons verwijderd van geliefde vrienden en familie, ons ouderlijk gezin uitspeelt en gebruikt in de strijd. God, wat ben ik boos! Ja, ook op mezelf. Misschien zelfs vooral op mezelf. Want toen ik een paar jaar geleden op de bank zat in mijn huisje, in de tijd dat ik getrouwd was en Martim mij zou bellen, heb ik God gesmeekt of het nu eindelijk mocht gebeuren. Ik was boos op God zoals ik nu ook boos op Hem ben. Ik schreeuwde naar Hem dat ik wilde dat Hij het nu liet gebeuren! Hij heeft het laten gebeuren, omdat ik Hem verzocht heb. En nu kom ik in een razend tempo tot besef dat God er een reden voor had om het niet te laten gebeuren toen we jong waren. Hij had echt het beste met mij voor. Ik ben rebels geweest. Ik heb iets anders afgedwongen, maar had geen vermoeden dat dit het resultaat zou zijn. Hij heeft het allemaal in Zijn voorzienigheid wel geweten en ik heb dit, wat erg slecht is voor mij en mijn kinderen, zelf afgedwongen. Ik ga het steeds scherper zien. Ik besef dat ik God om vergeving moet vragen. Voor mijn betweterigheid, voor het feit dat ik dit afgedwongen heb. Voor mijn eigen rol in dit geheel. Voor alles wat ik doe wanneer ik ruzie heb met Martim. Voor mijn verslaving. O God, voor al deze dingen. Voor het feit dat ik gescheiden ben. Mogelijk heb ik toen ook niet naar God geluisterd. Wellicht gaf Hij mij

toen ook een signaal dat deze man niet de juiste was. Maar ik, in mijn hang naar liefde en erkenning, moest zo nodig tekeergaan tegen de Enige die onvoorwaardelijk van mij houdt. God zelf. Daar pluk ik nu de vruchten van. Ik weet dat het bij Hem nooit te laat is. Toch zie ik niet wat Hij nu van mij wil. Wil Hij dat ik bij Martim blijf? Ik verwacht het wel. Maar of het ook mogelijk is ...? Anderzijds, ik zie nog steeds niet waar ik heen moet gaan wanneer ik hem zou verlaten. Tweestrijd en onmacht, woede en verbittering. Eenzaamheid in een gevangenis waar met hoofdletters VERSLAVING op de deur staat. De geest verslaving staat lachend met de sleutel van mijn gevangenis in zijn handen. Hij houdt Martim gevangen, maar mij ook. Het is een gevecht tegen het duister. Omdat ik niet meteen antwoorden heb en ik absoluut niet meer in mijn eigen kracht sta, ga ik dagelijks gewoon door met de situatie zoals die is. Ik weet ook dat de deur van mijn gevangenis wel openstaat, ik kan weggaan uit deze relatie en dan is mijn opsluiting voorbij. Maar tussen leven in de gevangenis en in vrijheid, staat mijn geweten en mijn liefde als een onzichtbare deur. Is het liefdevol om weg te gaan? Is dat de weg voor mijn kinderen? Zal ik hen dan zelf ook kwijtraken? Angst houdt mij opnieuw tegen en daarmee valt ook vandaag de nacht weer ijsig koud over mij.

Ik besluit te blijven. Grolsch zal nog niet failliet raken. Van Nelle ook niet. Mede dankzij mij. Is het niet geweldig? Zullen zij beseffen dat hun rijkdom bekostigd wordt door mensen die hun leven verliezen? Zij moeten maar eens praten met de weduwen en weduwnaars en hun eigen schuld onder ogen zien. Of het verhaal horen van de kinderen die achtergebleven zijn, die zonder moeder of

vader opgroeien. Waren ze maar getuige van het leed, van het bloed aan de muur waaraan zij medeplichtig zijn. Nee, ze kunnen gewoon lekker slapen, hun schuldgevoel van zich afschudden als een lastige vlieg. Ik geloof dat zij niet weten dat zij meebouwen aan de gevangenschap van veel onschuldige zielen, omdat zij pionnen zijn in de strijd van Satan. Onwetend, of misschien wel bewust. Zouden ze het wel willen weten? Misschien lachen ze er zelfs om. Ik weet het niet. Wellicht vinden zij het de verantwoordelijkheid van de mensen die verslaafd raken, vinden zij dat consumenten hun eigen keuze moeten maken. Ik ken alleen mijn eigen strijd. Een strijd waarvan ik niet weet of deze te winnen is. Een strijd die onzichtbaar gevoerd wordt tussen machten en krachten. Een strijd waarmee levens gemoeid zijn. Ook de mijne. Ik ben van plan hem te winnen. Het liefst samen met Martim. Ze zeggen dat liefde overwint. Op hoop van zegen dan maar!

Geliefden, ik vermaan u als bijwoners en vreemdelingen, dat gij u onthoudt van de vleselijke begeerten die strijd voeren tegen uw ziel. (1 Petrus 2:11)

Deze begeerten zijn naast de ziel ook tegen de geest. Want begeren van het vlees staat tegenover de geest en het begeren van de geest tegenover het vlees. Zodat je niet doet wat je maar wenst. (Galaten 5:17)

- - -

De strijd van het vlees houdt de geest gevangen en andersom dus blijkbaar ook. Het gedrag van de mens wordt bepaald door zijn geloof en zijn gedachten. Wie je denkt dat je bent, bepaalt hoe je je voelt en wat je doet. Wanneer je de aanwezigheid van God ontkent, de liefde niet meer ziet, niet meer kunt denken en voelen, zul je verzanden in liefdeloosheid. Tegenover jezelf of de ander en tegenover de Liefde zelf. Je raakt af van het pad van de liefde. Ik raakte verward in de strijd om de macht van lichaam en geest en moest aanschouwen hoe degene die mij lief is, gevangen kwam te zitten in het gevecht om zijn lichaam en zijn geest. Zijn ziel stond op het spel.

10 Ik kan niet meer!

In het voorjaar krijg ik mijn ontslag bij het bedrijf waar ik een jaarcontract had. Dat is erg jammer, niet alleen omdat ik nu op zoek moet naar een ander baantje, maar ook omdat ik kostwinner ben en het betekent dat onze financiën, wanneer ik niet snel ander werk vind, omlaag zullen gaan met rasse schreden. Immers gaan er naast de vaste lasten ook zo'n tweehonderdveertig euro uit aan shag en bier, om nog maar te zwijgen over de gebruikelijke boodschappen die er met een gezin met kinderen in de luiers ook behoorlijk inhakken. Mijn zoon uit mijn eerdere huwelijk is nog niet zindelijk, mijn dochter wel, dat betekent dat we zelf twee kinderen in de luiers hebben. Ook de kinderen uit de relatie van Martim zitten nog in de luiers en wanneer zij bij ons zijn wordt er van ons verwacht dat wij ook daar zorg voor dragen. Gemiddeld gaan er twee à drie pakken per week door en een complete doos van tien pakjes luierdoekjes.

Gelukkig vind ik via een vriendin een baan als schoonmaker op een camping en kan ik daar eind april proefdraaien om te zien of het bevalt. Het is hard werken, maar dat ben ik inmiddels wel gewend. Ik neem het baantje met beide handen aan. Nu is dit wel seizoenswerk en om er een

klein beetje inkomen mee te kunnen verdienen, moet je behoorlijk wat uren draaien en zo komt het dat ik veertig en meer uren werk. Ik werk in de sanitaire gebouwen, maar ik maak ook bungalows schoon. Vaak gebeurt het dat ik 's morgens de bungalows schoonmaak en 's middags de diensttoiletten schrob, maar ook komt het regelmatig voor dat ik zowel 's ochtends als 's avonds de toiletten schoonmaak en ik zie mijn kinderen dan vrij weinig. Dat vind ik lastig. Ik mis hen en tegelijk wil ik hen financieel niet tekortdoen. Het werk dat ik doe is smerig en de druk om de boel zorgvuldig schoon te maken is groot. Bij klachten moet je terug. Steeds vaker voel ik mij intens moe, zo moe dat ik het gevoel heb wel dagen te kunnen slapen. Anderzijds is er de druk van het kostwinner zijn, je kinderen te eten moeten geven en de verslaving van je partner te moeten voeden.

Als ik thuiskom, ben ik moe, maar ik probeer wel mijn aandacht op de kinderen te richten. Martim runt het huishouden prima, ondanks de vele katers en de lichamelijke verschijnselen die wijzen op stevig alcoholgebruik. Hij zorgt goed voor de kinderen, maar begint wel steeds meer te drinken met alle zorgen die daarbij komen. Soms haalt hij mij 's avonds op en dan ruik ik toch echt dat hij gedronken heeft. Zijn reactievermogen is dan minder en hij is minder alert. Dat vind ik niet alleen onprettig vanwege de zorg voor de kinderen, maar ook omdat hij nog rijden moet en dat is dus niet veilig.

Af en toe zijn er bijzondere momenten. Wanneer ik bijvoorbeeld twee diensten gewerkt heb en doodmoe op een tropische zomeravond thuiskom en om half twaalf de barbecue aantref met wat lekkers erop en een biertje erbij.

Het zwembad is gevuld met warm water en we springen samen voor de grap met kleren en al in het water. We hebben enorme lol. Dit soort momenten vallen in de categorie speciaal. Dan loopt mijn hart over van liefde. Hij doet het toch maar en het is zeker lief. De kinderen liggen heerlijk te slapen als ik ga kijken. Hoewel ik ze vreselijk mis ben ik wel blij dat er toch goed voor ze gezorgd wordt en we te eten hebben, al steekt het enorme bedrag dat we uitgeven aan drank en bier wel. Als ik er op zulke momenten iets van zeg, ontstaat er ruzie. Ik snak er gewoon naar om een normaal gezin te zijn.

Via maatschappelijk werk kom ik in aanraking met Tactus Verslavingszorg en zowel Martim als ik gaan met ons probleem aan de slag. Met een dagboekje is het mij gelukt mijn achterliggende emoties te verwoorden en het probleem te achterhalen. Ik ben inmiddels gestopt met het spelen van online poker. Martim is na een paar gesprekken gestopt met de behandeling. Volgens hem hebben de mensen van Tactus hem dik in orde bevonden. Hij heeft geen verslaving. Hij heeft het allemaal in de hand en de hulpverleners van Tactus hebben weleens erger gezien.

Ik denk dat hij liegt en hij er zelf mee gestopt is, maar bewijzen kan ik het niet. Ik bezoek inmiddels frequent het maatschappelijk werk en wanneer zij het volgende bezoek bij ons thuis komt, vertrekt Martim opgetogen. Hij hoeft er niet bij te zijn en hij is ook helemaal niet bang dat ik iets over zijn verslaving zeg. Ik ben er volgens hem te dom voor en ik durf het ook niet, want ik heb heus wel in de gaten dat ik dan mijn kinderen zal verliezen. Hij vertrekt met de slotopmerking dat ze hem bij Tactus normaal vinden. 'Dus ja, het ligt echt aan jou. Jij kunt niet met mij omgaan. Ver-

tel je dat wel aan maatschappelijk werk? Nou doe, meid, tot straks.' En weg is hij ... Verbluft ben ik wanneer twee minuten later mijn maatschappelijk werkster arriveert. Ik ontvang haar, schenk thee in en al snel hebben we een ontwapenend gesprek. Ik besluit haar te vragen hoe Tactus erbij komt dat Martim geen drankprobleem heeft. Zij geeft aan dat niet iedereen het ware verhaal vertelt. Als mensen niet eerlijk zijn tegen de hulpverleners of hun omgeving en uiteindelijk natuurlijk ook niet tegen zichzelf, dan kan Tactus hem niet helpen. Vooral niet wanneer het gaat om vrijwillige hulp. Ik moet toegeven dat we op vrijwillige basis aan dit project zijn begonnen. Maar, laten we eerlijk zijn, hoe vrijwillig is het? Hoe groot is je eigen wil wanneer je hulp gaat zoeken om vervolgens de boel te belazeren? Dan wil je niet echt geholpen worden. Of je vindt minstens dat je geen probleem hebt. Dat zegt Martim dan ook altijd, zolang er drank is, heb ik geen probleem. Hij zegt ook iedere keer dat ik een probleem heb, niet hij. Dat is natuurlijk waar: ik heb een probleem met zijn gedrag. Het maatschappelijk werk vindt dat ik in gesprek moet blijven met hem en mijn zorgen moet blijven uiten. Ik moet voor mezelf opkomen en mij niet uit mijn kracht laten zetten. Wat dat betekent weet ik op dat moment nog niet. Bovendien houd ik veel te veel van Martim en is hij geestelijk en verbaal nogal sterk. Stel je een dominant karakter voor, in combinatie met mijn portie onzekerheid en geestelijke angsten, dan heb je een aardig beeld hoe 'krachtig' ik op dat moment ben.

Na een uur en een aardig gesprek gaat de mevrouw van het maatschappelijk werk weer weg en komt Martim lachend terug. Hij wrijft zich in de handen. Nogmaals probeer ik

een gesprek aan te knopen over ons gezin. Hij heeft echter al wat gedronken, vermoedelijk is hij bij zijn ouders geweest, een gesprek heeft nu geen zin. Hij is wel in een goede stemming, maar dat heeft alles te maken met het feit dat hij een flesje bier heeft kunnen drinken en een gesprek met zijn vader aan heeft kunnen knopen. Het drinken gaat de hele middag door en gedurende de dag blijft zijn humeur prima. 's Avonds vraagt hij of hij naar de kroeg mag gaan, nadat hij de kinderen gedoucht heeft en op bed gelegd. Ik moet de volgende dag weer werken en derhalve vind ik het vervelend. Hij wordt boos en zegt dat ik hem niets gun. Zonder al te veel trammelant en al te veel ruzie, vertrekt hij toch. Ik realiseer mij onmiddellijk dat het afwachten is wanneer hij terug zal zijn en in welke staat. Ik baal, want ik moet weer vroeg aan het werk en hij moet dan immers voor de kinderen zorgen. Ik vraag mij weleens af of nu niemand het ziet. Of nu niemand in de kroeg waar hij komt, we wonen tenslotte in een kleine plaats, zich afvraagt of hij niet beter thuis kan zitten aangezien hij morgen voor de kinderen moet zorgen? Ik wil ook dat het stopt, maar hoe stop je zoiets? Ik ben er klaar mee om mijn kinderen achter te laten in handen van iemand die nauwelijks nuchter is. Iedereen kent zijn verleden en ook alle dorpelingen weten dat hij voor de kinderen zorgt. Komt het dan in niemand op om daar eens het gesprek over aan te gaan? Of durven zij dat niet? Datzelfde vraag ik mij ook af van de mensen uit de kerk waar wij naartoe gaan. Waarom spreekt niemand hem aan? Zijn ze bang voor het conflict? Weten zij het werkelijk niet? Of durven zij gewoonweg niet? Wat ik schrijf is overigens niet helemaal waar, er hebben weleens mensen iets over gezegd, maar ik bedoel eigenlijk,

waarom spreekt niemand hem aan op zijn verantwoordelijkheid? Ik vraag mij ook weleens af hoe andere vrouwen ermee omgaan? In dit dorp zijn wel meer echtgenoten die stevig drinken. Zijn hun mannen ook zo vervelend als zij drinken? Hoe gaan zij ermee om? Of vinden ze het prima en doen zij mee? Zullen ze, net als ik, angstig zijn om hun kinderen? Voelen zij zich net zo eenzaam en opgesloten, niet wetend wat te doen? Hoe proberen zij ruzies te voorkomen? Hoe gaan zij om met die donkere schaduwkant die altijd op de loer ligt om genadeloos toe te slaan?

Ik schaam mij diep. Ook voor de ruzies die we maken. Voor hoe er in het dorp gepraat zal worden. Over hem, over mij. In een dorp is wat mensen zeggen heel belangrijk, terwijl het laatste wat ik wil is dat er schande wordt gesproken over mij. Ik heb mijn portie ellende wel gehad. Wanneer Martim thuiskomt is hij dit keer prima gemutst. Het is wel erg laat, maar hij is vrolijk en heeft blijkbaar een leuke avond gehad. Als we naar bed gaan is hij erg lief en kruipt tegen mij aan. De dranklucht stinkt, maar toch laat ik het toe. Terwijl de maan door ons zolderraam schijnt, valt hij al snel in een diepe slaap. Doordat ik problemen aan de horizon zie verschijnen, lig ik de hele nacht wakker. Ik zie al dat we de kinderen zullen kwijtraken waar het drankgebruik van Martim de oorzaak van zal zijn. Ook zie ik in, dat als ik hem niet zover krijg de drank te laten staan, bij hem weg zal moeten gaan. Bovendien weet ik dat het meekrijgen van de kinderen dan een enorm probleem zal zijn. Hij zal ze zeker niet zonder slag of stoot laten gaan. Ik voorzie grote problemen. Ik wil het allerliefst dat hij stopt met drinken en zijn liefde voor ons, voor mij en de kinderen, op nummer één zal zetten. Tegelijkertijd voel ik diepe

wanhoop, omdat ik ernstig twijfel of dat zal gebeuren. Het maakt mij wanhopig en verscheurt mij diep vanbinnen. Ik houd heel veel van hem en ik wil hem niet verlaten. Maar wat moet ik?

Ik wil bij hem zijn en ervaren dat ik belangrijk voor hem ben, terwijl ik daar tegelijkertijd hevig aan twijfel. Ben ik wel echt belangrijk? Zijn de kinderen wel echt belangrijk? Kan het hem echt wel iets schelen hoe met ons gaat? Geeft hij genoeg om ons om de drank op te geven? Ik weet het niet, maar het vreet aan mij. Ik besluit morgenvroeg met hem te praten, omdat ik geen ellenlange nachten meer wil piekeren. Ik wil gewoon weten of hij wel echt genoeg van ons houdt.

’s Morgens gaat de wekker en lacht de zon ons tegemoet. Ik hoop dat het een fijne dag zal worden. Ik ben moe en besluit om mij, voor de werkdag begint eerst te douchen. Ik maak Martim wakker want hij moet voor de kinderen zorgen. Als ik hem niet wakker maak slaapt hij uren door. Ik heb de wekker extra vroeg gezet zodat ik met hem kan praten. Zonder op de wekker te kijken is hij, voorzien van een enorme walm, naar beneden gegaan. Als ik gedoucht heb schiet ik mijn ochtendjas aan en ga naar beneden. Ik ga bij hem zitten en vraag hem of hij bereid is het drinken op te geven. Hij lacht, geen blijde, maar een rauwe en schorre lach. Ik vraag hem of hij wil dat ik smeek. Ik gooi mijn ochtendjas uit en smeek hem met mijn blote knieën op de grond. Zijn antwoord breekt mijn hart. Letterlijk. ‘Esther, ik kan niet meer stoppen!! Ik wil ook niet meer stoppen. Drinken is mijn leven geworden en ik wil er niet meer tegen vechten.’

Ik geef aan dat zijn drinkgedrag een probleem is geworden voor ons gezin. Hij zegt dat hij dat wel weet, maar dat hij niet bereid is het op te geven. Het is wat het is. Ik moet vertrouwen in hem hebben dat hij de hulpverleners wel buiten de deur zal houden en dat zij de kinderen niet bij ons weg zullen nemen. Maar dan moet ik wel meewerken en op hem vertrouwen. Ik vraag mij af of hij enig idee heeft in welk conflict hij mij gooit. Hoe kan ik hem vertrouwen, terwijl hij een probleem heeft dat het hele gezin beïnvloedt? Onmogelijk! Zijn probleem verandert onze kinderen in bange poppetjes. Maakt een monster van hem op bepaalde momenten en net zo erg verandert het mij in iemand die ik niet wil zijn! Ons hele leven draait om hem. Om zijn probleem. Zijn gedrag. Hoe kan ik hem verdedigen tegenover hulpverleners die weten hoe de vlag erbij hangt? Ik kan zijn gedrag niet verantwoorden en wanneer iemand vragen zal stellen wil ik eerlijk zijn. Hoe zal ik kunnen vertrouwen op iemand die in de ban van zijn verslaving zit? Hij is de controle kwijt en zijn verslaving is degene die werkelijk de touwtjes in handen heeft, over hem, over zijn leven en als ik niet oppas, ook over mij. Eigenlijk, wanneer ik eerlijk ben tegenover mijzelf, moet ik toegeven dat zijn verslaving nu al de controle heeft over mijn leven en dat van mijn kinderen. En dat wil ik niet, getuigt mijn smeekbede. Ik kijk Martim aan en vraag hem of hij zich bewust is van het feit dat hij langzaam zelfmoord pleegt. Dat hij als hij niet ten onder gaat aan de drank of een ongeluk krijgt ten gevolge van zijn dronkenschap, misschien wel een ziekte krijgt en daaraan dood zal gaan. Dit gevoel dat hem iets zou kunnen overkomen heb ik best vaak en ik vind het niet prettig. Dit is de eerste keer dat wij hier

samen over praten. Hij antwoordt dat hij dat weet en dat hij het leven in deze wereld toch niet leuk vindt. Hij zegt dat hij vertrouwt op zijn Vader. Hij legt mij nadrukkelijk uit dat het gaat om zijn Hemelse Vader. Hij is oprecht en eerlijk en ik weet dat hij meent wat hij nu zegt. Precies daarom raakt het mij diep, want hier spreekt een mens in diepe nood. Een getraumatiseerd man, een man die zichzelf niet meer kan redden en ergens de hoop op liefde verloren heeft. Toch heb ik het idee dat een oplossing begint bij willen en dat het dan ook lukt. Maar of dat zo is of niet, dat weet ik niet. Ik heb namelijk geen idee of het gaat om willen of kunnen en of je dat kunt afdwingen. Ik vraag mij af of iemands wilskracht zo gevangen kan zitten, dat de hulpverlening je moet dwingen door je cold turkey op te sluiten in een isoleercel. Maar ben je daarmee geholpen? Ik geloof van wel, omdat je dan in ieder geval weer helder kunt denken, weer bewuste keuzes kunt maken. Zolang iemand geestelijk bedwelmd is zal zijn denkvermogen in de ban zijn van de drank en het verlangen ernaar en kun je niet beslissen of je het wilt. Een vicieuze cirkel.

Ik schrik geweldig van de woorden die hij spreekt. Hij herhaalt nogmaals: 'Ik wil niet meer!' Ik voel zijn lijden en ik zie dat hij gebroken is. Ik voel hoe zijn diepe lijden mij innerlijk verscheurt. Tegenover mij zit een man die liefde nodig heeft, die schreeuwt om begrepen te worden, erkend te worden. Ik voel ook hoe zijn wilskracht uit hem is weggevoerd. Hij wil en kan niet meer. Hij heeft te lang geestelijk op het droge gestaan, is te lang een roepende in de woestijn geweest. Ik weet dat hij zijn keus gemaakt heeft. Iedere verslaafde maakt denk ik een kantelpunt mee in zijn proces van verslaving. Ik denk dat iedere verslaafde

een punt heeft tot waar je geholpen kunt worden. Het punt waarop je nog kunt kiezen om de controle over je eigen leven opnieuw in handen te krijgen. De beslissing kunt nemen vrijwillig te stoppen. Het punt waarop je kunt kiezen voor leven of dood. Wanneer je op dat punt aankomt, kun je besluiten te vechten en te zorgen dat je toch nog clean wordt. Wanneer je iets anders kiest geef je je leven over aan de dood. De dood die in de schaduw van de verslaving altijd ligt te wachten, zich in de handen wrijvend omdat hij je kan bezitten. Opslokken.

Ik voel mij zo machteloos en ook intens verdrietig door wat ik hier zojuist van hem heb gehoord. Hoe is het mogelijk dat een mens zo lijdt onder zijn eigen verslaving. Onder het feit dat hij niet genoeg liefde heeft gekend. Onder het feit dat hij zielsveel van alle mensen houdt, zoals hij zelf zegt, maar zich met zijn eigen emoties en gevoelens geen raad weet. Niet weet hoe hij deze kan uiten en hoe hij ermee om moet gaan.

Ik zie een gebroken man, een man die opgegeven heeft. Niet mij, niet onze liefde, maar alle aardse liefde. Hij ziet er geen heil meer in. Ik zie een man die getekend heeft voor de dood, op welke manier dan ook. De kaarten liggen op tafel. Ik weet nu dat hij niet zal gaan stoppen, wat ik ook doe, maar ik weet ook, dat hij wel degelijk van mij houdt. Die verscheuring. Dat conflict.

Ik moet aan het werk en ik vertrek met lood in mijn schoenen. Het gewicht van hetgeen ik vandaag gehoord heb drukt op mijn vermoeide lichaam als een zware, bijna niet te dragen last. Ik weet wat niemand anders nog weet, dat hij niet meer te redden is, omdat hij opgegeven heeft. Mijn grote liefde heeft de zin van het leven uit het oog verloren

en heeft de wilskracht niet meer om nog te zoeken en te vechten voor een oplossing.

Een paar uurtjes later, even voor de eerste koffiepauze op mijn werk, sta ik in een toiletgebouw en weet ik niet meer wat ik moet doen. Niet alleen vanwege de situatie thuis, maar ik sta met een dweilstok in mijn handen en ik weet niet wat het voor ding is en wat ik ermee moet doen. Ik weet überhaupt niet wat ik daar doe. Het doet afschuwelijk pijn in mijn hoofd. Een collega vraagt mij wat er aan de hand is en ik geef aan dat ik mij niet goed voel. Dat ik niet meer weet waar dit ding voor is en dat ik heel erg hoofdpijn heb. Ze laat mij even zitten op de grond en vraagt mij of ik gegeten heb? Dat heb ik, dat herinner ik mij nog wel. Een poosje later weet ik helemaal niets meer en ze brengt mij naar de receptie waar een andere collega, een vriendin van mij, vindt dat ik de dokter moet bellen en Martim. Hij haalt mij direct op en samen gaan we langs de dokter. Er blijkt een vervanger te zijn, onze eigen huisarts is op vakantie. Hij meet mijn bloeddruk en deze is gevaarlijk hoog. Hij denkt dat ik een burn-out heb en adviseert mij rust te nemen. Ik ga met Martim naar huis en kruip in bed. Ik voel mij de hele dag beroerd.

De volgende dag belt onze eigen huisarts. Hij is net teruggekomen van vakantie en vertrouwt het zaakje niet. Hij vraagt of hij straks langs mag komen. Hij doet wat onderzoekjes, vinger naar de neus brengen, een stukje lopen en hij meet mijn bloeddruk. Hij denkt dat ik een CVA of een TIA heb gehad en ik moet direct naar het ziekenhuis. Mijn wereld staat letterlijk op de kop. Met geen pen is te beschrijven hoe onzeker ik mij voel nu mijn leven zo aan een

draadje hangt. Hoe ik mij voel over het feit dat ik een alcoholist mijn kinderen moet toevertrouwen, onwetend over hoe het verder zal gaan en wanneer ik thuiskom en hoe? Zal er nog een CVA achteraankomen of was het 'slechts' een waarschuwing?

Na mijn spullen te hebben ingepakt gaan we naar het ziekenhuis en al snel worden er allerlei onderzoeken gedaan. Martim kan niet blijven, hij moet immers voor de kinderen moet zorgen. Ik vind het prima, want ik genoeg heb aan mijzelf. Zoveel pijn in mijn hart. Zoveel verdriet. Onmacht. Wat een worsteling. Maar ook de wetenschap dat er nog een CVA kan komen. Dat ik dood kan gaan. Dat mijn leven aan een zijden draadje hangt. Dat er drie kinderen zijn die dan geen moeder hebben en een zuipende vader. Niemand die de bittere realiteit van zijn getekende doodsvonnis nog kent. Van het feit dat hij niet meer vecht en dat als ik doodga en hij uiteindelijk ook, de kinderen niemand meer hebben. Wat zal er dan van hen terechtkomen? Ik begin te bidden als nooit tevoren. Te praten en te vechten met onze Heer. *Mijn kinderen, Heer, laat het niet gebeuren.*

Intussen wordt er een EEG gemaakt van mijn hersenen, er blijkt een litteken te zitten. Dus toch ...

Ik besef dat ik geluk gehad heb met onze eigen huisarts, die het inzicht had dat er iets aan de hand was. Ik krijg medicatie en moet bedrust houden. Ik lig tussen heel oude mensen. Overal apparaten die om de zoveel minuten piepen. Ik besef dat ik meer waard ben dan afhankelijk zijn van iemand die het leven opgeeft. Ik realiseer dat ik Martim niet kan redden en dat hij het zelf ook niet meer kan. Ik zie in dat mijn kinderen een moeder nodig hebben. Ook ben ik me ervan bewust dat het leven meer waard is dan

in de schaduw van een verslaving te leven. Ik besluit dat ik dit gevecht, ontsnappen uit de ban van mijn partners verslaving, aanga omwille van mijn kinderen. Ik weet nog niet precies wanneer het vertrekpunt zal zijn, wanneer de grens echt bereikt is. Maar dat ik aan de vooravond van de limiet sta, dat besef heb ik maar al te goed. Het is zoals met gamen online, je hebt ingezet, je inzet verhoogd en nog eens gewed, om uiteindelijk kapot te gaan in de wetenschap dat je opnieuw geld zal moeten inzetten. Dit keer op de liefdesbank. Maar hoeveel liefde kan ik nog investeren. Is het niet, net als een verslaving, een bodemloze put?

Die gedachte maakt mij opnieuw behoorlijk verdrietig. Diep, rauw verdriet, omdat ik weet dat hij kapot zal gaan. Omdat ik weet dat mijn liefde hem niet kan redden. Omdat ik weet, dat wanneer ik bij hem wegga, er geen mens meer zal zijn die hem kan en zal redden. Die wetenschap brengt een onmenselijke worsteling met zich mee. Hoe vertel je iemand, die zijn eigen doodsvonnis getekend heeft, dat je niet gaat afwachten tot die dag komt? Aan de andere kant, hoe zou ik kunnen blijven en moeten aanzien hoe hij letterlijk kapot zal gaan? Mijn hart doet zoveel pijn. Er zijn geen woorden voor de omvang van dit verdriet.

Hoe moet het toch allemaal ...? Mijn hart schreeuwt het uit ... Waar zal ik naartoe moeten gaan met de kinderen? Ik heb werkelijk geen idee. Ik besef dat ik mij eerst moet richten op mijn herstel en daarna maar weer verder moet kijken. De schakelaar van de tijdbom is aangezet. Wanneer hij ontploffen zal weet ik niet, maar de tijd tikt en met het tikken van de tijd komt de schaduw van het naderende onheil met rasse schreden dichterbij ... De kamers van de hel zijn gevuld met het verterende vuur van woede en mach-

teloosheid. Mijn kwelgeesten genieten, gniffelend wentelen ze zich in mijn verdriet.

Och, Heer, waarom toch ...?

Het geloof nu is een vaste grond van de dingen die men hoopt, en een bewijs van de zaken die men niet ziet. (Hebreeën 11:1)

- - -

In tijden van nood gaat men diep geloven, zo wordt wel eens beweerd. Mij geeft het geloof een vertrouwen dat ik moeilijke dingen kan overwinnen en dat ik er niet alleen voor sta. Mijn geloof in Gods liefde, Die mij tot leven heeft geroepen, maakt dat ik waarde hecht aan het leven. En het leven zelf liefheb.

11 Spanning

In de tijd die volgt merk ik dat hetgeen er in mijn hoofd gebeurd is, een enorme klap heeft uitgedeeld. Het is behoorlijk van invloed op mijn gezondheid en nog meer op mijn lichaam. Het lijkt wel kortsluiting te hebben gemaakt. De neuroloog heeft in eerste instantie gezegd dat het om een TIA ging, maar heeft ook kenbaar gemaakt dat er wel degelijk een litteken zit dat wijst op een hersenbloeding. Ik ben het vertrouwen in mijn lichaam kwijt en tevens ook in mijzelf. Ik heb, zo blijkt, wat taalproblemen. Hoewel ik wel weet wat de betreffende dingen zijn en ik in mijn hoofd het woord weet dat aan het ding verbonden is, komt er een volkomen ander woord uit mijn mond, hetgeen mij vervolgens zelf verbaast. Er is kortsluiting in mijn hoofd geweest en mijn lichaam is als gevolg daarvan zijn sturing kwijt.

Mijn evenwicht is onbetrouwbaar en ik heb een enorme druk in mij hoofd. Alsof er iets zwaars op je hoofd ligt dat je hersenpan helemaal in elkaar probeert te drukken. Je hoort je eigen bloed suizen. Ik ben een deel van mijn geheugen kwijt. Al zegt men dat dit terug kan komen, toch raakt mij dat. Na een paar emotionele dagen in het ziekenhuis, waarbij ik ook nog heb te dealen met de wetenschap

dat mijn kinderen thuis zijn bij iemand die lijdt aan een alcoholverslaving en waarbij ik niet weet of hij in staat is adequaat te reageren, mag ik, godzijldank, naar huis. De wetenschap dat hij alleen met hen is en ik in het ziekenhuis terwijl niemand in staat is mijn kinderen te helpen wanneer hij boos op hen wordt, is slopend. Nog nooit heeft hij ook maar een vinger naar hen uitgestoken en hij is tegen slaan, maar de angst dat hij het dronken wel doet, zit erin. Vooral nu ik er niet ben. Er zijn ook twee kinderen bij hem waarvan hij niet de vader is. Het is, dat weet ik, een slechte gedachte, want hij houdt wel van al mijn kinderen. Maar ik weet ook hoe drank hem beïnvloedt, een monster van hem maakt. De man met de twee gezichten is dan impulsief. Hij zou bijvoorbeeld ook rustig een uur met de auto weggaan. Dus lig ik hier niet lekker. Ik ben ontzettend blij dat ik vandaag dit ziekenhuis mag verlaten. Tegelijk is het dubbel. Ook al is er de grote angst dat ik niet bij de kinderen kan zijn en dat zij aan hun lot zijn overgeleverd, er is hier in het ziekenhuis ook rust. De dood die over de gang waart, wachtend om toe te slaan, brengt ook verlossing mee. Ik wil die verlossing niet, al heb je soms niet te kiezen, omwille van de kinderen. Maar de rust is mij wel even welkom. Ik heb dan ook veel geslapen. Een welkome slaap van vergetelheid. Even weg van de bewoonde wereld waar mensen niet altijd zo lief zijn. Waar mensen elkaar soms pijn doen en diep verdriet. Waar klappen uitgedeeld worden, omdat mensen hun emoties niet in bedwang kunnen houden. Of gewoon niet weten wat ze doen. Ik mag na een paar dagen in het gezelschap te zijn geweest van de geest van de dood, terug naar de bewoonde wereld. Zal Martim van gedachten veranderd zijn, door wat er met mij is gebeurd?

Ik hoop het wel, misschien tegen beter weten in. Mijn leven is, in een kort ogenblik op de dag dat Martim bekend maakte dat hij niet meer kan, geknakt als een rietje. Zijn geest heeft de boodschap gegeven dat hij zichzelf niet kan redden. Die wetenschap heeft kortsluiting gemaakt in mijn hoofd en nog meer dan dat, ook in mijn hart. Mijn kinderen hebben ervoor gezorgd dat ik mijn vechtlust niet verloor en God heeft mij gespaard. Dit alles geeft mij nieuwe moed, vandaag mag ik dus terug naar mijn kindjes.

Ik ben heel blij dat ik weer bij mijn kinderen mag zijn, tegelijkertijd ben ik nog zo moe en labiel dat ik eigenlijk alleen maar wil huilen. Bij ieder pijntje wil ik de dokter aan zijn jas trekken, anderzijds wil ik gewoon dat dit niet gebeurt. Maar het is wel gebeurd. Ik zal niet meer dezelfde zijn. Misschien maar goed ook. Misschien was dit Gods manier om mij te vertellen dat het leven zoveel meer waard is en dat ik goed voor mezelf moet zorgen. *Maar wel een rare manier, Heer.* Hoewel, zal ik luisteren als het zachtjes gaat? Ik geloof het niet. Dus ergens heeft Hij dan misschien wel de juiste snaar geraakt. Ik heb gewed op het verkeerde paard. Nu zit ik opnieuw met de brokken. Niet alleen fysiek, maar ook geestelijk. Wat mij enorm helpt is de kracht die in mij aanwezig is. Die liefde en dan wel speciaal die voor mijn kinderen, die ik zeker niet aan hun lot wil overlaten of in handen wil leggen van iemand die het leven niet meer ziet zitten, houdt mij op de been en maakt de wilskracht wakker die nodig is om een leeuwin van mij te maken. De kracht van de liefde werkt genezend, opwekkend en maakt van mij een vechter. Nee, de dood zal nog even op mij moeten wachten. Ik heb nog werk te doen. Met alle wilskracht en vertrouwend op God verlaat ik het

ziekenhuis in Hardenberg. Martim haalt mij op van de afdeling, samen met mijn mooie kinderen. In de rolstoel vertrek ik van de afdeling waar menigeen niet zo gelukkig weggaat. De dood wacht daar op de gang. Hij hangt er rond, wachtend op wie hij mee kan nemen in een onbewaakt moment. Gelukkig, prijs de Heer, dat ik niet in zijn greep beland ben. Aan de andere kant kan het leven ook een hel zijn. Mijn leven is dat soms wel, maar ik vind nog altijd dat het leven waardevol is en het samenzijn met van wie ik houd, mijn kinderen en op dit moment ook Martim, houdt mij op de been. De kinderen zitten op de achterbank. God wat ben ik blij wanneer ik hun gezichtjes bekijk via de binnenspiegel van de auto.

Thuis weet ik niet wat mij overkomt. Onrust, emotie, spanning, hoofdpijn en niet weten wat ik met mezelf aan moet. Ik ken bepaalde woorden niet meer en struikel telkens over mijn zinnen wanneer Martim of de kinderen mij iets vragen. Ik wil iets plaatsen op Facebook, maar dat gaat niet zo gemakkelijk. Ten eerste, zodra ik de computer aanzet neemt de druk in mijn hoofd toe. Ten tweede, wat was mijn wachtwoord ook alweer? Zodra deze problemen verholpen zijn, blijkt dat ik niet uit mijn woorden kom. Heel frustrerend. Vreemde woorden, rare, kromme zinnen staan op het scherm en ik vraag mij af hoe je dat eigenlijk moet schrijven. Het lukt mij niet, terwijl ik de woorden wel hoor in mijn hoofd. Het maakt mij emotioneel. Tranen lopen over mijn wangen en ik word dol van het feit dat ik het wel weet maar schijnbaar niet meer kan. Ik lijk wel gek, met die stomme woorden die ik typ. Hoe kan dat nu? Hoe moet dat nu? Je wordt heel moe van het feit dat je dingen wilt doen die niet lukken, terwijl je in

je hoofd weet hoe het moet. Het lichaam is kapot, maar mijn geest werkt prima. Mijn bewustzijn is helder en lijkt ook wel steeds scherper te worden naarmate mijn lichaam minder zijn werk doet. Mijn lichaam heeft een klap gehad. Het is uit balans. Een storing op mijn harde schijf. Lopen gaat moeizaam en ik ben mijn evenwicht kwijt. Ook ben ik duizelig. De kinderen om mij heen hebben is fijn, maar door de instabiliteit die ik ervaar is het ook heel vermoeiend. Prikkel die hoofdpijn geven, geluiden die binnenkomen als een harde knal. Er lijkt geen filter meer te zijn op de omgevingsgeluiden en op alles wat binnenkomt. Ook qua kleur, iedere kleur knalt en springt meteen in het oog. Zaken die ik eerst als vanzelfsprekend beschouwde, zijn nu een probleem. De kinderen zien niet dat er iets mis is. Zij zien, dat is misschien maar goed ook, alleen maar dat mama er is en ze zijn daar natuurlijk blij mee. Ze hebben mij gemist en ik hen ook. Ik ben ook bang geweest om hen te verliezen. Of beter gezegd dat ze mij zouden verliezen. Wie zou er voor hen opkomen? Wie zou weten wat er allemaal gebeurt hier in dit huis?

Als ik op deze enerverende dag 's avonds mijn bed in duik, ben ik geradbraakt en kan ik geen woord meer uitbrengen. Ik kruip gewoon als een zielig hoopje mens in bed en vraag mij af of het goed komt? Vandaag heeft Martim wonderwel bijna niets gedronken. Ik ben daar dankbaar voor, want emotioneel gezien heb ik genoeg aan mijn hoofd. Stiekem hoop ik erop dat deze klap die ik gekregen heb, deze enorme waarschuwing, hem de ogen geopend heeft. Je leven kan zomaar eindigen! En dan ...? Is dat echt wat je wilt? Allemaal gedachten die door mij heen gaan als ik opgerold in mijn bed lig. Martim knoopt een gesprek

aan, maar er komen geen fatsoenlijke woorden uit mijn mond. Opnieuw word ik daar heel verdrietig van. Ik kruip tegen hem aan, hij houdt mij alleen maar vast en terwijl het op dit moment voelt als een veilige haven, weet ik dat dit fijne gevoel niet lang zal duren. Daarom koester ik het, terwijl de tranen over mijn gezicht lopen. Hoofdpijn komt op en ik ben moe en heel bang. Mijn lichaam is her en der nog wat doof en lijkt door de emotie nog dover te worden. Dat is onprettig. Uiteindelijk val ik als een blok in slaap in de welkome zee van vergetelheid.

Wanneer we 's morgens opstaan belt er een mevrouw van het UWV. Ze vraagt onmiddellijk wanneer ik weer denk aan het werk te kunnen? Volgens haar moet dat deze week wel lukken. Ik ben verbijsterd en kom niet meer uit mijn woorden. Dat ging voor het telefoongesprek al slecht, maar nu kom ik er echt niet meer uit. Ik geef de telefoon aan Martim. Aan het werk? Ik kan niet eens normaal praten. Normaal ben ik degene die vooraan staat om te rennen naar mijn werk en mijn plicht te doen, maar nu gaat dat echt niet. Martim legt de mevrouw uit wat er gebeurd is. Zij zal volgende week terugbellen. Ze heeft het niet begrepen. Nu geloof ik meteen dat je als gezond mens niet direct beseft wat het betekent om een TIA of een CVA te hebben meegemaakt, maar dit ervaar ik als wangedrag. Als ik ben bijgekomen van de schrik, na een bakje troost, gaan we boodschappen doen. In de winkel houden mensen mij aan en willen heel belangstellend weten hoe het met mij gaat. Praten over wat er is gebeurd is fijn, maar de emotie die daarbij vrijkomt maakt dat ik wederom moeizaam uit mijn woorden kom. Door de emotie loopt de druk in mijn hoofd weer op en neemt de spanning toe. Ik word er wan-

hopig van. Ik zal toch niet de rest van mijn leven zo praten ...? Het lijkt wel Chinees ... Als ik de persoon in kwestie heb uitgelegd dat het niet meer gaat, ga ik afrekenen. Ik ben niet van plan op te geven, mijn vechtlust is intact gebleven, maar de onzekerheid teistert mijn gemoed. Ik voel mij lichamelijk en geestelijk een wrak, afhankelijk en klein. Bij de kassa vraagt de caissière ook heel belangstellend hoe het is. Ik praat erover met haar en wil daarna afrekenen met de pin. De pinautomaat doet vreemd en ik wil haar vertellen dat het apparaat een code aangeeft. 'De magnetron geeft een code aan, hij doet vreemd,' zo vertel ik haar, mij meteen afvragend waarom ik magnetron zeg als ik wel weet dat het pinautomaat is. In mijn hoofd hoor ik zelfs gewoon pinautomaat en ik verbaas mij over dit verschijnsel. De caissière kijkt mij aan. Ik weet dat ik een fout woord gebruik en leg haar uit dat dit dus een van de gevolgen is van hetgeen mij in mijn hoofd is overkomen. Ze begrijpt onmiddellijk hoe vervelend dat moet zijn en wenst mij sterkte.

Ik ben geschokt door wat er gebeurt, deze spraakverwarring en kapot van vermoeidheid door dit kleine boodschapje, besluiten we naar huis te gaan. Ik kruip even in bed en wordt een uur later vrolijk gewekt door de kinderen. Er komt visite. Mijn ouders komen kijken hoe het met mij gaat. Dat is fijn. Ik heb er veel behoefte aan hen te zien. Ik voel mij kwetsbaar en zoals altijd verlang ik dan erg naar de aanwezigheid van mijn moeder. Ze zijn er snel en hoewel ik mij wankel en instabiel voel, ben ik blij dat ze er zijn en met ze kan praten. Ook voor hen is het schrikken. In het ziekenhuis hebben ze mij ook wel bezocht, maar thuisgekomen zie je toch ook duidelijk dat de

gevolgen een omvang hebben die van behoorlijke invloed is. Ik maak mij hevig zorgen over mijn geheugen dat nog deels weg is. Van de geboorte van de oudste twee herinner ik mij op dat moment niets meer. Ook andere dingen zijn uit mijn geheugen gewist. Weer andere dingen weet ik nog als geen ander. Het lijkt wel alsof er een iemand met een wisser selectief bijzondere momenten uit mijn geheugen gewist heeft en daar onbelangrijke gebeurtenissen voor in de plaats gezet heeft. Ik voel mij machteloos en ga daardoor hard proberen alles weer boven te halen. Maar dat gaat niet.

Martim herinnert mij eraan dat de dokter heeft gezegd dat dit ook niet de bedoeling is. Ik word boos. Weet jij soms wat ik doormaak? Snap jij hoe het is om het je niet meer te kunnen herinneren? De geboorte van je bloedeigen kinderen? Nee, dat snapt hij natuurlijk niet, maar hij weet wel wat de dokter gezegd heeft. En hij heeft gelijk, waardoor ik wat rustiger word. Even woelde er een orkaan in mijn binnenste. Een gevecht vanwege de beperkingen die ik nu ervaar en die ik zo graag weg wil zien gaan. Ik voel mij beperkt, gehandicapt, moe en niet functioneel. Ik hoop vurig dat dit inderdaad tijdelijk zal zijn. Tranen zitten mij hoog en als mijn ouders weg zijn, huil ik even flink uit op Martims schouder. Hij blijft toch maar staan, mijn rots in de branding. Het zal voor hem ook niet gemakkelijk zijn dat zijn vriendin, de moeder van zijn kind, misschien wel met de gevolgen blijft zitten waar wij beiden niet om gevraagd hebben. Maar hij rept met geen woord over het feit dat hij nu alles moet doen. Ook niet over wat als het niet weggaat. Nee, hij is er gewoon, vrolijk en lief. Hij zorgt voor de kinderen en het huishouden en vooral ook voor mij.

Natuurlijk vraagt hij zich wel af of ik wel weer kan werken. Of het weg zal gaan. Maar vooral of ik weer helemaal de oude zal worden. Iets in mij, een heel zacht stemmetje, zegt dat dit misschien helemaal niet de bedoeling is, dat ik weer word als voorheen. Op hetzelfde moment wordt het in mijn hartcentrum een beetje warm en komt er een golf van liefde in mij op.

Intussen krijgt Martim hier allemaal niets van mee, het speelt zich af binnen in mij. Hij blijft mij knuffelen. Ineens gaat hij voor mij staan en zegt dat hij bij mij drie ogen ziet en vraagt zich af waarom. Hij schrikt hevig als hij mij nog eens wat beter bekijkt. Daar schrik ik dan weer van. Ik vraag hem wat er is? Hij zegt: 'Ik zie mezelf liggen in een bed. Een soort ziekenhuisbed voor het raam, maar het is niet ons raam.' Hij trekt wit weg. 'En ik zie jou niet, maar een andere vrouw. Esther, wat gebeurt er?'

Ik weet niet waar hij het over heeft en dat vertel ik hem dan ook. In mijn binnenste lijkt het intussen wel oorlog. Ik vecht tegen de opkomende emotie en tegelijk neemt mijn hoofdpijn weer toe, waar ik onmiddellijk bang van word. Straks gebeurt het wellicht weer ...? De gedachte die in mij opkomt is dat hij misschien wel ziek wordt en ik daar niet bij ben, omdat we uit elkaar gaan ten gevolge van zijn drankgebruik. Er pronkt sinds het vertrek van mijn ouders een flesje bier op het aanrecht en terwijl dat mij aan de ene kant raakt, is er nu ook de kant die denkt: weet je wat, je moet het zelf weten. Het is jouw leven. Het is jammer, maar ik moet nu ernstig aan mezelf denken. Ik wil wel overleven. Mijn instinct van overleven is wakker geworden en werkt als mijn afweermechanisme. Of zou het verdringing zijn? Hoe dan ook, ik besef dat Martim mogelijk

een blik in de toekomst werpt. Zijn moeder lijkt dat soms ook te hebben, daarom verbaast mij dat niks. Wanneer ik dat tegen hem zeg, vraagt hij: 'Maar waarom ben jij daar dan niet bij, wanneer ik ziek ben? Ben je soms van plan bij mij weg te gaan?'

In die ene vraag ligt een diepe lading en een rauwe emotie, want ik voel dat het hem pijn doet en dat vertelt hij even later ook. Terwijl er in mijn hart een twijfel ligt, lijkt het mij veiliger om het antwoord in het midden te laten. Ik weet drommels goed dat als hij zo door blijft drinken er een kantelmoment komt. Daar hoeft je geen helderziende voor te zijn. Ook weet ik dat als zijn schaduwkant hem door het drankgedrag zo blijft overheersen, de situatie voor mij en de kinderen onveilig is en ik op een bepaald moment zal moeten gaan. Maar ter wille van de situatie nu en omdat ik er nog steeds in geloof dat liefde kan overwinnen, zeg ik met twijfel in mijn hart iets anders. De bonkende hoofdpijn is inmiddels niet te harden. Een stem in mij roept heel hard, niet lief en niets ontziend: leugenaar! Met de toenemende hoofdpijn groeit ook de angst. Angst voor een nieuwe CVA. Angst voor de toekomst. Angst voor de dood, niet vanwege die koude dood zelf, die voor mij de weg naar een beter leven is, maar de angst om de kinderen los te moeten laten. Nog veel meer dan de voorgaande angsten is er de angst voor het leven. Het leven is soms meedogenlozer dan de dood. In de dood vind je vergetelheid. Daar vind je nieuw leven zonder rouw en pijn. Er zijn geen bittere tranen meer. In tegenstelling tot het leven dat soms rake klappen uitdeelt. Klappen waarvan je geen idee hebt hoe je ze te boven moet komen, terwijl je op hetzelfde moment tot besef komt dat je door moet en door wil gaan.

Ik geef mij niet over aan de rover van mijn levensvreugde. Om de dooie dood niet. Of beter gezegd, juist om het leven en de liefde niet. Ik ben mij bewust dat het lijkt alsof ik niet meer wil leven hier op dit moment, maar dat is niet waar. Ik voel een verscheurend verdriet omdat ik weet wat er gaat komen, om wat onvermijdelijk is. Ik houd nog steeds van het leven dat mij gegeven is. Ik houd ervan dat ik kan liefhebben, van de mooie dingen in het leven, van de mensen van wie ik houd en van de vreugde die zij mij schenken. Van de fijne dingen die ik nu even niet meer kan doen, maar die hopelijk terug zullen keren. Zoveel gedachten in een kort ogenblik.

Martim is bang geworden. Hij drinkt in een razend tempo nog een paar biertjes en gaat dan even naar zijn ouders. Met de kinderen alleen zijn vind ik nu best lastig. Ik ben zelf nog zo wankel. Hij zegt dat hij zo weer terug is en neemt de oudste twee mee. Jos ligt op dat moment prinsheerlijk te slapen en is zich van geen kwaad bewust. Als hij wakker wordt, lacht hij mij toe. Dat kleine manneke is altijd vrolijk. Hij is ook zo wijs. Er gaat iets van hem uit dat ik niet onder woorden kan brengen. De band met zijn vader is uniek. Zij voelen elkaar aan. Jos lijkt precies te weten wat hij moet doen op welk moment. Hij lacht als zijn vader dat nodig heeft en streelt met zijn kleine handje dan even over zijn wang of als hij aanvoelt dat papa boos is, houdt hij zich juist stil. De manier waarop Martim voor ons mannetje zorgt is ongekend. Hij is zo zorgzaam voor het kleine ventje dat duidelijk zijn hart gestolen heeft. Wanneer onze Jos wakker wordt, bel ik Martim. Ik durf niet met hem van de trap. Martim komt direct thuis, maar is zelf licht aangeschoten. Het wordt nu kiezen uit twee kwaden. Ik oneven-

wichtig met het kind de trap af of hij licht aangeschoten. Ik besluit om het hem te laten doen en voor hen de trap af te gaan. Wanneer er iets gebeurt kan ik hem grijpen. Opnieuw komt het besef dat ik snel beter moet worden. Dit kan echt niet. Martim wil mij het gevoel geven dat het allemaal onder controle is en hoewel er niets gebeurt, weet ik dat dit feitelijk een illusie is. Het is niet onder controle. Helemaal niet.

Er gaan een paar weken voorbij. Bizar is dat de misselijkheid en de hoofdpijn niet weggaan. Ook is het vreemd dat mijn borsten aanvoelen alsof ze uit elkaar springen. Ik vraag mij af of dit er allemaal bij hoort. Zwanger zal ik niet zijn, want ik heb immers na de geboorte van Jos een spiraal laten zetten. Een Mirena spiraal. Een andere keuze was er niet, want ik heb trombofilie. Andere anticonceptie zou een verhoogde kans op trombose kunnen geven en zeker gezien de CVA of TIA willen we dat risico niet lopen. De gedachte kwam even in mij op, maar leek zo bizar dat ik hem ook weer verwerp. Ik ga de was opvouwen en kom Martim tegen in de keuken. Ik vraag hem, terwijl ik maar niets vertel over de klachten die ik heb, wanneer ik voor het laatst ongesteld ben geweest. Wat dan volgt voelt voor mij zo bizar dat het nauwelijks realistisch is. Hij gooit zijn hoofd in zijn nek en begint heel hard te lachen. Terwijl ik mij afvraag wat er nu zo grappig is, vertelt hij mij dat ik de komende maanden niet meer ongesteld zal worden, omdat ik zwanger ben. Een bizarre stilte volgt. Mijn hart slaat over. Zwanger ...? Dat zal toch zeker niet? Ik voer aan dat ik een spiraal heb, maar Martim vertelt mij dat we die eruit hebben laten halen omdat hij niet goed zat en ook

omdat we volgens hem nog een kindje wilden. Hoewel ik mij dat absoluut niet voor kan stellen en mij ook niet herinner, moet ik toegeven dat mijn geheugen gewoon blanco is wat sommige zaken betreft. Onze liefde mag wel diep zijn, onze relatie is door het drankgebruik soms een kille oorlog en ik vraag mij toch af of ik dit dan vergeten zou zijn. Ik kan mij niet voorstellen dat ik een dergelijke keuze zou maken. Toch weet ik ook dat mensen soms uit wanhoop vreemde keuzes maken. Maar dit ... nee, dit geloof ik echt niet. Dus vraag ik hem of hij het expres gedaan heeft, onbeschermde seks en of we echt nog een kindje wilden? Zijn antwoord komt zo diep binnen dat ik een moment denk dat ik gek ben. 'Natuurlijk heb ik dat expres gedaan. Zo weet ik, dat je bij mij blijft. Zo weet ik gewoon zeker dat je niet weg zult gaan, want een alleenstaande vrouw met vier kinderen, die wil niemand. En jij kunt het niet alleen aan. Succes gegarandeerd!' zegt hij, terwijl er een walm van bier om hem heen damp. Er is een nieuw probleem aan de horizon verschenen en de wereld zakt onder mijn voeten weg. Zwanger ... ik? Terwijl nog maar kortgeleden mijn leven aan een zijden draadje hing? Dat is bizar. Ik ben geen moordenaar en als ik zwanger zal blijken, dan komt dit kindje er. Maar hoe gevaarlijk is dat? Overleef ik dat wel ...? Voor de tweede keer in korte tijd ben ik mijn leven niet zeker. Surrealistisch is wat er hier gebeurt. Alsof je in een slechte film stapt. Er knapt iets in mij. Op dat moment neem ik het besluit dat, mocht hij de komende maanden niet stoppen met drinken, ik na de geboorte van dit kind vertrek. Hij heeft de periode die deze vermoedde zwangerschap nog duurt de tijd om ermee te stoppen. Anders ben ik weg. De grens ligt er, in de verte te zien als een

stip aan de horizon. Bizarre gevoelens van wanhoop gaan er door mij heen, terwijl Martim maar doorpraat over dat ik waarschijnlijk een CVA heb gekregen op het moment dat ik zwanger raakte. Nu wil ik eigenlijk zeggen dat ik mij helemaal niet kan voorstellen dat wij seks hadden met elkaar, maar ik weet dat het afgelopen weken wel is gebeurd. Ik voelde de diepe behoefte om mij vast te klampen aan het leven en seks leek mij dat te brengen. Bovendien wilde ik mij levend voelen ... Als ik dat nog weet, hoe kan ik dan zeggen dat het ervoor niet is gebeurd? Bovendien, mocht een test uitwijzen dat ik echt zwanger ben, hoewel ik dat antwoord innerlijk al meen te kennen, dan is het niet meer te ontkennen. Toch voelt het zo bizar ... Ik weet echt wel dat ik heel veel van Martim houd, van de liefde die in hem is, van zijn werkelijke nuchtere ik. Zijn kern. Niet de man die hij is als hij drinkt en die de werkelijke Martim overschaduwet. Niet die man. Daarmee zou ik dood nog niet gevonden willen worden, hoewel ik wel diep medelijden heb met die man die in de greep wordt gehouden. Mijn emoties schommelden diep tussen van hem houden en hem hevig haten. In die wisselende momenten hebben we dus blijkbaar ook seks gehad en komt er nu, volgens hem, een baby. Ik acht hem ertoe in staat dit opzettelijk te hebben gedaan.

Wanneer ik hem vraag hoe wij ons ervoor beschermd hebben toen de spiraal eruit was, haalt hij een doos condooms tevoorschijn. En die hebben we, inderdaad, na mijn CVA dus niet gebruikt. Ik ben mij niet bewust geweest van het gegeven dat het spiraal eruit is gehaald. Dat kun je zien als het bewijs. Hij lacht zich een scheur in de broek en vindt zichzelf geweldig. Hij heeft mij mooi tuk. Ik vraag mij af of

hij beseft dat hij speelt met mijn leven. Of hij zich bewust is dat hij mij de regie over mijn leven uit handen genomen heeft door een onverantwoorde keuze te maken. Dan draait hij zich om en begint over vertrouwen. 'Vertrouw mij maar, meisje, alles komt goed ...'

Vertrouwen? Vertrouwen? Meent hij dat nu serieus en denkt hij echt dat ik hem nog kan vertrouwen? Wie doet nu zoiets ...? Wie zet nu het leven van zijn partner zo op de weegschaal? Mijn hart huilt, maar ik kan er niets mee. Mijn emoties kan ik niet laten blijken, omdat dit een ruzie teweeg zou brengen, die nu zeker niet gewenst is om heel veel redenen. Niet de minst belangrijke is het mogelijke leven in mijn buik. Ik vraag nog een keer wanneer ik voor het laatst ongesteld ben geweest? Hij noemt de datum. Dat is twee maanden geleden.

Hij zegt dat hij nog bier moet halen omdat het op is. Ongehoofwaardig kijk ik hem aan. Bier halen? Is dat waar hij nu aan denkt? Wanneer hij mijn gezicht ziet, waar naar mijn idee de wanhoop vanaf moet druipen, bescheurt hij zich helemaal. 'We hebben toch iets te vieren, moat?' Ik overweeg een seconde om flink boos te worden, maar bedenk mij. Hij haalt altijd bier in Westerhaar en dat betekent dat ik ook een test kan halen. Dan weten we waar we aan toe zijn. Omwille daarvan zwijg ik en stap even later bij hem in de auto. We rijden samen, vergezeld door Jannes, wiens tonen luid uit de speaker komen en die mijn opgekomen hoofdpijn niet ten goede komen, naar Westerhaar om wellicht mijn lot te bezegelen. Martim is in een opperbest humeur. Hij wacht eerst met de kinderen in de auto terwijl ik naar de DA ga. Ik loop wat rond in de winkel, maar dankzij de kortsluiting in mijn hoofd heb ik geen idee

waar ik moet zoeken, domweg omdat ik even vergeten ben hoe die doosjes eruitzien. Ik stel mijn vraag hikkend aan de kassière. Het zweet klotst onder mijn oksels om wat er mogelijk speelt. De vriendelijke kassière helpt mij vak-kundig en snel. Even later ga ik, gewapend met een zakje met het bekende roze-witte DA-logo dat ik stevig onder de arm knel, richting de auto. Jannes zingt intussen nog iets luider en ook Martim en de kinderen zingen mee. Zij hebben plezier. Martim lacht en gaat naar de supermarkt. Hij komt terug met niet één maar wel drie kratten bier. Wanneer we naar huis rijden voel ik mij moe. Emotioneel. Er spookt van alles door mijn hoofd. Ik probeer de gedachten van mij af te laten glijden. Vanmiddag zal ik weten of er een nieuw leven in mijn buik groeit. In de tijd waarin mijn leven aan een zijden draadje hangt, is er een zaadje geplant. Symbolisch gezien is dat prachtig. Nieuw leven. Misschien wel een totaal ander leven dat geboren wordt. Prachtig voor mij als moeder. Al voelt dat nu nog niet zo. Ik vind het op dit moment gestoord. En ik ben bang. Als we thuis zijn dopt Martim direct zijn flesje los. Hij brengt een proost uit op het leven in mijn buik. Ik vlucht met een plastic beker en de test naar het toilet en plas de beker vol. Met de warme beker vlieg ik de trap op richting de douche. Ik trek de test uit de verpakking en dompel deze in de beker met mijn verse urine. Met een snelle beweging gooi ik mijn trui uit, gevolgd door mijn broek en ondergoed en ga onder de douche staan, in een poging de spanning van mij af te laten glijden. Even een moment alleen zijn met mijn eigen gedachten. Ik heb ontzettend hoofdpijn en mijn nek is keihard van de bijkomende spanning die ik er nu slecht bij kan hebben.

Een paar minuutjes sta ik onder de douche, maar de spanning is zo opgelopen dat ik het eerst wil weten. Ik haal het staafje uit de beker. Mijn hart lijkt het bijna te begeven van de spanning. Mijn hartslag is zo opgelopen dat ik mijn eigen hart kan horen slaan, om vervolgens bijna stil te staan van de schrik ... Het mij zeer bekende staafje, dat ik al drie keer eerder mocht zien getuigen van een zwangerschap, vertelt mij mijn vonnis. Mijn partner is geslaagd in zijn snode plannetje. Er komt een vierde kindje.

Toen ik in het verborgene gemaakt werd, kunstig verweven in de schoot van de aarde was mijn wezen geen geheim voor U. Uw ogen zagen mijn vormeloos begin, alles werd in Uw boekrol opgetekend, aan de dagen van mijn bestaan ontbrak er geen een. (Psalm 139:15-16)

- - -

‘Nog voordat ik bestond, kende U mijn naam’ is de vrije vertaling van deze verzen. Wij zijn gekend, onze essentie is door Hem gemaakt. Door de liefde zijn wij gevormd, wij zijn letterlijk delen van deze liefde. Hij weet alles wat wij doen en waarom wij het doen. Voor Hem blijft niets verborgen.

12 Onzekerheid

Ik blijf een hele tijd onder de douche staan. Er groeit, zo is zojuist bekend geworden, een nieuw leven in mijn buik. Nieuw leven, geboren uit onze liefde. Maar deze vrucht die in mijn buik groeit zou zomaar iets kunnen overkomen, omdat mijn lichaam niet opgewassen is tegen deze ontwikkelingen nadat ik een hersenbloeding of een TIA heb gehad. Opnieuw heb ik het gevoel dat ik mijn leven niet zeker ben. Een ogenblik komt de vraag op of ik het kindje wel zal mogen houden. Of een zwangerschap wel wenselijk is. Of het haalbaar is, gezien wat er nog maar zo kortgeleden is gebeurd. Wat als de gynaecoloog voorstelt dat er een abortus moet komen, omdat het niet veilig is voor mij? Er zijn drie kleine kindjes die mama hard nodig hebben, omdat ze niets hebben aan een stiefvader die verslaafd is aan drank. Van de twee oudste kinderen is de vader internationaal chauffeur en zijn werk is zijn leven. Hij zal geen fulltime vader kunnen zijn. Dus hebben mijn kinderen mij nodig. Maar een abortus is tegen mijn principes, tegen mijn opvatting over waarden en normen. Ik denk van alles in die paar ogenblikken die mij nauwelijks ontspanning geven. Ik raak normaal alle spanning kwijt na een heerlijke douche, maar nu lukt dat niet. Het is te veel.

Wanneer ik beneden kom, kijkt Martim mij lachend aan. Hem hoef ik niets wijs te maken, hij wist het direct. Ik pak de telefoon en bel de dokter. Ik leg de assistent met een rood hoofd stotterend uit wat er aan de hand is. Gezien de ernst van de situatie maakt zij de volgende ochtend direct plek voor mij.

De avond valt en Martims avond is een feestje. Ik ben blij dat hij vrolijk is, ondanks de hoeveelheid bier die hij al gedronken heeft. Maar ik maak mij zorgen over zijn drankzucht, naast de zorgen over mijn revalideren en het zoeken naar ander werk, mits mijn gezondheid het toelaat.

Hij heeft in toenemende mate meer drank nodig om in de juiste stemming te raken en ik weet de effecten gedurende de zwangerschap van Jos op zijn gedrag nog goed. Dit baart mij grote zorgen en hoewel ik probeer hem daarvan niets te laten merken, plaatst hij regelmatig een opmerking over vertrouwen. Hij heeft het over God, die ons helpt. Over Zijn Vader en over hoe ik in hem als partner moet blijven geloven. Hoe dan? Schreeuwt een stem uit de diepten van mijn binnenste. Hoe kan ik bouwen op iemand die niet van de drank kan afblijven? In dit gevecht voel ik mij ontzettend eenzaam. God, hoe ga ik mensen vertellen dat ik zwanger ben? Van het gevecht dat er speelt? Wie kan dat begrijpen? Ik kan deze waarheid zelf al nauwelijks bevatten. Tegelijk wil ik dit leven beschermen zoals ik ook doe voor de drie kinderen die er al zijn. Zij zijn licht uit mijn licht, leven uit mijn leven. Hoe zou ik dat kunnen beëindigen? Aan de andere kant, welk kind wil je nu in deze situatie plaatsen? Dat is de keerzijde van het verhaal. Een donkere gedachte. Ik vind het heel moeilijk. Focus op mijn herstel is er nu dan ook even niet. Ik vraag mij af of een

zwangerschap mijn herstel in de weg zal staan. In ieder geval zorgt het nu voor een extra strijdpunt in deze toch al bittere strijd. Hoe moet dat nou?

Middenin deze strijd die mijn hele wereld op de kop zet, lijkt het Martim leuk om te gaan barbecueën. Nou, dat zien de kinderen wel zitten. Hij haalt snel wat nodig is en neemt dan, tegen mijn wens in, toch de auto mee. Hij is al licht aangeschoten. Als hij terugkomt heeft hij alle benodigdheden gekocht, maar hij heeft ook met de auto tegen een paaltje bij de supermarkt gezeten. Deze kon hij niet ontwijken en ik begrijp waarom. Ik wil hem de waarheid vertellen, maar weet ook dat de barbecue dan voorbij is, dus in belang van de kinderen zeg ik er niets over.

We gaan barbecueën en het bier vloeit rijkelijk. 'Adios amore' schalt uit de boxen die Martim heeft opgehangen in de schuur. De lucht is strakblauw en niets wijst op het onheil dat mij als het zwaard van Damocles boven het hoofd hangt. Een zwangerschap zou de mooiste tijd van je leven moeten zijn. Hoe kan het toch dat dit bij mij steeds zo anders is? Ik ben de hele tijd aan het nadenken over het leven dat in mij groeit, terwijl mijn eigen leven nog maar zo kortgeleden aan een zijden draadje hing. Het is onverantwoord voor mij en zo voel ik dat ook. Niet alleen fysiek, maar ook geestelijk. Hoe kan ik een kind op de wereld zetten als mijn eigen leven zo kwetsbaar is? Als mijn geest zo instabiel is door hetgeen er gebeurd is, maar ook door het drankgebruik van mijn partner.

Martim vindt het allemaal geweldig. Hij denkt dat hij de winnaar is. Zou hij weten dat je soms verliest als je wint? Wat ik in ieder geval zie, is dat mijn winnaar steeds meer alcohol nodig heeft om onder invloed te raken. Maar ook

steeds afhankelijker wordt. Hij heeft ook steeds vaker zijn emoties niet onder controle en herbeleeft dingen uit het verleden. Daarnaast zie ik ook dat mijn partner nu naast drank soms ook drugs gebruikt en dan helemaal knock-out gaat en totaal niet meer weet wat hij doet.

Vanavond is dat allemaal niet zo, vanwege zijn opperbste stemming. En ik laat het maar zo. Doordat hij zijn euforie viert kan ik tot mezelf komen, voor zover dat lukt in deze situatie. Het enige wat er door mijn hoofd gaat is de vraag of ik dit zal overleven? Onmiddellijk gevolgd door de volgende vraag: 'Hoe dan?' Die vragen bezorgen mij een bonkende hoofdpijn. Hard bonkend. Pijnlijk hard. Alsof een man met een hamer continu op je zenuwen staat te tikken. Met het geluid van een nagelvijl. Ik hoor mijn eigen bloed suizen. Het is angstaanjagend en het zweet breekt mij uit. O God, toch niet nog eens ... Zal mijn lichaam mij nu alweer in steek laten? Martim lacht erom. Hij zegt dat het hyperventilatie is en dat zou zo maar eens kunnen. De gedachte aan een zwangerschap, net na een TIA en met een alcoholist als vader in een gezin waar steeds ruzie is, is vast en zeker genoeg reden voor hyperventilatie. Ik kalmeer en als mijn bloeddruk zakt, wat ik merk aan het feit dat mijn hart niet meer zo enorm hevig bonst en mijn hoofdpijn iets wegzakt, besluit ik naar bed te gaan. Nog even kijken bij de kinderen, maar die slapen nietsvermoedend lekker in hun bedjes. Dat hoop ik tenminste. Er wordt vaak gezegd dat kinderen een innerlijk kompas hebben voor naderend onheil. Ik ga naar bed en val vermoeid in slaap. Wat een dag ...

Als ik de volgende dag wakker wordt is de wetenschap er direct: zwanger, een nieuw leven in mijn buik. Ik ga naar de dokter en hij vraagt mij direct hoelang ik zwanger denk te zijn. Ik moet het antwoord schuldig blijven. Ik heb werkelijk geen idee. Ik vraag de dokter maar direct wat de gevolgen van een eventuele zwangerschap in mijn conditie kunnen zijn. De arts zegt dat ik direct naar de gynaecoloog in Zwolle moet om een echo te maken om te bepalen hoever ik ben. Hij zegt ook dat ik nu vooral rustig aan moet doen en aan mezelf moet denken. Hij vraagt hoe het thuis is? Thuis ... Ja, dat is moeilijk. Hoe kan ik hem de waarheid vertellen? Ik ben bang voor wat hij kan doen. Voor de macht die hij als dokter heeft. Stel dat hij Jeugdzorg belt en ik mijn kinderen kwijt zal raken? Dat mag niet gebeuren. Ik vecht voor mijn kinderen.

De dokter weet het, hij is natuurlijk niet gek. Toch is het enige wat hij zegt een herhaling van zijn eerdere woorden: 'Pas goed op jezelf en als je wilt praten dan ben ik hier.' De dokter lijkt mij een wijze man toe. Even twijfel ik, zal ik ... Maar ik besluit het niet te doen. Na een bloeddrukcontrole en met een verwijzing voor de gynaecoloog, verlaat ik zijn praktijk. Thuisgekomen bel ik onmiddellijk de gynaecoloog en ik kan er dezelfde week nog terecht. Dat is normaal niet het geval, maar vanwege de situatie kan het dit keer wel. Donderdagmiddag om half vijf.

De dagen die ertussen liggen kruipen voorbij. Donderdag hebben we oppas voor de oudste twee en de jongste gaat mee. In het ziekenhuis is het warm, in scherp contrast met de novemberkou buiten. De wachttijd is lang, de dokter is weggeroepen voor een spoedkeizersnede. Om half zeven zijn we aan de beurt. Wanneer we naar binnen mo-

gen schaam ik mij diep. Ik moet de dokter vertellen wat er aan de hand is, terwijl er iets heftigs met mijn lichaam is gebeurd. Dat voelt als een onnozele beslissing. De dokter zal mij niet veroordelen, in ieder geval niet hardop. Het is mijn eigen oordeel. Ik weet het, maar mijn schaamte en schuldgevoel zijn te groot. Bovendien is daar dat geheim. Dat drankgebruik dat als een loden last op dit leven drukt. Wat moet ik toch?

De dokter stelt een paar vragen en in het kort vertel ik hem wat er aan de hand is. Ik vraag hem naar de kansen van het kind. Hij stelt voor om eerst een echo te maken en dan verder te praten. Hij moet een inwendige echo maken, omdat we niet weten hoe lang ik al zwanger ben. De dokter vertelt mij tot mijn grote schrik dat ik tien weken zwanger ben. Ik reken snel uit dat dit ongeveer de tijd is dat ik de TIA/hersenenbloeding heb gehad. Martim reageert direct, hij denkt dat de zwangerschap de TIA heeft veroorzaakt. De dokter reageert daar niet op. Hij constateert dat de baby het goed maakt, goed groeit, dat de bloedvaten in de baarmoeder goed doorbloed zijn en voldoende voorzien van zuurstof. Dan vertelt hij dat hij het geslacht vermoedelijk al kan zien. Wauw! De wetenschap kan zoveel. Martim wil het direct weten en glundert van trots wanneer de dokter zegt dat hij meent dat het een zoon is. 'Maar,' zo zegt de dokter ook meteen, 'we zijn er nog niet. Het gaan belangrijke maanden worden.'

Ik vraag hem of er bedreiging is voor mijn leven en hij meent dat de grootste bedreiging niet de zwangerschap is. Met de juiste medicatie kan hij mijn lichaam vermoedelijk wel op peil houden. Nee, het grootste gevaar zit hem in het persen. 'Toch,' zo vertelt hij meteen, 'verdient een natuur-

lijke bevalling, wanneer ik besluit de baby te laten komen, de voorkeur.'

Geen moment twijfel ik en ik antwoord hem dat we dan daar voor gaan.

Als we naar huis rijden denk ik na over de dokter. Hij moet me wel een enorme domme doos vinden. Wie krijgt er nu een kind kort na een gebeurtenis als die van mij? Maar veel tijd om erover na te denken is er niet. Gelukkig maar. Mijn beslissing om deze relatie te beëindigen, als Martim niet van de drank af is tegen de tijd van de bevalling, steeds vaster. We halen de oudste kinderen op bij mijn ouders en lichten hen in over wat de dokter gezegd heeft. Spannende tijden breken aan, zo is mijn moeder met mij eens. Na de koffie gaan we naar huis en brengen de kinderen naar bed. Martim duikt snel in de koelkast om een biertje te pakken. En nog een en nog een. Zijn stemming is uitstekend. Totdat ik begin over wat er in mijn hoofd leeft, dat hij wel aan het einde van de zwangerschap gestopt moet zijn met drinken. Daar begint de ruzie opnieuw. Weet ik wel zeker dat hij de vader is? Moet hij dit keer wel het ouderlijk gezag op zich nemen? Moet hij mij maar lekker aan mijn lot overlaten met dit kind? Hij is gemeen en wreed. Mijn antwoord is een sarcastische reactie op zijn relaas. 'Nee, jij bent niet de vader. Terwijl jij dacht dat ik een hersenbloeding heb gehad, lag ik met een van de broeders in het ziekenhuis seks te hebben. Hij is de vader van dit kind.'

Martim denkt er blijkbaar niet over na en verdwijnt boos naar de kroeg. Naar de mensen die hem begrijpen. Hij zal er wel even bekend maken wat voor vrouw ik ben. Ga je gang maar, denk ik, ga je gang maar ... Ik heb geen moed om met hem te vechten. Bekvechterij, daar blijft het dit keer

bij. Hopelijk ook als hij terugkomt. Ik besluit de deur op de haak te doen zodat hij er niet in kan. Ik heb dit keer geen trek in ruzie. Ik gooi een slaapzak op de bank die buiten onder het afdak staat. Laat hem maar lekker buiten slapen. 's Nachts om twee uur hoor ik hem stommelen. Hij is stomdronken. Hij probeert erin te komen en dat lukt niet. Ik ga naar beneden en vertel hem dat er een slaapzak op de bank ligt, daar kan hij het mee doen. Hij protesteert slechts even en gaat dan liggen. De drank houdt hem wel warm. Ik slaap niet. Mijn geweten spreekt, ik kan het niet over mijn hart verkrijgen hem daar in de kou te laten liggen en ik roep hem. Hij komt binnen en gaat naar bed. Hopelijk denkt hij de volgende keer na voordat hij weer weggaat naar de kroeg.

Terwijl hij ligt te slapen lig ik wakker. Ik vraag mij af hoe iemand zo kan zijn? Hoe iemand zo het leven van de ander kan riskeren met deze beslissing en dan nog denkt dat het iets goeds is? Ik begrijp er helemaal niets van, hoe je dan nog slaapt. Denkt hij er dan helemaal niet aan dat het mij ook fataal kan worden? En de baby? Dit zou niet hoeven gebeuren als deze beslissing niet gemaakt zou zijn. Hij denkt er blijkbaar niet aan en het houdt hem zeker niet uit zijn slaap. Uiteindelijk val ik in slaap, met de gedachte aan de drie kinderen die ik al heb. Ik hoop maar dat hij deze keer wel van de drank af zal blijven. Diep in de nacht wordt hij wakker en tref ik hem bij de koelkast. Hij zegt dat hij honger heeft. Als ik het met hem wil hebben over zijn probleem, geeft hij als antwoord dat hij geen probleem heeft zolang er maar bier gemaakt wordt. Dat schetst nog maar eens hoe ernstig zijn situatie is.

De dagen die volgen zijn bijzondere dagen. Terwijl ik nog vaak niet uit mijn woorden kom en dingen verkeerd typ of schrijf, knapt mijn lichaam op door de zwangerschap. Mijn hoofdpijn wordt minder en mijn lichaam reageert wonderwel goed. Martim heeft een groot geloof in een goede afloop en ik hoop het met hem mee. De vraag blijft hoe hij kan handelen zoals hij heeft gedaan en zich er dan goed bij kan voelen. Ik begrijp het niet. Hij drinkt deze dagen steeds meer en belooft grif voor de bevalling nuchter te zijn en van de drank af te blijven. Ik geloof er niet in, maar dat laten blijken zou een nieuwe ruzie betekenen. Dat is niet verstandig, er groeit een kindje in mijn buik.

Hij drinkt heel veel, bijna elke dag een kratje en heeft ontwenningverschijnselen wanneer hij uit bed komt. Ik houd hem voor hoeveel zijn drank- en rookgewoontes ons kosten. Bijna tweehondenveertig euro per maand. Hij wordt er niet warm of koud van en hij geeft als reactie dat andere mensen uitgaan en dat dit ook geld kost. Het huishouden houdt hij net als altijd perfect bij. De zorg voor de kinderen is er ook. Nog steeds is hij, op de momenten dat hij niet drinkt, een geweldige vader. Ik moet echter wel onder ogen zien dat hij veel te veel en te vaak drinkt. Hij lijkt totaal afhankelijk te zijn geworden van de alcohol. Er gaan een paar weken voorbij waarin hij soms 's ochtends al drinkt, soms 's middags begint, maar geen enkele dag meer nuchter is. 's Avonds heeft hij dat ene kratje hoe dan ook op. Elke dag stinkt hij naar bier en iedere morgen komt hij bibberend uit bed. Hij begint hevig te hoesten. Ruzies nemen toe en zolang ik hem zijn goddelijke gang laat gaan gaat alles prima, maar als ik kritiek durf te geven of een vraag stel in de richting van afkicken, dan gaat het mis. Meestal een hoop gedoe

met woorden, maar soms loop ik ook weg. Zodra ik de deur uit ben besef ik al dat ik terug zal moeten gaan, mijn kinderen daar zijn. Hij mag mijn kinderen niet van mij af mag pakken, zoals hij bij zijn vorige vriendin geprobeerd heeft. Dan ga ik weer terug. Dan zit hij daar triomfantelijk met zijn biertje en heeft hij gewonnen. Althans, dat denkt hij.

Ik weet dat het kwaad probeert mijn geest te breken en ik weet dat hij probeert om mij in zijn macht te krijgen en mij onder controle te houden. Ik ben mij daar pijnlijk van bewust. Tevens heb ik het gevoel dat ik faal door de ruzies. Door de woorden en door het handgemeen dat we hebben, waar de kinderen getuige van zijn. Mijn kinderen, zo klein als ze zijn, zien dingen die de meeste volwassenen niet eens willen zien. Laat staan wanneer je zo klein bent en geen idee hebt wat er zich nu eigenlijk voor je neus afspeelt. Wat een drama!

Het loopt tegen de kerst en dat is altijd weer een lastige tijd. We halen kleding voor de kinderen, lekker eten en drie kratten bier. Ik vind dat veel en discussieer daarover met hem. Hij dreigt mij om geen boodschappen mee te nemen als ik geen bier meeneem. Dus gaat het bier in de auto. Die monsterlijke, gifgroene flesjes van Grolsch. Ik ben soms zo boos op die fabrikanten, dat ze dit maken. Op de mensen die het verkopen. Op de mensen in het dorp die mij niet helpen. Op de familie die het mijn probleem laat zijn. Op de hulpverleners die niet kunnen helpen. Maar vooral ook op mezelf, omdat ik de uitgang niet zie.

Die avond staan daar die kratten bier. Vijf monsterlijke kratten gevuld met vierentwintig flesjes. Er stonden nog eens twee kratten te wachten om gedronken te worden. Die

avond gaan er heel wat door heen. Op kerstavond wordt er opnieuw stevig gedronken, waarbij er net als voorgaande jaren een film gekeken wordt als de kinderen na een leuke dag in bed liggen. Ik meen er dit keer zonder ruzie af te komen. Hij valt namelijk in slaap. Maar wanneer hij wakker wordt denkt hij aan het feit dat we met zijn tweeën zijn. Dat niemand ons uitnodigde voor kerst. En in plaats van de schuld bij zichzelf te zoeken, begint hij net als voorgaande jaren zijn gevoelens af te reageren. Hij sms't zijn ex-vriendin, zijn zusje en Joost weet wie allemaal. Ik kan hem niet in bed krijgen en het sms'en maakt hem boos. Ik weet dat ik zo min mogelijk moet zeggen en ik ook dat hij tegen mij zal gaan zeuren. Ik zeg zo min mogelijk wanneer hij dat inderdaad doet, maar weet hem om een of andere reden toch boos te maken. Dat maakt mij uiteindelijk heel kwaad en dit keer deel ik een rake klap uit. Hij bedenkt zich niet en mept mij snoeihard terug, recht met zijn volle vuist in mijn gezicht.

'Ik laat mij niet slaan door een zwangere vrouw,' zegt hij, 'met een kind in de buik waarvan ik maar moet geloven dat ik de vader ben.' Hij lijkt zich te bevinden in een soort psychotische toestand, waarbij paranoïde gedachten de boventoon voeren. Ik krijg er nog een achteraan. Ik sta op en ga naar boven, kruip totaal gedesillusioneerd mijn bed in. Een uur gaat voorbij en de koelkast gaat nog twee keer open. Dan komt hij naar boven en kruipt in bed dicht tegen mij aan. 'Ik weet wel dat je niet slaapt, hoor,' zegt hij nog. Dan valt hij zelf in slaap nadat hij, vanwege het uitblijven van enige reactie, op het puntje van zijn bed is gekropen. De volgende dag ligt er een sorry-briefje op het gasfornuis. Dat is zijn manier om excuses aan te bieden, hij schrijft

briefjes. Ik heb er al tientallen. Ik accepteer zijn excuses, maar vertel hem nogmaals, in een antwoordbriefje, dat dit moet stoppen. Dat de bevalling dichterbij komt en dat die datum echt zijn ultimatum is om clean te zijn. Hij garandeert mij dat dit gaat lukken.

Een paar dagen later belt hij een buurman of deze bier met hem wil drinken. De buurman nodigt hem uit bij hem thuis. Hij is de hele avond weg en wanneer ik op een bepaald moment uit het raam kijk, zie ik dat onze auto ook weg is. Een telefoontje naar de burens leert mij dat de buurman de auto meegenomen heeft. Martim was afgeladen dronken en kon niet meer rijden, maar de buurman heeft geen rijbewijs. Nu gaat hij samen met mijn dronken vriend naar de kroeg en rijdt in de auto die ik betaald heb. Dat belooft problemen en ik maak mij ernstig zorgen. Ik verneem dat ze ergens al een paaltje geraakt hebben. Diep in de nacht hoor ik een vrouwenstem wanneer ik hem bel en ik hoor hen dingen doen waarvan je niet wilt dat je vriend dat doet. Ik ben via de telefoon getuige van het feit dat mijn vriend vreemdgaat. Wanneer ze uiteindelijk thuiskomen, stuur ik de buurman weg nadat hij de auto op de parkeerplaats gezet heeft. Martim is zo dronken dat als ik naar hem wijs, hij al omvalt. Hij stommelt naar bed en wanneer hij 's middags wakker wordt ontstaat er een ruzie over wat er is gebeurd. De dranklucht is niet te harden. Ik bedenk mij dat de kinderen alleen al van de walm dronken zouden raken. Mijn buik groeit door en ik vraag mij af of hij er ooit aan denkt dat ik opnieuw zwanger ben.

Zijn drank is op en er moet nieuwe gehaald worden. Ik moet ook nog andere boodschappen halen en samen gaan we boodschappen doen in het dorp. Die avond drinkt hij

weer veel te veel en eindigt na een ruzie, met als onderwerp afkicken en de baby, opnieuw in een handgemeen. Dit keer ben ik zo woest dat ik hem het liefst wil neersteken. Maar dan zouden er vier kinderen, de ene in mijn buik meetellend, geen ouders meer hebben en ik beheers mij. Bovendien gun ik hem de lol niet dat ik daarvoor in de gevangenis terecht zou komen. Toch loopt deze ruzie zo uit de hand dat de politie eraan te pas komt. Drie kleine kinderen zijn getuige. Jos in de box, Kelly en Yarnick spelend in de kamer. Paniek. Vooral als de officier binnen komt in zijn politie-uniform. Met hem stapt ook een andere dame ons huis binnen, die zich voorstelt als Simone, zij blijkt van de stichting Huiselijk Geweld te zijn. De officier van justitie stelt al pratend met mij de kinderen zo goed mogelijk gerust. Hij geeft ons een coolingdown van tien dagen. Martim moet tien dagen wegblijven uit ons huis. We mogen elkaar tien dagen niet zien of spreken. De officier vraagt mij spullen voor hem in te pakken. Wanneer ik zijn shag en wat geld in de tas wil gooien grijpt de officier in. Hij zegt tegen mij dat ik het hem niet gemakkelijk moet maken. 'Het wordt tijd dat deze man eens gaat nadenken.' zegt hij met een blik op mijn zwangere buik.

Ik knik, maar vrees dat het daarvoor veel te laat is. Zijn lichaam is nu zo gewend aan de middelen. Hij kan er niet meer mee stoppen als hij dat al zou willen of kunnen. Hij zal gedwongen opgenomen moeten worden, wil er nog iets veranderen en zelfs dan moet de wil er zijn, zo bedenk ik mij. Maar tegen de officier zeg ik deze dingen verder niet. Ik beef als een rietje en heb zelf het gevoel een kater te hebben. Blijkbaar ziet de officier dit ook, want hij zegt dat het misschien een goed idee is om een lange nacht te ma-

ken en naar bed te gaan. Ik deel zijn mening wel, maar of ik kan slapen gezien de adrenaline, is nog maar de vraag. Bovendien, de kinderen moeten nog kalmeren. Ik laat de man uit en leg Jos in zijn ledikant en de grote kinderen in mijn bed. Wanneer ik daarna ook in bed lig, staar ik naar het plafond. De gedachten wisselen elkaar snel af. Hij zal de drank niet laten staan. Gevolgd door, kersttijd zou toch een mooie tijd moeten zijn? Afgewisseld met, wat moet ik doen en waar kan ik naartoe met mijn kinderen? En dan zit er ook nog een in mijn buik. *Lieve Heer, ik heb U nodig! Waar bent U? Ziet U mij niet ...? God, ik weet het niet meer.*

Het lijkt erop dat ik aangewezen ben op mezelf. Wat een donkere, eenzame nacht. Ik staar naar mijn twee slapende oudste kinderen die naast mij onrustig slapen. Opnieuw besef ik dat er drie kinderen afhankelijk zijn van mij. Vechtlust komt omhoog, gepaard met verdriet. Machtelosheid en woede. Vermoeidheid wint en ik val uiteindelijk in slaap.

De nacht is eenzaam, donker en onrustig. Ik weet niet wat de volgende dag mij zal brengen. Mijn bestaan is leeg geraakt en ik bevind mij in een overlevingsmodus. Ik voel mij gedwongen om vol te houden, maar gevoelsmatig sta ik in een moeras waar ik steeds dieper in het drijfzand van onze relatie zink. Waar het eens om liefde ging lijkt het woord nu snel te vervagen en onbetekenend te worden. Liefde, magie, passie. In mijn relatie vervangen door verslaving, angst en desillusie.

Deze woorden, die ik u heden gebied, moeten in uw hart zijn. U moet ze uw kinderen inprenten en erover spreken, als u in uw huis zit en als u over de weg gaat, als u neerligt en als u opstaat. (Deuteronomium 6:6-7)

- - -

Ouders moeten Gods wet eerst in hun eigen hart toelaten alvorens zij het hun kinderen leren. Het fundament van een gezin moet Christus en Zijn liefde zijn. Waarom? Omdat alleen door het goede voorbeeld te geven de kinderen in staat zijn veilig te hechten en lief te hebben. Hun gezondheid en hun potentieel hangt af of wij als ouders hen de liefde leren. Maar wat als je zelf gevangen zit in je eigen begeerte? In boosheid en in onjuiste gedachten? Lukt het dan nog wel?

13 Een ultimatum

Wanneer ik 's morgens wakker word gemaakt door de kinderen, die nog steeds van streek zijn over hun papa en wat er is gebeurd, heb ik het gevoel alsof ik zelf een kater heb. Wat gebeurt er toch? Waarom kan ik dit tij niet keren? Waarom stopt Martim niet met drinken? Is zijn gezin niet zoveel meer waard? Gevoelens van machteloosheid, boosheid en vooral diep verdriet en afwijzing gaan door mij heen. Ik voel mij een roepende in de woestijn. Hallo, kan iemand mij helpen? Mijn partner en vader van mijn kinderen is geestelijk aan het verdrinken. Hij zit in een gevangenis waar hijzelf niet uit komt. Iemand? Hallo ...? Natuurlijk blijft het stil.

Tegelijkertijd weet ik wel dat God er is. Ik weet dat Hij mij niet alleen laat. Dat diepe weten zit in mij geworteld, maar ik ben nu niet in staat om daarbij te kunnen en dat te voelen. Dat toe te laten. Ik voel mijn verdriet te sterk en ik voel hoe het gevecht om de ziel van mijn partner mij beheerst. Mij medeafhankelijk maakt. Ik wil hem zo graag bevrijden. Als ik maar wist hoe. Als ik maar wist waar de sleutel lag. Of die er überhaupt is.

De kinderen brengen mij terug naar de realiteit van de vroege ochtend en vragen waar papa is? Ik vertel hen dat

hij tien dagen niet thuis mag komen, omdat papa moet afkoelen. Hoewel zij weten hoe boos papa gisteren was, het drama staat nog op hun netvlies, zijn ze diep verdrietig. Zij vragen of hij wel terug mag komen en willen een foto van papa vasthouden. Zij zijn Martim inmiddels als vader gaan beschouwen, ondanks dat zij hun eigen vader eens in de twee weken zien. Is misschien ook wel logisch omdat hij iedere dag voor ze zorgt. Ik weet niet hoe dat gaat in andere samengestelde gezinnen, maar bij ons gaat het zo. Ik geef de kinderen een foto en maak een aftelkalender met ze.

Het feit dat we geen contact mogen hebben met elkaar is lastig. In de loop van de morgen beginnen de zaken die gespeeld hebben te knagen en vraag ik mij af of het echt niet mogelijk is dat hij van de drank afblijft. Ik moet voor de kinderen zorgen en daarnaast klaagt mijn geweten mij aan. Is er niets dat ik kan doen om deze ruzies te voorkomen? Het idee hem te verliezen maakt mij verdrietig. Ik wil niet uit elkaar. Ik houd van hem, van wie hij is wanneer hij nuchter is. De liefde die hij heeft. De zorg voor mij en de kinderen. Zijn goede karakter. De manier waarop hij ons huishouden leidt. Ik wil hem niet verliezen!! Diep, rauw verdriet komt omhoog en ik moet mij beheersen om niet te huilen. De kinderen voelen dat blijkbaar en leggen hun handjes om mijn nek. De schatten. Als ik hen niet had zag mijn leven er zo anders uit. Ondenkbaar! Gelukkig zijn ze er wel. Samen spelen we wat, ik ga lekker met ze onder de douche, we ontbijten en halen samen Jos uit bed. Ook met hem knuffelen we lekker en praten samen over papa. Jos is dertien maanden oud en een wijs jochie. Hij voelt mijn ver-

driet feilloos aan. Ook hij knuffelt mij plat. Wat een liefde hebben kinderen in zich.

‘s Middags komt er een mevrouw van Slachtofferhulp langs. Zij komt kijken hoe het met ons gaat en vertelt hoe het met Martim gaat. ‘Hij is aardig tam geworden,’ zegt ze, ‘hij zit in een zomerhuisje in Bergentheim.’

Het schijnt een mooie plek te zijn en wanneer ik vraag hoe deze betaald wordt, weet ze dat niet. Ik weet het ook niet, maar maak mij er wel zorgen over. Is dat egoïstisch? Misschien wel, maar met zijn drankgebruik hebben we het niet breed. In ieder geval fijn dat hij het goed maakt. De mevrouw vertelt mij dat wij binnenkort worden uitgenodigd voor een gesprek waar maatschappelijk werk, jeugdzorg en andere hulpverleners bij zullen zijn om te praten over deze ruzie en hoe nu verder. Mijn zwangere buik trekt ineens haar aandacht. We praten wat over de zwangerschap en nadat ze zich verzekerd heeft dat ik mij wel zal redden, geeft ze nog aan dat maatschappelijk werk contact op zal nemen. Ze legt haar kaartje op de tafel. Ik pak hem op en laat haar uit.

Slachtofferhulp, zover is het dus al gekomen. Ik ben een slachtoffer. Ons huis is geen veilig huis meer. Ik ben niet langer veilig en de kinderen misschien ook niet. De aanwezigheid van deze mevrouw maakt mij aan het schrikken. Slachtofferhulp wordt in mijn beleving geboden aan mensen die rampen hebben meegemaakt. Enorm grote zaken. Blijkbaar valt waar wij doorheen gaan daar ook onder. Dat brengt mij opnieuw een shock.

Ik trek de kinderen hun jasjes aan en ga naar mijn schoonouders aan de overkant van de straat. De middagzon schijnt triest, wat past bij het gevoel dat in mij schuilt.

Mistroostig voel ik mij. Ellendig. Hoe moet het toch? Mijn schoonmoeder hoort het verhaal aan vanaf haar ziekbed. Haar bed in de huiskamer is een afleiding voor Jos die bij oma kruipt. Zo ellendig dat ik haar moet komen vertellen dat haar zoon door de politie is afgevoerd. Ze hebben nog niets van hem gehoord. 'Is maar goed ook,' zegt ze, 'want dan krijgt hij de wind van voren. Die verrekke drank!'

Ik ben het met haar eens.

'Je had het nooit moeten toestaan dat hij er weer mee begon.' Ze raakt met haar woorden de kern van mijn schuldgevoel aan. Dat klopt, maar had ik dat kunnen tegenhouden? Geen idee. Ik zal het ook nooit weten. Ik kan alleen maar denken dat ik dat niet kon. We hopen allebei vurig dat hij er weer mee zal stoppen. 'Hij kan het,' zegt ze, 'hij moet ook aan zijn kinderen denken.'

Ik ben het met haar eens. Maar wij kunnen hem niet veranderen. Dat zal hij zelf moeten doen.

Zijn vader die inmiddels binnenkomt, is geraakt door wat hij hoort. Hij had de politie gisteren zien komen en wel gedacht dat er iets met Martim was gebeurd. 'Ik wist wel dat hij weer iets geflikt had,' zegt hij tegen mij. 'Ik dacht, oh is het weer zo laat. Maar ik hoopte zo van niet.' Hij heeft achter het gordijn staan kijken hoe zijn zoon in de politie-auto werd gedrukt. Dat ging schijnbaar niet heel zachtjes. In zijn verhaal klinkt ook pijn. Zijn zoon die er een potje van maakt, het mooi kan hebben maar niet zuinig is op zijn gezin. Zijn zoon die het huis wordt uitgehaald. Afgevoerd. Nee, dat is verre van fijn. Hij vertelt ook dat het hem pijn doet. Zijn enige zoon die zich zo misdraagt. Wat hem betreft mag hij wel een poosje wegblijven, maar daar wil zijn moeder niets van weten.

Als ik 's avonds naar huis ga voel ik mij iets beter. Het is fijn ons verdriet te kunnen delen. Met elkaar te kunnen zijn. Wanneer de kinderen gegeten hebben, mij smaakt het niet, breng ik ze naar bed. Als zij slapen word ik overmand door het verdriet. Ik mis hem! En hoe ... Het duurt een poos voordat ik de slaap kan vatten. Midden in de nacht wordt Jos wakker. Ik troost hem, of misschien hij mij wel, en leg hem terug in zijn bedje.

De volgende dag gaat traag. Maatschappelijk werk neemt contact op en we maken een afspraak voor het nieuwe jaar. De dag voordat we een gezamenlijk gesprek met Martim hebben, zal ik met hen spreken. We wensen elkaar aan het einde van het telefoongesprek een goede jaarwisseling. De jaarwisseling, daar kan ik mijn gedachten nog niet naar zetten. Op oudjaarsdag heeft mijn schoonvader snert gekookt en we gaan er even langs, maar ik kan mijn draai niet vinden, omdat ik weet dat ik het nieuwe jaar in zal luiden zonder Martim. Via zijn zus komt het bericht dat zijn twee oudste kinderen het weekeinde bij hem zijn geweest en dat ze het leuk hebben gehad. Een steek van jaloezie gaat door mij heen, maar ik verbijt mij. Het is fijn dat zij kwaliteitstijd hebben met hun nu nuchtere vader. Wie weet hoe vaak dat nog zal gebeuren in de toekomst? Ze vertelt mij ook dat hij goed te pas is en heel veel spijt heeft. Hij schijnt hulp te willen zoeken. Ik hoor wat ze zegt, maar ik ben niet echt blij. Echt geloof heb ik er namelijk niet in. Als hij dat zal doen, wat zal hij dan van mij verwachten? Welk offer moet ik brengen? Want het is nog nooit zonder slag of stoot gegaan en dat het dit keer wel zo zal zijn kan ik nauwelijks geloven. Het wordt tijd om te gaan. Ik moet verwerken wat er is gezegd en ik wil eigenlijk niet

dat zij dit doorkrijgen. Dus we trekken onze jassen aan en we gaan.

De avond valt en de kinderen vallen in slaap op de bank. Ik zit bij ze. Mijn tante is gekomen en samen luiden we het nieuwe jaar in. Jos slaapt overal doorheen. Kelly en Yarnick zien half slaperig het vuurwerk. Mijn tante gaat na een nieuwjaarswens en een drankje naar huis. Dan huil ik mij de tranen uit mijn ogen. Ik voel mij zo bar alleen zonder hem. Hoe zou het voor hem zijn? Zo val ik in slaap, denkend aan hem.

De volgende dag begint het nieuwjaarsritueel. Mijn ouders komen langs, de kinderen gaan snoep halen langs de deur en wij drinken bij mijn schoonouders een borrel. Opnieuw gaat het over Martim. Iedereen vindt er het zijne van. Ik wil er niet meer over praten. Het is zinloos. Ik vraag mij af of er iemand is die echt gelooft dat hij zal stoppen. Ik in ieder geval niet.

Tijdens het gesprek met maatschappelijk werk hebben we het over wat er is gebeurd en hoe dit is voor de kinderen en mij. Ik vind het lastig. We spreken over grenzen en het aangeven van grenzen, maar ook over hoe geweld nooit normaal is. Ik geef aan dat ik vind dat ik dit gedrag veroorzaakt. Ergens zal ik wel medeschuld hebben. Ik zal erom vragen. Hij kan er niets aan doen. Maatschappelijk werk geeft aan dat hij degene is die drinkt, niet ik. Hij degene is met twee gezichten, niet ik. Toch dringt het niet echt tot mij door. Te vaak heb ik gehoord dat ik de schuldige ben. Te vaak ben ik in de hoek gedrukt. Mijn hoekje waar ik klein gehouden word. Waar mij verteld wordt dat het aan mij ligt. Dat ik er niet mag zijn. Schuldig ben. De maat-

schappelijk werkster vertelt mij dat het mijn verantwoordelijkheid is om de grens te bepalen. Maar dat vind ik lastig. Want de grens heb ik al zo ver en zo vaak verschoven dat ik deze niet eens kan voelen. Zo ver ben ik al met hem meegegaan, dat ik het woord grens niet eens meer begrijp. En ik kan toch ook niets? Ik ben toch geen goede moeder? Hoe zou dat dan allemaal moeten? Ik vraag mij af of zij enig idee heeft van mijn situatie? Of ze echt beseft waar ik in zit? Of ze begrijpt dat als ik hiermee stop ik geen huis heb? En dat ik geen rijbewijs heb? Geen baan of geld, maar wel drie kinderen en een op komst. Hoe zou ik daarmee om moeten gaan? Ik kan dat toch niet?

Tegelijkertijd met al die ingeprente zaken die omhoog komen, borrelt ook de vechtlust weer op. Ik kan dat wel. Ik ben wel een goede moeder. Ik kom er wel. Tijdens het woeden van die strijd in mijn binnenste moet ik met haar praten over grenzen. Lastig! Uiteindelijk vertelt zij wat ik verwachten kan die vierde januari, tijdens het gesprek. Wie erbij zullen zitten. Ik vind het vooral eng dat bureau Jeugdzorg er ook bij aanwezig is, maar dat laat ik niet blijken. Ik zweet inmiddels wel peentjes wanneer we afscheid nemen en voel mij niet zo fijn. Ze gaat weg en ik ga met de kinderen bij mijn vriendin langs, die een paar huizen verderop woont. Het wordt een fijne middag.

Het is 4 januari. 'De dag des onheils' noem ik hem. Wanneer ik die morgen aankom is Martim daar niet. Ik hoor van de mensen om de tafel dat hij graag met mij verder wil en dat hij bereid is iets aan zijn probleem te doen. Zij hebben met hem afspraken gemaakt en ze vragen mij wat ik wil. Ik vertel hen dat ik ook met hem verder wil, maar dat

ik ook een grens heb. Die grens is de bevalling. Ik geef hen aan dat ik wil dat hij vanaf dat moment nuchter is, wanneer onze vierde er is en als dat niet zo is, zet ik er een punt achter. De mevrouw van Jeugdzorg noemt dat dapper en zegt: 'Maar, dan ben je alleen. Kun je dat aan?'

De lucht in de ruimte lijkt zich samen te trekken wanneer alle gezichten op mij gericht zijn. De spanning hangt in de lucht. Alsof het hele universum zich samenvouwt en gespannen wacht op mijn reactie. Ik overweeg een seconde mijn woordkeuze. Wat verwacht die muts nu, denk ik, dat ik haar ga vertellen dat ik dat niet weet? Dan kan ik mijn kinderen afschrijven. Ik heb geen idee wat mij te wachten staat. Wat mijn woonplaats zal zijn. Maar ik zal er voor mijn kinderen zijn, vechten als een leeuw en ze alles geven wat in mijn vermogen ligt. Dus ik zeg haar dat ik mijn kinderen nooit in de steek zal laten. Dat ik ze alles zal geven wat in mijn vermogen ligt. Dat ik voor ze zal vechten, al is het het laatste wat ik doe. Ik vraag haar of ze zelf kinderen heeft. Nee, dat heeft zij niet. Dat dacht ik dus al, anders zou zij deze vraag niet gesteld hebben. Dat is mij duidelijk. Maar dat vertel ik haar maar niet, aan haar gezicht te lezen vindt zij het een heel kundige vraag. Nou, gefeliciteerd mevrouw met uw kunnen, maar daarmee is mijn man nog niet van de drank af. Daarmee is mijn pleit niet beslecht. Het is daar nog niet mee over. Nee, het voelt een beetje raar, eerlijk gezegd. We praten over zijn terugkeer met als ultimatum dat wanneer hij bij de bevalling niet nuchter is, het doek voor hem valt. Het voelt dubbel. Alsof we er allemaal geen vertrouwen in hebben.

De dames vertellen dat Martim vanaf twaalf uur weer thuis mag komen. Dat hij de afspraken kent en zelf con-

tact moet leggen met Tactus verslavingszorg. Het gesprek wordt afgerond met een paar aanmoedigingen, maar ik vertrek met lood in mijn schoenen.

Hoewel ik blij ben dat hij na tien dagen terugkomt, ben ik ook bang. Zal hij goed te pas zijn? Boos, misschien? Zal hij drinken of echt van plan zijn te stoppen? Ik heb werkelijk geen idee. Ik weet alleen dat de uren wegtikken en hij ieder moment kan komen. Om één uur belt hij. Hij heeft gehoord dat hij naar huis mag. Hij is blij om de kinderen weer te zien. Hij heeft ons gemist.

De kinderen zijn heel blij wanneer ik hen vertel dat papa eraan komt. Ze staan met hun snoetjes tegen het raam geplakt en rennen naar de deur als ze hem zien. Een ongelooflijk emotioneel moment volgt. In zijn armen mijn oudste twee en onze zoon. Dan een 'hoi meid' en een kus voor mij. Ik begin te beven. Hij pakt een kop koffie en draait met trillende handen een sigaret. Hij ruikt goed, ziet er verzorgd uit. Wel valt mij op hoe mager hij is geworden, terwijl hij toch al niet heel dik was. Hij vertelt mij dat hij graag had willen bellen of sms'en dat hij mij miste en dat hij blij is dat zijn andere kinderen mochten komen. Hoe hij een gesprek heeft gehad en dat hij Tactus heeft gebeld voor een afspraak. Wauw, dat gaat goed. Echt heel goed.

Op het einde van de middag loopt hij naar zijn auto. Hij keert terug met twee kratten bier. Lachend vertelt hij mij dat hij nog niet naar de afspraak hoeft. De datum is nog niet aangebroken. Hij kan het nog even uitstellen, hoewel hij al tien dagen niet heeft gedronken. Ik vertel hem dat hij dat niet moet doen, maar hij wil er niet van horen. Ook vertel ik hem mijn grens: de bevalling. Maar, zo verzekert hij, dat komt goed. Ik geloof er niet meer in. Tien dagen ben je

weggeweest en je komt terug met bier ... Heb je dan in die tien dagen wel nagedacht?

Binnen een paar dagen is de afspraak met Tactus en wanneer hij terugkomt vertelt hij mij dat hij een boekje heeft meegekregen. Ja, dat boekje ken ik wel. Hij vertelt mij dat hij een nieuwe afspraak heeft en dat ze samen dat boekje zullen uitwerken. De weken gaan voorbij. Hij blijft gewoon drinken en hij gaat ook naar de afspraken bij Tactus. Daar houdt hij iedereen, maar vooral zichzelf, gewoon voor de gek.

Hij krijgt intussen medicatie van de dokter en zo wordt het allemaal nog erg spannend. Nu is hij overdag aan de medicijnen en de rest van de dag drinkt hij bier. Geen enkele dag is meer normaal, laat staan zonder drank. Ik vraag mij af of de mensen van Tactus niet doorhebben dat hij er niets mee doet en maar wat invult in dat boekje. Misschien weten ze het ook wel, maar er gebeurt ieder geval niets.

Hij werkt het boekje door bij Tactus, zit zijn afspraken uit en de dagen gaan voorbij terwijl er niets veranderd is. Er komen steeds meer momenten waarop hij aangeschoten achter het stuur stapt, ongelukken maakt en ruzies krijgt. Mijn maag draait zich om op die momenten. Meer en meer gesprekken heb ik bij maatschappelijk werk. Ook de school begint zich nu zorgen te maken over de dingen die de kinderen vertellen en over hun gedrag. Ik deel hun zorg, maar als ik hen in vertrouwen zou nemen zouden er ongelukken gebeuren. Moet ik de keuze, die ik nu nog kan uitstellen, al gaan maken. Moet ik hem in de steek laten en aan zijn lot over laten? Ik heb een hekel aan hem, omdat zijn gedrag dat van mij vraagt, maar tegelijkertijd houd ik

wel van hem. Een diep conflict. Ik vraag me af waarom ik degene moet zijn die zijn conflict moet oplossen? Waarom neemt hij de verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn gezin niet? Houdt hij niet van ons?

In de gesprekken die ik voer met maatschappelijk werk gaat het over grenzen, maar ook over mijn zelfbeeld. Houden van jezelf. Tja, als je geen vertrouwen meer hebt in jezelf, hoe doe je dat dan? Als je zelfbeeld met de vloer gelijk gemaakt is, hoe bewaak je dan een grens? Hij kan mij altijd overtuigen van zijn gelijk. Hij weet het altijd zo te brengen dat ik mij schuldig voel. Dat ik de slechterik ben. Mijn gedrag als reactie op zijn gedrag is soms ook diepdroevig. Beschamend. Iets om je schuldig over te voelen. Ik heb hem vervloekt, bedreigd, uitgescholden, ben van hem weggelopen, heb hem geslagen, geschopt en ook gebeten. Ja, mijn gedrag als reactie op het zijne is geen toonbeeld van een goed mens. En dat wrijft hij er graag nog eens in. Zo blijft de cirkel rond. Zo wordt een slachtoffer een dader. Zo malen er duizenden gedachten door mijn hoofd die niemand ziet. Ik zit gevangen in mijn eigen gedachten, in de ban van mijn eigen kwelgeesten en de zijne. Hoe doorbreek je dat patroon? In mijn ogen moet ik al die zaken oplossen, al weet ik niet hoe. Als ik maar perfect zou zijn, dan zou hij stoppen met drinken. Dat zit in mijn hoofd en het gaat maar door.

Weken en maanden gaan voorbij. De zwangerschap gaat mede door de medicijnen goed. De baby groeit prima en met mij gaat het fysiek ook goed, steeds beter zelfs. Geestelijk is een heel ander verhaal. De drank en ruzies houden mij bezig. Koningsdag breekt aan en we hebben een leuke

dag in Ommen. We kijken naar de optocht en 's avonds naar de taptoe. Wanneer we thuiskomen bedenken we namen. De baby zal wanneer het een jongen is, en dat lijkt er wel op, naar zijn vader heten.

De babykamer vordert mooi. Martim heeft er een heerlijke plek van gemaakt. Zelfs dat kan hij met bier op. Hij kan letterlijk maken wat zijn ogen zien. Van twee kasten één kast maken en andere praktische maar mooie dingen. Hij heeft er oog en talent voor, wat in schril contrast staat met zijn drankgebruik.

De maand mei is aangebroken en hij drinkt nog steeds. We voeren daar veel gesprekken over, waaronder over de zorgen die we erover hebben. Ook tijdens de vele bezoeken aan zijn ouders. Zijn moeder wordt slechter en zij zal 10 mei vertrekken naar een verzorgingshuis. Zij is daar al eerder opgenomen geweest, maar dit keer zal het definitief zijn. Op de vooravond aan haar opname zijn er ruzies. Nieuwe politiebezoeken, nieuwe problemen, dronkenschap en gedoe. Wanneer hij de volgende dag wakker wordt moet hij van mij naar zijn moeder, die tussen de middag zal vertrekken naar haar laatste aardse huis. Maar hij weigert. Ik ga wel. Zijn ouders zijn niet over hem te spreken. Is dat een manier van afscheid nemen van je moeder die voor het laatst thuis zal zijn? Ik snap de boosheid en het verdriet en schaam mij diep, maar ik ben niet in staat deze situatie te veranderen. Ik sommeer hem toch naar zijn moeder te gaan en uiteindelijk gaat hij. Het is vandaag ook de verjaardag van mijn dochter. Ze is er verdrietig om, maar oma troost haar. Het afscheid voelt raar. Je weet dat iemands laatste reis aanbreekt. Daar krijg je een dikke keel van. Je hebt geen woorden, behalve: tot ziens

en we komen je bezoeken! Nog een laatste zwaaien. Vader loopt met gebogen schouders terug het huis in. Wat moet er door hem heen gaan. Zijn vrouw uitzwaaien, wetend dat zij niet meer thuis zal komen en je zoon die een puinhoop maakt van zijn leven, maar je bent niet in staat zijn gedrag te veranderen. Ik vraag mij dan af, daar op dat moment, vader, wat gaat er door jou heen? Ben je nu een gebroken man? Bewust van de laatste reis van je vrouw en bewust van het feit dat je zoon zijn leven vernielt. Het leven dat zo kostbaar is voor de een, wordt vernield door de ander. We vieren thuis de verjaardag van mijn dochter. Die avond wordt er opnieuw veel gedronken. Alsof het hem niet raakt. Maar als de visite weg is, stort hij in. Zijn moeder zal niet lang meer leven. Wat houdt hij van haar. Wat zal hij haar missen. Hij spreekt ook hele wrede dingen uit. Over hoe hij liever had gehad dat zijn vader eerst ging. Maar dat hij, zijn moeder in de Hemel wel weer zal zien. Hoe zijn leven geen waarde heeft zonder haar. Hoe ze een eenheid zijn. Nou, dat zal niemand ontkennen, dat weet ik zeker. De band tussen deze moeder en zoon is onverbreekelijk. Zijn moeder is haar leven lang voor hem door het vuur gegaan, zoals ik dat doe voor onze kinderen. Ik houd hem voor dat hij niet wil zijn als zijn eigen vader, een vader die het niet goed kan doen voor onze kinderen. Maar dat is tegen dovemansoren gesproken. Hij lijkt mijn boodschap niet te ontvangen. Of hij kiest ervoor het niet te horen.

De bevalling komt nabij. Met de gynaecoloog spreken we 31 mei af. Dan zal ik worden opgenomen en mogelijk ingeleid. Men gaat dan kijken of ze weeën kunnen opwekken met een nieuw middel.

Het wordt een lange maand met veel drank en veel ruzie. Veel dreigementen over de komende geboorte. Het nieuwe leven zou zomaar de afsluiting kunnen betekenen van onze relatie. Het ultimatum komt nabij. Hij drinkt nog steeds evenveel. Hij neemt wel voor om te stoppen en zegt dat het echt geen probleem is. Maar zijn handen beven steeds meer en zijn geheugen laat hem steeds vaker in de steek. Hij ontwikkelt bepaalde gewoonten, zoals vreemde dingen eten op bijzondere tijden.

Mijn angst om te bevallen, terwijl hij niet kan rijden, wordt groter en ik regel iemand achter de hand. Ook de angst afscheid te moeten nemen van hem neemt toe. Hij lacht overal om. 'Heb vertrouwen, het komt goed, moet.' Hij vraagt vaak of ik van hem houd? Ik houd met heel mijn hart van hem. Ik wil hem redden. Ik wil dat hem niets overkomt. Ik wil samen zijn. Ja, er is veel wat ik graag wil, maar het geloof daarin dooft langzaam uit. De vonk van liefde brandt nog wel, maar het vertrouwen dat hij in ons leven blijft niet. Angst is de katalysator die dit proces versnelt. Kun je geloven in iemand die in de ban is van een verslaving. Die ontwenningverschijnselen heeft wanneer hij om twaalf uur geen bier gehad heeft? Kun je zo iemand de zorg aan je kinderen overlaten? Kun je zo iemand jouw leven toevertrouwen? Mijn vrees neemt toe en de zorg in mijn hart ook. Ieder uur, ik zou haast zeggen iedere seconde, telt. Mijn geloof en vertrouwen ebben weg. Gelijktijdig groeit de angst om wat er van hem zal worden. Wie zal hem nog redden? Wie kijkt er naar hem om? Terwijl ik het geloof in mezelf al verloren ben, verlies ik nu ook het geloof in hem. In dat hij kan stoppen, dat hij zou willen of kunnen veranderen. Meer en meer neemt angst bezit van

mij en beheerst mijn leven. Althans, wat daar nog van over is. De dag van de bevalling komt met rasse schreden dichterbij. Hij belooft te stoppen, maar wat is de belofte van een alcoholist waard?

Angst werkt verlammend, zeggen ze wel eens. In mijn systeem neemt angst een steeds grotere plaats in. Hoe meer angst er komt, hoe minder er overblijft van de liefde. Angst zorgt voor boosheid, woede en teleurstelling. Angst zorgt ervoor dat ik dingen doe die steeds verder afstaan van wie ik werkelijk ben. Ik begin ook te dreigen en er komen soms gedachten in mij op waarin ik mezelf niet meer herken. De ruzies die een gevolg zijn van de drank, maken dat ik mezelf als een monster ervaar. Het feit dat hij benadrukt dat ik dat ook echt ben, helpt daarbij niet aan mee. Het mechanisme angst en de emoties die erbij komen, vullen mij meer en meer. Tegelijk besef ik dat er ook nog liefde is. Heel veel zelfs. Voor onze kinderen. Zij verdienen zoveel anders. Wat moet je doen met een nieuw leven op komst en drie afhankelijke kinderen en een lichaam dat wel steeds beter functioneert, maar nog niet de oude is. Waarheen moet je gaan? Ik heb geen idee. Ik weet wel dat grenzen steeds verder opschuiven. Ik weet ook dat mijn gevoel voor normen en waarden steeds dieper zinken. Bovendien weet ik dat ik mij geestelijk in een soort isolatiecel bevind. Alleen. De cel heeft een witte muur, zo blank als de toekomst. De deur van de cel staat open, maar dat zie ik niet. Er is geen bewaking, behalve mijn eigen kwelgeesten. Er is niemand daar, behalve de leegte van mijn eigen bestaan. Wat zal de toekomst brengen? Ik weet het werkelijk niet. Wat ik wel weet, is dat iedere actie een reactie kent. Dat de dingen die je kiest te doen altijd een gevolg hebben. En dat de datum

van de bevalling met een vlag staat gemarkeerd op de kalender. De dag des oordeels. Maar is de vlag zwart? Van de rouw omdat het doel dat Martim stopt met drinken niet is gehaald? Of is het een witte vlag van overgave?

Voor alles wat er gebeurt is er een uur. Een tijd voor alles wat er is onder de hemel. (Prediker 3:1)

- - -

Wat tijd waard is hangt af van hoe je het besteedt. Maar een ding is zeker. Elke ruimte in je leven heeft een tijd en is bestemd om er te zijn. Als deze tijd voorbij is, ontstaat er weer een nieuwe cyclus. Zo komt ieder leven tot zijn eind, maar ook ieder proces. Liefde openbaart zich wanneer je het het minst verwacht. Ieder van ons komt voor een tijd van onthechting te staan. Wat dan overblijft is je essentie, je zijn, dat wat je werkelijk bent. Liefde en het leven. Want de liefde zal werkelijk leven, dankzij het leven en de liefde zelf.

14 Een ding weet ik zeker

De weken voorafgaand aan de bevalling zijn hectisch. Mijn hart gaat tekeer. Ik vraag me af of Martim er rekening mee houdt dat ik bij hem weg zal gaan als hij niet stopt met drinken? Of vertrouwt hij erop dat ik altijd bij hem zal blijven? Hij lijkt helemaal in zijn verslaving op te gaan. Zoals hij nu leeft, zoveel roken, drinken, eten, medicijnen en soms zelfs gokken, is zo ontzettend ongezond dat je er haast wel ziek van moet worden. Ik heb mij altijd verbaasd over het feit dat hem nooit echt iets overkomen is. Hij drinkt nog een paar biertjes en vertrekt dan richting de kroeg. Op mijn vraag hoe dat moet als de bevalling begint, lacht hij en zeg dat dit vanavond niet zal gebeuren. Ik vraag mij af hoe hij dat zo zeker weet.

Een paar uur later krijg ik telefoon dat Martim met een dronken hoofd in het kanaal gesprongen is. Het water is ijskoud, ook al is het mei. Ik moet zuchten. Het is niet de eerste keer, hij heeft dit al eens eerder gedaan. Waarom hij het dit keer doet snap ik niet. De persoon aan de lijn vertelt mij dat hij bang is dat het een zelfmoordpoging is en al snap ik wat de man zegt wel, het maakt mij toch boos. Onderkoeld komt hij thuis. Ik stuur hem meteen onder de douche, gevolgd door een lekker warm bed. De volgende

dag als hij opstaat gaat het prima. Niks aan het handje. Ik vraag hem wat hij heeft gedaan en waarom? Hij ontkent dat het een zelfmoordpoging was en vertelt dat het om een weddenschap ging. Ik vraag mij werkelijk af of hij gek geworden is!

‘Een weddenschap?’

‘Ja,’ zegt hij, ‘ik laat mij toch niet kennen? Als ik uitgedaagd word dan ga ik daarop in.’

Ik verbaas mij opnieuw over de geestelijke staat van Martim. Je gaat dit toch niet werkelijk menen, denk ik bij mezelf. Maar hij meent het dus wel. Een paar dagen voor de bevalling springt mijn partner opnieuw om een weddenschap stomdronken in een kanaal. Hij raakt daarbij onderkoeld en voelt zich niet goed wanneer hij thuiskomt. Dat is dus de maatstaf voor zijn geestelijke welzijn. Een nieuwe ruzie begint, totaal zinloos.

In de laatste dagen voor de opname in het ziekenhuis neemt bij mij de spanning toe. Het spannendste komt nog: het persen, de bevalling. Kan mijn hoofd de druk aan? Zal het allemaal goed gaan? Of hebben er straks drie kinderen geen moeder meer? Wat een hachelijk vooruitzicht.

Martim maakt de babykamer af en laat hem trots zien aan zijn zussen en vrienden. Het is werkelijk heel mooi geworden.

Martims andere kinderen komen intussen wat minder. Daar hebben zowel Martim als ik schuld aan. Ze zijn regelmatig onderwerp van ruzie. Dat heeft ook te maken met hoe dronken Martim vaak is. Ik wil hen dat besparen en vraag hem ze daarom dit weekeinde niet op te halen. Ik stel hem voor om de bevalling als excuus te gebruiken. Ik weet dat dit ruzie gaat geven tussen zijn ex en hem en ook

dat de kinderen daar de dupe van zullen zijn. Maar ik weet ook heel goed dat de ruzies hier en het gebrabbel van hun dronken vader hen bespaard zullen blijven. Dus hoop ik maar dat ze het mij zullen vergeven en laat ik het voor wat het is.

We hebben de bevallingsafpraak bij de gynaecoloog in Zwolle. 's Morgens om negen uur moeten we aanwezig zijn. Ik heb geen idee hoelang het zal gaan duren. Mijn andere kinderen zijn bij mijn vriendin. Ik heb een tas ingepakt en het vooruitzicht dat hij, nadat hij ze heeft opgehaald, de rest van de dag alleen is met de kinderen lokt mij niet zo erg aan. In de auto vertelt Martim mij dat ik in hem had moeten blijven geloven. De datum dat ik naar het ziekenhuis moest was al bekend en voor die tijd is er niets gebeurd. Volgens hem heb ik mij al die tijd druk gemaakt om niets. Mijn lichaam heeft prima gefunctioneerd dus ik heb mij wat dat betreft voor niets zorgen gemaakt en och ja, zijn drankgebruik is ook niet heel relevant. Ik ben een onnozele druktemaker en dankzij mij denkt iedereen slecht over hem.

Ik vraag hem om niet te drinken wanneer ik vannacht moet blijven. Ik zeg tegen hem dat hij niet kan weten wanneer ik moet bevallen en hij wel direct in de auto moet kunnen stappen. Hij belooft het. Maar het voelt eigenlijk knap waardeloos. Hij kijkt naar mij en ziet mijn gezicht. Blijkbaar staat wat ik denk op mijn gezicht te lezen, want hij vraagt mij of ik wel vertrouwen in hem heb. Vertrouwen, tja wat moet je dan zeggen, hè? Eigenlijk niet ... Ik laat het in het midden. Hij reageert niet meer en het blijft een poosje stil.

In het ziekenhuis aangekomen brengt een zuster ons naar de juiste afdeling. Daar is het uitpakken en wachten op de dokter. De gynaecoloog komt na ongeveer een half uur en legt de procedure uit. Hij zal een capsule inbrengen die mijn baarmoedermond weker moet maken waardoor er weeën ontstaan. Zo zou de bevalling op gang kunnen komen, of wanneer er twee centimeter ontsluiting is, kunnen worden ingeleid. Dat kan vandaag gebeuren maar zou ook nog twee dagen kunnen duren, aldus de dokter. Afwachten en het beste hopen, erover praten verandert niks, dus we gaan ervoor. Intussen bid ik een schietgebed dat het geen week zal duren vanwege de kinderen thuis.

De dokter brengt de capsule in en nu moeten we afwachten. We besluiten naar het restaurant te gaan. Even een kop koffie. Een momentje samen met zijn tweeën. Wanneer we naar beneden lopen schiet er een scheut door mijn buik. Martim merkt het en vangt mij op. Ik heb het idee dat het al begint, maar ik zeg in eerste instantie niets. Na een minuut of twintig komt er een nieuwe scheut en ik denk echt dat het begonnen is. Ik zeg nog steeds niets, echter voel ik mij niet erg prettig. We blijven een poos zitten, maar ik ben erg onrustig. Opnieuw een pijnscheut. Als we anderhalf uur gezeten hebben, geef ik aan wel naar boven te willen gaan. Ik ben niet helemaal gerust op wat er gebeurt en ben ook erg moe. Boven geeft Martim aan even naar huis te zullen bellen en intussen komt het eten. Omdat er niets voor Martim bij is gaat hij in het restaurant een broodje eten. Ik wil eigenlijk even slapen en besluit te gaan liggen. Martim gaat aan mijn bed zitten en dommelt ook schijnbaar in. Ondertussen komen de steken nog steeds, maar niet heel heftig of pijnlijk. Ik blijf lekker liggen. Martim lijkt het niet

te merken. De middag gaat zo voorbij en rond een uur of vijf komen de pijnsteken steeds vaker. Nog steeds niet erg pijnlijk en ik denk dat het allemaal niet heel veel voorstelt. Ik krijg eten en daarna geeft Martim aan dat het misschien een goed idee is als hij naar de kinderen gaat. Het is dan rond zeven uur. Ik weet het niet en dat geef ik ook aan. Ik zeg tegen hem dat ik mij niet heel lekker voel en even ga douchen. Onder de douche wordt de pijn erger. Ik droog mij af en ga weer terug naar bed. Martim wil toch graag naar huis, maar wil ook niet weggaan als hij hier nodig is, dus hij roept de verpleegkundige en legt zijn dilemma voor. Dat het werkelijke conflict bier drinken is, kan zij niet weten. Zij geeft aan dat zij denkt dat het nog wel even kan duren en omdat hij bij mij aandringt op zijn biertje, stuur ik hem toch naar huis.

Als hij weg is, wil ik nog een keertje douchen. Ik ga naar de badkamer en sta nog maar heel kort onder de sproeier als ik een grote druk in de onderbuik ervaar en de pijn toeneemt. Ik krijg ook een soort kramp. Ik besluit mij razendsnel af te drogen en krijg mijn kleren niet eens goed aan. Martim is op dat moment ongeveer een half uur weg. Ik moet hijgen en besluit tot puffen over te gaan. Ik volg daarin maar gewoon de natuur. Ik druk op de bel als ik eindelijk op bed lig, want de pijn is ondraaglijk en dit is het moment dat ik er wel iets voor wil hebben. Wanneer de verpleegkundige reageert vertel ik haar wat er gebeurde, maar ik kom half uit mijn woorden omdat ik overvallen word door een nieuwe wee. Zij vertelt mij dat de verloskundige aan het eten is en dat zij moet beoordelen wat ik mag hebben en hoeveel. Wanneer zij een kwartier later aan mijn bed staat, komen de weeën in een rap tempo. Als zij

mij inwendig onderzoekt kijkt ze de verpleegkundige hoo-
gelijk verbaasd aan. 'VO,' zegt ze, 'breng mevrouw naar
de verloskamer.'

Ik veer omhoog. Ik heb de opleiding verpleegkunde ge-
daan en ben mij volledig bewust wat VO betekent. 'Vol-
ledige ontsluiting?' roep ik naar haar. 'Mijn man is naar
huis! Hij gaat dat niet halen!'

Ze ziet mijn grote schrikreactie, die wat heftig is omdat ik
besef dat hij mogelijk al gedronken heeft en dus niet kan
rijden. De verpleegkundige belt hem onmiddellijk op en
maant mij kalm te blijven. Ze denkt dat ik in paniek raak
omdat mijn man er niet is, maar dat is niet mijn directe
probleem. Mijn probleem is dat hij helemaal niet kan ko-
men als we te lang wachten. Martim neemt blijkbaar met-
een op, want een paar minuten later is ze terug. 'Hij komt
er direct aan,' zegt ze. 'Hij was net thuis en zat aan tafel iets
te drinken.'

Ik vraag haar hem nogmaals te bellen dat hij wel rustig aan
kan doen, want hij gaat de bevalling toch niet meer halen.
Ik had ondertussen van de verloskundige begrepen dat de
laatste fase hooguit dertig minuten zou duren. Dat zou be-
tekenen dat ik of nog een uur moest wegpuffen, of hij zou
de bevalling missen. Mijn antwoord laat niet zo heel lang
op zich wachten. 'Pech, voor hem, ik ga geen uur puffen.
Hij gaat de bevalling missen.'

In alle haast worden een aantal spullen door de verpleeg-
kundige gepakt. De dame naast mij op de kamer is hele-
maal overdonderd. Ze is juist aan het bellen en ik hoor
haar zeggen: 'Er wordt hier met enorme snelheid iemand
weggereden met wie ik net nog gewoon lag te praten.'

Ik moet lachen. Mijn pijn delen met kamergenoten is niet

mijn grootste talent. Ik word zo snel naar de verloskamer gereden dat het mij duizelt. De verpleegkundigen rijden mij met hoge snelheid in de lift. In de verloskamer moet ik vanaf het bed over naar de tafel. Dat is nog even een dingetje. Tussen twee weeën door word ik overgeplaatst om meteen de volgende wee weg te zuchten, gevolgd door de instructie dat ik bij de volgende wee mag persen als ik daar klaar voor ben. Ik besef, een kort ogenblik dat deze bevalling, die ik blijkbaar alleen moet doen, het begin is van mijn leven alleen. Dit kind zal mogelijk niet door zijn vader worden opgevoed. Na twee korte weeën moet ik mijn volgende wee wegzuchten, omdat de verloskundige de navelstreng wil checken. Ik volg haar instructie op. Zij vindt dat dit blijkbaar van grote klasse getuigt, want ik krijg een enorm compliment van haar. 'Wat luister je goed,' zegt ze. 'Bij de volgende wee trek je je benen op en zet je met alle kracht die je hebt druk op je billen.'

Ik bid snel om de bescherming van de Heer, want nu breekt het gevreesde moment aan. Ik neem een hap lucht. Vraag Hem om bescherming, zet met alle kracht druk en voel hoe de druk in mijn hoofd toeneemt. Tranen branden op mijn netvlies. Maar dat duurt slechts een ogenblik, want de verloskundige gilt dat ze het haar al ziet. 'Nog een keer!' spoort ze me aan.

Bij de volgende wee doe ik hetzelfde. De druk neemt nogmaals toe en een lichte hoofdpijn komt op. Tijd om erover na te denken heb ik niet, want zij gilt dat het hoofd al zichtbaar is en klopt op mijn been. De zuster roept dat ik goed moet ademen. Daar neem ik heel even de tijd voor en besef dat het allemaal heel snel gaat. Bij de volgende wee pers ik uit alle macht en vergeet de druk in mijn hoofd

totaal. Het hoofdje van onze zoon wordt geboren, bijna onmiddellijk gevolgd door zijn lichaam. Ons kindje, die de naam Tim krijgt, komt ter wereld in het bijzijn van een verloskundige en een verpleegkundige. Drie vrouwen hebben dit karwei samen geklaard. Ik ben zo blij en zo dankbaar. Hij wordt onmiddellijk onderzocht en blijkt helemaal gezond. Ze leggen hem bij mij terug en meten mijn bloeddruk. Licht verhoogd, maar niet abnormaal. Mijn lichaam heeft het gehouden. *Mijn God, wat ben ik dankbaar!*

De verpleegkundige maakt mij een beetje schoon, legt Tim bij mij onder het laken en dekt ons toe. Ze begint met opruimen zodat ik een momentje kan bijkomen. Juist dan komt Martim binnen, bepakt met tassen, een Maxi-Cosi en de camera. Hij vraagt waar hij de camera het beste kan plaatsen terwijl de verloskundige hem de hand toesteeckt. Hij heeft niet door wat er aan de hand is, tot ze hem feliciteert.

‘Of ... is hij er al?’ vraagt hij en vliegt op mij af. Ik haal het laken weg en hij ontmoet daar voor het eerst onze jongste zoon. Hij is helemaal overbluft en moet even bijkomen. Hij gaat zitten en de verpleegkundige geeft hem onze zoon. Hij geniet met volle teugen van ons mooie kereltje. Trots als een pauw op zijn kleine naamgenoot zit hij fier in de stoel. Een pleister op zijn wang. Hij was even onder de douche gesprongen en had zich gesneden bij het scheren. De pleister kan niet bedekken hoezeer hij glimt van trots. Dit moment pakt niemand ons af. Wat ben ik trots op mijn zoon en zijn vader. Martim en Tim.

Enkele ogenblikken later belt Martim zijn vader en binnen een uur is hij er met zijn oudste zus. Samen genieten we van ons kleinste kindje, Tim, genoemd naar vader en opa.

Beide trots als een pauw. De verpleegkundige komt mijn bloeddruk nog even meten en zegt dat we de volgende dag naar huis mogen wanneer alles goed is. De nacht verloopt rustig en ik vind het prima om een nachtje te blijven. Even heerlijk genieten van ons kleine mannetje. De volgende dag worden we opgehaald door Martim en zijn we na het invullen van alle formaliteiten mooi op tijd thuis. De kraamtijd is heel plezierig. Een lieve dame uit ons dorp staat ons bij. Zij kent mijn zorgen wel een beetje en dat scheelt voor mij enorm. Ze is een niet aflatende hulp. Geweldig!

Na ongeveer twee weken gaan we met Tim voor het eerst bij oma op bezoek in het verzorgingshuis. Dat is een emotioneel moment. Moeder kon er natuurlijk niet eerder zijn en ze is ontroerd van onze kleine man. Ook zij is heel trots. Ze is sowieso blij om ons te zien, zoals altijd. Het afscheid is lastig en als we weggaan vindt ook moeder dat moeilijk. We gaan met flinke zoenen en een knuffel weg.

In de auto kondigt Martim aan dat hij langs de slijter moet. Die avond gaat het flink mis. We krijgen een enorme ruzie en dat eindigt in een handgemeen. Het onderwerp wie de vader is, komt opnieuw aan de orde. Hij roept dat hij niet weet of hij de vader van Tim is. Of het door de hormonen en het kindje in de box komt dat mij niet-begrijpend aanstaart weet ik niet, maar ik word ontzettend boos.

Deze discussie herhaalt zich de dagen erna nog een aantal keer, tot Tim tweeënhalve maand oud is en ik ga solliciteren bij mijn voormalige werkgever. Ik word onmiddellijk aangenomen en begin ongeveer twee weken later.

Wanneer ik ga werken ben ik uit de sleur van alledag, maar

ik mis mijn kinderen wel heel erg. Het drama thuis neemt intussen steeds hevigere vormen aan hoewel het nieuwe werken dat even terug lijkt te brengen op een lager pitje. Beiden hebben we nu andere dingen te doen en zijn niet de hele dag samen. Toch moet ik mijn kinderen dagelijks overlaten aan iemand die veel drinkt, hele dagen tot diep in de nacht drinkt en ontwenningssverschijnselen heeft wanneer hij niet drinkt. Hij begint soms wat bloed over te geven en heeft af en toe bloedneuzen. Ook speelt zijn COPD een grotere rol, omdat door het vele roken en de drugs, de wiet die hij af en toe rookt, zijn gezondheid afneemt. Maar hij wil niet naar de dokter. Andere keren doet zijn maag zoveel pijn dat hij krom in de stoel zit. Hij wordt steeds benauwder en zijn geheugen laat hem vaker in de steek. Zijn onthoudingsverschijnselen komen steeds sneller. Hij vindt het allemaal best. Hij leeft in een roes. Zijn ware aard is steeds minder vaak te zien. Zijn agressieve buien zijn frequenter en steeds vaker is hij 's avonds weg. Ook verbrast hij veel geld door naar de kroeg te gaan en te gokken. Hij speelt online blackjack. Hij houdt ons huis nog steeds meer dan goed schoon, al heeft hij nu wel minder last van zijn smetvrees. Ooit moesten handdoeken liniaalrecht in de kasten liggen en lag er nog geen vieze doek op het aanrecht. De kinderen hebben iedere dag schone, droge en gestreken kleding die ze de avond ervoor hebben uitgetrokken.

Juist nu krijgt Martim last van andere angsten. Hij wordt paranoïde en is bang voor mij, mede door de drank. Ik zal niet zeggen dat ik er geen rol in speel, want mijn woede stapelt zich wel op. Hij is goed te pas wanneer hij drinkt, maar nuchter een angstig mannetje. Dat is erg moeilijk,

ook voor de kinderen die steeds voorzichtiger moeten zijn. Zij kunnen door de angst bijna niet gewoon spelen. Dat werkt erg benauwend. Intussen komt het bericht dat zijn moeder erg achteruitgaat en dat we moeten komen. Wanneer we bij haar zijn blijkt dat moeder erg benauwd is. Ze heeft Tim nog maar een keer gezien en vraagt of wij ons kereltje willen ophalen. We vliegen bijna over de weg om onze zoon op te halen en zijn binnen korte tijd terug. Ze ziet haar kleinzoon nog één keer. Dat is een emotioneel moment. Ze gaat deze middag hard achteruit en neemt van iedereen afscheid. Met zijn allen in het kamertje is het heel moeilijk om te zien hoe iedereen afscheid van haar neemt in de laatste uren van haar leven. Ze is dapper. Ze heeft haar strijd gestreden. Nu komt haar rust nabij. Ze slaapt spoedig in.

Martim stort daarna helemaal in. Hij huilt en mist zijn moeder enorm. Overal ziet hij haar. Wanneer hij drinkt versterkt dit het gemis nog eens extra. Op de dag van de begrafenis is hij heel labiel. Iedereen probeert elkaar tot steun te zijn. 's Avonds is de fles weer zijn troost. Hij gooit al zijn verdriet eruit, maar wel met een biertje in de hand. Zo gaan er weken en maanden voorbij. Een tijd waarin hij veel drinkt, weinig slaapt, weinig eet, veel rookt, afvalt, afwisselend drugs en medicijnen gebruikt, maar steeds erg zorgzaam blijft voor onze kinderen. Alleen als er ruzie ontstaat, is het heel heftig. Ik loop weg of hij gaat naar de kroeg, maar we hebben nog weinig tijd samen. Steeds duidelijk is er het gevoel dat dit niet langer goed gaat.

Na de zomer en de herfst zo door te zijn gegaan, valt de winter in. De wintermaanden zijn bar, koud en eenzaam en zo gaat het door tot de kerst. Ik werk heel veel, eigenlijk

zo veel mogelijk, afgewisseld door gesprekken met maatschappelijk werk. We bepalen in het laatste gesprek dat de volgende ruzie mijn grens zal zijn. Het is kerstavond als mijn ouders op visite zijn. We hebben net de zoveelste ruzie gehad over zijn drankgebruik. Als we aan de koffie willen gaan staat mijn vader plotseling op. Hij ziet dat Martim een gasfles door de ramen wil gooien en hij belt acuut de politie. Die zijn er sneller dan wij kunnen ademen en Martim wordt afgevoerd.

De politie stelt een tweede coolingdown voor. Martim wordt regelrecht naar het bureau gebracht en binnen een mum van tijd is de mevrouw van slachtofferhulp weer aanwezig, vergezeld door de officier van justitie. Martim moet een nacht op het bureau blijven en eindigt op de PAAZ-afdeling dit keer.

Er komt opnieuw een gesprek. Nu zitten de dame van het consultatiebureau en een psychiater er ook bij. Het is de bedoeling dat we een gedwongen opname voor hem zien te regelen. In het gesprek blijkt dat hier genoeg gronden voor zijn. Zo vindt de psychiater dat er sprake is van een psychische ziekte, dat Martim zichzelf iets wil aandoen en een gevaar is voor zichzelf en zijn omgeving. Zij wil wel proberen een gedwongen opname te regelen. Voorlopig blijft hij op de PAAZ-afdeling.

De eerste dagen mag ik niet bij hem op bezoek en als dat uiteindelijk wel mag, is hij bang voor mij. De leiding wil niet met mij praten volgens Martim. Of dat ook echt zo is weet ik niet, want zelf zie ik geen leiding tijdens mijn bezoek en niemand van hen vraagt mij iets. Ik weet niet of het komt door wat hij hen vertelt en hoe hij over mij praat. Als hij mij afschildert zoals hij tegen mij zelf praat,

als de persoon voor wie hij bang is geworden en dat hij bij mij weg wil gaan, dan snap ik wel dat zij mij niet belen. Eerlijk is dat niet, want zij zouden toch ook mijn kant moeten willen horen om te zien hoe de waarheid zich verhoudt tot hetgeen Martim hen vertelt? De waarheid is dat wat er gebeurt: zijn drankgebruik en de ruzies daarover. Mijn angst, boosheid en machteloosheid maken soms dat ik hem terugsla, dat ik hem schop en soms ook bijt. Het lijkt erop dat zijn drankgebruik van mij iemand maakt die ik niet wil zijn en daar ben ik dan zelf nog verantwoordelijk voor ook. Ik wil niet dat het zo is tussen ons. Ik wil zo niet zijn. Maar ik wil ook niet dat hij nog langer verslaafd is. Hij stelt zich op als een bange wezel. Alsof ik de dader ben. Alsof ik degene ben die hem pijn en verdriet doet. De reden voor zijn drankgebruik is echter niet de angst voor mij. Het is meer het gegeven dat zijn kinderen weggehaald zijn. Wie weet is zelfs dat niet de werkelijke reden, maar is het een excuus om datgene wat altijd al lag te sluimeren sinds hij ooit is gestopt, opnieuw aan te grijpen. Martim is altijd al een gevoelige jongen geweest die moeilijk met zijn emoties om kan gaan. Hij heeft ook altijd het gevoel gehad er niet bij te horen in deze wereld. Hoe moet je daar mee om gaan? Dat heeft hij in ieder geval niet geleerd. Ik kan hem bij deze strijd niet helpen, die wijsheid heb ik niet. Hij lijkt vast te zitten in een web dat hij zelf geweven heeft en de spin staat klaar om hem te vermorzelen, om zijn leven weg te vagen.

Zijn gemoedstoestand op de PAAZ-afdeling blijft depressief en overspannen. Hij blijft zich angstig opstellen naar mij en hij blijft weigeren om te kijken naar wat er achter ons ligt en hoe we dat kunnen overwinnen. Opnieuw voel ik

mij alleen en op mezelf aangewezen. Opnieuw moeten we thuis overleven. Gelukkig helpen zijn neef, diens vrouw, een oom en een tante een handje, net zoals wat meer mensen die intussen proberen ons te helpen. Ook mijn vriendin van een paar huizen verderop staat mij heel goed bij. Zij denken mee en samen zoeken we naar oplossingen. Altemaal zien we dat er een opname moet komen. Het liefst, zo vindt zijn oom, bij de Hoop in Dordrecht, een christelijke instelling voor mensen met een verslaving. Hoop, dat is een goede. 'Hoop doet leven,' zei ik altijd. 'En moed verloren, alles verloren.' Ja, ja, het zijn mooie wijsheden, maar de hoop is bij mij redelijk vervlogen. Ik geloof nog nauwelijks in hem, in onze relatie, in een toekomst samen. In dat hij zal stoppen. Mijn geloof in mensen heeft opnieuw een knauw gekregen. Het voelt als een dieptepunt.

Ik heb intussen mijn gesprekken opgepakt bij maatschappelijk werk en ook bureau Jeugdzorg is erbij betrokken. Ik geef aan dat hij wat mij betreft voor de keus komt te staan: hij stopt met drinken of hij is ons kwijt.

Na tien dagen komt hij naar huis met de mededeling dat hij stopt met drinken en zich laat opnemen op een afdeling die de psychiater, die hem de afgelopen dagen behandeld heeft, voor hem zal regelen. Maar er gebeurt niets. Martim komt met het voorstel om vrijwillig naar Tactus te gaan. Maar ik kan het niet meer. Daar trap ik niet meer in. Dat gaat niet gebeuren. Het zou opnieuw hetzelfde theater zijn zoals altijd. Ik ben diep teleurgesteld in de psychiater die het regelen zou en ik denk dat Martim haar om zijn vinger gewonden heeft. Al verbaast het mij dat zij erin trapt en vraag ik mij nog steeds af: waarom? Ik ben ervan overtuigd dat dit nog zijn veranderingsmoment kan zijn. Zijn

laatste redding, de strohalm. Maar helaas is zijn lot anders. Het mag niet zo zijn. Zij hebben hem in de kou laten staan. En ik ook. Ik voel dat ik hem niet meer kan redden. Ik moet afstand nemen voor mijn eigen geestelijke veiligheid. Maar ik weet zeker, met iedere cel die in mij leeft, dat zijn strijd nu verloren is.

Ik praat met maatschappelijk werk en het is heel duidelijk. Dat waar ik zo bang voor ben geweest voltrekt zich. Onze relatie is geschiedenis. Voor mij breekt de donkerste tijd in mijn leven aan. Er hangt een zwarte wolk boven mij en mijn kinderen. Voor dit moment, althans. Ik vind het heel moeilijk en heel mijn hart doet pijn. Het is alsof ik een beetje doodga, maar zo kan ik niet langer leven. Ik wil ook niet dat de kinderen nog zo leven. Zo onveilig en zo onzeker met een impulsieve, angstige, aan drank verslaafde man.

Ook op het werk wordt mij geadviseerd voor mijzelf te kiezen. Men weet allang dat het niet goed gaat met mij. Ze hebben dat wel gemerkt. We werken in een informele fabriekssfeer. Men kent mij daar een beetje. Toch vind ik het lastig, pijnlijk en beschamend. Ik heb heel veel vragen. Ik voel mij onzeker en weet niet hoe mijn reis zal gaan. Maar daar midden in die donkere nacht voel ik ineens rust in de wetenschap dat ik moet strijden voor mijn kinderen. Dat zij liefde verdienen en het beste horen te krijgen. Dat zij op moeten groeien in een wereld die hen koestert, waarin zij veilig zijn. En dat bestaan lijkt nu nog zo ver weg.

Eén ding weet ik zeker: dit moet stoppen! Ik maak de balans op door te kijken wat bij elkaar blijven mij brengt en welk verlies het mogelijk kan geven. Ik kom uit op liefde versus hem zien aftakelen en nog veel belangrijker, het mogelijke verlies van mijn kinderen. Wat het mij zou op-

leveren door te blijven is dat ik niet opnieuw een breuk veroorzaak, hoewel deze er strikt genomen allang is. Geestelijk gezien zijn wij al zo lang van elkaar verwijderd en is er alleen nog sprake van plichtsbesef en verantwoordelijkheidsgevoel. Als ik bij hem weg zou gaan vinden mijn kinderen rust, veiligheid en stabiliteit en ik de zekerheid dat mijn kinderen bij mij mogen blijven. Dat ik het kostbaarste wat ik heb, mijn eigen vlees en bloed, niet zal verliezen. Daarin vind ik de rust, de kracht en de zekerheid. Een gevoel van hoop begint te gloren en ik vind een stukje geloof in mezelf. Geloof dat ik het kan. En ik zal het doen! Ik zal de zorg voor onze kinderen op mij nemen en ik zal ze alles geven wat binnen mijn vermogen ligt. Ik zal er voor hen zijn.

En geen enkele vervloeking zal er meer zijn. En de troon van God en van het Lam zal daar zijn, en Zijn dienstknechten zullen Hem dienen, en zullen Zijn aangezicht zien, en Zijn Naam zal op hun voorhoofd zijn. (Openbaring 22:3-4)

- - -

Geen verdriet en geen moeite, geen beangstigende nacht zal er meer zijn. De Bijbel leert ons dat wij moeten sterven aan ons ego. Maar ook dat wij ons lichaam op een dag terug zullen geven aan de aarde. Het enige dat in ons leven zeker is, is dat we zullen sterven. Ik weet met grote zekerheid te zeggen dat er nog iets is dat zeker is. Wat ons ook gebeuren zal, de liefde verlaat ons nooit. Die liefde staat centraal, in leven en in sterven. Wanneer wij opnieuw geboren worden in de Hemel is er geen dood en geen rouw meer. Alleen maar leven en liefde. Waar liefde is, is licht. Want het beeld van het donker is dat wat nog niet in het licht gekomen is. De dood is een illusie. Zo leven wij, gevangen in die illusie tot de dag komt dat Jezus ons bewustzijn geeft van alle dingen die waar zijn. De enige echte liefde, voorbij ego en voorbij iedere aardse vorm. Maar voorlopig moet ik nog wel leven met de dood en zijn illusie. En het verdriet dat erbij hoort.

15 Vrije val

De mevrouw van Jeugdzorg laat er geen gras over groeien. Zij vraagt mij wanneer ik Martim de boodschap wil brengen. Tja, dat is een goeie, dat vind ik heel lastig, want diep in mijn hart houd ik nog steeds van hem. En diep in mijn hart wil ik hem niet loslaten, maar wil ik dat hij geneest. Als ik daaraan denk dan huilt mijn hart en ik weet dat, als hij dat wil, hij mij kan overhalen om bij hem te blijven. Om hem niet in de steek te laten. Het zal erg moeilijk zijn hem te confronteren met mijn onprettige boodschap. Ik weet dat hij verschillende tactieken zal inzetten en dat ik door de liefde die er nog is, zo overstag ga. De jeugdzorgmevrouw vertelt mij dat als ik nu geen keus maak, ik mijn kinderen kwijt zal raken. Misschien niet direct, maar uiteindelijk zeker wel. De keus is tussen mijn relatie met een alcoholist of het belang van de kinderen vooropstellen. Ik neem een standvastig besluit. Maar dan moet de boodschap nog gebracht worden aan Martim. Dat betekent dat er een bezoek aan het Leger des Heils gebracht moet worden, want daar verblijft Martim momenteel. De mevrouw van bureau Jeugdzorg vraagt of het een goed idee is als zij mee zal gaan om mij te ondersteunen. Dat is zeker een goed idee. Het geeft houvast, zij is mijn

stok achter de deur. Dus maken we een afspraak en op die dag regel ik oppas. Ik stap op de trein en ga met de bus naar het doorgegeven adres. Als ik het gebouw van het Leger des Heils binnenstap, zie ik hem meteen. Hij ziet er heel zielig uit. We gaan naar boven naar een spreekkamer en ik durf hem nauwelijks aan te kijken. De dame van Jeugdzorg vertelt hem dat we komen met een slecht bericht. Ik haak er meteen op in door hem mijn voornemen te vertellen. Hij is heel kalm. Het lijkt erop dat het nieuws nauwelijks bij hem binnenkomt. Uiteindelijk vertelt de dame hem dat ik in de woning mag blijven wonen en dat bureau Jeugdzorg vindt dat hij de woning moet verlaten. Daar reageert hij wel op. Het is zijn woning. Ik had zijn reactie al voorzien. Ik ben het ook met hem eens. Ik zou liever zelf naar een andere woning gaan, maar omdat dit met de oudste twee kinderen al eens is gebeurd, vindt men dat geen goed idee. Ook mijn argument dat ik uiteindelijk toch naar Hardenberg wil verhuizen houdt geen stand.

Martim dient het huis te verlaten. Dat betekent dat hij met onmiddellijke ingang zonder woon- en verblijfplaats is. Een zwerver kortgezegd. Voor zijn uitkering moet hij ergens ingeschreven staan, omdat hij anders geen geld ontvangt. Hij weigert echter pertinent zich uit te laten schrijven. Hij zegt wel dat zodra hij weet waar hij heen kan, hij zijn spullen wil halen.

Het is veel informatie in een uur tijd. Ik ga naar huis en het duizelt mij volkomen. Morgen weer een gewone werkdag en wie kan op de kinderen passen? Martim kan niet oppassen en wil dat ook niet, dus moet ik op zoek naar een oppas. Gelukkig vind ik snel een kinderopvang en kan ik regelen dat een buurvrouw twee weekjes op wil passen tot

ze er terecht kunnen. De praktische kant regelt zich blijkbaar vrij snel.

Er valt nog meer te regelen. Bureau Jeugdzorg vindt het een goed idee dat ik een netwerkbijeenkomst organiseer. Dat is een bijeenkomst van betekenisvolle familie, kennissen en vrienden die je meehelpen een plan te maken zodat je op de benen blijft. Je beslist zelf waar je hulp bij nodig hebt en op welke momenten. Ik stem ermee in. We maken samen een lijst met mensen die in aanmerking komen voor mijn hulpvraag. Er zitten gezinsleden, overige familie, vrienden en collega's bij, maar ook mensen uit de kerk en de dominee. De mensen worden benaderd door Jeugdzorg en we komen tot een afspraak. De dominee zal onze bijeenkomst voorzitten. De bijeenkomst verloopt snel en we maken een plan. Er worden afspraken gemaakt over eten, over vrije dagen en over kinderopvang. Op zich prettig, hoewel ik benieuwd ben naar de praktijk. Daarnaast zijn er heel veel schulden en ik heb nauwelijks tijd om daarnaar te kijken. Ook de alimentatie voor de oudste kinderen blijft weer uit. Alles met elkaar stort de wereld voor mij steeds verder in. Martim houdt nog steeds stug vol zich niet uit te schrijven. Dat leidt tot vervelende aannames van mensen die suggereren dat wij toch nog samenwonen.

Op mijn werk loopt mijn contract af. Ik maak sluitende afspraken, dat moet wel als alleenstaande moeder van vier kinderen, waarvan de jongste slechts een paar maanden oud is. Ik werk veertig uur per week. Mijn chef gelooft in mij en is er zeker van dat ik mijn zaken op de rit kan krijgen en geeft mij een verlenging.

De jongste twee kinderen zijn op de opvang regelmatig ziek. Als de jongste ziek is, word ik gebeld door de op-

vang. Ik haal hem op en leg ik hem thuis in bed. Hij slaapt als een roos. De oudere kinderen wisselen elkaar af in ziek zijn. Zo komt het dat ik mij steeds vaker af moet melden op mijn werk.

Daarnaast heb ik veel afspraken met Jeugdzorg en maatschappelijk werk, ook om mijn zelfbeeld weer op te vijzelen. En dat werkt. Langzaam maar zeker begin ik weer in mijzelf te geloven en mijn kracht te zien. Langzaam aan geloof ik er weer in. Maar ik ben enorm aan het overleven. Ook door de schulden die er door verschillende partijen zijn gemaakt. Er komen opnieuw deurwaarders langs. Mensen die ik tot nu toe heb weten te weren, omdat ik afspraken kon maken en die ook kon nakomen. Die afspraken kan ik nu niet meer naleven doordat ik een inkomen mis en de alimentatie niet krijg. Mijn wereld stort in als de belastingdienst mij aanklaagt, omdat ik mijn kinderen naar de opvang stuur. Ik moet, omdat Martim zich niet heeft uit willen schrijven, het hele bedrag terugbetalen. Waar de ellende leek te stoppen, begint deze opnieuw. Daar komt bij dat Martim inmiddels een huis toegewezen heeft gekregen, hoe verzinnen ze het, twee straten verderop. Hij wil zijn spullen halen en trekt daarbij veel goederen weg. Natuurlijk zijn dat slechts spullen. Erger is nog het feit dat hij mij nu steeds lastigvalt. 's Avonds ligt hij op de stoep onder de achterdeur, hele avonden te huilen en te roepen. Soms laat ik hem binnen en uiteindelijk na een paar dagen niet meer. Toen hij nog geen huis had heb ik hem weleens een nacht laten slapen, omdat ik hem niet op straat kan laten lopen. Ook heeft hij weleens in de auto geslapen die ik hem heb laten houden.

Het is een ingewikkelde en nare situatie geworden. Maar het is wel zeker dat we uit elkaar blijven. Ik ga de relatie niet meer aan. Wanneer hij zijn huis heeft en het duidelijk wordt voor hem dat ik niet meer met hem verder ga, wordt hij boos. Dat resulteert in sms- en appgedrag, in politiebezoeken en scheldkanonnades. Altijd moet ik over mijn schouder kijken en bang zijn, omdat de kinderen in dezelfde plaats in de opvang zitten.

Op een dag komt mijn chef op het werk en houdt mij tegen bij de kluisjes. Hij vraagt welke dag het is en gooit mijn kluis dicht. Ik zeg vrijdag, maar het is dus blijkbaar maandag. Hij vraagt mij mee naar een plek waar we met elkaar kunnen praten en geeft aan dat ik even rust moet nemen om mijn zaken te regelen. Ik ben daar blij mee en ga naar huis. Wanneer we elkaar weken later opnieuw spreken geeft hij aan dat een contractverlenging er niet in zit. Mijn chef kan het tegenover zijn baas niet langer verantwoorden. Onvoldoende ben ik in staat gebleken mijn situatie te verbeteren. Ik ben niet hard genoeg geweest, ook tegen de kinderopvang niet, die mij herhaaldelijk gebeld heeft over mijn kind dat ziek zou zijn terwijl in huis aangekomen het kind gewoon moe is en lekker slaapt. Blijkbaar gewoon zijn mama mist. Ik ben, hoe dan ook, werkloos. Jeugdzorg vindt dit gezien de leeftijd van de jongste twee kinderen ook beter. Ik ga naar huis, maar dien de resterende tijd wel uit bij de baas. Oprecht vind ik het jammer. Ik ga dit werk en mijn collega's heel erg missen. Het afscheid valt mij zwaar. Een traan valt. Maar mijn leven als alleenstaande moeder vraagt van mij dat ik doorga en niet bij de pakken neer ga zitten. Dus recht ik mijn rug. Ik moet mijn schouders er weer onder zetten.

Martim heeft inmiddels een nieuwe vriendin. Zij meent dat zij beter is dan ik en wil mij iets aandoen. Ze geeft ook aan dat zij het beter kan. Samen vinden ze van alles van mij. Het is wel zo dat de jongens wanneer ze daar zijn, door haar heel goed behandeld worden. Martim drinkt zoals hij dat bij mij ook deed. Hij is zo ontzettend mager geworden. Hij lacht alles weg en heeft duidelijk steeds meer last van ontwenningsverschijnselen. Hij heeft als een rietje. Hij zegt dat het door de spanning en door mijn aanwezigheid komt, maar ik weet wel beter. Ik vertel zijn nieuwe vriendin dat ze er nog wel achter komt hoe hij in elkaar zit, maar dat het even zal duren en dat ze van mij ook beter voor hem mag zijn. Ik hoop het voor haar. In mijn hart weet ik wel beter. Maar als zij dat nu graag denkt. En laten we eerlijk zijn, ooit dacht ik hetzelfde. Ooit dacht ik ook dat ik wel voor hem kon zorgen. Dat hij voor mij een goede man zou zijn. En dat het aan de ander lag. De ander heeft problemen en hij is de dupe. Ja, zo heb ik werkelijk ook mijn gedachten gehad. En ik moet toegeven, zo is het niet geweest. En zo zal het voor deze vriendin ook niet zijn. Maar dat denkt ze nu nog wel. Ik wens haar succes. Ik kan er niet eens om lachen want het is diep triest.

Jeugdzorg wil een nieuw gesprek en wil afdwingen dat de kinderen bij Martim mogen logeren. Dat gaat in eerste instantie door, onder bepaalde afspraken. Geen drank, geen drugs en geen toestanden. Het gaat letterlijk geen enkele keer goed. Dat resulteert erin dat ik bureau Jeugdzorg vertel dat de kinderen niet meer gaan. Niet zolang hij drinkt. Zij hebben mij zelf gezegd dat zij de kinderen zouden weghalen wanneer ik met hem verder ging omdat

het niet veilig is, dan kunnen zij onmogelijk nu iets anders beweren. De dame die het gesprek leidt komt er niet uit en dus blijf ik bij mijn standpunt. De kinderen zien hun vader een paar keer alleen overdag, in bijzijn van zijn nieuwe vriendin, maar ook dan drinkt hij. Bij het ophalen krijgen we ruzies. Er wordt gedreigd dat ze, vanwege het feit dat ik ruzie zoek in het bijzijn van mijn kinderen, Jeugdzorg zullen bellen. Dat moeten ze dan maar doen. Ik laat mijn kinderen niet achter bij een man die niet nuchter is. Niet meer. Niet langer. Geen dag. Dat is de keuze die ik gemaakt heb in een gesprek met bureau Jeugdzorg en daarin voel ik mij sterk. Ik heb die beslissing immers niet voor niets genomen. Ik neem de kinderen weer mee en vertrek. Dat is de laatste keer dat de kinderen hun vader voorlopig zullen zien. Dat is in 2013.

Ik vind het lastig dat mensen iets van mij vinden. Mij zien als een moeder die de kinderen bij hun vader weghoudt. Maar wat zij niet zien is dat het niet veilig is. Drankgebruik en het gedrag dat erop volgt is blijkbaar zo normaal geworden, dat zij vinden dat hij in staat is voor de kinderen te zorgen. Ik weet dat Martim van ze houdt en dat hij goed voor hen is op gebied van liefde. Maar het is niet genoeg. De kinderen moeten veilig zijn. Moeten niet blootgesteld worden aan dronken mensen. Dat is gewoon niet goed. Ik snap dat mensen mogelijk niet doorhebben hoe het werkelijk zit, maar ik weet het wel en ik moet, of ik hem de bezoeken nu gun of niet, het belang van de kinderen het zwaarst laten wegen. Wat mensen dus ook van mij vinden en wat het ook met mij doet. Het is alleen dat, zoals de mevrouw van bureau Jeugdzorg ook eens tegen mij zei,

de liefde alleen is niet genoeg. Ik kan nog zoveel van Martim houden, hij kan niet meer van de drank afblijven. Dat maakt mijn liefde waardeloos. Liefde verliest het van de bedwelmende greep van alcohol. Hij is niet meer in staat om heldere keuzes te maken en om bewust na te denken. Ik heb deze strijd om zijn liefde toch echt verloren. En zijn kinderen ook. Wij delven het onderspit. Desondanks ben ik er zeker van dat ik echt de kinderen zou zijn kwijtgeraakt wanneer ik bij hem was gebleven. Ik heb geen spijt van mijn keuze. Wel dat ik deze moest maken.

We verhuizen in oktober dat jaar van mijn laatste geld naar Hardenberg, met nauwelijks bezittingen, met nauwelijks nog geld. Maar ik ben toe aan rust. Aan regelmaat. Aan een stabiel leven. Ik wil niet meer over mijn schouder hoeven kijken. Martim appt mij nog vaak en probeert mij een schuldgevoel aan te praten. Ook laat hij vrienden bellen of appen met allerlei verhalen, die ik vervolgens vrijwel meteen blokkeer. Deurwaarders vinden mij ook in Hardenberg. Mijn nieuwe bestaan dat ik probeer op te bouwen, glijdt als zand tussen mijn vingers door. Ik probeer uit alle macht om mezelf staande te houden, maar dat lukt nauwelijks.

De kinderen hebben het naar hun zin op de nieuwe school en ik begin met hen aan therapie en verwerking van alles wat er is gebeurd. In de eerste maanden slapen de kinderen moeilijk. De lampen blijven aan, ze zijn veel uit bed. Ze vinden het moeilijk om bij mij weg te zijn. Mijn dochter vindt het zien van de politie erg lastig. Dat is een trauma waardoor ze in de stress schiet. Mijn ex weigert nog steeds te betalen en de deurwaarders komen vaker. Ik heb inmid-

dels een uitkering en daar wordt beslag op gelegd. Ik moet vanwege de uitkering naar allerlei cursussen en mijn talenten ontdekken. Ik volg workshops en langzaamaan ontdek ik mijn sterke kanten en mijn krachten. Ik ben een goede moeder. Ik mag er zijn. En ik vind een kerk waar ik mij thuis voel. Ik ontmoet mensen. Ik zoek en vind hobby's. Ook geef ik de kinderen wat ze nodig hebben: rust, regelmatig, maar ook een luisterend oor en een schouder om op te leunen. Daarnaast dingen als zwemles, sport en de therapie waar ze heen gaan. Mijn bestaan is ultra druk. Mijn agenda bevat nauwelijks tijd om adem te halen en dan moet ik ook nog reageren op al de deurwaarders, achter de alimentatie aan, de gestageneerde bezoekenregeling met de vader van de oudste twee zien op te pakken en werk zoeken. Mijn huis moet ingericht. Dat gebeurt met hulp van vrienden uit Hardenberg die in allerlei Facebookgroepen zitten. Het leven begint weer wat te lachen.

Moeizaam is het contact in de buurt en sommige mensen hebben van tevoren al een oordeel klaar. Ik kan mijn hoofd niet boven water houden. De financiële situatie loopt finaal uit de hand. Mijn ex-partner begint mij opnieuw te stalken via de app en ook hem blokkeer ik. Geen van de mannen draagt nog financieel bij aan de opvoeding. De inspecteur van de belasting komt beslag leggen op mijn meubels en noemt een datum van verkoop. Ik kan de verkoop alleen tegenhouden als ik in de schuldsanering ga. Ik krijg twee weken de tijd om dat te regelen. Hij gaat weg en ik begin natuurlijk direct om dat te regelen. Ik beland bij het GKB in het vrijwillige traject. Dat loopt al snel mis, omdat schuldeisers niet akkoord willen gaan met een regeling in

een vrijwillig kader en ik ben onderweg naar de WSNP, de officiële schuldsanering. Bij het proces geeft de rechter mij geen akkoord en geeft mij het advies een beschermingsbe- windvoerder te nemen.

Wanneer ik dit vertel aan mijn coach bij de gemeente raadt hij mij het bureau Fikara aan. Ik neem contact op, maak een afspraak en weet zo af te wenden dat mijn spullen worden verkocht. Fikara maakt de balans op en weet al- vast wat kleine schulden af te lossen. Ook weten zij voor mij een WSNP spoedprocedure aan te vragen. Cynisch is wel dat deze vijfhonderd euro kost. Intussen is mijn huur- achterstand fors opgelopen en op de dag voor mijn tweede rechtszaak WSNP, komt er iemand langs van Beter Wo- nen, de woningstichting die mij dreigt uit te zetten, als- mede bureau Jeugdzorg in te lichten. Wanneer zij dit doen en ik niet zal worden toegelaten, betekent dit dat ik mijn kinderen kwijt zal kunnen raken omdat zij geen onderdak meer hebben. Dan ben ik de reden dat alsnog zal gebeuren waar ik Martim voor heb verlaten, namelijk mijn kinderen kwijtraken. Dan zal Martim alsnog gelijk krijgen. Ik zou dan immers bewezen hebben geen goede moeder te kun- nen zijn.

Het is zondag, de dag voor het saneringsproces en het is wat mij betreft een minuut voor twaalf. Ik maak mij hevige zorgen over het proces. Vandaag bezoek ik de kerkelijke gemeente in Zwolle, die ik de laatste tijd vaker bezoek en bespreek mijn zorgen met hen. Onmiddellijk wordt er ge- ruime tijd met mij gebeden. Ik voel door het gebed een cocon van licht om mij ontstaan. Het voelt warm aan en

ik heb het gevoel dat het allemaal goed zal komen. Maar helemaal gerust ben ik niet.

Het wordt een lange nacht. Ik kan de slaap niet vatten. Vlak voor de ochtend gloort val ik in een korte slaap om vervolgens vermoeid wakker te worden. Op de grote dag ga ik met een vriendin naar Zwolle. Mijn bewindvoerder zal er ook zijn. De rechter stelt mij vragen. Het is dezelfde rechter als de vorige keer, hetgeen eigenlijk niet mag. Ik voelde mij de vorige keer door hem beoordeeld. Hij vroeg mij toen of de kinderen van twee vaders zijn en dat kwam binnen als een oordeel. Ik weet niet of hij het ook zo bedoelde, maar zo voelde het wel. Dezelfde vraag stelt hij ook dit keer, waardoor hij het zich herinnerde dat ik dezelfde persoon ben. Wanneer hij mij de vraag stelt of ik er bezwaar tegen heb dat hij de zitting voorziet voel ik een kans. Een kans om een boodschap af te geven. Ik haal diep adem en vraag hem dan of hij bij zijn diploma de eed gezworen heeft recht te zullen spreken. Hij antwoordt bevestigend. Ik antwoord dat ik dan het volste vertrouwen heb dat hij dat nu ook zal doen en dat er een Hogere Rechter bestaat die getuige is van de waarheid. De waarheid die mag zegevieren en in Hem heb ik het volste vertrouwen. De rechter stelt nog wat vragen aan mijn bewindvoester en de zaak is een feit. We mogen gaan en een week later moet ik dan een nummer bellen om te horen of ik wel of niet ben toegelaten. In de tussentijd is mijn uithuisplaatsing in de wacht gezet vanwege de WSNP procedure. Een hele week moet ik wachten op de uitslag. Die dan Goddank maandag komt. Eigenlijk maak ik mij er nu geen zorgen over. Ik heb mijn geest blijkbaar gekalmeerd door de woorden die ik zelf gesproken heb tegen de rechter, alsme-

de door de gebeden uit de kerk. Ik moet ook vertrouwen op de echte Rechter.

Die maandag mag ik het ontvangen nummer bellen. Het moment dat ik het nummer intoets is wel spannend. De griffier beantwoordt de telefoon en geeft aan dat ik toegelaten ben. Ik bedank hem en hang op, nadat hij uitgelegd heeft wie mijn toegewezen bewindvoerder is en waar ik deze bereiken kan. Ook krijg ik het ultimatum mee dat ik binnen een week contact moet hebben gelegd met deze meneer. Ik bel hem onmiddellijk en we maken een afspraak. Een week later komt de WSNP-bewindvoerder langs en vertelt mij mijn rechten en plichten gedurende de periode. Ik moet mij houden aan de plichten. Werk zoeken voor een aantal uren. Leven met weekgeld. Geen nieuwe schulden maken. Hem op de hoogte houden van alles wat er gebeurt en toestemming vragen over allerlei zaken. Het traject gaat in en dat geeft me rust. Het is zo'n verademing. Het leven met weekgeld is goed te doen. Ik heb zo lang met minder geleefd dat dit luxe is voor mij. Mijn beschermingsbewindvoerder is een lieve, menselijke dame met wie goed te overleggen valt. Het is vooral haar menselijkheid die mij zo goed doet. Er is een postblokkade en wekelijks moet ik mijn post ophalen bij de bewindvoerder. Het gegeven je post op te moeten vragen zorgt voor enig schaamtegevoel. De mensen van het kantoor weten dat je in de sanering zit. Er komen veel verschillende soorten mensen. Ook rijke. Een scherp contrast dus. Toch zijn zij erg aardig en voorkomend. Het ligt niet aan hen dat ik mij zo voel. Het zit in mezelf. Echter ben ik ook erg blij met deze uitgesproken WSNP. Ik leer er veel van. Ik ontdek dat er allerlei instanties en verenigingen zijn om mensen in mijn positie

te helpen. Zo is er het jeugdsportfonds. Het verjaardagsfonds. Stichting Bij Ons Dagkamp voor de vakanties met sponsorplekken. De voedselbank en kledingbank, Stichting Kinderen van de Voedselbank en Linda Foundation. Meerdere malen ervaar ik dat mensen niet zo slecht zijn. Maar ook dat benodigdheden niet altijd komen in de vorm van geld. Geld is niet het belangrijkste noch bezit. Zo ontdek ik dat mensen bereid zijn mij te helpen. Dat mensen zo slecht niet zijn en dat het leven niet slecht is. God brengt mij de juiste mensen op de juiste tijd. Ik ervaar dat op die momenten dat ik er het meest doorheen zit. Rond verjaardagen, sinterklaas en kerst, steeds is er hulp in de vorm van goederen en pakketten. Het leven lacht ons daarmee toe. Het in God gestelde vertrouwen is niet onterecht gebleken. In Zijn wijsheid wist Hij al wat ik nodig had. Het is dan ook in deze tijd dat ik leer dat God, Jehovah Shireh is, mijn voorziener. Een kant van God die mij tot nu toe niet was opgevallen. Misschien omdat het niet nodig was. Misschien omdat ik dacht dat ik het allemaal zelf wel kon. Heel misschien is dat ook wel een van de redenen dat God dit laat gebeuren. Ik kan het namelijk zelf wel, maar niet zonder Hem. Ik heb God broodnodig.

De kinderen doen het intussen prima en we wonen hier ook goed. Ik ontmoet lieve vrienden die met elkaar helpen mijn huis schoon te maken en zo komt er langzaam maar zeker steeds meer verbetering in onze leefsituatie. Het leven wordt weer leefbaar. We komen uit de overlevingsstand.

Dan gebeurt het wonderlijke. Ik krijg een baan. Een baan die past bij mijn opleiding. Mijn situatie. Mijn kinderen. Mijn leven. En ik voldoe aan de plichten van de WSNP.

Ik heb collega's, vrienden en ben meer dan alleen mama. Ik leef weer. Ik krijg weer vertrouwen in het leven. Het lacht mij weer een beetje toe. Elke dag wordt ons leven een beetje mooier. De kinderen en ik hebben het samen fijn. Ze gaan naar sport, school en ondanks dat eenieder van ons zijn eigen obstakels te overwinnen heeft door ons verleden, worden we steeds sterker. Ieder van ons begint op zijn eigen unieke manier zijn glans te hervinden.

In februari 2015 bereikt mij echter een naar bericht over Martim. Hij ligt in het ziekenhuis en heeft te horen gekregen dat hij ongeneeslijk ziek is. Kanker met uitzaaiingen. Hij heeft volgens de doktoren nog hooguit negen maanden te leven. Dat is de klap waar ik bang voor was. Hij zal het niet halen. Niet zonder mij. Misschien een rare gedachte, maar ik heb hem niet in leven kunnen houden. Zijn leven zal stoppen. Hem te verliezen, zelfs al is hij niet in ons leven, ontnemt iedere hoop op een hereniging. Op het stoppen met drank. Op een fijn gezinnetje samen.

Mensen zullen het niet vermoed hebben, maar ik heb altijd nog gedacht dat hij het licht zou zien. Dat hij zou stoppen en beseffen: 'Waar ben ik toch mee bezig? Ik raak alles kwijt wat mij lief is en ik wil mijn gezin terug.' Misschien wilde hij zijn gezin ook wel terug. Maar die hoop is nu, met het bericht van zijn ziek-zijn, verloren. Zijn lichaam stopt ermee. Zijn geest zit nog altijd gevangen in de greep van de verslaving en dat betekent dat het doek zal vallen. Gek, maar ergens geloof ik niet dat hij dood zal gaan. Hij heeft al zo vaak gezegd dat hij dood zou gaan en ging het niet. Hem is al zo vaak iets overkomen ten gevolge van de drank, dat het geheel niet langer realistisch aanvoelt.

In mezelf ontken ik wat hij zegt en loop ervoor weg. Terwijl ik diep vanbinnen weet dat dit het moment is dat hij beschreven heeft een paar jaar geleden in de keuken. Hij vertelde mij toen dat hij zichzelf zag liggen, in een huis voor het raam en dat hij mij daar niet zag. Dit moment dat hij voorzien heeft zal binnenkort waarheid zijn. Ik weet het, maar ik wil het niet. Ik weet dat dit zijn grote finale is. Het spel is uit. Hij verliest. Of toch niet? Want als hij in de Hemel is, zal hij vrij zijn. Geen verslaving meer kennen. Geen rouw en pijn. Maar hij zal toch vast wel verdrietig zijn om wat er is gebeurd. Om zijn kinderen? Om mij? Wat een emotionele worsteling. Ook mijn schuldgevoelens komen opnieuw voorbij. Ik heb hem in de steek gelaten. Ik wist dat er een moment zou komen dat er iets zou gebeuren waardoor het doek zou vallen voor hem. Gezien de hoeveelheden die hij drinkt moest dat zo zijn. Acties die je doet hebben gevolgen en je lichaam zo kapot maken kan niet zonder gevolgen blijven. Hij doet het zelf. En toch heeft het natuurlijk allemaal een oorzaak. De strijd woedt heftig in mij. Rauwe pijn om het afscheid dat noodgedwongen genomen is. Nog veel meer pijn door het afscheid dat nog komen zal en dat niet zo heel lang uit zal blijven. De geest van de dood is opnieuw ons leven binnen geslopen. Ik heb hem niet uitgenodigd, maar ik weet dat hij er weer is. Ik heb een hekel aan hem, ook al weet ik dat hij niet zal heersen, deze dood. Er zal nieuw leven zijn, ook voor Martim. Maar welke strijd moet hij nog voeren voordat zijn lichaam vrij is? En zal hij ons geestelijk ook kunnen vrijzetten en mij kunnen vergeven? De koorden van de relatie hebben ons aan elkaar geknoopt. Onze kinderen hebben onze liefde vormgegeven. Ik moet er van losko-

men. Van de relatie en van hem. Dit keer definitief. Het is een bizar scenario, dit telefoontje over dat hij zal sterven. Luguber dat het gebeuren zal. Hoe moet ik mijn kinderen dit vertellen? Hoe hiermee leven de komende tijd? Hoe bereid ik hen voor op de dood van hun vader? Op hun eerste confrontatie met de eindigheid van het leven. Ze zijn nog maar zo klein. Ik voel mij op dit moment niet minder klein. Ik geloof in een nieuw leven, in een opstanding en ik voel dat God hem bevrijdt van dat wat hem parten speelt. God zal hem genezen. Tegelijk voel ik dat zijn sterven mij ook rust zal kunnen brengen, opluchting. Zo bizar. Wat een achtbaan kan het leven zijn. Net als je denkt dat alles beter zal worden, gaat de kar in de achtbaan weer omhoog en moet je je voorbereiden op de volgende vrije val. Ik houd mijn adem alvast in ...

Hij Die op de troon zit, zei: Zie, Ik maak alle dingen nieuw. En Hij zei tegen mij: Schrijf, want deze woorden zijn waarachtig en betrouwbaar. (Openbaring 21:5)

- - -

De Bijbel leert ons dat wij alles moeten vernieuwen. Zo ook ons denken en ons handelen. Lichaam volgt geest. Alles begint met een gedachte. Wie zich bewust wordt van zijn gedachten kan deze veranderen naar liefdevolle denkbelden. De Bijbel leert ook dat alles nieuw wordt, zo ook de Hemel en de aarde en dat de oude mens voorbijgaat. Er is een nieuw leven beschikbaar. Ik geloof dat dit niet hoeft te wachten tot de dag dat je zult sterven, maar dat je, wanneer je weet wie je bent en wie God is, je nu al als een nieuw mens kunt leven. Bewust van Christus leer je bewust te zijn van jezelf. En van Zijn liefde. Wie je in essentie bent. Je bezieling, je liefde, je gedachten en gevoel gaan niet verloren. Je lichaam sterft. Jij blijft tot in de eeuwigheid, wanneer je gelooft in de onsterfelijke liefde en deze bewaart in je hart. Geestelijk gezien kun je gevangen zitten en deze zonde kan leiden tot de dood. De dood kan daarmee bevrijdend werken. Maar mensen, de liefde doet soms ook pijn. En heel soms is de ander liefhebben niet genoeg ...

16 Afscheid

Martim is nog een paar maanden ziek. Hij belt mij rond april nog een keer en vraagt of hij de kinderen mag zien. Ik vraag hem of hij drinkt. Hij geeft aan dat dit nu zeker niet zal veranderen en ik zeg dat hij ze dan niet zal zien. Hij antwoordt mij dat hij binnenkort dood zal gaan. Ik vertel hem dat de Heer hem kent en dat ik graag met hem wil praten. Dat ik hem wil vergeven en hem wil vragen mij te vergeven. Zijn reactie is boos. Hij gaat dood en hij hoeft mij nooit meer te zien of te spreken. Hij vindt mij asociaal. Daarnaast vindt hij het schunnig van mij dat ik van hem verwacht om nu nog te stoppen met drinken. Als ik hem vertel dat dit niet hoeft, maar dat hij wel nuchter moet zijn in bijzijn van de kinderen, wordt hij nog bozer. Hij breekt het gesprek af en blokkeert mij.

Het zal de laatste keer zijn dat ik hem in leven spreek. Hij wil mij inderdaad niet meer zien en niet meer spreken. Het gesprek over vergeven blijft uit. Hij wil dat ik mij schuldig voel en dat lukt hem meer dan goed. Hij heeft een oogje op een buurvrouw en deblokkeert mij soms om daar iets over te sturen. Of om haar berichten aan mij te laten sturen over ruzies die tussen ons zijn geweest en mij vervolgens weer te blokkeren. Soms blokkeer ik hen.

In de zomervakantie krijg ik bericht van zijn zus dat hij heel hard achteruitgaat. Samen met zijn zus maken we afspraken over de kinderen, zodat hij ze toch nog een keer kan zien. De kinderen bezoeken hem twee keer. Een keer gaan ze met zijn zus. Ik reis met hen mee en blijf in het dorp. De kinderen hebben het fijn, maar zijn onder de indruk van het feit dat papa zal sterven. Het is een verdrietig bezoek. Jos heeft hem pijnlijke vragen gesteld en evenzo pijnlijke dingen gezegd, volgens zijn zus. Dingen die ook haar aan het huilen maakten. Pijnlijk omdat het zo verdrietig is dat ze elkaar niet meer zullen zien en om de pijn van Jos en van Martim. Kort voordat hij sterft ziet hij ze nog een keer. Ik ben op dat moment bij de vrienden van Martim en wacht daar tot ze klaar zijn om naar huis te gaan. Martim is blij dat hij zijn kinderen nog even kan zien, aldus de vriend. Hij geeft aan dat ik er goed aan doe. Ik gun het hem en kan mij niet voorstellen hoe pijnlijk en verdrietig dit voor Martim moet zijn. Als ik later de foto's van deze momenten bekijk, zie ik wanhoop in zijn ogen, woede en pijn. Een gezicht van verbetenheid.

Op een middag krijg ik 's middags telefoon van zijn zus. Martim is overleden. Gelukkig voor hem zijn de zussen en zijn vader er in deze strijd voor hem geweest. Zij hebben elkaar vergeven, getroost en bemoedigd. Zij zijn er geweest in dit dieptepunt en deze marteling. Wat een pijn heeft hij ervaren. Wat een strijd is zijn leven geweest. Hij heeft ervoor gevochten. Hij heeft in zijn levensstrijd, of doodsstrijd, vastgezet en is nu bevrijd. Wat overblijft op aarde zal tot stof terugkeren. Op het moment dat zijn zus mij belt wil ik eigenlijk alles weten. Alle details van het gebeuren waar ik niet bij mocht zijn, omdat hij dat niet wilde. Ik wil

weten of hij geleden heeft. Hoe hij vocht. Of hij mij vergeven heeft en zichzelf. Of hij spijt heeft van ons afscheid. En het afscheid van de kinderen. Zijn zus is druk, hij is net gestorven en er moet nog veel geregeld worden. Ze vertelt nog wel dat het echt strijd is geweest en dat hij nog wel om de kinderen heeft geroepen. Vreemd misschien, maar dat doet mij goed. Dat hij toch aan de kinderen gedacht heeft. Dat hij geleden heeft vind ik vreselijk. Het maakt mij diep verdrietig. Tegelijkertijd is er nu geen plaats voor mijn verdriet. Papa is gestorven en dit bericht moet ik aan de kinderen gaan brengen. Onze kinderen, maar ook de oudste twee. Zij hebben ook verdriet om zijn ziekte en het afscheid dat zal komen en hij de keuze die hij gemaakt heeft om hen niet meer te willen zien. Waarschijnlijk kon hij het niet. Ik weet dat mijn oudste twee kinderen, ondanks alles wat er is gebeurd, dol op hem zijn geweest en dat dit afscheid tweeledig is. Aan de ene kant de wetenschap dat het nu echt voorbij is en er rust zal zijn, maar aan de andere kant betekent dit het definitieve afscheid, dat we nooit meer samen zullen zijn. Ik roep hen samen en de oudsten voelen het al aan. Tranen vloeien er rijkelijk. We moeten afwachten tot het moment dat we afscheid kunnen nemen en de gegevens daarover, dus deze vragen kan ik nu niet beantwoorden. Het is schoolvakantie en ik licht ook de school vast in. Dan kunnen zij zich voorbereiden. Het is allemaal vreemd. Dit afscheid. De dood. Het bevrijdt ons. Maar hoe moeten we omgaan met het 'nooit meer'? Met de vragen en de gevoelens? Het enige wat ik kan bedenken is praten. Dat doen we dus. Veel praten. Ik vertel de kinderen dat ze al hun vragen mogen stellen. Ik vraag mij af of het goed zal zijn voor de jongste twee om de begrafenis mee te maken

en hoe ik hen voorbereid. Of het goed zal zijn hen mee te nemen naar de kist en of ik dat wel moet doen. Ik praat hierover met vrienden, familie en met zijn zussen wanneer ze mij bellen. Er is veel te regelen voor hen en dat doen ze goed. Ze staan voor ons klaar om ons mee te nemen tijdens deze laatste dagen. Wat niet helpt zijn alle gevoelens van de kinderen, van mij, van zijn ex en van hun gezamenlijke kinderen. We moeten samen tot afspraken komen, maar zitten ook met veel gevoelens en vragen. We proberen zo goed mogelijk elkaars grenzen in de gaten te houden. Er komen veel emoties vrij en verhalen over Martim die leiden tot begrip en saamhorigheid voor dit moment.

Voorbij is de hoop op een nuchter bestaan samen. Voorbij is ons leven samen. Voorbij ook zijn leven. Verlost van de pijn van de laatste maanden. Van de geestelijke pijn. Van het feit dat hij niet met gevoelens en emoties kon omgaan. Van zijn aardse tent. Voorbij ...

Voor mij is ons leven samen voorbij en ook de hoop dat de kinderen hun vader ooit nuchter zullen treffen. Dat zij een relatie met hem kunnen hebben als vader en zoons. Als een normaal gezin. Alles is voorbij, maar onze levens gaan door. En het knagende schuldgevoel dat erbij hoort ook. Hij heeft mij te pakken door niet met mij te willen praten. Het knaagt, elke seconde.

Na een paar dagen mogen de jongens en ik, samen met de andere kinderen en hun moeder, Martim bezoeken in de aula. We vinden het moeilijk, spannend. We rijden erheen. Mijn keel zit dicht gesnoerd. Hoe treffen we hem? Hoe ziet hij eruit? Hoe is dat voor mij, voor de kinderen? Hoe zullen ze ermee omgaan? Ik heb ervoor gekozen mijn oudste

twee kinderen erbuiten te laten, wel in overleg met hen. Zij blijven thuis. We lopen samen met de andere moeder en de oudste twee kinderen de aula binnen. Daar staan zijn vader, zussen en zwagers met hun kinderen. Slechts een gordijn scheidt ons van zijn lichaam. Dan schuift mijn oudste het gordijn opzij. Ongeloof maakt zich van mij meester. Daar ligt hij, mijn grote schat, in een eiken kist met witte stof bekleed. In zijn mooie pak dat hij gedragen heeft op de bruiloft van zijn zusje. Wat is hij wit. Zijn haar is anders. Ik kijk er vol ongeloof naar en dan ineens dringt de volledige waarheid tot mij door. Hij is er niet meer. De kinderen zeggen niet veel. Ze kijken alleen maar. Tegelijk met het besef dat hij er niet meer is en we niet meer samen zullen zijn, komt ook een diep gevoel van opluchting naar boven. Hij zal mij ook niet meer kunnen lastig vallen. Hij zal mij nu met rust moeten laten. Een wisseling van emoties, alsof je in een achtbaan zit met acht versnellingen en je niet kunt bepalen of je nu voor- of achteruitgaat, trekt door mij heen. De vriendin die mee is gereden brengt mij naar huis, waar ik in een hevige lachbui uitbarst. Hysterie noem ik het zelf. Ik ben in shock en voel mij vrij en gelijktijdig ook schuldig. Zoveel gevoelens, het is gewoon te veel. En toch moet ik door. Ik moet mijn kinderen begeleiden in dit rouwproces en het proces van loslaten. Uitleggen wat er gebeurt. Dat papa in de grond zal gaan, maar dat hij eigenlijk bij de Heer is. *Lieve grote God, hoe leg je dat nu uit?* Ik krijg hulp van de uitvaartondernemer die mij manieren aanreikt. Het is ook allemaal zo vreemd. Je staat bij zijn familie waar je feitelijk allang niet meer bij hoort en schuldgevoelens en liefde wisselen elkaar in een razend tempo af. Jezelf veroordelend om het feit dat je vindt dat je er eigenlijk niet

hoort te zijn en meteen voelen dat je er vanwege je kinderen wel moet zijn. Je gevoelens over wat is geweest en wat had kunnen zijn versus schuldgevoel. Je eigen oordeel over jezelf projecterend op de ander en toch afscheid moeten nemen. Maar nu inderdaad vooral denken aan de kinderen. Zij staan nu op nummer één. Zo goed mogelijk bereid ik hen voor op wat komen zal. Onvermijdelijk.

De avond van het condoleren breekt aan en we rijden met de buurvrouw van Martim mee. Hij heeft na mij met haar een relatie gehad. Zij zit ook met allerlei gevoelens en worstelt ook met zichzelf. We proberen elkaar, net als zijn andere ex-vriendin met hun twee kinderen, bij te staan en elkaars grenzen te respecteren. Dat valt op zich niet mee. Zo veel mensen, zoveel gevoelens. Wanneer we gecondoleerd worden en sommigen de andere moeder condoleren en mij voorbij lopen, beginnen de tranen over mijn wangen te rollen. Mijn zoon, onze Jos, haalt verschrikt een glas water op. Het is mij wel duidelijk hoe sommigen erover denken. Ik heb hem uit huis gezet. Ik ben die keiharde die hem dat aangedaan heeft. Zijn zussen en vader behandelen ons heel erg netjes. Respectvol. Hebben zorg en oog voor de kinderen. Maar dat geldt niet voor alle aanwezigen. Hun mening wordt glashelder door de hand die men mij reikt, of juist niet. Maar we mochten bij het condoleren zijn en hebben een uitnodiging gekregen voor de begrafenis, dat op zich is al meer dan ik verwacht had, omdat Martim tegen mij heeft gezegd dat hij mij daar ook niet wilde hebben. Het is een moeilijk gegeven. Dit moment met handen die je condoleren en anderen die je voorbijgaan. Mijn tranen vloeien en blijven komen. Tot we naar huis gaan. Dan

zie ik de bleke gezichten van de kinderen die geschokt zijn doordat mama huilt en ik verman mezelf. Ik kom tot rust en praat met hen, slaap deze nachten bij hen op de kamer en troost hen zo goed als ik kan. Wanneer zij slapen huil ik mijn eigen tranen. Heftige emoties komen voorbij. Ik val in slaap met dikke ogen en een enorme hoofdpijn.

De dag van de begrafenis. Wanneer we aankomen wordt ons verteld dat we met de familie mee mogen lopen bij het binnendragen en welke liederen er gedraaid worden. Het zijn liederen die mij allemaal raken. The Kelly Family, Jannes en Clouseau. Allemaal van betekenis. Ik voel de tranen alweer komen. Ik bijt ze weg. Nadat alle aanwezigen langsgelopen zijn, mogen de jongens meehelpen de doppen op de kist te doen wanneer wij nog een laatste keer gekeken hebben. Bij het binnenrijden van de kist overzie ik de zaal. De jongens lopen waardig, rustig en netjes met de familie mee. Ik sta naast hen. Ik moet mij vermannen bij het zien van sommige mensen. Tranen wellen in mij op, maar de vriendin die dit keer meegekomen is, bijt mij toe dat ik mij in moet houden. Hoewel het mij wat boos maakt weet ik dat ze gelijk heeft. Snel fluistert ze dat de mensen mijn tranen niet hoeven te zien omdat ze dat niet verdienen. Ik houd ze in. Ik ben er voor de jongens en ga zitten. Wat dan volgt is een sobere maar correcte dienst waarbij zijn familie hun uiterste best hebben gedaan het zo waardig mogelijk te verzorgen en dat hebben zij goed gedaan. De jongens zitten stil en kijken rustig naar alles wat er gebeurt. Zij zitten zo dicht bij mij als mogelijk is. Dan komt het moment dat we hem moeten uitrijden, richting de begraafplaats, onder het horen van een lied waarbij

we opnieuw achter de kist aan mogen lopen. Het is een snikhete dag. De kinderen kijken met een blos van warmte en tegelijk wit van emotie hun ogen uit. Jos stelt veel vragen en ze willen overal bij helpen. Bij de begraafplaats wordt de kist op de draagbaar geschoven en wachten we op de gang naar het open graf. Opa wil de hand van mijn jongste pakken en ik hoop dat hij hem zal aanvaarden. Maar hij kent opa niet zo goed en kijkt slechts op. Hij schudt nee en loopt naar mij toe. De hekken openen zich en we lopen met de kist langs het graf van zijn moeder op verzoek van zijn vader. Alsof ze aan haar laten zien dat hij eraan komt. Mogelijk zijn ze allang verenigd. Een soort 'zie hier ons kind, hij komt eraan' gevoel kwam in mij op. Martim heeft met zijn moeder een onverbreekelijke band gehad tijdens het leven. Dit voelt dus zeer juist.

Bij het graf kijken de kinderen hun ogen uit. Jos zit op zijn knietjes te kijken in het gat en weer terug naar de kist. Soms laat ik hem even een stukje teruggaan, omdat ik bang ben dat hij erin zal vallen. Tim houdt mijn hand vastgeklemd en kijkt een keer in het gat. Het is echt heet en ik ben vergeten een waterflesje mee te nemen. Om mij heen kijkend naar de mensen bij wie ik eens hoorde, besef ik dat het een dag is die Martim zelf blij gemaakt zou hebben. Een heerlijk zomerse dag. Al zijn dierbaren zijn er. De zon schijnt fel op het open graf, alsof hij wordt uitgenodigd. Een mooie symboliek. Terugkeer naar de aarde waaruit je genomen bent.

Samen met mijn kinderen verlaat ik de begraafplaats. De rest van dag reppen de kinderen niet meer over wat er gebeurd is. Ik laat het zo, ze geven zelf wel aan wat ze prettig vinden en wat niet. We hebben een papafoto laten maken

die op hun kamer hangt. Een hele poos zit onze oudste op slot. Hij kan er niet over praten, wil dat ook niet. Papa is taboe. Tot ik een hondje koop. Aan het hondje kan hij zijn verhaal blijkbare kwijt. Langzaamaan wordt hij weer zichzelf. Langzamerhand heelt de tijd de wond een beetje. Onze levens samen gaan weer verder.

Toch heeft het schuldgevoel mij lange tijd in zijn greep gehouden. Ik moest een manier zien te vinden om mezelf te vergeven. Ik wilde niet langer meer slaaf zijn. Slaaf van het schuldgevoel over het afscheid. Over de relatie die stopte. Over mijn bijdrage aan zijn dood, zoals ik dat zag. Ik wilde op geen enkele manier meer slaaf zijn van zijn verslaving. Want dat zou mij in de ban houden. Geestelijk gevangen houden. Dan zou ik verder gaan waar hij gestopt is. Dat mag niet gebeuren. En daarom zit er, wil ik niet in mijn eigen hel terecht komen, maar één ding op: ik ga op mijn knieën en belijd mijn zonden aan mijn Vader die voor mijn zonden Zijn Zoon liet sterven. Ik neem Hem opnieuw aan als Mijn Vader en ik belijd Hem alles. Iedere gedachte. Iedere schuld. Iedere schop, klap en scheldwoord. Ieder onvertogen woord. Alle pijn en kwelling. Ik leg het allemaal in Zijn hand en ik vraag Hem om vergeving. Ik bid om de bevrijding van de ziel en geest van Martim. Om zijn verlossing en thuiskomst. En vergeving.

Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het Die rechtvaardigt. Wie is het Die veroemt? Christus is het Die gestorven is, ja wat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook aan de rechterhand van God is. Die ook voor ons pleit. Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging of honger, of naaktheid, of gevaar, of het zwaard? (Romeinen 8:33-35)

- - -

Wanneer iemand is gestorven kun je bezig zijn met de vraag of iemand in de Hemel is gekomen of in de hel. Ik zie dit alles in het licht van de liefde en dan weet ik, de dood gaat voorbij. De dood houdt ons niet in zijn greep. Net zomin als het kwaad dat kan. Want als God zelf voor ons is, wie kan dan tegen ons zijn? Weet wie je bent in Christus en houdt vrede en liefde in je hart, weet wat de dood is en dat niets je kan scheiden van Hem. Wanneer je deze dingen zeker weet en Hem hebt aangenomen als je Redder, dan sta je rotsvast. De pijn van een afscheid blijft, maar wel in een heel nieuw Licht.

17 Liefde overwint

De tijd na het sterven en de begrafenis van Martim is een tijd waarin ik meer en meer tot besef kom dat ik mezelf ben kwijtgeraakt. We hebben met elkaar een heel heftige tijd meegemaakt. Ik ben mezelf verloren door steeds meer mijn grenzen op te schuiven. Door dingen toe te laten die niet normaal zijn en deze te accepteren als mijn werkelijkheid. Ik merk dat ik uit mijn kracht geraakt ben. Dat ik mijn liefde heb weggegeven.

Een heel spirituele tijd breekt aan. Ik volg cursussen. Onder andere een assertiviteitscursus. Ik leer wat grenzen zijn, wat grenzen met mij doen. Hoe ik deze fysiek kan voelen en hoe ik kan handelen wanneer iemand over mijn grenzen gaat. Ik ben van mezelf verwijderd geraakt door dingen toe te laten. Van mijn pad geraakt door niet te luisteren naar de stem van mijn intuïtie. Ik volg ook een workshop over talenten en kwaliteiten en ontdek zo wie ik wel ben en wat mij sterk maakt. Wat mijn goede en slechte kanten zijn. Ik leer om mezelf niet te veroordelen, maar juist te veranderen waar dat kan.

Er vinden grote veranderingen plaats in mijn leven. Dit resulteert in een opknopbeurt van mijn huis. In het met vlag en wimpel doorlopen van de schuldsanering. In het her-

vinden van mezelf en mijn eigenwaarde. Maar ook in het feit dat ik een baan vind, die uiteindelijk resulteert in een vaste baan, waarmee de periode schuldsanering positief verloopt. In de cursus persoonlijk leiderschap leer ik om de regie over mijn leven te hervinden en mezelf positief te ontwikkelen, zodat ik ook kan praten over de dingen die gebeurd zijn. Ik kom langzaam terug in het leven en ontdek zijn glans. Ik hervind wat ik verloren had en krijg er feitelijk meer voor terug.

Ook volg ik een cursus met de naam Bijzonder Geweldig. Deze cursus gaat onder andere over huiselijk geweld. Ik leer dat huiselijk geweld niet normaal is. Nooit. Verder gaat de cursus over rouw en over verkeerde mannen. Ik leer er iets over relaties. Ik leer over mijn invloed op andere mensen en ik ontdek welke waarde relaties voor mij hebben. Wij zijn gemaakt om elkaar lief te hebben. Om een goede invloed op elkaar te hebben en iets van God daar doorheen te laten zien. We zijn gemaakt om onszelf te zijn en juist dat is wat ik bij mezelf nooit genoeg heb gewaardeerd. Dat verandert door al deze trainingen en de levenslessen die erbij horen.

Ik leer dat ik mijn unieke zelf ben. Dat ik een kind van God ben en dat Hij in mij leeft. Hij leeft ook in anderen. Jazeker, maar dan wel op een andere manier die maakt dat zij zichzelf zijn en ik ook. Zo zijn we allemaal uniek en speciaal en toch allemaal kinderen van God. Ik leer dat we allemaal verbonden zijn met elkaar. Dat we reflecteren op elkaar en projecteren wat we zelf voelen, maar ten diepste geboren zijn om elkaar lief te hebben. En om liefde te zijn.

Daarbij moet ik denken aan het motto van dit boek: 'Je naaste liefhebben zoals jezelf en God boven alles.' Heel

lang deed ik alles voor een ander, soms zelfs ten koste van mezelf. Maar nu heb ik geleerd dat ik eerst mezelf lief moet hebben, goed voor mezelf moet zijn om een ander lief te kunnen hebben en dat ik eerst zelf gelukkig moet zijn voor ik een ander gelukkig kan maken. Daar wrong de schoen nog wel eens. Ik geloof namelijk in geven, omdat geven gelukkiger maakt dan ontvangen. Sterker nog, door te geven kun je ontvangen. Maar ik weet ook dat er dan wel iets te geven moet zijn. Zo kom ik weer uit bij de liefde. De liefde die wij zijn is ons eigen unieke zelf. God die door ons heen Zichzelf kenbaar maakt op een speciaal voor ons gemaakte wijze. Het mooie van Gods liefde is dat Hij Zijn enige Zoon geofferd heeft voor ons. Jezus heeft zijn leven gegeven, zodat wij eeuwig leven kunnen hebben. Om deze liefde te kunnen laten schitteren moeten we ons ontdoen van ons ego. Ons ego aan dat hogere doel onderhevig maken. Maar dat vergt inzet. Daar sterft je eigen ik aan. De liefde staat dan op, net als Jezus bij de opstanding. Dat vraagt kracht en geloof.

Al deze dingen heb ik geleerd in de jaren die nu achter mij liggen. Ik heb vaak gedacht dat ik vanbinnen niet meer kon. Niets meer te geven had. Maar dat is een illusie. Ik heb heel veel liefde te geven. Aan wie nodig heeft, aan wie God op mijn pad brengt. Zo kan ik zeker verder. Niet alleen omwille van mijn kinderen, maar ook vanwege mijn eigen zelf. Ik heb geleerd dat succes de mate waarin je in staat bent om lief te hebben is. Met daarbij in de eerste plaats de wetenschap dat God liefde is en dat ik zonder God niet kan liefhebben. Daarom neemt de liefde in relaties een centrale rol in. Als ik weet dat God liefde is, kan ik mezelf liefhebben. En de ander zoals mezelf. Ik heb ge-

leerd, dwars door alle pijn, dat je de ander lief kunt hebben wanneer je ook jezelf liefhebt. We zijn allemaal deeltjes van Gods Wezen in een menselijk lichaam. Gods Geest is in iedereen. Niemand uitgezonderd. Daarom zijn wij ook allen één. En wanneer we elkaar niet liefhebben, dan hebben we eigenlijk onszelf niet lief. Alles begint en eindigt bij God Die liefde is en ons eigen zelf.

Epiloog

Starend uit het raam zie ik een groep vogels voorbijtrekken. Ik realiseer mij dat God mij het leven heeft gegeven, niet om in een eigen gecreëerde hel te leven, niet om angst te voelen, maar om liefde te zijn. Om lief te hebben wie Hij mij geeft. Dat is nu mijn levensdoel. Schitteren in wie Hij van mij gemaakt heeft. Stralende liefde. Dat is een reis met vallen en opstaan geweest, maar dat geeft niet, want ik geloof in Zijn hulp en nabijheid. Wat de toekomst ook brengen zal, ik geloof in Hem, dat Hij erbij is. Het geloof dat ik alles kan omdat Hij in mij leeft. Dat ik alles kan omdat Hij mij kracht geeft, dat geloof bergen kan verzetten. Als je gelooft dat Hij je gemaakt heeft, precies zoals je bent en dat Hij je vergeeft al de keren dat je valt, omdat je je hebt laten leiden door je ego of om welke reden dan ook, zal Hij je vergeven. Hij weet dat je mens bent. Hij weet dat je fouten maakt. En ik weet dat nu ook. Net als ik nu weet dat ik fouten heb gemaakt door niet te luisteren naar Hem wanneer Hij sprak. Ik weet dat ik Hem moet vragen om vergeving en misschien dat ook nog wel ettelijke malen zal moeten doen. Het zij zo. Want in Hem geloof ik. Op Hem vertrouw ik. En al zal de weg van het leven mij leiden over bergen en door dalen, Hij is erbij. Daarin berust ik. Daarop

bouw ik. Dus ga ik door met proberen om vrede te stichten in de harten van hen die nu geen vrede kennen, omdat zij of hun partner gevangen zitten in de greep van de drank. Ik ga door met het zijn van wie ik ben, moeder van mijn kinderen en ik geef hun mijn liefde. Het is de liefde waaruit ik geboren ben, een Licht in de Hemel waaruit ik besta. En het is die liefde die in mijn hart brandt als een passievol vuur. Die liefde houdt mij iedere dag levend, tot mijn uur gekomen is. Hopelijk duurt dat nog lang. Hopelijk mag ik zien hoe mijn kinderen zelf ouders worden. Ik hoop dat ik mijn liefde nog lang mag geven aan hen die dat nodig hebben. Aan hen die God op mijn pad brengt. Op Zijn tijd. De tijd die daarvoor bedoeld is. Maak je dus geen zorgen over het einde van mijn relatie. Want mijn grote Liefde is het Ene Licht dat ons verbindt, zelfs over de grenzen van de dood. Omdat Hij het Leven zelf is. En in die Liefde en in dat Licht wil ik leven. Zoals Hij dat wil. Met vallen en opstaan. Iedere dag.

De vogels vervolgen hun vlucht, net als ik mijn leven. Maar jij Martim, zal altijd een beetje in mijn hart zijn. Tot ooit, in een andere tijd, op een andere plaats! Met de vlucht van de vogels vlieg ik nu vrij mijn leven door. Uitkijkend naar de nieuwe dag, naar een andere tijd. En naar de geschenken die God mij brengt. Nieuwe liefde, in een andere vorm. Ja, werkelijk, ik zie ernaar uit.

In dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem Die ons heeft liefgehad. Want ik ben verzekerd dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch krachten, noch tegenwoordige, noch komende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God welke is in Christus Jezus, onze Heere. (Romeinen 8:37-39)

- - -

Christus geeft door Zijn wet ons de opdracht om elkaar lief te hebben, wat ook gefundeerd is in de boodschap dat Hij ons heeft liefgehad en ons daarom bevrijdde van de dood. De dood is niet meer. De liefde overwint. Daarom zijn wij overwinnaars en mogen wij leven in de zekerheid dat wij Zijn geliefde kinderen zijn. Wij mogen fouten maken en vergeving vragen. Elkaar vergeven en onszelf. Wij hoeven geen slachtoffers te zijn. Sta in je kracht. Sta op en schitter!

Nawoord

Ik heb altijd gedacht dat een gedwongen opname de geest van Martim weer helder zou kunnen krijgen en daarom was ik voorstander van deze dwang. Of hij dan nog de wil zou hebben, dat weet ik niet, want hij is altijd iemand geweest met sterke emoties en een gevoelige, liefdevolle natuur. Misschien was hij niet klaar voor deze harde wereld. In ieder geval leeft mijn liefde voor hem voort in onze kinderen en in mijn hart. Ik ben hem dankbaar voor wat hij voor mij heeft gedaan en ik vergeef het hem dat hij mij niet kan vergeven. Ik vergeef mezelf, al ging dat niet van de ene op de andere dag. Dat heeft geduurd van het moment dat wij uit elkaar gegaan zijn tot kortgeleden. Ik besepte dat ik niet op zijn vergeving zat te wachten, maar op die van mijzelf. Ik veroordeelde mezelf. Dus laat ik het nu in liefde los. Ik vergeef ook jou, mijn amore. Dank je wel voor onze kinderen. Je wilde leven op jouw manier. Je wilde liefhebben zoals dat bij jou paste en je wilde houden van iedereen. Je hield ook zeker van mij en onze kinderen. Ik ook van jou. Je hield van de mensen die jou niet begrepen, maar je begreep hen zelf ook niet. Je liet mij zien dat ik niet van mijzelf hield en die waarheid deed mij pijn. Dat zie ik nu. Eigenlijk zijn wij hetzelfde en willen we hetzelfde-

de, maar door de omstandigheden van het leven waarin we niet onszelf waren en gevangen zaten in een geestelijke strijd, is dat niet gelukt. In de illusie dat we elkaar bevochten, waren we feitelijk in gevecht met onszelf en de oordelen over wie we zijn. Ik heb geleerd wie ik ben en waarom ik hier ben. Ik dank je voor wat je voor mij hebt betekend. Iemand die mij een spiegel voor durfde te houden, al was ik niet in staat erin te kijken. Alleen zijn is een illusie, want we zijn met elkaar verbonden, zelfs dwars door de dood. Ik weet dat je er nog bent. Al kan ik het niet bevatten. Je bent vrij. Vrij van het lichaam en je bent omringt door de Liefde zelf. Omdat we één zijn met elkaar en met elkaar verbonden, zal de dood niet overwinnen. Liefde wordt altijd weer opnieuw geboren, in welke vorm dan ook. Je hoeft het alleen maar te willen en te durven zien. Zo weet ik nu.

Ik zal vechten met mijn boek zodat de drankindustrie inziet wat zij kapot maakt. Ik zal vechten tot uitgezocht is of gedwongen opnamen wel of niet helpen. Ik zal mensen laten zien wie ze zijn en dat zij van God een vrije wil hebben gekregen. Ik zal vertellen dat hun wil wordt vastgezet als zij in een verslaving vastlopen. En ik zal mensen vertellen hoeveel verdriet het doet als je elkaar zoveel pijn doet, dat je uit elkaar moet gaan. Ook zal ik mensen vertellen dat je, als je eens van jezelf verwijderd bent geraakt en je geen gezonde grenzen hanteert, je steeds verder verwijderd raakt van je eigen kern. De kern van liefde die je bent.

Als ik ooit niet meer vechten kan, dan is daar de liefde die altijd zal blijven. Die altijd zal komen op een bestemde tijd. Die je nooit in de steek zal laten. En die altijd een nieuwe vorm aan zal nemen. Die niet zal sterven, maar eeuwig le-

ven heeft. Die staat te wachten als een uitnodiging voor eenieder die gelooft. Want Liefde overwint, altijd!!

Jij kon jezelf niet helpen. Zoals de Kelly Family zong: 'I can't help myself.' Een van je favoriete nummers. Jij kon jezelf niet helpen. Ik kon dat ook niet. Maar je bent nu Thuis, bij je moeder en je Hemelse Vader, het Licht en de Liefde. Het ga je goed.

Adios, Amore!

Lieve lezer, ik hoop dat jij in je huis vrede kent. Dat je in je hart vrede draagt. Dat je weet dat God met Zijn liefde in je woont en dat jij de liefde bent. Ik ben er zo naar op zoek geweest terwijl de waarheid zo eenvoudig is. Ik hoop dat jij deze waarheid mag voelen en beleven en dat niemand het van je zal willen roven. Ik wens je toe dat je weet dat je een relatie mag hebben met God en dat dit voor Hem centraal staat. Hij heeft je daarvoor gemaakt. Als je je nog niet verzoend hebt met Hem, dan hoop ik dat je dat nog zult doen. Ik nodig je hier toe uit. Sluit vrede met Hem en met jezelf. Accepteer jezelf zoals je bent, want je bent goed zoals je bent. Laat los wat je niet kunt veranderen en vergeef! Ik wens je de liefde en de vrede van God in je leven. Leef in het Licht van Zijn liefde!

Dank je wel voor het lezen van mijn boek. Voor de aanschaf en je tijd. Het ga je goed!

Namens de schrijfster,
Esther Scholten
www.estherscholtenschrijft.nl

